

Palatul lunii

PAUL
AUSTER

Palatul lunii

*„Unul dintre cei mai
spectaculoși și inventivi
scriitori ai Americii.”*

*THE TIMES LITERARY
SUPPLEMENT*

Anansi
CONTEMPORAN

PAUL
AUSTER

Palatul lunii

*„Unul dintre cei mai
spectaculoși și inventivi
scriitori ai Americii.”*

*THE TIMES LITERARY
SUPPLEMENT*

Anansi
CONTEMPORAN

PAUL
AUSTER

Palatul lunii

*„Unul dintre cei mai
spectaculoși și inventivi
scriitori ai Americii.”*

*THE TIMES LITERARY
SUPPLEMENT*

Anansi
CONTEMPORAN

COLECȚIE COORDONATĂ DE
BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU

Anansi
CONTEMPORAN

PAUL AUSTER

Palatul lunii

Traducere din limba engleză și note de
Michaela Niculescu

Ediția a II-a, revizuită

editori

Silviu Dragomir

fondator:

Ion Mărculescu, 1994

director editorial:

Bogdan-Alexandru Stănescu

design:

Andrei Gamarț

director producție:

Cristian Claudiu Coban

dtp:

Mirela Voicu

corectură:

Dușa Udrea-Boborel

Conținutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, sunt interzise.

Dreptul de folosință al lucrării nu este transferabil.

Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparțin persoanei juridice Pandora Publishing SRL.

Titlul original: Moon Palace

Autor: Paul Auster

Copyright © Paul Auster, 1989

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Viking, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC.

Copyright © Pandora M, 2020 pentru prezenta ediție O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: + 4 021 300 60 90; Fax: + 4 0372 25 20 20

www.pandoram.ro

ISBN (print): 978-606-978-327-6

ISBN (epub): 978-606-978-488-4

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

Nimic nu-l poate uimi pe un american.

(Jules Verne)

1

Se petrecea în vara când omul a pășit pentru prima oară pe Lună. Eram foarte tânăr pe atunci, dar nu credeam că va exista vreodată un viitor. Voiam să trăiesc periculos, să-mi ating limitele și, odată ce-am făcut-o, să văd ce mi se întâmplă.

Dar, după cum s-a dovedit, am fost la un pas de a da greș. Încetul cu încetul, mi-am văzut banii risipindu-se în vânt. Mi-am pierdut apartamentul, am ajuns în stradă. Dacă n-ar fi fost o fată pe nume Kitty Wu, probabil aș fi murit de foame.

O întâlnisem din întâmplare cu puțină vreme în urmă, dar, cu timpul, am ajuns să

văd întâmplarea aceea ca pe o ocazie de a mă salva prin mintea altora. Asta a fost prima parte. Începând de atunci, mi s-au întâmplat lucruri ciudate. Am acceptat să lucrez pentru bătrânul invalid. Am aflat cine e tatăl meu. Am traversat deșertul din Utah până în California. Toate astea s-au întâmplat cu multă vreme în urmă, desigur, dar îmi amintesc bine acele zile, mi le amintesc ca fiind începutul vieții mele.

Am ajuns la New York în toamna lui 1965. Aveam optsprezece ani pe atunci și, în primele nouă luni, am locuit la cămin, într-o cameră cu multe paturi. Toți bobocii de la Columbia veniți din provincie erau obligați să stea în campus, dar, odată semestrul terminat, m-am mutat într-un apartament din West 112th Street.

Acolo am rămas în următorii trei ani, până când mi s-a înfundat de tot. Norocul nefiind de partea mea, a fost o minune că am rezistat atât.

Locuiam deci în acel apartament cu peste o mie de cărți. Aparținuseră unchiului meu, Victor, care le adunase încetul cu încetul, de-a lungul a treizeci de ani.

Când mă pregăteam să plec la colegiu, mi le-a oferit, sub un impuls de moment, ca pe un cadou de despărțire. Am încercat să refuz, dar unchiul Victor era un om sentimental și generos și a trebuit să accept.

— Nu am bani să-ți dau, mi-a spus, și nici sfaturi. Ia cărțile, de dragul meu.

Le-am luat, dar pe parcursul următorului an și jumătate nu am deschis niciuna din cutiile în care le primisem. Aveam de gând să-mi conving unchiul să ia cărțile înapoi, iar între timp nu voiam să pățesc ceva.

Cum s-a dovedit, cutiile mi-au fost de folos în situația în care mă aflam.

Apartamentul din 112th Street era nemo-bilat și, decât să-mi irotesc fondurile cheltuind bani pe lucruri pe care nu mi le permiteam, am transformat cutiile în piese de „mobilier imaginar“. Era ca un joc de puzzle: am grupat bucățile de carton în diverse configurații modulare, le-am aliniat, le-am pus una peste alta, le-am aranjat și rearanjat până când, în sfârșit, au ajuns să semene cu niște obiecte de uz casnic. Șaisprezece dintre ele serveau ca suport pentru saltea, altă

garnitură de douăsprezece s-a preschimbato în masă, șapte dintre ele au devenit scaune, alte două — noptieră și așa mai departe. Efectul de ansamblu era mai degrabă monocromatic, asta și din cauza cafeniului deschis al luminii triste care învăluia totul, dar nu mi-am putut înfrâna un sentiment de mândrie pentru cât fusesem de inventiv. Prietenilor mei li s-a părut ușor ciudat, dar se obișnuiseră

deja cu ciudățeniile mele. Gândiți-vă, le explicam eu, la satisfacția de a te băga în pat știind că ai să visezi cocoțat pe un morman de literatură americană din secolul al XIX-lea. Imaginați-vă plăcerea de a sta la o masă cu întreaga Renaștere așteptând dedesubt. De fapt, n-aveam nici cea mai mică idee ce fel de cărți erau puse în cutiile alea, dar pe atunci eram mare amator de a inventa povești și îmi plăcea cum sună acele fraze, chiar dacă erau mincinoase.

Mobilierul meu imaginar a rămas intact timp de aproape un an. Apoi, în primăvara lui 1967, unchiul Victor a murit. Moartea asta a fost o lovitură

cumplită pentru mine; în multe privințe, era lovitura cea mai grea pe care o primisem vreodată. Nu numai că-l iubeam cel mai mult dintre toți pe care-i aveam pe lume, dar era singura mea rudă, unica verigă ce mă lega de ceva mai important decât mine. Fără el m-am simțit deodată părăsit, năpăstuit de soartă.

Dacă aș fi fost cumva pregătit pentru moartea lui, mi-ar fi fost mai ușor să-i fac față. Dar cum să te pregătești pentru moartea unui bărbat de cincizeci și doi de ani, sănătos și în putere? Unchiul meu a căzut

din picioare pur și simplu, într-o după-amiază pe la mijlocul lui aprilie, și din acea clipă viața mea a început să se schimbe, am prins să alunec într-o altă lume.

Nu sunt multe de spus despre familia mea. Era alcătuită din puține personaje, iar cele mai multe au ieșit repede din scenă. Am stat cu mama până la vârsta de unsprezece ani, când ea a murit într-un accident de mașină, lovită de un autobuz care derapase și al cărui șofer pierduse controlul pe gheața unei străzi din Boston. Nu fusese niciodată vreun tată în peisaj, așa că ne petrecuserăm viața în doi, doar eu și ea. Faptul că își folosisese mereu numele de fată era dovada că nu fusese niciodată căsătorită, dar eu nu am aflat că sunt copil din flori decât după

moartea ei. Când eram mic, nu mi-a trecut niciodată prin cap să întreb asemenea lucruri. Eram Marco Fogg, mama mea era Emily Fogg, iar unchiul meu din

Chicago era Victor Fogg. Pe toți ne chema Fogg și mi se părea perfect normal ca oamenii din aceeași familie să poarte același nume. Mai târziu, unchiul Victor mi-a spus că numele tatălui său fusese Fogelman, dar cineva de la oficiul de imigrări din Ellis Island îl trunchiasse, transformându-l în Fogg, cu un singur g, și asta fusese numele american al familiei, până când s-a adăugat și al doilea g în 1907. Fogel înseamnă pasăre, m-a informat unchiul meu, și îmi plăcea ideea de a avea o asemenea creatură ascunsă în ființa mea. Mi-am imaginat că vreun brav strămoș de-al meu putuse cândva să zboare. O pasăre zburând prin ceață, mă

gândeam, o pasăre uriașă zburând peste ocean, care nu se oprise până când nu ajunsese în America.

N-am nicio poză cu mama și mi-e greu să-mi aduc aminte cum arăta. Ori de câte ori o văd cu ochii minții, îmi apare ca o femeie brunetă, mărunțică, având talie de copil și degete albe, delicate, și brusc, adesea chiar, îmi amintesc cât de bine mă simțeam sub atingerea degetelor ei. De fiecare dată când mi-o închipui, e foarte tânără și frumoasă și, probabil, chiar așa era, de vreme ce, când a murit, nu avea decât douăzeci și nouă de ani. Am locuit, pe rând, în câteva apartamente mici din Boston și Cambridge și cred că ea lucra la o firmă care publica manuale sau cam așa ceva, deși eram prea mic ca să-mi dau seama ce face acolo.

Cel mai limpede îmi amintesc momentele când mergeam la film împreună

(westernuri cu Randolph Scott, Războiul lumilor, Pinocchio) și cum stăteam în întunericul sălii de cinematograf, cu o mână în punga de floricele de porumb și cu cealaltă în mâna celui lalt. Ea mai spunea glume care mă făceau să izbucnesc în hohote gălăgioase, dar asta se întâmpla foarte rar, când alinierea planetelor ne era favorabilă. Cel mai adesea era visătoare, chiar melancolică și uneori simțeam că e tristă, simțeam că se luptă cu un imens haos interior. Pe măsură ce creșteam, a început să mă lase din ce în ce mai des acasă cu bona, dar nu am înțeles ce însemnau plecările ei misterioase până târziu, la multă vreme după ce a murit. În privința tatălui meu însă, am rămas într-o ceață totală, atât în timpul vieții ei, cât și după ce i-a n-a mai fost. Despre asta mama refuza să vorbească cu mine și, ori de câte ori o întrebam, era de neclintit în muțenia ei. „A murit de mult“, spunea,

„înainte să te naști tu.“ Nu exista nicio mărturie a prezenței lui prin casă. Nici măcar o fotografie, un nume măcar. În lipsă de altceva de care să mă agăț, mi l-am imaginat ca pe un fel de Buck Rogers cu păr castaniu, un călător în spațiu care trecuse în a patra dimensiune și nu-și mai găsea drumul înapoi spre casă.

Pe mama au înmormântat-o lângă părinții ei în cimitirul Westlawn, iar eu m-am mutat cu unchiul Victor, în partea de nord a orașului Chicago. Am uitat mult din perioada aceea, dar se pare că mă bosumflam des, mă smiorcăiam din belșug, iar

seara adormeam plângând și suspinând ca un jalnic orfan dintr-un roman de secol XIX. La un moment dat, o cunoștință de-ale lui Victor, o femeie ridicolă cu care ne-am întâlnit din întâmplare pe stradă, a început să plângă de îndată ce i-am fost prezentat, tamponându-și ochii cu batista și tot bâiguind ceva despre mine, care trebuie că eram copilul din flori al sărmaneii Emmie. Nu mai auzisem expresia asta niciodată, dar îmi dădeam seama că e vorba de lucruri înspăimântătoare, nefericite. Când i-am cerut unchiului Victor să-mi explice, a inventat un răspuns pe care n-o să-l uit în veci. „Toți copiii sunt copii din flori¹“, mi-a spus, „dar nu sunt alinați astfel decât cei mai buni dintre ei.“

Fratele cel mare al mamei mele era un om uscățiv, cu nas coroiat, celibatar la patruzeci și trei de ani, care-și câștiga existența cântând la clarinet. Ca toți ceilalți mem--bri ai familiei Fogg, trăia la voia întâmplării și era predispus la reverie, la izbucniri neașteptate și lungi stări de lăncezeală. După un început promițător ca membru al Cleveland Orchestra, aceste trăsături de caracter l-au luat cu totul în stăpânire. Nu ajungea la repetiții pentru că dormea prea mult, apărea la concerte fără cravată, iar odată chiar a avut neobrăzarea să spună o

glumă deochetă de față cu un concertmaistru bulgar. După ce a fost concediat, Victor a cochetat cu câteva orchestre mai mici, una mai proastă ca alta, iar până

să se întoarcă la Chicago în 1953 învățase deja să se împace cu mediocritatea carierei lui. Când m-am mutat la el în februarie 1958, dădea lecții studenților clarinetiști debutanți și cânta cu mica trupă a lui Howie Dunn, Moonlight Moods, un biet taraf care-i înveselea pe oaspeți la nunți, ceremonii de confirmare și petreceri de absolvire. Victor știa că-i lipsește ambiția, dar mai știa că există pe lume și altele în afară de muzică. Atât de multe, de fapt, încât era adesea copleșit de ele. Fiind genul de om care visează mereu să facă altceva decât face, nu putea să exerseze o piesă fără să ia din când în când pauză în care să rezolve în minte o problemă de șah, nu putea să joace șah fără să se gândească la rateurile echipei de baseball Chicago Cubs, nu putea ieși în parc fără să se gândească la vreun personaj minor din Shakespeare, apoi, când ajungea în sfârșit acasă, nu putea să

se așeze cu cartea în brațe mai mult de douăzeci de minute fără să-i vină chef să

cânte la clarinet. Oriunde s-ar fi aflat și în orice direcție ar fi apucat-o, lăsa în urmă un talmeș-balmeș de mutări proaste la șah, de tabele de baseball incomplete și de cărți pe jumătate citite.

În orice caz, nu era greu să-l îndrăgești pe unchiul Victor. Gătea mai prost decât mama, iar apartamentele prin care locuiam erau mai obosite și mai înghesuite, dar până la urmă toate astea nu însemnau prea mult. Victor nu pretindea că este altceva decât era. Știa că meseria de tată îl depășește, așa că mă trata mai mult ca

pe un prieten decât ca pe un copil, un prieten micuț și adorat. Era un aranjament care ne convenea amândurora. La o lună după sosirea mea, ne antrenaserăm deja la un joc în care inventam țări, lumi imaginare ce sfidau legile naturii. Dura săptămâni întregi până când le aduceam la perfecție pe cele mai bune, iar hărțile pe care le desenam după ele erau agățate la loc de cinste, deasupra mesei din bucătărie. Țara Luminii Sporadice, de exemplu, și Regatul Oamenilor cu un Singur Ochi. Date fiind greutățile pe care realitatea ni le făcuse amândurora, probabil că e de înțeles că voiam să scăpăm de ea ori de câte ori puteam.

La puțin timp după ce veniserăm în Chicago, unchiul Victor m-a dus la cinematograful, să văd Ocolul pământului în optzeci de zile. Eroul acelei povești se numea Fogg, desigur, și începând din ziua aceea unchiul

Victor mi-a dat numele Phileas, ca să mă alinte — o aluzie secretă la acel moment straniu, cum spunea el, „când fiecare dintre noi se regăsește în personajul de pe ecran“.

Unchiului Victor îi plăcea să fabrice teorii complicate, nebunești despre ordinea lucrurilor și nu se mai sătura să sape după toate comorile ascunse în numele meu. Marco Stanley Fogg. După părerea lui, era evident că am călătoriile în sânge, că viața are să mă poarte în ținuturi încă nebătute cu piciorul omenesc.

Marco, bineînțeles, era Marco Polo, primul european care ajunsese în China.

Stanley era jurnalistul american care îi dăduse de urmă doctorului Livingstone

„în inima Africii întunecate“. Iar Fogg trimitea la Phileas, bărbatul care făcuse înconjurul pământului în mai puțin de trei luni. Nu conta că mama alesese să-mi pună numele Marco doar pentru că-i plăcuse cum sună sau că Stanley fusese numele bunicului, sau că Fogg era o greșeală, simplul capriciu al unui funcționar american semianalfabet. Unchiul Victor găsea înțelesuri acolo unde nimeni altul nu le-ar fi găsit, apoi, foarte abil, le transforma în semne clandestine ale unui destin ales. Adevărul e că îmi plăcea la nebunie felul în care își revărsa atenția asupra mea și, deși știam că toate câte mi le spune sunt povești, baloane de săpun, parte din mine credea fiecare cuvânt. Pe termen scurt, nominalismul lui Victor m-a ajutat să supraviețuiesc primelor săptămâni mai grele la noua mea școală. Numele sunt cel mai ușor de atacat, iar Fogg se preta celor mai spontane mutilări. Fag² și Frog³, de exemplu, ca să nu mai vorbim de nenumăratele porecle cu iz meteorologic: Bulgăruș-învârtecuș, Mocirlosul, Moș Promoroacă.

Odată ce mi-au epuizat numele de familie, mi-au luat în primire numele mic. O-ul de la sfârșitul lui Marco era destul de evident, dând naște la epiteze ca Dumbo⁴, Jerko⁵ și Mumbo Jumbo, dar în afară de ele, era incredibil ce putea naște numele meu. Marco a devenit Marco Polo. Marco Polo a devenit cureaua Polo. Cureaua Polo s-a transformat în Față-de-curea, iar Față-de-curea, în Față-decur — o cruzime strivitoare, care m-a făcut praf când am auzit-o prima dată. În

cele din urmă, am reușit să trec cu bine de inițierea în viața de școlar, dar am rămas cu o sensibilitate la numele meu infinit de vulnerabil. Acest nume era atât de intim legat de sentimentul propriei identități, încât m-am hotărât să-l feresc de alte injurii. La cincisprezece ani, am început să-mi semnez toate lucrările cu M.S. Fogg, imitându-i prețios

pe zeii literaturii moderne, în același timp bucurându-mă nespun că inițialele mele alcătuiau prescurtarea cuvântului manuscris⁷. Unchiul Victor a consimțit din toată inima la această întorsătură.

— Fiecare om e autorul propriei vieți, mi-a spus. Cartea pe care o scrii tu nu e încă terminată. Așadar, e încă un manuscris. Ce-ar putea fi mai potrivit?

Încet-încet, Marco a dispărut de pe piață. Eram Phileas pentru unchiul meu și, înainte să ajung licean, eram M.S. pentru toți ceilalți. Câțiva deștepți și-au dat cu părerea că literele acelea erau și inițialele unei boli, dar până atunci ajunsesem să

salut orice asociere sau ironie suplimentară pe care aș fi putut-o lega de numele meu. Când am întâlnit-o pe Kitty Wu, m-a cadorisit cu alte nume, care însă erau proprietatea ei, ca să zic așa, și nu puteam decât să mă bucur pentru ele: Foggy, de exemplu, care nu era folosit decât la ocazii speciale, și Cyrano, care s-a născut din motive ce se vor limpezi pe parcurs. Dacă unchiul Victor ar fi trăit atât cât s-o cunoască, sunt sigur că ar fi fost încântat să vadă că Marco, în felul lui timid, ajunsese până la urmă în China.

Lecțiile de clarinet n-au mers bine (n-aveam suflu, buzele mi se tot frământau) și curând am reușit să mă fofilez. Baseballul s-a dovedit mult mai atrăgător, iar până la vârsta de unsprezece ani m-am transformat într-unul dintre acei puști americani slăbănogi care cutreierau lumea cu mânușa-n mână, lovind în ea cu pumnul drept de o mie de ori pe zi. Baseballul m-a ajutat, fără îndoială, să trec câteodată hopuri la școală, iar când am intrat în liga de juniori în acea primăvară, unchiul Victor a venit aproape la toate meciurile ca să mă încurajeze. În iulie 1958 însă, ne-am mutat pe neașteptate la Saint Paul, Minnesota („o ocazie rară”, spusese Victor, referindu-se la o slujbă de profesor de muzică pe care o prinsese), dar în anul următor eram înapoi la Chicago. În octombrie, Victor a cumpărat un televizor și m-a lăsat să stau acasă pentru a-i urmări pe cei de la White Sox pierzând campionatul mondial în șase partide. A fost anul lui Early Wynn și al melodiei „Go-Go Sox”⁸, al lui Wally Moon și al loviturilor lui de te lăsau cu gura căscată. Țineam cu Chicago, evident, dar ne bucuram amândoi în secret de fiecare dată când îl vedeam pe tipul cu sprâncene stufoase marcând în ultima rundă. Începând din sezonul următor am redevenit suporterii celor de la Cubs, împiedicații, triștii ăia de Cubs, echipa care ne înrobise sufletele. Victor

era suporter convins al baseballului diurn și vedea o reparație morală în faptul că

regele gumei de mestecat nu căzuse pradă degradării pe care o constituia lumina artificială.

— Când merg la un meci, îmi spunea, nu vreau să văd alte stele decât cele din teren. E un sport făcut pentru vreme însorită și tricouri transpirate. Carul lui Apollo plutind la zenit! Mingea imensă arzând pe cerul american! Vorbeam la nesfârșit despre oameni precum Ernie Banks, George Altman și Glen Hobbie.

Hobbie era unul dintre preferații lui, dar, fidel propriei viziuni despre lume, unchiul meu declarase că nu avea să reușească în cariera de aruncător, de vreme ce chiar numele lui arăta lipsă de profesionalism. Vorbele astea fără legătură cu realitatea erau esențiale tipului de umor pe care-l practica unchiul Victor.

Ajungând să-mi placă atât de mult glumele lui, am înțeles și de ce, când le spunea, avea o mină serioasă.

La puțin timp după ce am împlinit paisprezece ani, în casa noastră a apărut un al treilea locatar. Dora Shamsky, născută Katz, era o văduvă aprigă, trecută bine de patruzeci de ani, cu un cap extravagant acoperit de păr blond, decolorat, și o curea bine strânsă în jurul mijlocului. Până la moartea soțului ei, cu șase ani înainte, lucrase ca secretară în statistica asigurărilor, la compania Mid-American Life. Îl întâlnise pe unchiul Victor cu prilejul unui bal, la Hotelul Featherstone, unde Moonlight Moods fuseseră aduși ca să-i întrețină pe angajații companiei la cheful organizat anual, de Revelion. După o curte asiduă, cei doi și-au pus pirostriile în martie. Nu mi s-a părut ceva greșit și am fost bucuros să le fiu cavalier de onoare. Dar odată ce lucrurile au început să se așeze, m-a durut să văd că noua mea mătușă nu râdea din toată inima la glumele lui Victor și m-am întrebat dacă asta nu arăta o anume obtuzitate din partea ei, o lipsă de spirit care se anunța catastrofală pentru destinul cuplului. Curând însă am aflat că existau două Dore. Prima era o femeie cu mână de fier, energică, bărbătoasă, puternică și inimoasă, care se-nvârteja prin casă cu eficiență militărească, un munte de sensibilitate și bună-dispoziție, o știe-tot în fața căreia nu se-auzea musca. A doua Dora era o bețivă fără căpătâi, o plângăreață și-o smiorcăită fără măsură

care se împleticea prin casă într-un halat de baie roz, vărsându-și mațele pe podeaua din sufragerie. Dintre ele, o preferam pe a doua, poate pentru tandrețea pe care mi-o arăta pe atunci. Însă Dora, când bea, devenea o enigmă pe care mă

căzneau disperat să o dezleg, pentru că aceste excese ale ei îl făceau

nefericit și ursuz pe unchiul Victor. Și mai presus de orice pe lume uram să-l văd pe unchiul meu suferind. Putea oricând să-i facă față unei Dore treze și cicălitoare, dar bețiile ei îl făceau sever și nerăbdător, într-un fel care mi se părea nenatural, o

pervertire a sinelui său adevărat. Binele și răul se războiau încontinuu. Când Dora era bună, unchiul Victor era rău; când Dora era rea, Victor era bun. Dora cea bună a dat naștere unui Victor rău, iar Victor cel bun se întorcea doar când Dora era rea. Am fost prizonierul acestei mașini infernale mai bine de un an.

Din fericire, firma de autobuze din Boston făcuse o ofertă generoasă. După

calculele lui Victor, banii ajungeau pentru patru ani de colegiu, cheltuieli modeste de întreținere și ceva în plus, care să mă susțină în așa-zisa lume reală.

În primii câțiva ani, nici nu s-a atins de fondurile mele. Mă întreținea bucuros din banii lui, mândru să-și asume responsabilitatea, fără a da nici cel mai mic semn că ar vrea să intre în suma primită. Acum, că apăruse Dora, Victor își schimbase planurile. Retrăgând dobânda care se acumulase și mai adăugând el din micile lui economii, m-a înscris la o școală particulară cu internat din New Hampshire, sperând că astfel va îndrepta consecințele calculelor proaste. Căci, dacă Dora nu se dovedise a fi mama care să aibă grijă de mine așa cum sperase el, i se părea de la sine înțeles să caute altă soluție. Cu atât mai rău pentru micile lui economii, desigur, dar nu avea ce face. Ori de câte ori era pus să aleagă între acum și mai târziu, Victor alegea întotdeauna momentul prezent și, dat fiind că

întreaga lui viață fusese aservită logicii prezentului, era firesc să opteze pentru el din nou.

Am petrecut trei ani la Academia Anselm pentru băieți. Când m-am întors acasă

după al doilea an, Victor și Dora ajunseseră la o cumpănă în relația lor, dar părea fără rost să schimb școala din nou, așa că m-am întors la New Hampshire de îndată ce a luat sfârșit vacanța de vară. Victor mi-a povestit cum a decurs divorțul, însă într-un fel atât de confuz, încât niciodată n-am putut fi sigur ce se întâmplase cu adevărat. Mi-a vorbit despre niște conturi furate și farfurii sparte, dar și despre un anume George, așa că m-am întrebat dacă nu cumva și acesta din urmă jucase un rol important. Nu l-am silit să-mi dea detalii, de vreme ce, la urma

urmei, părea să se simtă mai curând eliberat decât mâhnit văzându-se din nou singur. Victor supraviețuise războaielele maritale, dar nu fără cicatrici.

Aspectul lui era teribil de șifonat (nasturi lipsă, gulerul murdar, manșetele de la pantaloni tocite) și până și glumele lui luaseră o turnură melancolică, aproape tragică. Toate aceste semne erau îndeajuns de rele, dar cel mai tare mă îngrijora starea lui fizică. Uneori se împleticea pe picioare (o slăbiciune misterioasă a genunchilor) și se lovea de obiecte prin casă, părând să uite unde se află. Știam că viața alături de Dora își spusese cuvântul, dar trebuie să fi fost mai mult de-atât. Nevrând să mă panichez mai tare, am reușit în cele din urmă să mă conving că necazurile lui aveau mai mult de-a face cu starea de spirit decât cu trupul. Și

poate că așa era, dar, privind în urmă, îmi vine greu să-mi imaginez că

simptomele lui din acea vară nu au fost legate în vreun fel de atacul de cord care l-a răpus trei ani mai târziu. Victor nu mi-a spus nimic, dar trupul lui îmi vorbea codat, iar eu n-am avut nici mijloacele, nici intuiția de a sparge codul.

Când m-am întors la Chicago în vacanța de Crăciun, criza părea să fi trecut.

Victor își recăpătase ceva din entuziasmul de altădată și simțeam că au să se petreacă lucruri mari. În septembrie, el și Howie Dunn desființaseră Moonlight Moods și alcătuiseră o altă trupă, unindu-și forțele cu trei muzicieni mai tineri care au preluat tobele, pianul și saxofonul. Acum își spuneau Moon Men și majoritatea cântecelor erau creații proprii. Victor scria versurile, Howie compunea muzica și toți cinci erau soliști, fiecare în felul lui.

— Fără șlagăre, m-a anunțat Victor când am sosit. Fără muzică de dans. Fără

nunți cu bețivi. Ne-am lăsat de cântat pe la evenimente, ca să facem treabă ca lumea.

Fără îndoială că erau originali, iar când m-am dus să-i văd în concert în seara următoare, cântecele lor mi s-au părut o revelație — pline de umor și de spirit, un tămbălău exuberant care lua totul în răs, de la politică la dragoste. Versurile lui Victor aveau o savoare jovială, simplă, iar tonul amintea de satirele lui Swift.

Spike Jones față în față cu Schopenhauer, dacă se poate spune așa.

Howie obținuse formației un angajament într-unul din cluburile mari din Chicago și, în cele din urmă, ajunseseră să cânte acolo în fiecare weekend, între Thanksgiving și Valentine's Day. Până când m-am întors la Chicago după absolvirea liceului, plănuiseră deja un turneu și se vorbea chiar de un disc ce urma să fie înregistrat în Los Angeles. Așa au ajuns cărțile unchiului Victor în povestea mea. Pleca în turneu la mijlocul lui septembrie și nu știa când avea să se întoarcă.

Era seara târziu, cu mai puțin de o săptămână înainte de plecarea mea la New York. Victor stătea în fotoliul lui de lângă fereastră, tot fumând dintr-un pachet de Raleighs și bând șnaps dintr-un pahar ieftin. Eu eram tolănit pe canapea, plutind fericit în aburii de burbon și fum. Vorbiserăm tot felul de nimicuri timp de trei-patru ore, dar acum conversația lăncezise și amândoi rămăseserăm pierduți în tăcerea propriilor gânduri. Unchiul Victor a tras un ultim fum din țigară, a mijit ochii în vreme ce fumul îi învăluia încet obrazul și a stins chiștocul în scrumiera lui preferată, un suvenir de la Expoziția universală din 1939.

Privindu-mă afectuos ca prin ceață, a sorbit din nou din pahar, a plescăit din buze și a oftat amar.

— Asta-i partea cea mai grea, a zis. Sfârșitul, despărțirea, ultimele cuvinte rămase posterității. Să-ți iei catrafusele și să te cari, mi se pare că spun în westernuri. Dacă nu mai primești nicio veste de la mine, Phileas, ține minte că te port mereu în gând. Aș vrea să-ți spun că știu unde mă duc, dar în fața amândurora se deschid noi lumi și mă îndoiesc că o să-ți pot scrie.

Unchiul Victor s-a oprit să-și mai aprindă o țigară și mi-am dat seama că-i tremura mâna pe cutia de chibrituri.

— Nimeni nu știe cât o să dureze, a continuat el, dar Howie e optimist. Avem destule angajamente până acum și vor urma altele, fără îndoială. Colorado, Arizona, Nevada, California. O luăm spre vest, către deșert. Trebuie să fie interesant, cred, indiferent ce se va întâmpla. O mână de băieți de la oraș într-o țară de cowboy și de indieni. Dar mă bucură gândul la spațiile deschise, gândul de a cânta sub cerul deșertului. Cine știe ce revelații mă pândesc?!

Unchiul Victor a răs, de parcă ar fi vrut să mai împlânzească seriozitatea acestui gând.

— Chestia e că, la ce distanță avem de parcurs, va trebui să călătoresc fără prea multe bagaje. Să mă despart de obiecte, să le dau cui apuc,

să le azvârl pur și simplu. Pentru că mă doare să mă gândesc că vor dispărea pentru totdeauna, m-am decis să ți le dau ție. În definitiv, în cine aş putea să am mai mare încredere?

Cine a mai rămas să continue tradiția? Încep cu cărțile. Da, da, pe toate. În ce mă

privește, e momentul cel mai potrivit. Când le-am făcut socoteala în după-amiaza asta, erau o mie patru sute nouăzeci și două de volume. Un număr de bun augur, cred, de vreme ce evocă imaginea lui Columb descoperind America, iar colegiul la care vei merge îi poartă numele. Unele volume sunt mari, altele mici, unele groase, altele subțiri, dar toate conțin cuvinte. Dacă citești aceste cuvinte, poate că vor face și ele ceva pentru educația ta. Nu, nu, nici nu vreau s-aud. Să

n-aud nici măcar un murmur de protest. De îndată ce te stabilești la New York, ți le trimit prin poștă. Păstrez doar exemplarul în plus din Dante, dar pe restul trebuie să le iei tu. Mai e și șahul cu piese de lemn. Îl păstrez pe cel magnetic, dar pe cel de lemn trebuie să-l iei tu. Apoi, cutia de trabucuri cu autografele jucătorilor de baseball. Îi avem pe aproape toți cei de la Cubs din ultimele două

decenii, două-trei stele și alte câteva „luminițe“. Matt Batts, Memo Luna, Rip Repulski, Putsy Caballero, Dick Drott. Poate tocmai pentru că sunt atât de obscure ar trebui să rămână în istorie. Mai departe — brelocurile, zorzoanele, tot felul de nimicuri. Scrumierele mele păstrate ca amintire de la New York și

Alamo, înregistrările cu Haydn și Mozart pe care le-am făcut cu orchestra din Cleveland, albumul de familie, diploma placată pe care am câștigat-o în copilărie, când am luat locul I la concursul pe stat. Asta se întâmpla în 1924, dacă-ți vine să crezi — cu mult, mult timp în urmă. În sfârșit, vreau să păstrezi costumul de tweed cumpărat de la Loop acum câteva ierni. N-am nevoie de el acolo unde merg și e din lână scoțiană din cea mai bună. Nu l-am purtat decât de două ori și, dacă l-aș da Armatei Salvării, ar ajunge pe spinarea unui nenorocit de bețiv din Skid Row. E mult mai bine să-l iei tu. Îți va da o notă de distincție.

În fond, nu e nicio crimă să arăți cât se poate de bine, nu? Mergem la croitor mâine, la prima oră, ca să-l modificăm. Cam asta e, cred. Cărțile, șahul, autografele, mărunțișurile, costumul. Acum, că mi-am împărțit regatul, mă simt mai bine. Nu mă privi așa. Știi perfect ce fac și mă bucur că am făcut-o. Ești băiat bun, Phileas, și vei fi mereu cu mine, indiferent unde mă aflu. Deocamdată

ne mișcăm în direcții opuse. Dar mai devreme sau mai târziu ne vom reîntâlni, sunt sigur. Vezi tu, totul se rezolvă până la urmă, totul se leagă. Nouă cercuri.

Nouă planete. Nouă lovituri la baseball. Gândește-te numai. Corespondențele sunt infinite. Dar câtă vorbărie în seara asta! Se face târziu și ne cheamă somnul pe amândoi. Hai, dă-mi mâna. Bun, strânsoare bărbătească. Bravo. Și acum, noroc! Așa, de rămas-bun. O strângere de mână pentru eternitate.

O dată la două-trei săptămâni, unchiul Victor îmi trimitea câte o carte poștală.

De obicei, erau în culori țipătoare, vederi pentru turiști: apusuri de soare în Munții Stâncoși, reclame cu moteluri de pe autostradă, cactuși și partide de rodeo, ranch-uri turistice, orașe-fantomă, panorame deșertice. Salutările apăreau în chenarul unui lasou pictat, iar odată am primit o ilustrată cu un catâr cu o bulă

deasupra, care spunea: „Salutări de la Silver Gulch“. Mesajele de pe spate erau scurte, ambigue și ciudate, dar nu eram atât de dornic de vești de la el, cât de vreun semn de viață din când în când. Îmi plăceau mult chiar cărțile poștale și, cu câte erau mai inepte și mai vulgare, cu atât mai fericit eram să le primesc.

Simțeam că eu și unchiul Victor ne spunem o glumă numai de noi înțeleasă de fiecare dată când găseam ceva în cutia poștală, iar pe cele mai bune (o poză cu un restaurant gol din Reno, o grăsană pe cal în Cheyenne) am mers până acolo încât mi le-am lipit chiar de perete, deasupra patului. Colegul meu de cameră a înțeles-o pe cea cu restaurantul, dar călăreața l-a băgat complet în ceață. I-am explicat că seamănă ciudat de mult cu fosta nevastă a unchiului meu, Dora. La cum se întâmplă lucrurile pe lume, i-am zis, erau șanse bunicele ca femeia aceea să fie chiar Dora.

Fiindcă Victor nu stătea prea mult într-un loc, îmi era greu să-i răspund. Către sfârșitul lui octombrie, i-am trimis o scrisoare de nouă pagini despre pana de curent din New York (rămăsesem într-un lift cu doi prieteni), dar i-am trimis-o abia în ianuarie, când formația lui și-a început turneul de trei săptămâni în Tahoe.

Chiar dacă nu-i scriam prea des, am reușit să păstrez legătura spirituală cu el purtându-i costumul. Costumele nu erau la modă printre studenți pe atunci, dar eu mă simțeam ca acasă în el și, pentru că practic nu aveam nicio altă casă, am continuat să-l port zi de zi, de

la începutul până la sfârșitul anului. În momentele grele și nefericite, era o mângâiere să mă cufund în moliciunea caldă a hainelor unchiului meu și erau clipe când îmi imaginam că ele mă țin întreg, că, dacă nu le port, corpul meu are să se dezintegreze. Costumul funcționa ca o membrană

protectoare, ca o a doua piele care mă apăra de loviturile vieții. Privind în urmă, abia acum realizez ce figură stranie trebuie să fi avut: uscățiv, răvășit, încordat, un tânăr care n-avea nicio treabă cu restul lumii. Dar adevărul e că nu aveam de gând să mă integrez. Dacă studenții ceilalți mă etichetau drept ciudat, asta nu era problema mea. Eu eram intelectualul sublim, viitorul geniu certăreț și încăpățânat, rătăcitul Malevole care scăpa turma. Aproape că roșesc gândindu-mă ce poze ridicole arboram. Eram un amalgam grotesc de timiditate și aroganță, oscilând mereu între tăceri prelungite, stângace și accese surprinzătoare de entuziasm zgomotos. Când mi se punea pata, petreceam nopți întregi prin baruri, fumând și bând de parcă voiam să-mi pun capăt zilelor, recitând versuri din poeți minori de secol XVI, făcând trimiteri absconse în latină la filosofi medievali, încercând tot ce-mi stătea în putință să-mi impresionez prietenii. Optsprezece ani e o vârstă îngrozitoare și, deși păream ferm convins că sunt ceva mai matur decât colegii mei, adevărul e că descoperisem doar un alt mod de a fi tânăr. Mai mult decât orice altceva, costumul era însemnul identității mele, emblema a ceea ce voiam ca alții să vadă în mine. Privit la rece, costumul nu avea nimic în neregulă. Era dintr-un tweed verde-închis, cu mici carouri și revere înguste — un articol de îmbrăcăminte solid, bine lucrat —, dar după câteva luni de purtat constant a început să lase o impresie șleampătă, atârând de trupul meu slăbănog ca un regret tardiv, ca un vârtej vlăguț de lână. Ceea ce, desigur, nu știau prietenii mei era că îl purtam din motive sentimentale. Sub masca mea nonconformistă, îmi satisfaceam în secret dorința de a-l păstra pe unchiul meu alături, iar croiala veșmântului nu avea aproape nimic de-a face cu toate astea.

Dacă Victor mi-ar fi dat un costum zoot vișiniu, l-aș fi purtat cu aceeași ardoare cu care purtam haina de tweed.

Când am luat vacanța de primăvară, l-am refuzat pe colegul de cameră care îmi sugerase să împărțim un apartament anul următor. Îmi plăcea Zimmer (era

prietenul meu cel mai bun, de fapt), dar, după patru ani în care nu locuisem decât cu colegi de cameră și în dormitoare de cămin, nu am putut rezista tentației de a mă gospodări de unul singur. Am găsit apartamentul de pe West 112th Street și m-am instalat pe

cincisprezece iunie, ajungând, cu tot cu bagaje, exact înainte de sosirea celor doi bărbați vânjoși, cu cele șaptezeci și șase de cutii în care încăpuseră cărțile lui Victor, puse la păstrat în ultimele nouă luni. Era o garsonieră, la etajul cinci al unei clădiri cu lift: o cameră nici prea mare, nici prea mică, având doar o chicinetă în colțul dinspre sud-est, un dulap, o baie și două

ferestre care dădeau spre o alee. Pe pervaz stăteau mereu porumbei, bătând din aripi și uguind, iar dedesubt, la stradă, erau aliniate șase tomberoane sparte.

Înăuntru era o atmosferă cețoasă, cenușie și, chiar în zilele cele mai senine, în cameră nu pătrundea decât o lumină palidă. La început m-a cuprins spaima, mici atacuri de panică la gândul existenței pe cont propriu, dar apoi am făcut o descoperire formidabilă care m-a apropiat de noua mea locuință și m-a ajutat să

mă acomodez. S-a întâmplat în a doua sau a treia noapte, când, fără să vreau, stând între cele două ferestre, cumva mai îndepărtat de geamul din stânga.

Privirea mi-a alunecat fugar către el și am zărit o fâșie îngustă, spațiul dintre cele două blocuri din spate. Priveam spre Broadway, către cea mai mică, mai concentrată bucățică de Broadway imaginabilă, iar lucrul cu adevărat remarcabil a fost că întregul perimetru la care aveam acces era dominat de o firmă

luminoasă, o torță jucăușă de litere roz și albastre, care formau cuvintele PALATUL LUNII. Am recunoscut firma restaurantului chinezesc din josul străzii, dar forța cu care m-au asaltat acele cuvinte înăbușea orice referință sau asociere concretă. Literele lui erau magice și atârnavu acolo, în întuneric, ca un mesaj trimis din ceruri. PALATUL LUNII. M-am gândit pe loc la unchiul Victor și la formația lui și, în acea primă clipă irațională, toate fricile m-au părăsit.

Niciodată nu mai trecusem printr-o experiență subită și absolută ca aceasta. O

cameră goală și jalnică se preschimbase într-un spațiu al interiorității, într-un punct de intersecție al semnelor prevestitoare cu anumite evenimente misterioase, arbitrare. Am continuat să mă holbez la inscripția cu Palatul lunii și, încetul cu încetul, am realizat că ajunsese unde trebuia, că acel apartament micuț e locul în care îmi era destinat să trăiesc.

Mi-am petrecut vara lucrând într-o librărie, cu jumătate de normă,

mergând la cinema și îndrăgostindu-mă și dezîndrăgostindu-mă de o fată pe nume Cyntyia, al cărei chip mi s-a șters din minte. Am început să mă simt din ce în ce mai confortabil în noua mea locuință, iar când s-au reluat cursurile în toamnă, m-am abandonat unui lung, nesfârșit șir de beții până noaptea târziu cu Zimmer și prietenii mei, escapadelor amoroase și unor lungi perioade de lectură și studiu, în

tăcere deplină. Mult mai târziu, abia când m-am întors asupra acestor întâmplări după ani și ani, am înțeles cât de mult îmi folosise perioada aia.

Apoi am împlinit douăzeci de ani, iar la câteva săptămâni am primit o scrisoare lungă, aproape ininteligibilă, din partea unchiului Victor, scrisă cu creionul pe câteva taloane de comandă îngălbenite pentru Humboldt Encyclopedia. Din câte am reușit să deduc, formația trecea printr-o pasă proastă, iar după o lungă

perioadă de ghinioane (contracte anulate, pene de cauciuc, un bețiv care îi spărsese nasul saxofonistului), grupul se dezmembrase. Din noiembrie, unchiul Victor trăia în orașul Boise din Idaho, unde găsisese de lucru temporar, ca vânzător ambulant de enciclopedii. Dar afacerile nu merseseră tocmai bine și, pentru prima oară de când îl cunoșteam, am simțit o notă de înfrângere în vorbele lui.

„Clarinetul meu e la casa de amanet“, am citit în scrisoare, „pe extrasul de cont scrie zero, iar locuitorii din Boise nu sunt interesați de enciclopedii.“

I-am trimis unchiului meu niște bani, urmați de o telegramă în care îl îndemnam să vină la New York. Victor mi-a răspuns câteva zile mai târziu, mulțumindu-mi pentru invitație. Avea să-și strângă lucrurile până la sfârșitul săptămânii și să ia primul autobuz care venea încoace. Am calculat că urma să sosească marțea respectivă, cel târziu miercuri. Dar a venit ziua de miercuri, și a trecut, și nicio veste de la Victor. I-am trimis o altă telegramă, însă n-am primit niciun răspuns.

Posibilitățile unui dezastru mi se păreau nemărginite. Mi-am imaginat o mulțime de lucruri care puteau să i se întâmple cuiva aflat pe drumul dinspre Boise spre New York și, brusc, întregul continent american s-a transformat în ochii mei într-o zonă de mare risc, un coșmar al tuturor capcanelor și labirinturilor. Am încercat să-l depistez pe proprietarul care-i închiriasse lui Victor apartamentul, n-am dat de el, iar în cele din urmă am apelat la poliția din Boise. I-am explicat amănunțit problema sergentului de la celălalt capăt al firului, un ins pe nume Neil Armstrong. În ziua următoare, sergentul

Armstrong m-a sunat ca să-mi dea vestea. Unchiul Victor fusese găsit mort în locuința sa din North Twelfth Street, prăbușit într-un scaun, cu paltonul pe el și cu un clarinet, doar pe jumătate asamblat, înțepenit între degetele de la mâna dreaptă. Lângă ușă se aflau două

valize pline. Camera fusese cercetată, dar autoritățile nu reușiseră să dea peste nimic care să sugereze ceva necurat. După spusele medicului din raportul preliminar, cauza morții fusese probabil un atac de cord.

— Ghinion, băiete, a adăugat sergentul. Îmi pare sincer rău.

În dimineața următoare am zburat către vest ca să fac toate pregătirile necesare.

Am identificat cadavrul lui Victor la morgă, am plătit datoriile, am semnat formulare și acte, am făcut aranjamentele trebuincioase ca să trimit corpul neînsuflețit la Chicago. Pe antreprenorul de pompe funebre l-a apucat disperarea când a văzut în ce stare e cadavrul. După ce zăcuse în apartament aproape o săptămână, nu se mai putea face mare lucru pentru el. „Dac-aș fi în locul tău“, mi-a spus, „nu m-aș aștepta la cine știe ce minune.“

Am aranjat funeraliile prin telefon, i-am contactat pe câțiva dintre prietenii lui Victor (Howie Dunn, saxofonistul cu nasul spart, câțiva foști elevi), am încercat fără prea mult entuziasm să dau de Dora (nu era de găsit), apoi am însoțit sicriul până la Chicago. Victor a fost înmormântat lângă mama, iar cerul ne-a acoperit cu o ploaie torențială în timp ce ne vedeam prietenul dispărând în pământ. După

aceea am plecat cu mașina acasă la Dunn, în partea de nord a orașului, unde doamna Dunn ne-a pregătit un meniu modest, cu gustări reci și supă fierbinte.

Plânsesem fără încetare în ultimele zile și, ajuns acasă la Dunn, am dat pe gât rapid cinci sau șase pahare de burbon, odată cu mâncarea. Băutura m-a însuflețit considerabil, iar după vreo două ore am început să cânt cât mă ținea gura. Howie mă acompania la pian și, pentru ceva vreme, întreaga adunare s-a pus pe chefuit.

După care am vomat pe podea și vraja s-a rupt. La șase dimineața, mi-am luat la revedere de la toți și am ieșit în ploaie poticnindu-mă. Am rătăcit orbește pe străzi câteva ore, am vomat iar pe treptele unei case și în cele din urmă am dat de o prostituată cu ochii ca cenușa, pe nume Agnes, stând sub umbrelă pe o stradă

luminată de neoane. Am însoțito într-o cameră din Hotelul Eldorado,

i-am ținut o prelegere scurtă despre poemele lui Sir Walter Raleigh și i-am îngânat cântece de adormit copiii, pe când ea se dezbrăca și-și depărta picioarele. M-a făcut dement, dar i-am dat o sută de dolari și a fost de acord să-și petreacă noaptea cu mine. Am dormit prost, în orice caz, iar la patru dimineața m-am strecurat din pat, mi-am pus hainele încă ude și am luat un taxi până la aeroport. Am ajuns la New York pe la zece.

În definitiv, problema nu era că sufeream. Suferința era, probabil, cauza primă, dar ea a fost curând înlocuită de altceva, ceva mai palpabil, mai concret ca efect, mai violent prin răul pe care-l făcea. O înlănțuire întreagă de forțe se pusese în mișcare, iar la un moment dat am început să mă dezechilibrez, să zbor în cercuri din ce în ce mai largi în jurul meu, până când, în cele din urmă, am sărit de pe orbită.

Adevărul era că situația mea financiară se înrăutățea. Îmi dădusem seama de asta de ceva vreme, dar până atunci amenințarea se zărise doar la orizont și n-o luasem niciodată prea în serios. După moartea unchiului Victor însă, și după

miile de dolari cheltuite în zilele alea teribile, din bugetul care se presupunea că

avea să mă țină până la absolvire mai rămăseseră niște firimituri. Dacă nu mă

apucam să refac fondurile, aveam să rămân descoperit. Am calculat că, ținând-o tot așa cu cheltuielile, banii aveau să se termine până în luna noiembrie a ultimului an de facultate. Iar asta însemna totul, până la ultimele economii, până

la ultimul bănuț, până la fundul sacului.

Primul impuls a fost să mă las de școală, dar, după ce am cochetat cu ideea vreo două zile, m-am hotărât să n-o fac. Îi promisesem unchiului că aveam să-mi termin studiile și, de vreme ce el nu mai era să-mi aprobe noile planuri, nu m-aș

fi simțit în largul meu să-mi încalc cuvântul dat. Pe deasupra, mai era și problema poliței bancare. Dacă-mi abandonam studiile acum, împrumutul mi-ar fi fost anulat și nu aveam chef să mă precipit către o moarte timpurie în junglele asiatice. Aveam să rămân la New York așadar și să-mi continui studiile la Columbia. Asta era singura decizie rezonabilă pe care o puteam lua, singurul lucru demn pe care îl puteam face. După un asemenea început promițător, nu mi-ar fi fost greu să mă comport rezonabil în continuare. Pentru cei aflați în

situația mea, existau tot felul de oportunități — burse, împrumuturi, slujbe în timpul școlii —, dar, de îndată ce începeam să mă gândesc la vreuna din ele, mă

trezeam copleșit de dezgust. Era o reacție spontană, involuntară, o senzație bruscă de greață. Nu voiam să am de-a face cu așa ceva, mi-am dat seama, și de aceea respingeam orice soluție — cu încăpățănare și dispreț, perfect conștient că

tocmai îmi subminasem unica șansă de a supraviețui crizei. Începând din acel moment, am depus armele, refuzând să mai mișc vreun deget. Dumnezeu știe de ce m-am purtat așa. Am inventat pe atunci nenumărate motive, dar la urma urmei totul se reducea la spaimă. Fusesem cuprins de disperare și, în fața unei asemenea situații-limită, simțeam că trebuie să fac ceva drastic. Voiam să scuip lumea drept în ochi, să fac lucruri dincolo de orice închipuire. Cu toată

febrilitatea și idealismul unui tânăr care meditase și citise prea mult, am decis că

lucrul cel mai nimerit era să nu fac nimic: acțiunea pe care urma să o întreprind consta în refuzul militant de a acționa în cel mai mărunț sens. Puneam totul în slujba unui nihilism ridicat la rangul de crez estetic. Aveam să-mi transform viața într-o operă de artă, sacrificându-mă unor paradoxuri atât de rafinate, încât fiecare răsuflare avea să mă învețe să-mi savurez propria condamnare. Semnele trimiteau către o eclipsă totală și, oricât aș fi bâjbâit după o altă interpretare, imaginea acelei bezne depline m-a ademenit încetul cu încetul, m-a sedus prin

simplitatea ei. Nu aveam să fac nimic ca să mă opun inevitabilului, dar nici nu voiam să mă grăbesc să dau ochii cu el. Dacă viața mea avea să continue pentru moment la fel ca întotdeauna, cu atât mai bine. Aveam să fiu răbdător, aveam să

rezist. Doar că știam ce mi se pregătește și, indiferent dacă dezastrul urma să se întâmple azi sau mâine, știam că avea oricum să se producă. Eclipsă totală.

Bestia fusese omorâtă, iar măruntaiele ei, descâlcite. Luna va întuneca soarele, iar atunci voi dispărea. Voi fi falit, o biată epavă de carne și oase fără un franc în buzunar.

A fost momentul când am început să citesc cărțile unchiului Victor. La două

săptămâni după înmormântare, am ales la întâmplare una dintre cutii,

am tăiat cu grijă banda adezivă cu un cuțit și am citit tot ce era înăuntru. S-a dovedit a fi o împerechere ciudată de cărți împachetate laolaltă, aparent aleatoriu și fără vreun scop. Erau îngrămădite acolo romane și piese de teatru, cărți de istorie și călătorii, ghiduri pentru tinerii șahiști și nuvele polițiste, SF-uri și lucrări de filosofie, un haos de tipărituri. Mie însă mi-era indiferent. Am citit fiecare carte până la capăt, refuzând să o judec. Pentru mine, cărțile erau egale una cu alta, fiecare propoziție era compusă din numărul corect de cuvinte, iar fiecare cuvânt își avea locul potrivit. Așa am ales eu să țin doliu după unchiul Victor. Am deschis toate cutiile și am citit toate cărțile, la rând, una câte una. Asta era sarcina pe care mi-o asumam și căreia i-am rămas credincios până la sfârșit, un sfârșit amar.

Fiecare cutie conținea același amestec straniu, un ghiveci de scriitori mari și mediocri, grămezi de literatură de doi bani împrăștiată printre clasici, volume ieftine înghesuite printre ediții de lux, scrieri de consum lipite de Donne și Tolstoi. Unchiul Victor nu-și gândise niciodată biblioteca în vreun fel sistematic.

De fiecare dată când cumpărase o carte, o pusese pe raft, lângă cea pe care o cumpărase înainte și, încetul cu încetul, șirurile de cărți avansaseră, umplând tot mai mult spațiul, pe măsură ce treceau anii. Cărțile fuseseră îndesate în cutii exact în ordinea în care zăcuseră pe rafturi. Probabil că și cronologia era intactă; vrând-nevrând, ordinea lor rămăsese neschimbată. Mi s-a părut aranjamentul ideal. De fiecare dată când deschideam o cutie, intram într-un alt segment din viața unchiului meu, o perioadă bine determinată de câteva zile, săptămâni sau luni, și mă consolam cu gândul că trăiam în același spațiu imaginar cândva însuflețit de el, citind aceleași cuvinte, trăind aceleași povești, poate chiar gândind aceleași gânduri. Era aproape ca și cum aș fi urmat traseul unui explorator de demult, călcându-i pe urme, însoțindu-l în vreme ce-și croia drum prin teritorii neumbrate, deplasându-se spre vest, odată cu soarele, urmărind

lumina până când se stingea la orizont. Cutiile nu erau numerotate, nici etichetate, așa că n-aveam cum să-mi dau seama în ce perioadă urma să descind.

Călătoria s-a dovedit, așadar, mai degrabă o suită de plimbări tainice, fără nicio legătură aparentă. De la Boston la Lenox, de pildă. De la Minneapolis la Sioux Falls. De la Kenosha la Salt Lake City. Nu mă deranja să fac salturi pe hartă de colo colo. Până la final, oricum, toate spațiile goale aveau să se umple, toate distanțele aveau să fie străbătute.

Citiseam multe din acele cărți, iar pe altele mi le citise chiar unchiul Victor: Robinson Crusoe, Doctor Jekyll și Mr. Hyde, Omul invizibil. Dar asta nu m-a împiedicat să plonjez din nou între paginile lor cu aceeași pasiune, devorând lecturile noi și pe cele de altădată cu o foame nebună. S-au strâns în colțurile camerei mele teancuri de cărți citite și, de fiecare dată când unul dintre aceste turnuri amenința să se prăbușească, adunam volumele primejduite în pungi și le luam în următoarea vizită în Columbia. Chiar vizavi de campus, pe Broadway, se afla Librăria lui Chandler, o hrubă înghesuită și prăfuită care scotea bani din cărți de anticariat. Între vara lui 1967 și cea a lui 1969, m-am dus acolo de zeci de ori și încetul cu încetul mi-am înstrăinat moștenirea. A fost singurul lucru pe care mi l-am permis — să profit de ceva ce dețineam deja. M-a durut inima să mă

despart de ultimele bunuri ale unchiului Victor, dar în același timp știam că n-ar fi pus la suflet. Mă achitasem cumva de datoria față de el citindu-i cărțile, iar acum, că eram sărac lipit, părea logic să fac și următorul pas vânzându-i cărțile.

Problema a fost însă că nu câștigam suficient de pe urma lor. Chandler negocia la sânge, iar părerea lui despre cărți era atât de diferită de a mea, încât, în fața lui, abia eram în stare să bâigui câteva vorbe. Pentru mine, cărțile nu erau atât recipiente pentru cuvinte, cât cuvintele în sine, iar valoarea unei cărți anume era decisă de calitățile ei spirituale mai curând decât de starea ei fizică. Un Homer cu colțurile îndoite era mai valoros decât un Virgiliu impecabil, de pildă; trei volume de Descartes valorau mai puțin decât unul de Pascal. Acestea erau distincții esențiale pentru mine, dar pentru Chandler ele nu existau. Pentru el, o carte era doar un obiect ce aparținea ordinii lumii pământești și, ca atare, nu era mult diferită de o cutie de pantofi, o pompă menajeră sau un ibric de cafea. De fiecare dată când mă înfățișam cu o nouă tranșă din biblioteca unchiului Victor, bătrânul își făcea numărul. Pipăia cărțile cu dispreț, citea cotoarele, vâna pete și defecte, dând mereu impresia că sapă într-un morman de gunoi. Asta era regula jocului. Discreditând bunurile, Chandler își putea permite mai apoi să ofere proprietarului prețuri îngrozitor de mici. După treizeci de ani de practică, mimica lui te înșela cu naturalețe și avea un repertoriu întreg de mormăieli și aparteuri,

de smuceli, plescăituri din limbă și clătinări mâhnite din cap. Tot acest joc era menit să mă convingă de eroarea propriei judecăți, să mă facă să mă rușinez și să-mi mărturisesc neobrăzarea de a-i fi adus asemenea jignire. Vrei să spui că ai de gând să-mi ceri bani pe astea? Păi ce, aștepți bani de la gunoier ca să-ți ia lăturile de sub nas?

Știam că mă protestez, dar rareori vociferam. Ce puteam face, în definitiv?

Chandler se târguia din poziția celui mai puternic și nimic nu putea schimba asta, de vreme ce eu aveam întotdeauna nevoie disperată să vând, pe când lui îi era mereu indiferent dacă va cumpăra sau nu. Nu avea rost nici să mimez indiferența. Atunci vânzarea pur și simplu n-ar mai fi avut loc, iar a nu vinde nimic era la urma urmei mai rău decât a fi tras în piept. Am descoperit că mă

descurcam mai bine când aduceam mai puține cărți, nu mai mult de douăsprezece sau cincisprezece deodată. Prețul fiecărui volum urca o idee în asemenea condiții. Dar, cu cât era mai mică vânzarea, cu atât eram silit să mă

întorc mai des și știam că trebuie să-mi răresc vizitele pe cât posibil căci, cu cât mă târguiam mai mult cu el, cu atât deveneam mai slab. Indiferent ce făceam, așadar, Chandler avea să câștige până la urmă. Lunile treceau, iar bătrânul nu făcea niciun efort să-mi vorbească. Nu-mi dădea niciodată bună ziua, nu schița niciun zâmbet, nici măcar nu-mi strângea mâna. Felul lui de a mă trata era atât de opac, încât mă întrebam dacă nu cumva îmi uita figura de la o întâlnire la alta.

În ceea ce-l privește pe Chandler, aș fi putut fi un nou client de fiecare dată când intram în librărie — un lung șir de străini, o șleahtă oarecare, în figuri disperate.

Pe măsură ce vindeam cărțile, apartamentul meu trecea prin numeroase schimbări. Lucru inevitabil, căci de fiecare dată când deschideam o nouă cutie, distrugeam în același timp o piesă de mobilier. Așa că patul a fost făcut bucăți, scaunele s-au micșorat și apoi au dispărut, biroul s-a atrofiat și a dispărut în vid.

Viața mea a devenit un zero care creștea, astfel că acum se vedea cu ochiul liber: un gol înfloritor. De fiecare dată când plonjam în trecutul unchiului meu, rezultatul era unul concret, efectul se manifesta în lumea reală. Consecințele mi se derulau înaintea ochilor și n-aveam cale de scăpare. Atâtea cutii rămase, atâtea dispărute. Nu trebuia decât să privesc în jur ca să-mi dau seama ce se întâmpla. Camera mea era ca o mașină care-mi evalua starea: cât din mine rămăsese, cât din mine dispăruse deja. Eu eram și făptaș, și martor. Și actor, și public, într-un teatru cu un singur angajat. Puteam urmări atent etapele propriei dezagregări. Mă vedeam dispărând bucată cu bucată.

Erau vremuri grele pentru toată lumea, desigur. Îmi aduc aminte de

ele ca de un tumult de discursuri politice și de mulțimi, de revoltă, megafoane și violență.

Prin vara lui 1968, fiecare zi părea să verse un nou cataclism. Dacă nu era Praga, era Berlinul; dacă nu era Parisul, era New York-ul. Jumătate de milion de soldați fuseseră trimiși în Vietnam. Președintele anunțase că nu vrea să mai candideze.

Aveau loc asasinate. După ani de luptă, războiul căpătase asemenea proporții, încât ne contamina și cele mai mărunte gânduri, iar eu știam că, indiferent de ce făceam sau nu făceam, eram părtaș la el, ca toată lumea. Într-o seară, în timp ce stăteam pe o bancă din Riverside Park, privind apa, am văzut o cisternă cu petrol explodând pe celălalt mal. Flăcările au umplut deodată cerul și, pe când priveam bucățile de tablă zburând peste Hudson și aterizându-mi la picioare, m-a lovit un gând: lăuntricul și exteriorul nu pot fi separate decât zădărniciind adevărul. Mai târziu, pe parcursul aceleiași luni, campusul universitar de la Columbia s-a transformat într-un câmp de bătălie, iar sute de studenți au fost arestați, printre care și visători ca Zimmer și ca mine. Nu am de gând să vorbesc despre asta aici.

Știm cu toții ce s-a întâmplat pe-atunci și n-ar avea niciun rost să reiau povestea.

Asta nu înseamnă însă că vreau s-o las pradă uitării. Și povestea mea e îngropată

în molozul acelor zile, iar dacă acest aspect se pierde, ea nu va fi în veci înțeleasă.

La vremea când începeam cursurile în anul trei de facultate (septembrie 1967), costumul meu își dăduse de mult obștescul sfârșit. Șezutul pantalonilor se rărise din cauza umezelii de la Chicago, iar sacoul se sfâșiasse în zona buzunarelor și a tivului, așa că l-am abandonat ca pe o cauză pierdută. L-am atârnat în șifonier pe post de suvenir al zilelor mai fericite și mi-am cumpărat din oraș cele mai ieftine și mai rezistente haine pe care le-am găsit: cizme muncitorești, blugi, cămăși de flanelă și o jachetă de piele la mâna a doua, de la un magazin militar de surplus.

Prietenii mei au fost îngroziți de această transformare, dar eu n-am comentat nimic, de vreme ce părerile lor erau ultimul lucru pentru care-mi făceam griji pe lume. La fel și cu telefonul. Nu l-am deconectat pentru că voiam să mă izolez de lume, ci fiindcă era o cheltuială în plus, pe care nu mi-o mai permiteam. Când Zimmer mi-a

făcut morală despre el într-o zi, în fața bibliotecii, mormăind ceva legat de cât de dificil era să dea de mine, am evitat subiectul greutăților mele financiare lansându-mă într-o litanie despre telecomunicații, despre voci și moartea contactului interuman.

— O voce transmisă pe cale electronică nu este o voce reală, i-am spus eu. Cu toții ne-am obișnuit cu aceste simulacre ale propriei persoane, dar, dacă stai să te gândești, telefonul este un instrument de distorsionare și fantazare. Înseamnă

comunicare între fantome, secreția verbală a unei minți fără trup. Vreau să am în fața ochilor persoana cu care vorbesc. Dacă nu se poate, prefer să tac.

Asemenea manifestări începeau să mă caracterizeze — scuzele, limbajul ambiguu, teoriile ciudate pe care le propuneam ca răspuns la întrebări perfect rezonabile. Pentru că nu voiam să știu nimeni că ajunseseam la fundul sacului, n-am avut cum să ies din încurcătură altfel decât mințind. Cu cât eram mai sărac, cu atât mai bizare și mai halucinante îmi deveneau invențiile. De ce renunțasem la fumat, la băut, de ce nu mai mâncam la restaurant — niciodată nu-mi lipseau explicațiile revoltător de raționale. În cele din urmă, am ajuns să vorbesc ca un călugăr anarhist, unul dintre ciudații din alte vremuri, un conservator. Dar prietenii mei se amuzau și astfel am reușit să-mi păstrez secretul. Fără îndoială

că mândria juca și ea un rol în aceste nevinovate fantezii, dar lucrul cel mai important este că țineam ca nimeni să nu se amestece în drumul pe care mi-l alesesem singur. Să vorbesc despre asta ar fi provocat cel mult milă, ba poate chiar aș fi primit câte-o mână de ajutor, iar lucrul ăsta mi-ar fi dejucat planul.

Am preferat să mă zidesc în proiectul meu delirant, să mă prostesc în fața oricărei oportunități și să aștept ca timpul să se scurgă.

Ultimul an a fost cel mai greu. Am renunțat să mai plătesc facturile la lumină în noiembrie, iar prin ianuarie m-am trezit cu un angajat de la Con Edison care venise să deconecteze contorul. Timp de câteva săptămâni după aceea, am făcut experimente cu o gamă largă de lumânări, studiind atent fiecare marcă în parte, căutând să fie ieftină, puternică și durabilă. Spre surprinderea mea, lumânările pentru sărbătorile evreiești s-au dovedit a fi cele mai rentabile. Lumina pâlpâitoare și umbrele îmi plăceau enorm, iar acum, că frigiderul, cu întreruperile bruste și zgâlțâielile lui, amuțise, mi-am dat seama că-mi era probabil mai bine, în fond, fără electricitate. Orice s-ar fi putut

spune despre mine, un lucru era cert: nu mă dădeam bătut. Căutam avantajele ascunse pe care le aducea cu sine fiecare nouă privațiune, iar odată învățat să trăiesc fără un lucru anume, îl alungam pur și simplu din minte pentru totdeauna. Știam că acest proces nu putea dura la nesfârșit, că la un moment dat aveam să dau de obiecte de care nu mă puteam lipsi, dar deocamdată mă minunam și eu de mine, de cât de puțin duceam dorul celor dispărute. Încet, dar sigur am descoperit că sunt în stare să merg chiar foarte departe, mult mai departe decât aş fi crezut că îmi stă

în puteri.

După ce mi-am plătit taxele școlare pe ultimul semestru, am rămas cu mai puțin de șase sute de dolari. Mai aveam vreo douăsprezece cutii, plus clarinetul și

colecția de autografe. Ca să-mi țină de urât, asamblam instrumentul și suflam în el, umplând apartamentul cu stranii răbufniri de sunete, o cacofonie de chițăituri și oftături, de râsete și mârâieli jalnice. În martie, am vândut autografele unui colecționar pe nume Milo Flax, un omuleț bizar cu un halou de păr creț și blond care dăduse un anunț pe ultima pagină a ziarului The Sporting News. Când Flax a văzut în cutie galeria de semnături ale jucătorilor de la Cubs, a rămas înmărmurit. Studiind atent și cu venerație hârtiile, m-a privit cu lacrimi în ochi și a prezis îndrăzneț că 1969 avea să fie anul echipei Chicago Cubs. Aproape că a avut dreptate, desigur, iar dacă cei de la Cubs n-ar fi avut căderea de la final de sezon, însoțită de ascensiunea rapidă a rătăciților ălor de la Mets, cu siguranță

așa s-ar fi întâmplat. Autografele mi-au adus o sută cincizeci de dolari, suficient cât să acopere ceva mai mult decât chiria pe o lună. Cu banii luați pe cărți îmi cumpăram de mâncare și astfel am reușit să supraviețuiesc în aprilie și mai; mi-am terminat lucrările pentru școală scriind înghemuit la mașina de scris în lumina pâlpâitoare a lumânărilor. Apoi mi-am vândut mașina de scris pe douăzeci și șase de dolari, cu care am închiriat o pălărie și o pelerină pentru a participa la contraceremonia de absolvire organizată de studenți în semn de protest față de ceremonia oficială.

Făcusem tot ce îmi propusesem să fac, dar nu-mi puteam savura triumful.

Ajunsesem la ultima sută de dolari, iar cărțile se împrăstiaseră până la trei cutii.

Era exclus să mai pot plăti chiria și, deși garanția pe care o dădusem la început mi-ar fi asigurat încă o lună, la sfârșitul ei aveam să fiu cu siguranță evacuat.

Dacă notificările începeau în iulie, asaltul probabil că avea să se petreacă în august, ceea ce însemna că prin septembrie aveam să fiu în stradă. Dar, aflându-mă la adăpostul primei zile din iunie, sfârșitul verii mi se părea încă la distanță

de ani-lumină. Problema nu era atât ce urma să fac apoi, cât mai ales cum să

supraviețuiesc până în iulie. Cărțile aveau să-mi mai aducă probabil încă

cincizeci de dolari. Adăugați la cei nouăzeci și șase pe care-i mai aveam, ajungeam la suma totală de o sută patruzeci și șase de dolari, sumă cu care trebuia să trăiesc în următoarele trei luni. Cu greu mi-ar fi ajuns, dar, rezumându-mă la o masă pe zi, renunțând să mai citesc ziarele, să merg cu autobuzul și evitând orice cheltuială frivolă, m-am gândit c-o să reușesc. Așa a început vara lui 1969. Părea aproape o certitudine că avea să fie ultima vară pe care o petreceam pe lumea asta.

Pe parcursul iernii și în primele săptămâni de primăvară, îmi depozitasem mâncarea pe pervaz, în afara apartamentului. Câteva alimente înghețaseră în timpul lunilor mai reci (pachetele de unt, brânza), dar toate erau comestibile

după ce se dezghețau. Cea mai mare problemă fusese să le feresc de funingine și de rahatul de porumbel, dar curând am învățat să-mi împachetez proviziile într-o pungă de plastic și abia apoi să le scot pe fereastră. După ce una din pungi a fost luată de vânt într-o furtună, am început să le prind cu o sfoară de radiatorul din cameră. Am devenit chiar abil la gestionarea acestui sistem și pentru că, din fericire, prețul gazului intra în banii de chirie (ceea ce însemna că nu trebuia să-mi fac griji că aveam să pierd soba), am reușit să țin sub control problema hranei. Dar asta se întâmpla în perioadele friguroase. Anotimpul se schimbase acum și, cu soarele pe cer vreme de treisprezece sau paisprezece ore pe zi, ideea cu pervazul a devenit păguboasă. Laptele s-a stricat; sucul s-a acrit; untul s-a topit în băltoace de mâzgă aurie. Am trecut cu greu peste câteva astfel de catastrofe, după care am început să-mi revizuiesc dieta, înțelegând că trebuie să

evit toate bunurile perisabile la căldură. Pe doisprezece iunie, m-am pus și mi-am planificat noul regim. Lapte praf, cafea instant, puțină pâine — astea erau de bază — și mi-am propus să mănânc în fiecare zi același lucru: ouă, alimentul cel mai ieftin și mai hrănitor pentru om. Din când în când, risipeam banii pe câte un măr sau o portocală, iar dacă pofta devenea de neîndurat, mă tratam cu câte un hamburger sau o conservă de tocană. Astfel, mâncarea nu se strica și (teoretic, cel puțin) n-aveam cum să mor de foame. Două ouă pe zi, fierte fix două minute și jumătate ca să fie moi, tocmai bune, două felii de pâine, trei cești de cafea și apă din belșug. Deși nu era prea fericit, planul meu avea cel puțin o oarecare eleganță geometrică. Dată fiind lipsa altor opțiuni, am încercat să mă îmbărbătez singur.

N-am murit de inaniție, dar rareori se întâmpla să nu-mi chiorăie mâțele. Deseori visam tot felul de mâncăruri, iar nopțile mele din acea vară s-au transformat în viziuni de festin și îmbuibare: platouri întregi cu friptură de vită și miel, porci fragezi înotând în tăvi, prăjituri și deserturi înalte ca niște castele, boluri gigantice cu fructe. În timpul zilei, stomacul îmi chiorăia neîncetat, bolborosind de sucuri neîmpăcate, hărțuindu-mă cu pustiul din el, și numai prin eforturi crâncene reușeam să-l ignor. Slăbănog de la bun început, am continuat să pierd în greutate pe tot parcursul verii. Din când în când, mai scăpam câte un penny în cântarul Exacto din farmacie să văd ce se mai întâmplase cu trupul meu. De la aproape 70 de kilograme în iunie, am ajuns la aproape 63 și jumătate în iulie și la aproape 56 în august. Pentru un tânăr înalt de mai bine de 1,82 începea să devină

periculos. Cam atât cântăresc împreună pielea și oasele, după care orice scădere în greutate riscă să-ți facă foarte rău.

Încercam să mă desprind de trup și să ies din necaz pretinzând că problema nu

există. Alții apucaseră aceeași cale înaintea mea și cu toții descoperiseră ceea ce până la urmă am descoperit și eu: că mintea nu poate învinge materia pentru că, odată ce-ți soliciți mintea în exces, ea se dovedește imediat a fi în egală măsură

materie. Ca să trec cu bine prin ce mi se întâmpla, a trebuit să mă conving că nu sunt real, iar rezultatul a fost că eșafodajul realității a început să se clatine.

Lucruri inexistente îmi apăreau în fața ochilor, apoi dispăreau. Un pahar de limonadă rece, de pildă. Un ziar cu numele meu pe prima pagină. Vechiul meu costum întins pe pat, întreg-întreguț. Odată,

chiar am avut o viziune a corpului meu de altădată împleticindu-se prin cameră, bâjbâind prin unghere după ceva ce nu putea găsi. Aceste halucinații nu țineau decât o clipă, dar ecoul lor răsună în mine ore întregi. Mai erau și perioadele în care pur și simplu nu știam pe ce lume sunt. Îmi venea în minte un gând și, până să ajung la vreo concluzie, constatam că se înnoptase. Nu aveam cum să-mi explic orele pierdute. Alteori mă trezeam mestecând hrană imaginară, fumând țigări imaginare, suflând rotocoale de fum imaginare în aerul din jur. Acestea erau, cred, cele mai grele clipe, de vreme ce mă făceau să înțeleg că nu mai puteam conta pe mine. Mintea mi-o luase razna și, odată ce începusem să alunec, nu mai aveam putere să mă opresc.

Majoritatea simptomelor au apărut abia pe la mijlocul lunii iulie. Înainte de asta, mi-am achitat scrupulos datoria de a citi ultimele cărți ale unchiului Victor, pe care le-am vândut apoi la anticariatul lui Chandler. Pe măsură ce mă apropiam de final însă, cărțile îmi dădeau tot mai multă bătaie de cap. Îmi simțeam privirea atingând cuvintele de pe pagină, dar din ele nu se isca niciun înțeles, niciun sunet nu mai reverbera în mintea mea. Inscripțiile negre păreau cu totul năucitoare, o mulțime arbitrară de linii și bucle care nu dezvăluiau nimic dincolo de mușenia lor. În cele din urmă, m-am resemnat, nemaivând pretenția că înțeleg ceva din ce citesc. Scotam o carte din cutie, o deschideam la prima pagină, apoi îmi plimbam degetul de-a lungul fiecărui rând. Când ajungeam la capăt, treceam la următorul, apoi la al treilea și așa mai departe, până în josul paginii. Așa am reușit să termin: ca un orb citind în alfabetul Braille. Dacă nu mai vedeam cuvintele, îmi doream măcar să le ating. Lucrurile luaseră o întorsătură foarte proastă, de asta măcar puteam să-mi dau seama. Pipăiam toate cuvintele din cărțile unchiului meu și astfel îmi câștigam dreptul de a le vinde.

Întâmplarea a făcut să-i duc ultimele volume lui Chandler în aceeași zi în care astronauții au pus piciorul pe Lună. Tocmai mă făcusem cu nouă dolari și ceva și, pe când mă întorceam pe Broadway, m-am hotărât să mă opresc la Quinn's Bar and Grill, o bodegă de pe colțul de sud-est al 108th Street. Vremea era incredibil de caldă în acea zi, iar ideea de a sparge banii pe vreo două beri de

zece cenți nu mi s-a părut un păcat. M-am așezat pe un scaun la bar, lângă trei-

patru clienți fideli ai localului, bucurându-mă de lumina difuză și de răcoarea aerului condiționat. Televizorul color de dimensiuni impresionante era aprins, emanând o lumină stranie deasupra sticlelor

de whisky și burbon, iar în aceste împrejurări am putut fi și eu martor la eveniment. Am văzut cele două siluete în costume uriașe făcând primii pași în acea lume fără aer, săltând ca niște mingi în peisajul selenar, deplasându-se cu un fel de golfmobil prin praf și înfigând un steag fix în ochiul celei ce fusese cândva zeița iubirii și a nebuniei. Diana cea strălucitoare, mi-am spus, imaginea a tot ce este întunecat în noi. Apoi a vorbit președintele. Pe un ton solemn, neutru, a declarat că aceasta e ziua cea mai glorioasă de la facerea lumii. Veteranii localului s-au pus pe râs la auzul acestor cuvinte și cred că până și eu am reușit să zâmbesc de vreo două ori. Dar, cu toată

absurditatea acelei remarci, un singur lucru era limpede: din ziua izgonirii din rai, Adam nu mai fusese niciodată atât de departe de casă.

După aceea am trăit o perioadă scurtă într-o stare aproape deplină de calm.

Apartamentul meu era de acum complet gol, dar, în loc să mă descurajeze, cum credeam că se va întâmpla, acest gol părea să mă aline. Nu știu cum să-mi explic, dar dintr-odată emoțiile mele haotice s-au potolit, iar preț de câteva zile, aproape că am reușit să mă regăsesc. Poate părea curios că folosesc cuvântul într-un astfel de context, dar, în scurtul răstimp care a urmat vânzării cărților pe care le mai aveam de la unchiul Victor, aș îndrăzni chiar să spun că m-am simțit fericit. Ca un epileptic în pragul crizei, intrasem în acea stranie jumătate-de-lume în care totul începe să strălucească, să emane o claritate nouă și până atunci nebănuită. N-am făcut mare lucru în vremea aia. M-am tot plimbat prin cameră, m-am întins pe saltea, mi-am notat gândurile într-un caiet. Nu conta. Chiar și faptul că nu făceam nimic mi se părea important, așa că nu mă muștra conștiința la gândul că-mi irolesc timpul. Din când în când, mă așezam între cele două

ferestre și contemplem inscripția Palatul lunii. Chiar și asta mă bucura și părea întotdeauna să dea naștere unor gânduri demne de luat în seamă. Cumva, aceste gânduri îmi par acum vagi — mănunchiuri de asocieri nebunești, un ciclu întreg de reverii fără noimă —, însă pe atunci mi se păreau pline de înțelesuri. Poate că

semnificația cuvântului lună se schimbase în mintea mea, după ce îi urmărisem pe oameni pășind pe suprafața ei. Poate că eram uimit de coincidența de a-l fi întâlnit pe unul care se numea Neil Armstrong în Boise, Idaho, și de a fi văzut apoi un om care purta același nume zburând în spațiu. Poate că pur și simplu deliram de foame, iar

luminițele neonului mă încremeniseră. Nu pot fi sigur de nimic din toate astea, dar era evident că cele două cuvinte, Palatul lunii, începuseră să-mi bântuie mintea, cu misterul și fascinația unui oracol. Dintr-

odată totul părea să se topească în ele: unchiul Victor și China, navele spațiale și muzica, Marco Polo și Vestul Sălbatic. Mă uitam la panoul luminos și începeam să mă gândesc la electricitate. Apoi îmi zbura mintea la pana generală de curent din timpul primului meu an de colegiu care, la rândul ei, mă purta către partidele de baseball jucate la Wrigley Field, iar de acolo, la unchiul Victor și la lumânările ceremoniale evreiești aflate pe pervazul meu. Un gând dădea curs altui gând, generând spirale din ce în ce mai ample de posibile conexiuni. Cum ar fi ideea călătoriei în necunoscut sau paralela dintre Columb și astronauti.

Descoperirea Americii, nimic altceva decât eșecul de a ajunge în China; mâncarea chinezească și stomacul meu gol; gând, de la „temă de gândire“, și capul, ca palat al visurilor. Mă gândeam: Proiectul Apollo; Apollo, zeul muzicii; unchiul Victor și trupa Moon Men călătorind spre Vest. Și mai departe: Vestul, războaiele cu indienii, Războiul din Vietnam, cândva numit Indochina. Mă

gândeam la arme, bombe, explozii, la nori radioactivi deasupra deșerturilor din Utah și Nevada. Apoi mă întrebam: de ce o semăna atât de mult Vestul american cu peisajul selenar? Și tot așa, iar cu cât mă deschideam în fața acestor corespondențe secrete, cu atât mă simțeam mai aproape de înțelegerea unor adevăruri fundamentale despre lume. Înnebuneam, probabil, dar simțeam o putere teribilă crescând în mine, o bucurie gnostică pătrunzând până în inima lucrurilor. Apoi, cu totul pe neașteptate, la fel de brusc pe cât dobândisem aceste puteri, le-am pierdut. Viețuisem în interiorul propriilor gânduri timp de trei-

patru zile, iar într-o bună dimineață m-am trezit altundeva: înapoi în lumea aceea fragmentată, în lumea foamei și a pereților albi și goi. M-am luptat să recapăt echilibrul zilelor de dinainte, dar n-am reușit. Lumea îmi apăsa pe umeri și abia mai puteam respira.

M-am lăsat din nou pradă dezolării. Încăpățânarea mă ajutase să rezist până

atunci, dar, încetul cu încetul, simțeam cum hotărârea îmi slăbește, iar până la întâi august eram gata să cedez. Am făcut tot ce mi-a stat în putință să reiau legăturile cu prietenii, gata să le cer un împrumut, dar

nu s-a ales nimic din asta.

Câteva ieșiri extenuante prin arșiță, o mână de monede risipite. Era vară și toată

lumea părea să fi părăsit orașul. Chiar și Zimmer, singurul om pe care știam că

pot conta, dispăruse misterios. Am urcat până la apartamentul lui de pe colțul bulevardului Amsterdam cu 120th Street de mai multe ori, dar n-a răspuns nimeni la sonerie. I-am lăsat mesaje în cutia poștală și pe sub ușă, dar din nou niciun răspuns. Mult mai târziu, am aflat că Zimmer se mutase în alt apartament.

Când l-am întrebat de ce nu-mi dăduse adresa, mi-a răspuns că-l anunțasem că

aveam de gând să-mi petrec vara la Chicago. Uitasem de minciuna asta, desigur, dar până atunci spusese deja atâtea minciuni, încât nu le mai puteam ține

socoteala.

Neștiind că Zimmer plecase, mă tot întorceam la apartamentul lui ca să-i las mesaje pe sub ușă. Într-o duminică dimineată, la începutul lui august, inevitabilul s-a întâmplat, în sfârșit. Am sunat, convins că nu voi găsi pe nimeni; mă întorsesem chiar să plec, când am auzit niște zgomote în casă. Scârțâitul unui scaun, apoi pași pe dușumea și pe cineva tușind. M-a cuprins un val de ușurare, care însă m-a părăsit în clipa următoare când s-a deschis ușa. Nu era Zimmer, ci cu totul altcineva: un tânăr cu barba creăță, întunecată, și părul lung, până la umeri. Am dedus că tocmai se sculase din somn, de vreme ce, în afară de o pereche de pantaloni scurți, nu purta nimic.

— Pot să te ajut cu ceva? a întrebat studiindu-mă cu o mină prietenoasă, deși puțin încurcată.

Chiar în acel moment, am auzit râsete venind din bucătărie (un melanj de voci feminine și masculine) și mi-am dat seama că nimerisem în toiul unei mici chermeze.

— Cred că am nimerit greșit, i-am spus. Îl caut pe David Zimmer.

— A, mi-a răspuns străinul devenind brusc atent, tu trebuie să fii Fogg. Mă

întrebam eu când o să-ți faci iar apariția.

Afară era o zi oribilă — o caniculă nemiloasă, de te topeai din picioare —, iar plimbarea până acolo mă extenuase. Cum stăteam în fața ușii, cu broboane de transpirație scurgându-mi-se în ochi, cu mușchii sleiți și amorțiți, m-am întrebat dacă într-adevăr auzisem bine. Primul impuls a fost să mă întorc pe călcâie și să

fug, dar dintr-odată m-am simțit atât de sfârșit, încât mi s-a făcut frică să nu leșin. Am pus mâna pe mânerul ușii, ca să-mi recapăt echilibrul, și i-am spus:

— Scuză-mă, poți repeta? N-am auzit bine.

— Am zis că tu trebuie să fii Fogg, a repetat străinul. E simplu. Dacă-l cauți pe Zimmer, tu trebuie să fii Fogg. Fogg e cel care a băgat toate mesajele alea pe sub ușă.

— Foarte perspicace, i-am spus, suspinând nervos. Presupun că nu știi pe unde se-nvârte Zimmer acum.

— Îmi pare rău. N-am nici cea mai vagă idee.

Din nou mi-am făcut curaj să plec, dar, pe când mă întorceam, l-am văzut pe străin uitându-se lung la mine. Avea o privire ciudată și pătrunzătoare, ațintită

drept asupra chipului meu.

— S-a întâmplat ceva? l-am întrebat.

— Mă întrebam dacă nu cumva ești prieten cu Kitty.

— Cu Kitty? m-am mirat. Nu cunosc pe nimeni cu numele Kitty. N-am întâlnit pe nimeni cu numele ăsta în viața mea.

— Porți un tricou ca al ei. M-am gândit că poate e vreo legătură.

M-am uitat la inscripția de pe tricou și am văzut că avea însemnele echipei Mets.

Îl cumpărasem dintr-un magazin de lucruri la mâna a doua la începutul anului, cu zece cenți.

— Nici măcar nu mă interesează Mets, i-am răspuns. Eu țin cu Chicago Cubs.

— Stranie coincidență, a insistat străinul, fără să dea atenție spuselor mele. Lui Kitty o să-i placă la nebunie. Adoră cheștiile astea.

Fără să apuc să mă împotrivesc, m-am trezit tras de mână până în bucătărie.

Acolo am dat de cinci sau șase oameni adunați în jurul mesei, luându-și micul dejun duminical. Masa era plină de mâncare: omletă cu șuncă, un ibric plin cu cafea, chifle și brânză topită, un platou de pește afumat. Nu mai văzusem așa ceva de luni de zile și nu prea știam cum să reacționez. Era ca și când m-aș fi trezit brusc în mijlocul unui basm. Eram copilul înfometat care se rătăcise prin pădure, iar acum dădusem peste căsuța fermecată, coliba din turtă dulce.

— Priviți, oameni buni, a anunțat gazda mea cu pieptul dezgolit, zâmbind larg.

Fratele geamăn al lui Kitty.

Apoi s-au făcut prezentările. Cu toții mi-au zâmbit și m-au salutat, și m-am străduit și-am zâmbit și eu. Am aflat că cei mai mulți dintre ei studiau la Juilliard — muzicieni, dansatori, cântăreți. Numele gazdei era Jim sau John și se mutase în fostul apartament al lui Zimmer cu o zi în urmă. Ceilalți petrecuseră

toată noaptea prin oraș, mi-au zis, și, în loc să meargă la culcare, se hotărâseră să

dea buzna peste Jim sau John ca să-i pregătească un mic dejun de casă nouă.

Ceea ce explica îmbrăcămintea lui sumară (dormea când sunaseră la ușă) și felurile îmbelșugate din fața mea. Am dat din cap politicos pe când îmi povesteau toate astea, însă doar mă prefăceam că ascult. Adevărul e că puțin îmi păsa, iar până să termine de povestit, uitasem deja numele tuturor. De plictiseală, am început s-o studiez pe sora mea geamănă, o chinezoaică mărunțică de nouăsprezece-douăzeci de ani, cu brățări de argint în jurul încheieturilor și o bandană de mărgelă cu inscripția Navaho legată în jurul capului. Mi-a răspuns la privire cu un zâmbet — un zâmbet extraordinar de cald, mi s-a părut, plin de umor și complicitate —, apoi mi-am îndreptat din nou atenția către masă, neputincios cum eram să-mi dezlipesc privirile de ea mai mult de câteva secunde. Am realizat că mă aflam pe punctul de a mă face de râs. Aromele mâncării începuseră să mă tortureze și, stând așa în picioare, așteptând ca ei să

mă invite să iau loc, abia m-am putut stăpâni să înșfac o bucățică de pe masă și să mi-o îndes în gură.

Kitty a fost cea care, în cele din urmă, a dat tonul.

— Acum, că fratele meu ni s-a alăturat, a spus, intrând în joc, putem măcar să-l invităm la masa noastră.

Îmi venea s-o sărut pentru că-mi ghicise gândurile. A urmat un moment de stânjeneală, când s-au trezit că nu mai aveau un scaun în plus, dar tot Kitty m-a salvat, făcându-mi semn să mă așez între ea și persoana din dreapta ei. M-am strecurat între cei doi, cu câte o fesă pe fiecare scaun. Mi s-a dat o farfurie cu toate cele trebuincioase: cuțit și furculiță, pahar și ceașcă, șervețel și lingură.

După asta m-am cufundat într-o ceață de hrană și uitare. M-am purtat copilărește, dar după ce am înghițit prima bucățică nu m-am mai putut controla.

Am devorat porție după porție, înfruptându-mă din toate câte mi se puneau în față, iar în cele din urmă parcă-mi pierdusem mințile. Pentru că generozitatea celorlalți părea infinită, am tot mâncat, până când pe masă n-a mai rămas nimic.

Sau cel puțin așa îmi aduc aminte. M-am îndopat preț de cincisprezece–douăzeci de minute, iar când am terminat, singurul lucru rămas din micul dejun a fost o grămăjoară de oase de pește. Atât. Tot caut să-mi amintesc dacă nu cumva exagerez. Dar nu. Nu rămăsese nicio bucățică. Nicio coajă de pâine.

Abia atunci mi-am dat seama cât de atent mă priveau ceilalți. Oare chiar așa de rău să fi fost? m-am întrebat. Oare îmi curseseră balele și mă făcusem de răs? M-am întors spre Kitty cu un zâmbet palid. Nu părea scârbită, ci mai curând mirată.

Asta mă liniștea, într-un fel, dar voiam să-mi cer scuze de la ceilalți meseni.

Măcar atât puteam face, mi-am spus: să-i amuz pentru mâncare, să-i fac să uite că le linsesem farfuriile. În timp ce așteptam o ocazie ca să mă bag în vorbă, mi-am dat seama, încetul cu încetul, cât de bine mă simțeam așa, stând lângă sora mea geamănă, de mult pierdută. Din conversația lor am dedus că era dansatoare și, indiscutabil, făcuse mult mai multe decât mine să obțină tricoul cu echipa Mets. N-avea cum să nu te impresioneze, iar în timp ce ea se conversa râzând cu ceilalți, eu o tot priveam pe furiș. Nu era machiată, nu purta sutien,

iar fiecare mișcare a ei stârnea un clinchet de brățări și cercei. Avea săni frumoși, pe care îi etala cu o fermecătoare nonșalanță, fără să-i scoată în evidență, dar în același timp fără să pretindă că nu existau. Mi s-a părut frumoasă, dar mai mult mi-a plăcut atitudinea ei, felul în care știa să nu se lase paralizată de propria frumusețe, ca atâtea alte fete. Poate că exuberanța gesturilor o salva sau tonul hotărât, firesc al vocii. Nu era un copil răsfățat, dintr-o familie burgheză, ca toți ceilalți, ci o femeie care știa să se descurce și care învățase totul singură. Faptul că părea să se bucure de apropierea trupului meu, că nu s-a retras la atingerea umărului sau a piciorului meu, că și-a lăsat chiar brațul gol să atârne pe spătarul scaunului — toate astea mă făceau să mă simt prost.

În câteva clipe am reușit să mă bag în discuție. Cineva începuse să vorbească

despre aselenizare, iar altcineva declarase că ea nu avusese de fapt loc. Totul fusese o farsă, spunea respectivul, un spectacol de varietăți regizat de guvern ca să ne distragă atenția de la război.

— Oamenii cred orice li se cere să creadă, a adăugat el, chiar și o porcărie dintr-asta, filmată într-un studio de la Hollywood.

Atât mi-a trebuit ca să-mi fac intrarea. Aruncând cea mai scandalosă remarcă la care mă puteam gândi, am afirmat calm că aselenizarea nu fusese doar autentică, ba chiar că nu era prima dată când se întâmpla asta. Oamenii călătoresc pe Lună

de sute, poate chiar mii de ani, le-am spus. Cu toții au chicotit la auzul acestor cuvinte, însă eu m-am ambalat în cel mai seducător stil comico-pedant, iar în următoarele zece minute i-am bombardat cu o istorie a folclorului selenar, plină

de trimiteri la Lucian, Godwin și alții. Voiam să-i impresionez cu vastele mele cunoștințe, dar și să-i fac să râdă. Amețit de mâncarea cu care mă îmbuibasem, hotărât să-i arăt lui Kitty că nu mă comparem cu nimeni dintre cei de față, m-am ambalat din ce în ce mai tare și am intrat într-o formă de zile mari, iar discursul meu răspicat și ritmat i-a făcut în cele din urmă să râdă cu lacrimi. După care am început să descriu călătoria lui Cyrano pe Lună. Cineva m-a întrerupt, spunându-

mi că Cyrano de Bergerac nu e real. Că e un personaj dintr-o piesă de teatru, o plăsmuire. Nu am putut lăsa neamendată o astfel de greșală, așa că m-am lansat într-o scurtă digresiune, ca să le spun povestea vieții lui Cyrano. I-am trecut în revistă tinerețea de soldat, i-am

discutat cariera de poet și filosof, apoi am insistat asupra diverselor greutăți de care se izbise de-a lungul anilor: necazuri bănești, cumplitul chin cu sifilisul, lupte cu autoritățile, din pricina vederilor lui radicale. Le-am povestit cum și-a aflat el în cele din urmă protectorul în Ducele d'Arpajon și cum, doar trei ani mai târziu, a căzut mort pe o stradă din Paris, lovit în moalele capului de o grindă desprinsă de pe acoperișul unei case. Am făcut o pauză retorică pentru a lăsa grotescul și umorul scenelor să se reliefeze.

— Avea numai treizeci și șase de ani pe atunci, am adăugat, și nici până în ziua de azi nu s-a aflat dacă a fost sau nu un accident. Să fi fost oare un asasinat pus la cale de vreun dușman sau pur și simplu o chestiune de destin, de soartă oarbă

pogorând asupra lui din ceruri? Bietul Cyrano! Asta nu mai e plăsmuire, dragii mei. E om în carne și oase, un om adevărat care a trăit într-o lume adevărată, iar în 1649 a scris o carte despre călătoria asta a lui pe Lună. Nu văd de ce ne-am îndoi de vorbele lui, de vreme ce sunt o mărturie la cald. După Cyrano, pe Lună

e la fel ca în lumea noastră. Văzut de acolo, Pământul arată cum arată Luna văzută de aici. Grădina Raiului e undeva pe Lună, iar când Adam și Eva au mâncat din pomul cunoașterii, Dumnezeu i-a alungat pe Pământ. Cyrano face prima tentativă de a călători pe Lună legându-și de corp sticle de rouă, mai ușoară ca aerul, dar după ce ajunge la Jumătatea Distanței, aterizează la loc pe Pământ, în mijlocul unui trib de indieni goi din noua Franță. Acolo construiește o mașinărie care îl duce în cele din urmă la destinație și care dovedește, fără

urmă de îndoială, că America a fost dintotdeauna locul ideal pentru organizarea expedițiilor selenare. Oamenii pe care-i întâlnește pe Lună au patru metri înălțime și merg în patru labe. Vorbesc două limbi diferite, dar niciuna nu are cuvinte. Prima, folosită de oamenii de rând, este un cod complicat de pantomimă, în timpul căreia se mișcă încontinuu toate părțile corpului. Cea de-a doua limbă este vorbită de clasele superioare și constă în sunete pure, un zumzet complex, dar nearticulat, care seamănă foarte bine cu muzica. Oamenii de pe Lună nu înghit mâncarea, ci o miros. Banii lor sunt poezie — poeme adevărate, scrise pe bucățele de hârtie a căror valoare este dată de calitatea poemului. Cel mai grav delict este virginitatea, iar de la tineri se așteaptă să nu-și respecte părinții. Cu cât e mai lung nasul unui om, cu atât mai nobil se consideră a-i fi caracterul. Oamenii cu nasuri scurte sunt castrați, căci lunaticii preferă să dispară

ca rasă decât să fie siliți să trăiască într-o asemenea urâțenie. Există

cărți vorbitoare și orașe ambulante. Când moare un mare filosof, prietenii îi beau

sângele și se înfruptă din carnea lui. De taliile bărbaților atârână penisuri de bronz — după cum oamenii din secolul al XVII-lea purtau săbii la brâu. Așa cum îi explică un lunatic lui Cyrano, rămas perplex: Oare nu e mai bine să-ți cinstești uneltele vieții decât pe ale morții? Cyrano își petrece o bună parte din viață într-o cușcă. Pentru că e atât de mic, oamenii din Lună îl iau drept un papagal fără pene. La sfârșit, un uriaș negru îl azvârle înapoi pe Pământ, ca pe un Anticrist.

Am tot îndrugat vrute și nevrute, până când toată vorbăria m-a epuizat și am simțit cum îmi slăbește inspirația. La jumătatea discursului (despre Jules Verne și Baltimore Gun Club), m-a părăsit cu totul. Capul mi s-a zbârcit, apoi s-a dilatat monstruos. Am văzut lumini stranii și comete țâșnind în spatele retinei.

Stomacul a început să mi se strângă, apoi să pulseze, cu zvâcniri bruște de durere, și dintr-odată mi-am dat seama că mă va apuca răul. Fără niciun avertisment, mi-am întrerupt prelegerea, m-am ridicat brusc de la masă și am anunțat că trebuie să plec.

— Mulțumesc pentru amabilitate, le-am spus, dar sunt chemat de treburi importante. Sunteți drăguți, oameni buni, promit să vă pomenesc în testament.

Un spectacol nebunesc, un delir de saltimbanc. M-am împleticit prin bucătărie, răsturnând din greșeală o cană de cafea, în timp ce încercam să-mi găsesc drumul spre ieșire. Dar, înainte să apuc să ies, Kitty mi s-a postat în față. Nici până în ziua de azi n-am reușit să înțeleg cum a făcut să ajungă la ușă înaintea mea.

— Ești un frate tare ciudat, mi-a spus. Arăți ca un om, dar te preschimbi dintr-odată în lup. După care lupul devine o mașină vorbitoare. Numai gura-i de tine, așa-i? Întâi mâncarea, după care vorbele — în gură, apoi pe gură. Dar uiți cel mai bun lucru pentru care au fost făcute gurile. Sunt sora ta, în definitiv, și nu te las să pleci fără să mă săruți la despărțire.

Am încercat să mă scuz, dar, înainte de a putea să articulez ceva, Kitty s-a ridicat pe vârfuri, m-a luat de gât și m-a sărutat — tandru, foarte tandru, așa am simțit, aproape compătimindu-mă. N-am știut cum să interpretez. Trebuia oare să-l iau drept un sărut autentic sau era doar o parte din joc? Până să mă hotărâsc, m-am sprijinit fără să vreau de ușă, care s-a deschis brusc. Am luat-o ca pe un mesaj de sus: cineva

îmi sufla că trebuie să pun punct, așa că, fără să mai scot o vorbă, am lăsat ușa să se caște în spatele meu, m-am răsucit pe călcâie atingând pragul și

am plecat.

*

N-am mai avut parte de mese gratuite după întâmplarea asta. Când m-am trezit cu a doua înștiințare că voi fi dat afară, pe treisprezece august, mai aveam fix treizeci și șapte de dolari. Aveam să aflu că, în aceeași zi, astronauții veniseră la New York pentru a fi sărbătoriți cu confetti. Departamentul responsabil cu păstrarea curățeniei publice a raportat apoi că, pe durata festivităților, trei sute de tone de gunoi fuseseră împrăștiate prin oraș. Era recordul absolut, anunțau ei, cea mai impresionantă paradă din istoria lumii. M-am ținut la distanță de aceste evenimente. Neștiind încotro să mă mai îndrept, ieșeam din casă cât puteam de rar, încercând să-mi conserv ultima brumă de putere. Păraseam apartamentul doar pentru scurte aprovizionări la magazinul din colț, după care mă întorceam rapid. Atât. Mi se înăsprise fundul de la hârtia cu care mă ștergeam și care provenea din pungile maro de cumpărături, dar cel mai rău sufeream de căldură.

Aerul din apartament era insuportabil, o încremenire de cameră de tortură mă

apăsa zi și noapte și, indiferent cât de mult deschideam ferestrele, nu reușeam să

înduplec nicio adiere să pătrundă în cameră. Porii mei asudau neîntrerupt. Chiar stând pe loc, mă treceau toate apele, iar dacă mă mișcam un pic, mă trezeam sub un potop de sudoare. Beam cât de multă apă puteam. Făceam dușuri reci, îmi băgam capul sub robinet, îmi tamponam fața, gâtul și încheieturile cu prosoape umede. Asta mă alina prea puțin, dar măcar eram curat. Săpunul din baie se topise, ajungând o așchie albicioasă și trebuia să-l păstrez pentru bărbierit.

Fiindcă rezerva de lame de ras scădea și ea, nu mă mai bărbieream decât de două

ori pe săptămână, programându-le cu grijă, astfel încât să cadă în zilele în care ieșeam la cumpărături. Deși probabil că nu conta, la urma urmei, mă consola gândul că încă puteam să păstrez aparențele.

Esențial era să-mi pregătesc următoarea mișcare. Dar tocmai asta îmi dădea cele mai mari bătăi de cap, tocmai de asta nu mai eram în stare.

Îmi pierdusem capacitatea de a gândi în perspectivă și, indiferent cât de mult aș fi încercat să-mi imaginez viitorul, nu vedeam nimic. Singurul viitor care-mi aparținea era prezentul în care trăiam, iar lupta de a rămâne în acest prezent înghițise încet-încet orice altceva. Nu mai aveam idei. Clipele fugeau una după alta și tot timpul îmi vedeam viitorul în față ca pe un imens vid, o pagină albă de incertitudine.

Dacă viața e o poveste, așa cum îmi spusese adeseori unchiul Victor, iar fiecare

om era autorul propriei povești, însemna că eu o construiam pe a mea din mers.

Avansasem fără scenariu, scriind fiecare propoziție exact așa cum îmi venea și refuzând să mă gândesc la următoarea. Toate bune și frumoase, poate, dar întrebarea nu mai era dacă pot să-mi scriu povestea. Asta o făcusem deja.

Întrebarea era ce aveam să fac când cerneala din stilou se termina.

Clarinetul, așezat cuminte în cutie, mă aștepta la capul patului. Mi-e rușine să

recunosc acum, dar aproape am clacat și am hotărât să-l vând. Mai rău, m-am dus la un magazin de muzică într-o zi, ca să aflu cât valora. Când am văzut că nu mi-ar fi adus suficienți bani cât să-mi plătesc chiria pe o lună, am abandonat ideea. Dar numai prețul lui mic m-a salvat de la rușinea de a merge până la capăt. Pe măsură ce trecea timpul, am realizat cât de aproape fusesem de a comite un păcat de neiertat. Clarinetul era singura mea legătură cu Victor și, pentru că rămăsese ultimul, pentru că nu mai aveam nicio altă amintire de la unchiul meu prin preajmă, instrumentul păstra întreaga lui forță sufletească. Ori de câte ori îl priveam, simțeam acea forță în mine. Era un lucru de care mă

puteam agăța, o scândură care mă putea salva de la înec.

La câteva zile după vizita la magazinul de muzică, am avut parte de un mic dezastru care aproape că m-a dărâmat. Cele două ouă pe care mă pregăteam să le fierb în ibricul cu apă, hrana mea zilnică, mi-au alunecat printre degete și s-au spart pe podea. Erau ultimele două ouă din proviziile mele și am simțit că mi se întâmplase un lucru insuportabil de crud. Ouăle s-au spart cu un zgomot urât, de coajă crăpată. Îmi aduc aminte cum stăteam îngrozit, privind cum li se vărsa conținutul pe jos. Măruntaiele translucide, gălbui ale ouălor au

început să se scurgă în crăpăturile podelei și deodată am văzut o baltă pretutindeni, o băltoacă

împuțită de lichid vâcos și coajă pisată. Un gălbenuș supraviețuise în mod miraculos căzăturii, dar, când m-am aplecat să-l culeg, s-a strecurat de sub limbă și s-a spart. M-am simțit ca și cum ar fi explodat o stea, ca și cum s-ar fi stins un soare orbitor. Gălbenușul s-a amestecat cu albușul și au început amândouă să se rotească, transformându-se într-o vastă nebuloasă, o perdeă de gaze interstelare. Era mai mult decât puteam îndura, ultima, imponderabilă, picătură. Când s-a întâmplat asta, m-am așezat pe podea și am început să plâng.

Încercând să mă adun, am ieșit în oraș și m-am cinstit cu o masă la Palatul lunii.

Nu mi-a ajutat la nimic. Autocompătimirea făcuse loc extravagantei și mi-a părut enorm de rău că mă lăsasem pradă tentației. Ca dezgustul de mine însumi să fie și mai mare, am început cu o supă frecată cu ou, incapabil de a rezista perversității aluziei. Am continuat cu găluști prăjite, o porție de creveți picanți și

o sticlă de bere chinezească. Orice binefacere pe care mi-ar fi putut-o aduce mâncarea a fost însă otrăvită de gândurile mele. Aproape că m-am înecat cu orezul. Asta nu era o simplă cină, mi-am spus, ci o ultimă suflare, hrana unui condamnat la moarte înainte de a fi dus pe eșafod. Forțându-mă s-o mestec, s-o fac să alunece pe gât, mi-am amintit de o expresie a lui Walter Raleigh din ultima scrisoare către soția lui, scrisă în ajunul execuției. Creierii mi-s zdrobiți.

Nimic nu mi se potrivea mai bine. Mi-am imaginat capul tăiat al lui Raleigh, păstrat de soția lui într-un clopot de sticlă. M-am gândit la capul lui Cyrano, crăpat de bolovanul care îl lovise. Apoi mi-am imaginat propriul cap făcut țandări, împrăștiindu-și conținutul ca ouăle scăpate pe podeaua din bucătărie.

Am simțit cum mi se scurg creierii. M-am văzut tăiat în bucăți.

Am lăsat un bacșiș exorbitant chelnerului, apoi m-am întors acasă. Când am intrat în hol, am trecut ca de obicei pe la cutia poștală și am descoperit că e ceva în ea. În afară de înștiințările de evacuare, era prima scrisoare pe care o primeam de luni de zile. Pentru câteva clipe, mi-am imaginat că un binefăcător necunoscut îmi trimisese un cec, după care am privit scrisoarea, dându-mi seama că era tot o înștiințare, dar de altă natură. Trebuia să mă prezint la controlul medical în vederea începerii stagiului militar pe șaisprezece

septembrie. Dată fiind starea în care mă aflam, am primit vestea cu destul calm. Deja încetase să-mi pese de unde avea să vină nenorocirea. Din New York sau Indochina, mi-am spus, în definitiv era același lucru. Dacă până și Columb putuse să confunde America cu Cathay, oare cine mă credeam să mă târguiesc în privința geografiei? Am intrat în casă și am dat drumul scrisorii în cutia de clarinet a unchiului Victor. În câteva minute, reușisem să uit de ea.

Am auzit bătăi în ușă, dar am decis că nu merita efortul de a întreba cine e.

Meditam și nu voiam să fiu întrerupt. Câteva ore mai târziu, am auzit din nou ciocănit în ușă. Suna altfel decât mai-nainte, așa că trebuia să fie altcineva. Era o bătaie violentă, înfundată, un pumn furios care făcea să se zdruncine balamalele, în timp ce prima fusese delicată, aproape o încercare timidă: doar cu încheieturile degetelor, lăsându-și mesajul discret, intim, ca o amprentă pe lemnul ușii. Am tot meditat la aceste deosebiri preț de câteva ore, minunându-mă

de cât de bogat era conținutul informației prinse în simplitatea acelor sunete.

Dacă fusese aceeași persoană, am reflectat, atunci contrastul dintre cele două

bătăi părea să indice o frustrare teribilă și-mi era greu să cred că cineva putea fi atât de disperat să mă vadă. Ceea ce însemna că prima interpretare fusese corectă. Era vorba despre două persoane. Una venise din prietenie, cealaltă nu. O

femeie și, probabil, un bărbat. Am tot reflectat la asta până spre seară. De îndată

ce am realizat că se întunecase, am aprins o lumânare, apoi am continuat să mă

gândesc până am adormit. În tot acest timp însă, nu mi-a trecut prin cap să mă-ntreb cine fusese la ușă. Și, mai important, nu am depus nici cel mai mic efort să

înțeleg de ce nu eram nici măcar curios.

Bătăile înfundate au revenit în dimineața următoare. Eram suficient de treaz încât să știu că nu visez și am auzi clinchet de chei pe hol — un zgomot puternic, ca de percuție, care parcă mi-a explodat în creier. Am deschis ochii, iar în același timp o cheie a intrat în broască.

Zăvorul s-a răsucit, ușa s-a deschis, iar în cameră

a intrat Simon Fernandez, administratorul blocului. Etalându-și barba țepoasă, lăsată să crească vreo două zile, era îmbrăcat cu aceiași pantaloni kaki și tricou alb pe care le purtase toată vara — haine ponosite, pătate cu cenușă și sosuri a nenumărate feluri de mâncare. M-a privit drept în ochi, făcându-se că nu mă

vede. De la Crăciun încoace, de când refuzam să-i dau bacșișul anual (o altă

cheltuială, plătită tot de pe urma vânzării cărților), Fernandez devenise ostil. Nu mă mai saluta, nu mai făcea conversație despre vreme, nu-mi mai povestea despre vărul lui din Ponce care fusese cât p-aci să ajungă jucător în echipa Cleveland Indians. Fernandez se răzbunase, începând să se poarte ca și când n-aș

fi existat, și nu mai schimbasesm o vorbă de luni de zile. În această unică

dimineață însă, își schimbase strategia. S-a plimbat prin cameră câteva clipe, ciocănind ușor în pereți, ca și când i-ar fi examinat dacă erau în stare bună, apoi, dând ocol patului a doua sau a treia oară, s-a oprit și s-a întors, tresărind prefăcut când a părut în sfârșit să mă vadă.

— Of, Doamne, mi-a spus. Încă mai ești aici?

— Da, încă mai sunt. E un fel de a spune.

— Trebuie să te muți chiar azi, mi-a zis Fernandez. Apartamentul e închiriat de pe întâi ale lunii, iar mâine dimineață o să apară Willie cu zugravii. Doar nu vrei să te scoată de aici cu poliția.

— Stai liniștit. E destul timp să plec până atunci.

Fernandez și-a rotit privirea prin cameră cu un aer de proprietar, apoi a dat din cap dezgustat.

— Halal cuibușor, amice. Dacă nu te superi, aș zice că arată exact ca un sicriu.

Știi, o cutie din aia brad în care-i bagă pe vagabonzi.

— Decoratorul meu e în vacanță, i-am spus. Plănuiam să vopsim pereții în albastru, culoarea ouălor de mierlă, dar nu eram siguri că se va potrivi cu faianța din bucătărie. Ne-am hotărât să mai reflectăm un

pic înainte de a ne apuca de treabă.

— Un băiat așa deștept. Ai intrat în bucluc sau ce?

— A, nu, n-am nicio problemă. Doar ceva greutăți financiare, atâta tot. Mi-au scăzut acțiunile la bursă în ultima vreme.

— Ai nevoie de bani, așa că va trebui să te apuci de muncă. După cum văd că stă

treaba, zaci în casă toată ziua, ca prostu'. Așa, ca un cimpanzeu la grădina zoologică, pricepi? Nu-ți poți plăti chiria dacă n-ai de lucru.

— Dar am... Mă trezesc dimineața, ca tot restul lumii, numai că încerc să văd dacă mai pot trăi încă o zi. Asta e o slujbă full-time. Fără pauze de cafea, fără

weekenduri libere, fără bonusuri și concedii. Nu mă plâng, să știi, numai că

salariul e cam mic.

— Eu zic că ești cam dilit la cap, după cum vorbești. Un student isteț care s-a zărghit.

— N-aș supraestima facultatea. Nu e deloc ce-ți imaginezi.

— Dac-aș fi în locul tău, m-aș duce la doctor, mi-a spus Fernandez, cu neașteptată compasiune în glas. Adică, ce să spun, uite în ce hal arăți. E jalnic, băiete. N-a mai rămas nimic din tine. Doar un morman de oase.

— Am fost la cură. E cam greu să arăți bine cu două ouă fierte pe zi.

— Zău, nu știu, a spus Fernandez, înghițit de propriile gânduri. Uneori mi se pare că au luat-o razna cu toții. Dacă vrei părerea mea, de vină sunt chestiile alea pe care le tot aruncă în spațiu. Căcaturile alea bizare, sateliții și rachetele. Dacă

tot trimiți oameni pe Lună, ceva-ceva trebuie să iasă din toată afacerea. Înțelegeți?

Din cauza asta, oamenii au început să se poarte ciudat. Nu poți să te pui cu cerul și să te aștepti să nu ți se întâmple nimic.

A despăturit un număr din Daily News, pe care-l ținea în mână stângă, și mi-a arătat prima pagină. Asta era proba, suprema dovadă. La

început nu mi-am dat seama, dar mai apoi am văzut că e o fotografie din avion cu mulțimea. Erau zeci

de mii de oameni în poză, o aglomerare extraordinară de corpuri, mai multe decât văzusem vreodată adunate laolaltă. Woodstock. Avea atât de puțin de-a face cu viața mea din acel moment, încât nu știam ce să mai cred. Oamenii ăștia erau de vârsta mea, dar, deși mă simțeam legat de ei, păreau a fi de pe altă

planetă.

Fernandez a plecat. Am rămas locului câteva minute, după care m-am dat jos din pat și mi-am pus hainele. Nu mi-a luat mult să mă pregătesc. Am umplut un rucsac cu tot felul de nimicuri, am luat la subsuoară cutia cu clarinetul și am ieșit pe ușă. Era sfârșit de august, 1969. După câte îmi amintesc, soarele strălucea puternic în dimineața aceea și pe râu adia o briză ușoară. Am luat-o spre sud, m-am oprit o clipă, apoi am făcut un pas. Apoi încă unul și astfel am început să

înaintez. Nu m-am uitat nici măcar o dată în urmă.

În orig., „love children“ („copii născuți din dragoste“).

Poponar (în engleza americană).

Broască (engl.).

Prostovan (engl.; la origine, elefantul din filmul de animație american cu același nume, din 1941).

Ticălos, lichea (engl.).

Talmeș-balmeș (engl.).

În engleză, manuscript este abreviat MS.

„Let’s Go, Go-Go White Sox“

2

Din acest punct povestea se complică. Pot scrie ceea ce mi s-a întâmplat, dar, indiferent de cât de exactă sau de completă îmi va fi relatarea, tot nu va alcătui decât o fațetă a poveștii pe care încerc s-o spun. Alți oameni s-au amestecat în ea și, în cele din urmă, s-au dovedit a avea un rol la fel de important în cele întâmplate ca și mine. Când spun asta, mă gândesc la Kitty Wu, la Zimmer, la câțiva oameni care pe atunci îmi erau încă necunoscuți. Mult mai târziu, de pildă,

am aflat că cea care bătuse în ușa apartamentului meu fusese Kitty.

Alarmată de comportamentul meu caraghios din acea duminică și sătulă să-și tot facă griji, hotărâse să mă viziteze ca să se liniștească. Problema era că nu-mi știa adresa. S-a uitat în cartea de telefon în ziua următoare, dar, de vreme ce nu aveam telefon, numele meu nu figura pe listă. Asta a îngrijorat-o și mai tare. Și-a amintit, în schimb, că îl căutasem pe un anume Zimmer, așa că a încercat să dea de el, înțelegând că e singurul om care i-ar fi putut spune unde locuiesc. Din nefericire, Zimmer s-a mutat în noul lui apartament abia după jumătatea lunii august, cam zece sau douăsprezece zile mai târziu. Aproximativ în același moment când ea făcea rost de numărul lui sunând la Informații, eu scăpam cele două ouă pe podea. (Am refăcut traseul cronologic, disecându-l atent, până când am reușit să localizăm fiecare întâmplare.) L-a sunat pe Zimmer imediat, dar linia era ocupată. A durat doar câteva minute ca să-l găsească, însă eu mă aflam deja la Palatul lunii, sucombând în fața ospățului. După care a luat metroul către Upper West Side. Însă călătoria a durat mai mult de o oră, iar până să ajungă la ușa apartamentului meu, era prea târziu. Eram deja pierdut în gânduri și n-am răspuns la bătaia în ușă. Mi-a spus că a stat în fața apartamentului preț de cinci–

zece minute. M-a auzit vorbind singur înăuntru (cuvintele mele se auzeau prea înfundat ca să înțeleagă ceva din ele), apoi, se pare, m-am pus brusc pe cântat —

ceva nebunesc, fără melodie, mi-a povestit ea —, dar nu-mi amintesc nimic. A ciocănit din nou, și din nou am rămas neclintit. Nevrând să mă supere, în cele din urmă a renunțat.

Asta mi-a spus Kitty. Părea plauzibil la început, dar, de îndată ce am apucat să

reflectez, povestea ei mi s-a părut din ce în ce mai neconvingătoare.

— Tot nu pricep de ce-ai venit, i-am spus. Nu ne întâlniserăm decât o dată și n-aveam cum să-ți fi făcut cine știe ce impresie. De ce ți-ai dat atâta interes pentru

cineva pe care nici măcar nu-l cunoșteai?

Kitty și-a îndepărtat privirea, apoi s-a uitat în jos.

— Pentru că erai fratele meu, a răspuns foarte încet.

— Asta fost o glumă. Oamenii nu-și dau atâta interes când e vorba de

o glumă.

— Da, probabil că așa e, a spus, ridicând ușor din umeri. Credeam că vrea să mai spună ceva, dar au trecut câteva clipe și ea n-a continuat.

— Ei bine? am întrebat. De ce-ai făcut-o?

S-a uitat scurt la mine, apoi și-a coborât din nou privirea.

— Pentru că am crezut că ești în pericol, a răspuns. Am crezut că ești în pericol și nu mi-a fost așa milă de nimeni în viața mea.

S-a întors în ziua următoare, dar plecasem deja. Ușa era însă întredeschisă, dar împingând-o și intrând, l-a zărit pe Fernandez făcându-se prin cameră și îndesându-mi furios lucrurile în saci de plastic, în timp ce înjura pe-nfundate.

După descrierea lui Kitty, arăta ca un om care se căznește să curețe camera unuia care tocmai murise de ciumă: se învârtea grăbit și panicat, plin de scârbă, abia atingându-mi lucrurile, de frică să nu se infecteze. L-a întrebat pe Fernandez dacă știe unde plecasem, dar nu a putut să-mi răspundă. Eram un cretin cu mintea futută, i-a răspuns, iar după socotelile lui, probabil că plecasem în căutarea unei gropi în care să mă târăsc și să mor. Atunci Kitty a plecat, a ieșit în stradă și l-a sunat pe Zimmer de la prima cabină telefonică întâlnită. Noul apartament al lui Zimmer se afla pe Bank Street, în West Village, dar când a auzit-o, a lăsat totul baltă și s-a grăbit în oraș s-o întâlnească. Așa am ajuns să fiu salvat, în cele din urmă: pentru că s-au întâlnit și au plecat în căutarea mea. Nu realizam la acea vreme, desigur, dar știind ce știu acum nu pot să mă gândesc la acele zile fără să mă străbată un fior de nostalgie pentru prietenii mei. Într-un fel, asta schimbă fața tuturor celor întâmplate. Mă aruncasem de pe o stâncă și mă

apropiam vertiginos de pământ când, deodată, a avut loc un eveniment extraordinar: am aflat că există oameni care mă iubesc. Să fii iubit astfel e tot ce contează. Nu atenuază spaima din timpul căderii libere, dar îți dă o nouă

perspectivă asupra a ceea ce înseamnă spaima. Sărisem de pe buza stâncii, iar în ultima clipă ceva s-a întins și m-a prins în plină cădere. Acel ceva se numește dragoste. Este singurul lucru pe lume care poate să oprească un om din cădere,

singurul lucru suficient de puternic încât să anuleze legea gravitației.

Nu aveam o idee prea clară despre ce urma să fac. Când am ieșit din apartament, în acea primă dimineață, am luat-o pur și simplu la picior, îndreptându-mă

oriunde mă purtau pașii. Dacă aveam ceva în minte era numai gândul de a lăsa hazardul să hotărască asupra a ceea ce avea să mi se întâmple, de a urma calea impulsului și a evenimentelor arbitrare. Primii pași m-au dus spre sud, așa că am ținut aceeași direcție, realizând după una sau două străzi că ar fi fost mai bine să

plec din cartier. Iată cum orgoliul mi-a slăbit convingerea de a mă distanța de propria nefericire: orgoliul și, în plus, sentimentul rușinii. O parte din mine era înspăimântată de tot ce lăsasem cu bună știință să mi se întâmple și nu voiam să

risc să întâlnesc vreun cunoscut. A o lua spre nord ar fi însemnat să ajung la Morningside Heights, iar acolo străzile colcăiau de fețe cunoscute. Dacă nu chiar de prieteni, eram sigur că am să mă lovesc de oameni care mă știau din vedere: vechea gașcă din barul din West End, colegi de clasă, foști profesori. Nu cutezam să înfrunt privirile cu care aveau să mă străpungă, uităturile insistente ale celor care aveau să se întoarcă după mine, uluiți. Mai rău, eram oripilat la gândul că ar fi trebuit să vorbesc cu vreunul din ei.

Am ținut-o spre sud, iar în tot restul călătoriei mele citadine n-am mai pus piciorul pe Upper Broadway. Aveam cam șaisprezece, poate douăzeci de dolari în buzunar, un cuțit și un pix. Rucsacul meu conținea un pulover, o geacă de piele, o periută de dinți, o rezervă de trei lame de ras plus aparatul, o pereche de șosete de rezervă, chiloți și o agendă veche cu un creion înfipt în legătura spiralată. Chiar la nord de Columbus Circle, la mai puțin de o oră după ce pornisem în pelerinaj, s-a petrecut un eveniment improbabil. Stăteam în fața unei ceasornicării, studiind în vitrină mecanismul unui ceas de pe vremuri, când deodată mi-am coborât privirea și am dat de o bancnotă de zece dolari, chiar la picioarele mele. Am fost atât de șocat, încât n-am știut cum să reacționez.

Mintea mi-o luase deja razna și, decât să mă grăbesc să etichetez întâmplarea drept noroc chior, m-am convins că e vorba de ceva mult mai profund: un eveniment mistic, un miracol pur și simplu. În timp ce mă lăsam pe vine cu gândul să ridic bancnota, dându-mi seama cu stupoare că e adevărată, am început să tremur de bucurie. Totul avea să se rezolve, mi-am spus, totul avea să fie bine până la urmă. Fără a mai sta pe gânduri, am intrat într-o cafenea grecească și m-am îmbuibat cu un mic dejun țărănesc: suc de grapefruit, fulgi de porumb,

ochiuri cu șuncă, o cană de cafea, tot tacâmul. Ba mi-am cumpărat și un pachet

de țigări, după ce-am terminat de mâncat, și-am rămas la bar ca să mai beau o ceașcă de cafea. M-a cuprins brusc un nestăpânit sentiment de fericire, de bine, o nouă dragoste de lume. Toate lucrurile din restaurant mi se păreau minunate: cafetierele aburinde, scaunele rotitoare și prăjitoarele de pâine pentru patru felii, aparatele argintii pentru prepararea milkshake-ului, brișele proaspete ținute sub clopotele lor de sticlă. Mă simțeam ca un om pe cale să renască, un om care urma să descopere un nou continent. L-am privit pe tipul de la bar servind clienții și am mai fumat un Camel, apoi mi-am îndreptat atenția către chelnerița murdară, cu perucă roșcată. Amândoi aveau ceva nemaipomenit de expresiv.

Voiam să le spun cât de mult înseamnă pentru mine, dar n-am putut deschide gura. Preț de alte câteva minute, am rămas neclintit în euforia mea, ascultându-mi doar gândurile. Mintea mi se transformase într-un curent nebun, un pandemoniu de gânduri extatice. Apoi mi s-a stins țigara, așa că mi-am adunat forțele și am plecat.

Se făcuse sufocant de cald încă dinainte să se lase seara. Neștiind ce să mai fac, am intrat într-unul din cinematografele de pe Forty-second Street, de lângă

Times Square. Mă ademenise promisiunea aerului condiționat, așa că am intrat orbește, fără să mă mai uit ce film rula. Pentru nouăzeci și nouă de cenți, eram gata să asist la orice. Mi-am ales un loc la fumători, apoi, pe durata primelor două filme, ale căror titluri îmi scapă acum, am mai pufăit vreo zece-douășpe țigări Camel. Cinematograful era un palat al visurilor dintre cele mai țiitoare, construite imediat după crahul din 1929: candelabre atârând în hol, scări de marmură, ornamente rococo pe pereți. Mai mult un altar decât un cinematograf, un templu închinat iluziei. Din cauza temperaturii de afară, jumătatea mai bună a populației newyorkeze rătăcitoare și peticite părea să fi făcut aceeași alegere ca și mine. Era plin de bețivi și drogați, figuri buboase, tipi care mormăiau în barbă

și începeau să vorbească, în timpul proiecției, cu actorii de pe ecran, unii care sforăiau și se bășeau, alții care stăteau cumiți și se pișau pe ei. O întregă

echipă de plasatoare patrula printre rânduri cu lanterne, verificând dacă nu cumva adormise vreunul. Zgomotele erau tolerate, dar se pare că era cu totul împotriva legii să aluneci în lumea viselor. De fiecare

dată când un plasator descoperea pe câte unul care adormise, îi băga lumina lanternei drept în față și țipa la el să deschidă ochii. Dacă respectivul nu răspundea, plasatorul alerga la scaunul lui și începea să-l zgâlțâie până când se trezea. Cei mai recalcitranți erau dați afară din sală, adesea cu urlete cumplite de protest. Asta s-a întâmplat de vreo șase ori de-a lungul după-amiezii. Nu mi-a trecut prin cap decât mai târziu că plasatorii erau poate în căutare de cadavre.

Nu m-am lăsat deranjat. Eram relaxat, calm, mulțumit. Dată fiind nesiguranța care mă pândea la ieșirea din cinematograful, mă simțeam uimitor de stăpân pe mine. A început al treilea film și, deodată, am simțit pământul fugindu-mi de sub picioare. Era Ocolul pământului în optzeci de zile, același film pe care-l văzusem cu unchiul Victor la Chicago, cu unsprezece ani în urmă. Credeam c-o să-mi facă

plăcere să-l văd din nou și, pentru scurt timp, m-am simțit norocos că mă aflui acolo, în sală, exact în ziua în care rula acest film — chiar acesta, dintre toate filmele din lume. Părea că soarta însăși mă veghează, ca și cum viața mi-ar fi fost ocrotită de spirite binevoitoare. N-a durat mult însă și m-am trezit cu lacrimi în ochi, lacrimi ciudate și inexplicabile. În momentul în care Phileas Fogg și Passepartout s-au urcat în balon (undeva în prima jumătate de oră), am clacat cu totul și m-am simțit inundat de un potop de lacrimi fierbinți și sărate care mi se prelingeau pe obraji. M-au copleșit mii de tristeți din copilărie, pe care nu eram în stare să le alung. Dacă unchiul meu m-ar fi văzut, îmi spunea, s-ar fi prăbușit, l-ar fi lăsat inima. Ajunsesem un nimic, un cadavru umblător azvârlindu-se drept în iad, cu capul înainte. David Niven și Cantinflas priveau din coșul balonului, plutind deasupra peisajului francez provincial, iar eu zăceam în întuneric, alături de o mână de bețivi, jelindu-mi viața amărâtă până la epuizare. M-am ridicat de pe scaun și m-am îndreptat către ieșirea de la parter.

Afară, seara m-a năucit cu lumina ei crepusculară, m-a înghițit cu o fierbințeală

neașteptată. Cam asta merit, mi-am spus. Mi-am construit un mare nimic, în care acum sunt silit să trăiesc.

Așa am ținut-o în toate zilele care au urmat. Toanele îmi oscilau fără motiv între o extremă și alta, aruncându-mă din extaz în disperare atât de des, încât mintea mi-o luase razna din cauza șocurilor. Chiar și un detaliu putea să declanșeze criza: o confruntare subită cu trecutul, un zâmbet întâmplător venit din partea unui străin, felul în care se revărsa lumina pe trotuar la o anumită oră. M-am luptat să ating un oarecare echilibru interior, dar fără folos: totul în mine era

instabilitate, chin, capriciu insuportabil. Acum mă lansam într-o căutare filosofică, fiind convins că mă voi alătura ilumiinaților, acum izbucneam în plâns, zdrobit de povara propriei angoase. Atât de absorbit eram de mine însumi, încât nu mai eram în stare să văd lucrurile din jur: obiectele deveneau gânduri, iar fiecare gând, la rândul lui, se transforma într-o părticică din drama ce se juca înăuntrul meu.

Una era să rămân închis în casă, așteptând să mi se prăvălească cerul în cap, și cu totul alta să fiu aruncat în stradă. Nici nu trecuseră zece minute de când părăsisem sala de cinematograf, și înțelesesem în sfârșit ce pericol mă pândeă.

Se apropia noaptea și trebuia să-mi găsesc un culcuș cât mai curând. Oricât de straniu mi s-ar părea acum, nu mă gândisem deloc la problema asta. Sperasem că

lucrurile se vor rezolva de la sine, că era suficient să am un dram de noroc chior.

Dar, de îndată ce m-am apucat să trec în revistă posibilele soluții, m-am lămurit cât de jalnică era situația în care mă aflam. N-aveam de gând să mă întind pe trotuar ca un vagabond, mi-am spus, și să dorm acolo toată noaptea, învelit în ziare. M-aș fi expus în fața tuturor nebulilor din oraș, ca și cum aș fi poftit pe cineva să-mi taie gâtul. Și chiar dacă n-aș fi fost atacat, tot riscam să mă ridice poliția pentru vagabondaj. Pe de altă parte, ce șanse aveam să-mi găsesc un loc sigur de dormit? Mă scârbea gândul de a-mi petrece noaptea într-un adăpost. Nu mă puteam închipui stând în aceeași cameră cu toți ratații, silit să le inhalez putorile, să ascult mormăielile și înjurăturile moșilor ăloră. Nici gând să înnoptez într-un asemenea loc, nici dacă mi s-ar fi oferit gratis. Mai era metroul, bineînțeles, dar știam dinainte că n-aș fi putut închide un ochi acolo, din cauza neoanelor și a zgomotului sau a gândului că vreun polițist patrula prin zonă și mă

puteam trezi cu o bătă la tălpi în timp ce dormeam. M-am tot plimbat de colo colo preț de câteva ore, înspăimântat, încercând să iau o decizie. Dacă în cele din urmă am ales Central Park n-a fost decât pentru că eram mult prea epuizat ca să

mă pot gândi la altceva. Pe la unsprezece m-am trezit plimbându-mă pe Fifth Avenue, trecându-mi mâna absent peste zidul care desparte parcul de stradă. M-am uitat peste zid, am văzut parcul gol, imens și am realizat că nimic mai bun nu urma să mi se ivească pe moment. În cel mai rău caz, pământul avea să fie moale dincolo și eram încântat

de perspectiva de a mă lungi pe iarbă și de a-mi face culcușul ferit de orice privire curioasă. Am intrat în parc undeva lângă

Metropolitan Museum, am mers drept pe alee câteva minute, apoi m-am strecurat sub un tufiș. Nu aveam de gând să fiu mai precaut decât. Auzisem tot felul de povești de groază despre Central Park, dar în acel moment epuizarea îmi înăbușise frica. Dacă nu mă protejau tufișurile, m-am gândit, aveam totuși cuțitul cu care să mă apăr. Mi-am așezat geaca de piele pe post de pernă, după care m-am tot foit o vreme încercând să mă fac comod. De cum m-am oprit, am auzit un țârâit de greieri într-un tufiș din apropiere. Câteva clipe mai târziu, a început să

adie o briză ușoară printre rămurelele de deasupra capului meu. Nu știam ce să

mai cred. Nu era lună pe cer în seara despre care povestesc, și nici stele. Am adormit înainte să apuc să mă ducă gândul la briceagul din geacă.

M-am trezit simțindu-mă ca și cum dormisem într-un vagon de mărfuri. Tocmai răsărise soarele și întregul corp mă durea, mușchii mi se anchilozaseră. Am ieșit încet dintre tufișuri, înjurând și gemând la fiecare mișcare, după care am privit împrejur. Petrecusem noaptea pe marginea unui teren de softball, culcat în tufele

din spatele bazei a patra. Terenul era situat într-o mică vale, iar la acea oră a dimineții, deasupra ierbii atârna o pâclă fină, cenușie. Nu era nici țițenie prin preajmă. Câteva vrăbii țopăiau și ciripeau în dreptul bazei a doua, iar o gaiță

albastră se văita într-un copac din apropiere. Eram la New York, dar întregul peisaj părea să nu aibă nimic de-a face cu New Yorkul pe care îl știuseseam dintotdeauna. Era dincolo de orice asociere, un loc care ar fi putut fi oriunde. Pe când mă tot gândeam la asta, dintr-odată mi-am dat seama că reușisem să

supraviețuiesc primei nopți. N-aș spune că am exultat în fața reușitei — corpul mă durea mult prea tare ca să mă mai pot bucura —, dar știam că dusesem deja la îndeplinire o sarcină importantă. Trecusem de prima noapte, iar dacă o făcusem o dată, n-aveam niciun motiv să cred că nu voi reuși din nou.

Am dormit apoi în parc noapte de noapte. Parcul devenise un sanctuar pentru mine, un refugiu al interiorității în fața condițiilor dure ale străzii. Aveam șase sute și vreo șaptezeci de pogoane de cutreierat și,

spre deosebire de grilajul masiv de clădiri și turnuri care se zărea în afara acestui perimetru, parcul îmi oferea prilejul singurătății, ocazia de a mă separa de restul lumii. Pe străzi, nu vezi decât corpuri și mișcare și, îți place ori ba, nu poți intra în această masă

umblătoare fără a adera la un protocol rigid. A te plimba prin mulțime înseamnă

a merge în pas cu ceilalți, nu mai repede, a nu rămâne în urma vecinului, a nu face nimic care să tulbure fluxul traficului uman. Dacă alegi să joci după reguli, oamenii te vor ignora. Există o anumită expresie în ochii newyorkeșilor când se află pe stradă, o formă firească și poate necesară de indiferență în fața altora. Nu contează cum arăți, de pildă. Haine strigătoare la cer, coafuri bizare, tricouri imprimate cu slogane obscene — nimeni nu bagă în seamă așa ceva. Pe de altă

parte, felul în care te porți înăuntrul acestor haine are maximă importanță.

Gesturile ieșite din comun, de orice natură, sunt considerate amenințare. Dacă

vorbești singur, dacă te scarpini, dacă privești pe cineva în ochi: toate sunt devieri care pot atrage reacții ostile, uneori chiar violente din partea celor din jur.

N-ai voie să te împleticești sau să leșini, să te sprijini de perete, să cânti, căci orice reacție spontană sau involuntară va atrage cu siguranță asupra-ți priviri insistente, remarci caustice, ba chiar împunsături sau șuturi în fluierul piciorului.

Nu exagerasem într-atât încât să mă trezesc cu o astfel de răsplată, dar i-am văzut pe alții încasând-o și am știut atunci că avea să vină ziua în care nu mă voi mai putea controla. Prin contrast, viața în Central Park îmi oferea mult mai multă

variație. Nimeni nu băga de seamă dacă dormeai pe iarbă și adormeai în plină zi.

Nimeni nu clipea nedumerit dacă te așezai sub un copac stând degeaba, dacă te apucau să cânti la clarinet, dacă te puneai pe zbierat vreo arie din rărunchi. Cu excepția funcționarilor din clădirile din împrejurimi, care dădeau târcoale

parcului pe la ora prânzului, majoritatea celor care veneau aici se

purtau ca și când ar fi fost în vacanță. Lucrurile care i-ar fi îngrijorat pe stradă erau expediate aici ca niște mizilicuri. Oamenii își zâmbeau unii altora și se țineau de mână, își unduiau trupurile în chipuri neobișnuite, se sărutau. Erau toleranți, iar atâta vreme cât nu te amestecai în treburile altora, erai liber să faci ce-ți place.

Cu siguranță, parcul a fost salvarea mea. Mi-a dăruit intimitate, dar, mai mult, m-a lăsat să mă prefac că n-o duceam chiar atât de rău. Iarba și copacii stăteau la dispoziția tuturor și, plimbându-mă într-o după-amiază însorită sau cățărându-mă

pe stânci pe înserat ca să-mi caut un culcuș, simțeam că sunt totuna cu tot ce mă

înconjoară, că până și sub privirile cele mai experimentate puteam trece drept unul din oamenii ieșiți la picnic sau la plimbare. Strada nu-mi permitea asemenea iluzii. De fiecare dată când mă aflu în mijlocul mulțimii, repede mă

rușinam, devenind prea conștient de propria prezență. Mă simțeam ca un fir de praf, un vagabond, un furuncul care erupsese pe pielea omenirii. Cu fiecare zi, deveneam și mai murdar decât înainte, mai zdrențaros și mai confuz, mai altfel decât toți ceilalți. În parc însă nu trebuia să car cu mine această povară a conștiinței de sine. Parcul îmi dăruia un prag, o limită, o manieră de a distinge între înăuntru și în afară. Dacă străzile mă obligau să mă privesc prin ochii celorlalți, parcul îmi oferea șansa de a mă întoarce către viața mea interioară, de a fi aproape de mine, de ce se întâmplă în lumea mea lăuntrică. Poți supraviețui fără un acoperiș deasupra capului, mi-am dat seama, dar nu poți trăi fără a-ți stabili un echilibru între interior și exterior. Parcul făcea asta pentru mine. Poate că nu era chiar o casă, dar în lipsă de alt adăpost pentru mine, devenise aproape un cămin.

Mi s-au întâmplat lucruri neașteptate acolo, lucruri care acum, când mi le amintesc, îmi par imposibile. O dată, de exemplu, o tânără cu părul roșcat s-a apropiat de mine și mi-a pus în palmă o bancnotă de cinci dolari — așa, pur și simplu, fără nicio explicație. Altă dată, un grup de oameni m-a invitat să mă

alătur lor pe iarbă, la un picnic. La câteva zile după aceea, mi-am petrecut întreaga după-amiază jucând softball. Dată fiind condiția mea fizică de pe atunci, am reușit o performanță frumușică (două sau trei lovituri, un plonjon senzațional în partea stângă a terenului) și, ori de câte ori echipa mea stătea pe bară, ceilalți jucători îmi ofereau mâncare, băutură și țigări: sendvișuri și covrigei, cutii de bere,

trabucuri, țigarete. Au fost pentru mine clipe fericite, care m-au ajutat să

trec peste perioadele mai sumbre, când norocul părea să mă fi părăsit. Poate că

asta voiam de fapt să demonstrez de la bun început: odată ce ți-ai încredințat viața hazardului, descoperi lucruri pe care nu le cunoscuseși înainte, lucruri pe

care nu le poți învăța în nicio altă împrejurare. Eram aproape mort de foame, dar de fiecare dată când mi se întâmpla ceva benefic, nu asociazam întâmplarea cu norocul, ci cu o anumită stare de spirit. Dacă reușeam să-mi mențin echilibrul necesar între dorință și indiferență, simțeam că pot convinge cumva universul să-mi răspundă. Cum altfel aș putea cântări actele de generozitate extraordinară de care am avut parte în Central Park? Nu am cerut nimănui nimic, nu m-am clintit din loc și, cu toate astea, o mulțime de străini au venit să-mi ofere ajutorul.

Probabil că emanam oarece forță în lume, m-am gândit, ceva nedefinit care-i făcea pe oameni să vrea să mă ajute. Pe măsură ce trecea timpul, mi-am dat seama că nu mi se întâmplau lucruri bune decât atunci când încetam să aspir la ele. Dacă era adevărat, atunci opusul se dovedea și el adevărat: dacă-mi doream anumite lucruri prea mult, le împiedicam să apară. Era consecința logică a teoriei mele, căci, dacă-mi dovedisem că sunt capabil să trag lumea spre mine, asta însemna că puteam la fel de bine s-o îndepărtez. Cu alte cuvinte, primești ceea ce-ți dorești doar renunțând să mai aspiți la acel lucru. Nu avea niciun sens, dar tocmai caracterul de neînțeles al acestui argument mă atrăgea. Dacă nevoile mele erau satisfăcute pentru că nu mă gândeam la ele, atunci toate gândurile legate de situația mea erau contraproductive. În momentul când am adoptat această idee, m-am trezit pășind plin de uimire pe frânghia imposibilă a conștiinței. Căci cum să nu te gândești la foame când ești mereu înfometat? Cum să-ți potolești stomacul când el te solicită neîncetat, implorând să fie umplut? Este aproape imposibil să ignori aceste chemări. Iar și iar, le cădeam pradă și, odată ce o făceam, știam imediat că îmi năruisem șansele de a fi ajutat. Rezultatul era inevitabil, la fel de rigid și de exact ca o formulă matematică. Atâta vreme cât îmi făceam griji pentru problemele mele, lumea avea să-mi întoarcă spatele. Asta nu-mi lăsa nicio altă soluție decât să mă descurc cum mă tăia capul, să-mi câștig hrana, să fac tot ce-mi stătea în putință ca să supraviețuiesc. Timpul trecea. O zi, două, poate chiar trei sau patru și, încetul cu încetul, îmi epuram mintea de orice gând legat de salvare, mă dădeam

pierdut mie însumi. Abia atunci aveau loc evenimentele miraculoase. Mă izbeau mereu cu forța unui trăsnet. Nu le puteam anticipa, iar odată ce se întâmplau, n-aveam cum să fiu sigur că voi avea parte de un altul. Fiecare miracol era, așadar, întotdeauna ultimul. Și pentru că era ultimul, mă trezeam aruncat din nou în punctul de unde plecasem, silit să iau bătălia de la capăt.

Îmi petreceam o bună parte din zi căutând mâncare prin parc. Asta mă ajuta să

economisesc, dar și să amân momentul când aveam să mă aventurez pe străzi. Pe măsură ce trecea timpul, mă temeam din ce în ce mai tare de străzi și eram pregătit să fac orice numai să le evit. Weekendurile mă ajutau foarte mult. Când

era vreme bună, foarte mulți oameni veneau în parc și curând mi-am dat seama că majoritatea își luau ceva de mâncare la ei când plecau la plimbare, tot felul de gustări și pachete de prânz cu care se îndopau după pofta inimii. Asta ducea inevitabil la risipă, cantități pantagruelice de mâncare aruncată, dar comestibilă

încă. Mi-a trebuit o vreme să mă adaptez, însă odată obișnuit cu ideea de a înghiți ceva atins de gurile altora, am descoperit că hrana din jurul meu e nelimitată. Coji de pizza, bucăți de hotdog, colțuri de sendviș-submarin, cutii pe jumătate pline de suc — pajiștile și stâncile erau năpădite de resturi, coșurile de gunoi crăpau de abundență. Ca să-mi alung scârba, m-am apucat să botez coșurile de gunoi cu nume nostime. Le numeam restaurante cilindrice, dineuri-tombolă, ajutoare municipale — orice m-ar fi oprit să le dau adevăratul nume.

Odată, în timp ce scotoceam într-un coș, m-a abordat un polițist, întrebându-mă

ce fac. M-am bâlbâit câteva clipe, luat pe nepregătite, după care l-am anunțat că

sunt student. Lucram pentru un proiect de studii urbane, i-am spus, și îmi petrecusem întreaga vară făcând muncă de cercetare statistică și sociologică

asupra conținuturilor coșurilor de gunoi. Ca să mă legitimez, am băgat mâna și am scos carnetul de student de la Columbia, sperând că nu va observa că

expirase în iunie. Polițistul s-a uitat atent la fotografie, apoi la fața mea, apoi din nou la poză ca să compare, și a ridicat din umeri. Ai

grijă să nu te bagi în vreun bucluc, m-a sfătuit. Poți să-ți prinzi capul într-un coș de gunoi dacă nu ești atent.

N-aș vrea să sugerez că mi se părea distractiv ce făceam. Nu era nimic romantic în a culege firimituri de pâine de pe trotuar și, oricât de surprinzător ar fi fost la început, noutatea s-a tocit repede. Îmi aduceam aminte de o scenă dintr-o carte, Lazarillo de Tormes, în care un hidalgo mort de foame se plimbă cu o scobitoare în gură, pentru a lăsa impresia că tocmai de înfruptase dintr-o masă copioasă.

Am început să adopt eu însumi poza cavalerului, având mereu grijă să plec cu un pumn de scobitori din fiecare bar în care intram ca să beau o ceașcă de cafea.

Mestecam astfel ceva între mese și aveam în același timp un aer ușor boem, mi se părea, încrezător și calm. Nu era cine știe ce, dar aveam nevoie disperată de orice proptea. Mi-era foarte greu să mă apropiu de un coș de gunoi când mă

simțeam privit și întotdeauna făceam un efort colosal să fiu cât se poate de discret. Dacă foamea îmi învingea inhibițiile, asta se datora faptului că mă ardea pur și simplu pe dinăuntru. De mai multe ori am auzit oameni râzând de mine, iar o dată sau de două ori am văzut copii arătându-mă cu degetul, spunându-le mamelor să se uite la omul ăla caraghios care mânca din gunoi. Astea sunt lucruri care nu pot fi uitate, indiferent cât timp a trecut. Mă luptam să-mi controlez furia, dar îmi amintesc cel puțin un episod în care am mârâit atât de fioros către un băiețel, încât a izbucnit în plâns. În general însă am reușit să

privesc aceste umilințe ca pe o parte firească a vieții pe care o duceam. În clipele de exaltare, le interpretam ca pe niște trepte ale inițierii spirituale, ca pe niște obstacole care-mi fuseseră aruncate în cale pentru a-mi testa credința în mine însumi. Dacă reușeam să le înfrâng, aveam să ating un prag superior al conștiinței de sine. În clipele mai puțin optimiste, mă priveam dintr-o perspectivă

politică, sperând să-mi justific condiția ca fiind o sfidare adusă stilului de viață

american. Eram un instrument de sabotaj, îmi spuneam, o piesă stricată a mașinăriei naționale, un inadaptat a cărui misiune era să încurce treburile statului. Nimeni nu se putea uita la mine fără să simtă rușine, milă sau furie.

Eram dovada vie că sistemul eșuase, că superiorul tărâm binecuvântat al îmbuibării se ducea de râpă.

Asemenea gânduri îmi ocupau o bună parte a orelor de veghe. Conștientizam acut tot ce mi se întâmpla, iar de îndată ce se petrecea ceva, mintea mea reacționa, explodând cu o pasiune extraordinară. Capul îmi colcăia de teorii livrești, de voci care se băteau cap în cap, de monologuri interioare sofisticate.

Mai târziu, după ce am fost salvat, Zimmer și Kitty m-au tot întrebat cum de reușisem să stau atâta timp fără să fac nimic. Nu mă plictisiseam? se întrebau. Nu mi se păruse monoton? Erau întrebări firești, dar adevărul e că nu mă plictisiseam niciodată. În parc puteai cădea pradă unor stări de spirit și emoții dintre cele mai variate, dar plictiseala nu se număra printre ele. Când nu eram ocupat cu treburi practice (căutând un loc unde să pun capul noaptea sau ceva de mâncare), aveam, se pare, alte lucruri de făcut. Înainte de prânz, găseam de obicei un ziar într-unul din coșurile de gunoi, și vreme de cam un ceas îl răsfoiam asiduu, încercând să mă țin la curent cu ce se întâmpla în lume. Războiul continua, desigur, dar erau și alte evenimente de urmărit: Chappaquiddick, Chicago Eight, procesul Partidului Pantera Neagră, o nouă aselenizare, evoluția echipei Mets.

Am urmărit căderea spectaculoasă a celor de la Chicago Cubs cu un interes deosebit, minunându-mă de felul în care decăzuseră. Nu puteam să nu observ corespondențele dintre eșecul lor, care porniseră în fruntea clasamentului, și propria nefericire, dar nu am mai pus nimic la suflet. De fapt, mă simțeam satisfăcut de norocul echipei Mets. Parcursul lor era și mai jalnic decât al celor de la Cubs, iar renașterea lor neașteptată din cenușă părea să-mi demonstreze că

orice pe lume e posibil. Toate aceste reflecții îmi ofereau o umbră de consolare.

Cauzalitatea nu mai era demiurgul ascuns care stăpâna universul: tot ce era jos ajungea sus, ultimul devenea cel dintâi, orice sfârșit era un început. Heraclit înviase din groapa cu bălegar, iar ce avea să ne arate era cel mai simplu dintre adevăruri: realitatea nu stă în nemișcare, iar metamorfoza e singura constantă.

După ce reflectam un timp la știrile zilei, petreceam câteva ore plimbându-mă

alene prin parc, explorând zone pe care nu le mai vizitasem. Mă bucura paradoxul de a trăi într-o lume naturală creată de om. Așa arăta natura îmbunătățită, ca să zic așa, și-mi oferea o mare varietate de locuri și de priveliști pe care rareori le găsești astfel concentrate. Mă învârteam printre dealuri și câmpii, arbuști de piatră și jungle

vegetale, pășuni netede și lanțuri de peșteri.

Îmi plăcea să mă plimb încolo și-ncoace printre aceste locuri, pentru că-mi dădea ocazia să mă imaginez călătorind pe distanțe mari, rămânând însă în interiorul granițelor lumii mele miniaturale. Mai erau grădina zoologică, desigur, la capătul parcului, și iazul unde se închiriau bărci, lacul și terenurile de joacă pentru copii.

Am petrecut multă vreme uitându-mă, pur și simplu, la oameni: studiindu-le gesturile și mersul, imaginând povești ale vieții lor, încercând să mă las în voia a ceea ce vedeam. Adesea, când mintea mi se golea de gânduri, cădeam pradă unor jocuri obsedante și anoste. Încercam să număr oamenii care treceau printr-un anume loc, de exemplu, sau le clasificam chipurile în funcție de animalele cu care semănau — porci sau cai, rozătoare sau păsări, melci, marsupiale, pisici.

Din când în când, îmi notam câteva din observațiile astea în caiet, dar cel mai adesea nu aveam chef să scriu nimic, nedorind să mă desprind de împrejurimi sub niciun chip. Am înțeles atunci că aproape întreaga mea viață mi-o petrecusem trăind prin cuvinte, iar ca timpul petrecut aici să însemne ceva pentru mine, trebuia să-l trăiesc din plin, atât cât îmi stătea în putință, evitând orice se afla dincolo de aici și acum, de tangibil, de multele senzații care-mi gâdilau pielea.

M-am lovit de pericole nenumărate, dar nimic cu adevărat catastrofal nu s-a petrecut în timpul șederii mele în parc, nimic din care să nu pot găsi până la urmă o scăpare. Într-o dimineață s-a așezat lângă mine pe bancă un bătrân, care mi-a întins mâna și s-a prezentat ca fiind Frank.

— Poți să-mi spui Bob, dacă vrei, nu mă deranjează. Atâta timp cât nu-mi spui Bill, ne-nțelegem de minune.

Apoi, aproape fără să-și tragă o clipă sufletul, s-a lansat într-o poveste complicată cu pariuri, explicându-mi pe îndelete cum câștigase o mie de dolari în 1936, pariind pe un cal numit Cigarillo, o poveste în care erau implicați un gangster pe nume Duke și un jocheu pe nume Tex. Nu l-am mai putut urmări după a treia frază, dar mă simțeam bine ascultându-i povestea incoerentă, pe jumătate inventată, și, de vreme ce părea perfect inofensiv, n-am catadicsit să

plec. La zece minute după ce-și începuse monologul însă, a sărit de pe bancă și a

apucat cutia clarinetului pe care o țineam în poală. A început să alerge pe alea din pietre cimentate ca un maratonist invalid, târșâindu-și

mărunt picioarele alea amărâte, agitându-și nebunește brațele și picioarele în toate direcțiile. Nu mi-a fost greu să-l prind. Odată ajuns din urmă, i-am smucit brațul la spate, l-am întors cu fața spre mine și i-am înșfăcat cutia clarinetului. Părea surprins să mă

obosisem să-l urmăresc.

— Nu așa te porți cu un bătrân, mi-a spus, fără cea mai mică muștrare de conștiință pentru ce făcuse.

Am simțit o pornire năvalnică de a-i trage un pumn în față, dar atât de tare tremura de frică, încât m-am stăpânit. În clipa când mă pregăteam să mă întorc pe călcâie și să plec, m-a privit plin de teamă și dispreț și mi-a azvârlit o flegmă.

Jumătate din ea i s-a scurs pe bărbie, însă restul mi-a aterizat pe piepții cămășii.

Mi-am coborât privirea pentru a evalua stricăciunile, iar în acea fracțiune de secundă a zbughit-o iar de lângă mine, privind peste umăr, ca să vadă dacă-l urmăresc. Am crezut că scăpasem de el, dar, de îndată ce a ajuns la o distanță

suficient de mare, s-a oprit, s-a întors și a început să mă amenințe cu pumnul, scuturându-l furios prin aer.

— Comunistule împutit! striga. Agitatorul, comunistule împutit! Marș înapoi în Rusia, unde ți-e locul!

Mă provoca să mă iau după el, sperând evident că ne vom continua astfel aventura în doi, dar nu m-am lăsat prins în capcană. Fără un cuvânt, m-am întors și am plecat, lăsându-l în plata Domnului.

A fost un episod obișnuit, desigur, dar am avut și pățanii mai periculoase. Într-o noapte, o bandă de copii m-a alergat prin Sheep's Meadow și m-a salvat doar faptul că unul dintre ei a căzut și și-a sucit glezna. Altă dată, un bețiv pus pe harță m-a amenințat cu o sticlă de bere spartă. Abia am scăpat, dar episodul cel mai înspăimântător s-a petrecut într-o noapte înnoată, către final, când am dat, din greșală, peste unii care făceau sex în boscheți — doi bărbați și o femeie. Era greu să zărești ceva pe întuneric, dar cred că erau cu toții goi și, din tonul vocii lor după ce și-au dat seama că stau acolo, m-am prins că erau și beți. Mi-a trosnit o cracă sub piciorul stâng, după care am auzit vocea femeii, urmată de zbaterea crengilor și de foșnetul frunzelor.

— Jack, a spus, cred că-i un ciudat p-aici.

În loc de una, au răspuns două voci, ambele mârâind ostil, cu o violență pe care rareori o simțisem până atunci. Apoi m-am trezit cu o umbră care îndrepta ceva ce aducea a pistol în direcția mea.

— Un cuvânt să spui, căcat cu ochi, a zis, și ți-o dau înapoi dă șase ori.

Am presupus că se referea la gloanțele pistolului. Dacă nu cumva întâmplarea e distorsionată de frică în memoria mea, cred că am auzit un clic, sunetul unui cocoș de pistol care se armează. Înainte să mă apuce sperietura și mai tare, m-am evaporat. Pur și simplu m-am întors pe călcâie și am luat-o la fugă. Dacă nu m-ar fi lăsat plămâinii, probabil că aș fi continuat să fug până spre dimineață.

Nu pot să-mi dau seama cât timp aș mai fi rezistat. Presupunând că n-aș fi fost ucis, cred că aș mai fi putut îndura probabil până la începutul iernii. În afară de câteva incidente minore, lucrurile păreau sub control. Mi-am cheltuit banii cu o grijă chinuitoare, fără să depășesc nicicând un dolar sau un dolar și jumătate pe zi, căci asta mă ajuta să mai amân o vreme momentul în care aveam să trag linie și să calculez. Chiar când fundul sacului ajungea periculos de aproape, mereu se întâmpla ceva în ultima clipă: fie găseam bani pe jos, fie mi se ivea în cale câte-un străin și producea unul din miracolele de care deja am povestit. Nu mă

hrăneam bine, dar cred că nu trecea zi fără să bag ceva în stomac. E adevărat că

slăbisem îngrijorător de mult în cele din urmă, ajungând cam la cincizeci de kilograme, dar cel mai mult am pierdut în greutate în ultimele zile petrecute în parc. Asta pentru că m-am îmbolnăvit de ceva, de gripă sau făcusem vreo infecție, Dumnezeu știe ce, iar de atunci n-am mai putut mânca nimic. Eram mult prea slăbit și, de fiecare dată când încercam să înghit ceva, îmi venea înapoi pe gât. Dacă cei doi prieteni ai mei nu m-ar fi găsit la timp, aș fi murit cu siguranță. Îmi epuizasem toate resursele și nu mai aveam cu ce lupta.

Vremea ținuse cu mine de la început, într-atât încât încetasem să mă mai gândesc la ea ca la o problemă. Aproape fiecare zi era o reluare a celei precedente: cer minunat de vară târzie, soare fierbinte pârjolind pământul și aerul răcorindu-se pe nesimțite, plutind către nopțile împânzite de greieri. În primele două

săptămâni, nu a plouat mai deloc, mai apoi abia dacă ploua câteva picături. La început mi-am forțat norocul, dormind aproape mereu afară, în aer liber, convinși de-acum că eram în siguranță oriunde m-aș

fi aflat. Într-o noapte, în timp ce visam pe un petec de iarbă, cu totul expus feeriilor cerești, m-a prins potopul. Era una din acele ploii apocaliptice: cerul descărcându-se deodată, a început să toarne cu găleata, iar tunetul s-a dezlănțuit furios. Când m-am trezit, eram deja ud

learcă, cu tot corpul îmbibat, cu picături căzându-mi pe piele ca niște alice. Am început să alerg prin întuneric, căutând disperat un adăpost, dar mi-a luat câteva minute până să-l găsesc sub o stâncă de granit, iar atunci deja nu mai conta.

Eram ud learcă, de parcă aş fi traversat oceanul.

Ploaia a continuat până spre dimineață, împlânzindu-se uneori, alteori explodând grandios — batalioane de găleți cu apă, stihiiile năpustindu-se din cer. Izbucnirile erau imprevizibile și nu voiam să risc să fiu prins în mijlocul vreuneia. M-am făcut mic în adăpostul meu, tăcând mîlc, cu picioarele înotând în cizmele pline de apă, cu jeanșii lipiți de pulpe, cu geaca de piele șiroind. Rucsacul îmi era murat, ca toate celelalte lucruri ale mele, iar asta însemna că rămăsesem fără

haine de schimb. Nu puteam decât să aștept să mă usuc, tremurând în întuneric ca o biată potaie de prapas. Vreo oră, două, am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să nu încep să-mi plâng de milă, dar în cele din urmă am renunțat și-am dat drumul unui val de urlete și sudălmii, dedicându-mi toată energia rămasă celor mai cumplite blesteme la care mă puteam gândi — șiruri pestilențiale de invective, insulte nasoale și murdării, discursuri înecate de furie împotriva țării și a lui Dumnezeu. Curând, am ajuns la o asemenea intensitate, încât suspinam după fiecare cuvânt, înjurând și sughițând în același timp, și totuși reușind să

compun fraze atât de măiestre și de bombastice, încât aş fi impresionat până și un călău turc. Toate astea au continuat preț de o jumătate de oră, cred. Mă

extenuasem în asemenea hal, încât am adormit pe loc, în picioare. Am moșăit câteva minute, după care m-am trezit asaltat de o nouă rafală de ploaie. Aș fi vrut să-mi reinnoiesc atacul, dar eram mult prea obosit și răgușit ca să continui.

Restul nopții am zăcut acolo pur și simplu, ca în transă, plângându-mi de milă și așteptând să vină dimineața.

La ora șase m-am dus glonț către o cantină din West Forty-eighth Street și mi-am comandat un castron cu supă. Supă de legume cred că

era, cu bucăți uleioase de țelină și morcovi plutind într-o zeamă gălbuie. M-am încălzit puțin, dar cu hainele încă lipite de piele, umezeala mă pătrunsese mult prea adânc pentru ca supa să poată avea vreun efect de durată. Am intrat în WC, la bărbăți, și mi-am uscat părul la un aparat electric. Spre oroarea mea, rafalele de aer fierbinte mi-au încurcat părul, umflându-l ridicol, și m-am trezit brusc arătând ca un gargui, o față hidoasă rânjind de pe clopotnița unei catedrale gotice. Disperat să-mi descurc claia de păr, mi-am pus o nouă lamă în aparatul de ras, ultima din rucsac, și m-am apucat să-mi ciopârțesc buclele sălbatice. Mi-am scurtat părul până ce abia mă mai recunoșteam în oglindă. Tunsoarea îmi accentua subțirimea de aproape te lua cu frică. Urechile se răzvrăteau clăpăuge, mărul lui Adam ieșea în

relief, iar capul meu nu părea mai mare decât al unui copil. Încep să mă

micșorez, mi-am zis, și dintr-odată m-am surprins vorbind feței din oglindă.

„Nu-ți fie teamă“, mi-a spus vocea. „Nimănui nu-i este permis să moară decât o singură dată. Toată comedia asta se va sfârși în curând și nu va mai trebui să treci niciodată prin ea.“

Mai târziu, în dimineața aceea, mi-am petrecut câteva ore în sala de lectură a bibliotecii publice, sperând că hainele mi se vor usca de la aerul închis dinăuntru. Din nefericire, odată ce au prins să se usuce ca lumea, au început să și miroasă. Era ca și cum toate pliurile și crăpăturile veșmintelor mele se hotărâseră

deodată să-și mărturisească secretele întregii lumi. Asta nu mi se mai întâmplase și am fost șocat să realizez că trupul meu putea să emane o asemenea putoare.

Amestecul de transpirație veche și apă de ploaie trebuie să fi produs o reacție chimică bizară, iar pe măsură ce mi se uscau hainele, mirosul devenea din ce în ce mai greu și mai penetrant. În cele din urmă, a ajuns atât de intens, încât îmi simțeam până și mirosul picioarelor — o miasmă cumplită care pătrundea prin pantofii de piele, umflându-mi nările ca un nor de gaz otrăvitor. Mi se părea imposibil ca așa ceva să mi se întâmple tocmai mie. Am continuat să răsfoiesc paginile Enciclopediei Britannica, sperând că nimeni nu va remarca mirosul, dar ruga mea s-a dovedit zadarnică. Un bătrân așezat vizavi de masa mea și-a ridicat privirea dintre paginile ziarului și a început să adulmece, apoi a privit către mine, dezgustat. O clipă, am fost tentat

să sar de pe scaun și să-l iau la trei-păzește pentru grosolănie, dar mi-am dat seama brusc că nu aveam energia necesară.

Până să apuce să-mi zică ceva, m-am ridicat și am părăsit sala.

Afară, vremea era mohorâtă: o zi urâtă și tristă, numai ceață și disperare. Am simțit cum mă părăsește orice speranță. Mi se strecurase o slăbiciune în oase și cu greu am reușit să nu mă duc grămadă. Mi-am cumpărat un sendviș de la o gheretă de lângă Colosseum, dar n-am reușit să-l termin. După câteva mușcături, l-am împachetat la loc și l-am pus la păstrare, în rucsac. Mă durea gâtul îngrozitor și transpiram. Traversând strada la Columbus Circle, m-am îndreptat spre parc și am început să caut un loc unde să mă pot odihni. Nu mai dormisem niciodată ziua, iar ascunzătorile de altădată îmi păreau acum precare, expuse, inutile fără ocrotirea nopții. Am tot mers spre nord, sperând că voi găsi un loc înainte de a mă prăbuși. Febra devenea din ce în ce mai apăsătoare și creierul părea să-mi fie ros, încet-încet, de o epuizare bolândă. Nu era aproape nimeni în parc. Tocmai când începeam să mă întreb de ce mi se întâmplă toate astea, m-a surprins o ploaie mărunță. Dacă nu m-ar fi durut gâtul atât de tare, probabil aș fi izbucnit în râs. Apoi, foarte brusc și violent, am început să vomit. Mi-au țâșnit

din gură bucățile de legume și de sendviș, cu o forță neașteptată, împrăștiindu-se pe pământul din față. Mi-am prins genunchii în mâini și am rămas așa, holbându-mă în iarbă, așteptând să se termine spasmul. Asta e singurătatea omenească, mi-am spus. Asta înseamnă să n-ai pe nimeni. Nu mai eram furios și am gândit cuvintele astea cu un fel de sinceritate brutală, cu absolută

obiectivitate. În două-trei minute, întregul episod s-a îndepărtat ca și când se petrecuse cu luni înainte. Am tot mers, nevoind să-mi abandonez căutarea. Dacă

atunci ar fi apărut cineva, probabil că l-aș fi rugat să mă ducă la spital. Dar nu s-a arătat nimeni. Nu știu cât mi-a trebuit să ajung acolo, dar la un moment dat am găsit o movilă stâncoasă înconjurată de tufișuri și de copaci. Stâncile formau o peșteră naturală și, fără să reflectez prea mult, m-am strecurat în adăpostul meu precar, am tras niște crengi răzlețe de copac ca să blochez intrarea și am adormit pe loc.

Nu știu cât timp am petrecut acolo. Două sau trei zile, aș fi tentat să cred, dar nu mai contează acum. Când m-au întrebat Zimmer și Kitty, le-am spus că trei, dar asta doar pentru că trei este o cifră livrescă, numărul de zile petrecute de Iona în burta balenei. Mare parte a

timpului nu știam pe ce lume sunt și, chiar când mi se părea că mă trezesc, eram atât de chinuit de spasme, încât am pierdut noțiunea timpului. Îmi aduc aminte de episoadele de vomă, de momentele cumplite în care corpul nu mi se oprea din tremurat, de clipele lungi când singurul zgomot care se auzea era clănțănitul dinților mei. Probabil că aveam febră mare, din care s-au născut vise înspăimântătoare, viziuni nesfârșite, în serial, care păreau să-mi irumpă direct din arșița pielii. Nimic nu părea să-și mai păstreze noima pământească în mintea mea. Odată, îmi amintesc, am văzut în fața ochilor firma Palatul lunii mai limpede decât o văzusem cu adevărat. Literele roz și albastre de neon erau atât de mari, încât întregul cer se umpluse de strălucirea lor. Apoi, dintr-odată, literele au dispărut, rămânând doar cei doi i din lunii. M-am văzut atârând de una dintre ele, încercând să rămân agățat, ca un acrobat care ratase o cascatorie periculoasă. Apoi am început să mă târăsc ca un vierme și, în sfârșit, am dispărut. Cei doi i se transformaseră în ochi, doi ochi de om gigantici care mă priveau cu dispreț și nerăbdare. Se tot holbau la mine și, la un moment dat, am priceput că sunt ochii lui Dumnezeu.

Apoi, în ultima zi, a răsărit soarele. Nu-mi aduc aminte să fi făcut-o, dar într-un fel sau altul am reușit să ies din peșteră, întinzându-mă pe iarbă. Mintea îmi era atât de tulburată, încât mi-am imaginat că arșița soarelui mi-ar putea goni boala din trup, mi-ar sorbi-o din oase. Îmi aduc aminte că am pronunțat cuvintele vară

indiană de repetate ori, de atâtea ori încât, în cele din urmă, și-au pierdut sensul.

Cerul de deasupra mea era imens, o strălucire orbitoare, fără margini. Dacă mă

mai holbam la el, am simțit, aveam să mă topesc în lumină. Apoi, fără să simt că

ațipesc, am început să-i visez pe indieni. Era cu 350 de ani în urmă și m-am trezit urmărind un grup de bărbați pe jumătate goi prin pădurile din Manhattan.

Era un vis ciudat și vibrant, îndrăzneț și detaliat, plin de trupuri care se foiau printre frunzele pătate de lumină și printre crengi. În iarbă adia o briză ușoară, înăbușind pașii bărbaților, și am continuat să-i urmăresc în tăcere, mișcându-mă

vioi, la fel ca ei, simțind cu fiecare pas că eram mai aproape de a pătrunde în spiritul pădurii. Probabil că îmi aduc aminte de aceste

imagini atât de bine pentru că atunci m-au găsit Zimmer și Kitty, zăcând în iarbă, cu mintea străbătută de acel vis straniu și plăcut. Pe Kitty am zărit-o prima, dar nu am recunoscut-o imediat, deși figura ei mi-a părut cunoscută. Purta bandana cu însemnele tribului Navaho, iar primul meu impuls a fost să o iau drept o altă nălucă, o femeie de abur ascunsă în întunecimea visului meu. Mai târziu, mi-a spus că îi zâmbisem, iar când se aplecase că mă privească de aproape, o strigasem Pocahontas. Îmi amintesc că nu reușeam s-o văd prea bine din cauza luminii, cu toate astea, știu că avea lacrimi în ochi când s-a aplecat, deși n-a vrut să recunoască după aceea.

O clipă mai târziu, Zimmer a intrat și el în cadru și l-am auzit spunând:

— Ticălos bătrân...

A urmat o scurtă pauză și apoi, ca să nu mă zăpăcească vorbind prea mult, a repetat:

— Ticălos bătrân și prost... Bietul de tine.

3

Am rămas în apartamentul lui Zimmer mai bine de o lună. Febra a cedat a doua sau a treia zi, dar mult timp după aceea am fost vlăguit și abia puteam sta în picioare fără să-mi pierd echilibrul. La început, Kitty venea să mă vadă cam de două ori pe săptămână, dar nu vorbea niciodată prea mult și pleca adesea după

douăzeci sau treizeci de minute. Dacă aș fi fost atent la ce se petrece, mi-aș fi pus câteva întrebări, mai ales după ce Zimmer mi-a povestit cum fusesem salvat.

Era cam straniu, până la urmă, ca un om care petrecuse trei săptămâni mutând munții din loc ca să mă găsească să se arate acum atât de rezervat. Dar așa stăteau lucrurile, iar eu n-am mai pus întrebări. Eram mult prea slăbit ca să mă

pot gândi la orice în acel moment și i-am luat vizitele și plecările ca atare. Erau evenimente firești, în definitiv, implacabile ca vremea de afară, ca mișcarea planetelor și ca lumina care se revărsa, filtrată, prin ferestre la trei după-amiaza.

Zimmer a fost cel care m-a îngrijit în timpul convalescenței. Noul său apartament era la etajul doi al unui vechi bloc de chiriași din West Village, o locuință prăpădită și murdară, plină de cărți și de discuri:

două camere mici fără

ușă între ele, o bucătărie rudimentară, o baie fără geamuri. Am înțeles ce sacrificiu era pentru el să mă cazeze acolo, dar, de fiecare dată când încercam să-i mulțumesc, Zimmer nici nu voia să audă, pretinzând că nu conta. M-a hrănit din propriul buzunar și m-a lăsat să dorm în patul lui, fără să-mi ceară nimic în schimb. În același timp, era furios și îmi spunea mereu cât de mult îl scârbise toată povestea. Nu mă purtasem doar ca un imbecil, ci aproape reușisem să mă

omor. Era un comportament de neiertat pentru un om inteligent, mi-a spus. Mă

purtasem grotesc, stupid, dereglat. Dacă aveam necazuri, de ce nu-i cerusem ajutorul? Nu știam oare că ar fi făcut orice pentru mine? Nu am răspuns prea multe în apărarea mea. Am înțeles că-l rănisem și-mi era rușine de ceea ce făcusem. Cu trecerea timpului, mi-a devenit din ce în ce mai greu să dau un sens dezastrului creat. Crezusem că mă port curajos, dar de fapt nu făcusem decât să

dau dovadă de cea mai abjectă formă de lașitate: mă complăceam în propriul dispreț față de lume, refuzând să privesc în față realitatea. Acum nu mai simțeam decât remușcări și-mi constatam cu umilință prostia. Așa s-au scurs zilele în apartamentul lui Zimmer și, pe măsură ce încet-încet mă refăceam, îmi dădeam seama că trebuie să-mi iau viața de la capăt. Voiam să-mi răscumpăr greșelile,

să-mi iau revanșa față de oamenii care încă țineau la mine. Eram sătul de mine însumi, obosit de propriile gânduri, de reflecțiile nesfârșite asupra destinului.

Mai mult decât orice pe lume, simțeam nevoia de a mă purifica, de a mă căi pentru interesul excesiv pe care îl manifestasem pentru persoana mea. M-am hotărât să trec de la egoism absolut la altruism total. Să mă gândesc la alții înainte de a mă gândi la mine, conștientizând că trebuie să lupt ca să repar răul făcut: astfel aveam să reușesc, poate, să-mi găsesc un rost pe lumea asta. Era un plan imposibil, desigur, dar m-am ținut de el cu un fanatism aproape religios.

Mi-am propus să mă transform într-un sfânt, un sfânt fără Dumnezeu care trece prin lume săvârșind fapte bune. Indiferent cât de absurd mi-ar părea totul acum, cred că exact asta îmi doream. Tânjeam disperat după certitudine și eram gata să

fac orice ca s-o aflu.

Mai aveam însă un obstacol de trecut. Fusesem norocos în cele din urmă, dar scăpasem ca prin urechile acului. La o zi sau două după ce mi-a scăzut febra, s-a întâmplat să mă dau jos din pat ca să merg la toaletă. Era seară, cred, iar Zimmer lucra la biroul lui din camera alăturată. Întorcându-mă încet către pat, am zărit cutia clarinetului care aparținuse cândva unchiului Victor. Nu mă mai gândisem la ea de când fusesem salvat și m-am îngrozit brusc văzând în ce stare jalnică se afla. Învelișul din piele neagră era pe jumătate scorojit, iar restul se coșcovise și plesnise. Furtuna din Central Park îi pusese capac și m-am întrebat dacă nu cumva pătrunsese apa, stricând și instrumentul. Am ridicat cutia și am luat-o cu mine în pat, pregătindu-mă sufletește pentru ce e mai rău. Am desfăcut încuietorile și am deschis-o, însă nici nu apucasem să examinez instrumentul, când m-am trezit cu un plic alb zburând pe podea. Am înțeles atunci că

necazurile mele abia începeau. Era scrisoarea din partea comisiei de examinare.

Nu numai că uitasem ziua când trebuia să mă prezint la examenul medical, uitasem chiar și că promisem o astfel de scrisoare. În acea clipă, am văzut negru în fața ochilor. Aveam acum statut de dezertor, probabil. Dacă ratasem examenul medical, guvernul trimisese deja un mandat de arestare pe numele meu, iar asta însemna că dădusem de dracu', că aveam de suportat consecințe pe care nici măcar nu mi le puteam imagina. Am deschis plicul și am citit data de pe scrisoare: șaisprezece septembrie. Nu-mi spunea nimic, căci nu mai știam ce zi e. Pierdusem obiceiul de a mă uita la ceas sau în calendar, așa că nici măcar nu puteam încerca să ghicesc.

— O scurtă întrebare, i-am spus lui Zimmer, care stătea încă aplecat deasupra biroului. Știi cumva ce zi este astăzi?

— E luni, mi-a răspuns, fără să-și ridice privirea.

— Ce dată e, vreau să spun. Luna și ziua. Nu-mi trebuie anul. De asta sunt aproape sigur.

— Cincisprezece septembrie, mi-a spus, fără a catadicsi să mă privească.

— Cincisprezece septembrie? am repetat. Ești sigur?

— Bineînțeles că sunt. Absolut sigur.

M-am afundat la loc în pernă și am închis ochii.

— Extraordinar, am mormăit. Absolut extraordinar.

Zimmer s-a întors spre mine în cele din urmă, cu o mină uluită.

— Și de ce, Doamne iartă-mă, e extraordinar?

— Fiindcă înseamnă că nu sunt dezertor.

— Cum?

— Fiindcă înseamnă că nu sunt dezertor.

— Am auzit din prima. Nu trebuie să repeți, că oricum nu înțeleg.

Am scos scrisoarea și am fluturat-o prin aer.

— O să înțelegi după ce citești asta.

Trebuia să mă prezint la Whitehall Street în dimineața următoare. Zimmer făcuse deja controlul medical în iulie (îi fusese acordată o amânare din cauza astmului) și am petrecut următoarele două-trei ore discutând despre ce mă aștepta. Era, în esență, aceeași conversație pe care o purtaseră înaintea noastră milioane de tineri americani. Spre deosebire de majoritatea însă, eu nu făcusem niciun efort să mă

pregătesc pentru momentul adevărului. Nu aveam scutire pe caz de boală, nu mă

îndopasem cu medicamente ca să-mi încetinesc reacțiile motorii, nu înscenasem vreo depresie și nu-mi inventasem o istorie de familie marcată de grave tulburări psihice. Știusese dintotdeauna că nu am de gând să intru în armată, dar, odată ce ajunsese la această concluzie, nu mă mai prea gândisem la asta. Ca în multe

alte cazuri, fusesem înfrânt de inerție, alungându-mi hotărât problema din minte.

Zimmer s-a îngrozit, dar până și el a recunoscut că era mult prea târziu ca să mai găsesc vreo soluție. Fie aveam să trec examenul medical, fie să-l pic, iar dacă-l treceam, aveam două posibilități: să plec din țară sau să intru la închisoare.

Zimmer mi-a spus o mulțime de povești despre oameni care fugiseră în străinătate, în Canada, Franța sau Suedia, dar nu mă prea interesau. Nu mai aveam niciun chior, i-am spus, și nici nu aveam chef să călătoresc.

— Deci vei ajunge un delincvent, până la urmă, mi-a răspuns.

— Un prizonier, l-am corectat. Un prizonier al conștiinței. E o diferență.

Încă eram în prima fază de recuperare, iar când m-am ridicat să mă îmbrac în dimineața următoare, cu hainele lui Zimmer mai mici cu câteva numere, am realizat că nu sunt în stare să fac doi pași. Mă simțeam total epuizat: până și efortul de a străbate camera îmi cerea toată energia și concentrarea de care eram capabil. Până atunci nu mă ridicasem din pat mai mult de două-trei minute și abia îmi găseam, sleit, drumul spre toaletă și înapoi. Dacă n-ar fi fost Zimmer să

mă țină, mă îndoiesc că aș fi ajuns să ies pe ușă. M-a ținut literalmente pe picioare, coborându-mă scările, cu ambele brațe petrecute în jurul meu, și m-a lăsat să mă sprijin de el în timp ce ne poticneam către gura de metrou. Mă tem că

era un spectacol grotesc. Zimmer m-a dus până la ușa din față a clădirii din Whitehall Street, apoi a arătat către un restaurant de vizavi, unde-l puteam găsi când terminam. Mi-a strâns mâna în semn de încurajare.

— Nu-ți face griji, mi-a spus. O să fii un soldat dat dracului, Fogg. Se vede cu ochiul liber.

— Să mor dacă n-ai dreptate, i-am răspuns. Cel mai bun soldat de câcat din toată

armata asta blestemată. Până și un idiot și-ar da seama.

L-am salutat militărește în bătaie de joc și m-am împleticit către clădire, sprijinindu-mă de pereți ca să n-o iau la vale.

Cea mai mare parte din ce-a urmat am uitat-o. Au rămas mici frânturi, dar nimic din ce-ar putea constitui o amintire de sine stătătoare, nimic pe care să pot pune degetul. Această incapacitate de a reface cursul întâmplărilor dovedește cât de slăbit eram. Mă încordam din răspuseri doar ca să mă țin pe picioare, încercând să nu mă prăbușesc, și n-am putut fi prea atent la nimic din ce se întâmpla în jur.

De fapt, cred că am ținut ochii închiși aproape tot timpul, iar când am reușit de

câteva ori să-i deschid, n-am reușit s-o fac suficient cât să cuprindă tot ce era în jur. Să fi tot fost vreo cincizeci, o sută de inși care ne

supuneam procesului de recrutare. Îmi aduc aminte că stăteam la un birou într-o cameră mare, ascultându-l pe sergent, dar nu mai știu ce spunea, nu sunt în stare să redau niciun cuvânt. Ni s-au dat apoi formulare de completat, urmate de un fel de test scris, deși s-ar putea ca testul să fi fost primul, urmat de formulare. Mai țin minte că bifasem organizațiile cărora le aparținusem și că mi-a luat ceva timp să o fac.

SDS în facultate, SANE și SNCC în liceu, după care a trebuit să explic împrejurările în care fusesem arestat cu un an în urmă. Am fost ultimul la interviu, iar la sfârșit sergentul stătea privind peste umărul meu, mormăind ceva despre Unchiul Ho și steagul american.

Apoi urmează o pauză de câteva minute, o jumătate de oră, poate. Văd ca prin ceață coridoare, neoane, grupuri de tineri în picioare, în chiloți. Îmi aduc aminte cât de vulnerabil m-am simțit atunci, însă o mulțime de alte detalii s-au șters.

Locul unde ne-am schimbat, spre exemplu, și ce ne-am spus în timp ce așteptam la coadă. Mi-e imposibil, de exemplu, să-mi amintesc cum ne arătau picioarele.

Mai sus de genunchi nu purtam decât boxeri și-atât, dar ce era mai jos rămâne un mister. Ni se dăduse oare voie să purtăm pantofi ori șosete sau fuseserăm siliți să

patrulăm pe holuri în picioarele goale? Nu găsesc decât goluri în memoria mea, nu pot detecta nici măcar o palidă licărire a vreunei amintiri.

În cele din urmă, am fost împins într-o cameră. Doctorul mi-a palpat pieptul și spatele, s-a uitat în urechile mele, m-a apucat de testicule și mi-a cerut să tușesc.

Toate astea nu m-au costat cine știe ce efort, dar în clipa când a trebuit să-mi ia sânge, examenul s-a complicat. Eram atât de anemic și de slăbit, încât doctorul nu mi-a putut găsi vena. Mi-a băgat un ac în braț de două-trei ori, înțepându-mi și învinețindu-mi pielea, dar n-a reușit să adune în eprubetă nici măcar o picătură

de sânge. Probabil că arătam deja îngrozitor, livid și sfârșit, ca și când aș fi fost pe punctul de a leșina. După o vreme, a renunțat și m-a poftit să mă așez pe scaun. Era destul de înțelegător, cred, sau măcar indiferent.

— Dacă mai simți că amețești, mi-a spus, așază-te pe podea și stai

acolo până

trece. Doar nu vrei să cazi și să te lovești la cap, nu?

Îmi aduc limpede aminte că m-am așezat pe o bancă, apoi însă mă văd întins pe o masă în altă cameră. Nu mai știu cât timp s-a scurs între aceste două

evenimente. Nu cred că am leșinat, dar când au încercat să-mi ia sânge din nou, probabil că n-au mai vrut să riște. Mi-au strâns tare bicepsul cu o brățară de

cauciuc ca să-mi scoată vena la iveală, iar când doctorul a băgat în sfârșit acul —

nu mai știu dacă era același doctor sau altul — mi-a spus ceva despre cât eram de slab și m-a întrebat dacă mâncasem ceva la micul dejun. În ceea ce era cu siguranță cel mai lucid moment al zilei pentru mine, m-am întors către el și i-am dat cel mai simplu și mai sincer răspuns la care mă puteam gândi:

— Doctore, i-am spus, arăt eu ca unul care poate să se lipsească de micul dejun?

A mai fost ceva, cu siguranță a fost mult mai mult de-atât, dar eu nu-mi amintesc aproape nimic. Ne-au dat tuturor să mâncăm de prânz undeva (În clădire? În vreun restaurant din împrejurimi?), dar singurul lucru cert e că nimeni nu voia să

se așeze lângă mine. După-amiază, pe coridoarele de la etaj, s-au apucat în sfârșit să ne măsoare și să ne cântărească. La mine, cântarul s-a oprit la o cifră

ridicol de mică — cincizeci, cred, sau cincizeci și două de kilograme. Din acel moment, m-au izolat de restul grupului. M-au trimis la psihiatru, un bărbat dolofan, cu degete scurte, groase și pătrătoase care arăta mai degrabă a boxer.

Nici nu mă gândeam să-l mint. Intrasem deja în noua mea eră de viitoare sfințenie și nu voiam să fac ceva ce aveam să regret mai târziu. Psihiatrul a suspinat o dată sau de două ori în timpul conversației, dar dincolo de asta părea perfect opac în fața remarcilor sau a înfățișării mele. Mi-am imaginat că era versat în astfel de interviuri și nu mai putea fi ușor surprins. În ceea ce mă

privește, am fost uluit de generalitatea întrebărilor lui. M-a întrebat

dacă mă

droghez, iar când i-am răspuns că nu, a ridicat din sprâncene și m-a întrebat din nou, dar primind același răspuns, a abandonat subiectul. Au urmat întrebările standard: cum stăteam cu digestia, dacă mă scăpam pe mine în timpul nopții, de câte ori mă gândisem la sinucidere. Am răspuns cât am putut de succint, fără

ornamente verbale sau comentarii. Pe când vorbeam, el bifa niște căsuțe pe o foaie de hârtie fără să mă privească. Era ceva ce mă alina în discuția asta despre viața mea intimă — poate senzația că vorbeam cu un contabil sau cu un mecanic auto. Ajuns în josul paginii însă, doctorul și-a ridicat privirea și m-a măsurat preț

de patru sau cinci secunde.

— Ești într-o stare jalnică, băiete, mi-a spus în cele din urmă.

— Știi asta, i-am răspuns. Nu m-am simțit prea bine. Dar cred că încep să-mi revin.

— Vrei să vorbim despre asta?

— Cum doriți.

— Poți începe, de pildă, spunându-mi ce greutate ai.

— Am avut gripă. Am luat un virus la stomac acum câteva săptămâni și n-am mai putut mânca.

— Și cât ai slăbit?

— Nu știu. Vreo optsprezece–douăzeci de kilograme, cred.

— În două săptămâni?

— Nu. Cam în doi ani. Dar cel mai mult am dat jos în vara asta.

— De ce?

— În primul rând, din cauza banilor. N-am avut destui bani ca să-mi cumpăr de mâncare.

— Nu ai nicio slujbă?

— Nu.

— Ai căutat de lucru?

— Nu.

— Încearcă să-mi explici de ce, băiete.

— E complicat. Nu știu dacă veți înțelege.

— Lasă-mă pe mine să hotărâsc asta. Tu doar spune-mi ce s-a întâmplat și nu-ți fie teamă de cum o să sune. Nu ne grăbim.

Nu știu din ce motiv, am simțit o nevoie copleșitoare de a-mi turui povestea în fața acestui străin. Nimic n-ar fi fost mai nepotrivit, însă, înainte de a mă putea stăpâni, cuvintele au început să curgă. Simțeam cum mi se mișcă buzele, dar în același timp mi se părea că altcineva vorbește. Mi-am auzit vocea trăncănind despre mama, despre unchiul Victor, Central Park și Kitty Wu. Doctorul dădea din cap politicos, dar era evident că habar n-avea ce-i tot explicam. Pe măsură

ce-mi povesteam viața din ultimii doi ani, îmi dădeam seama că se simte din ce în ce mai stânjenit. Asta m-a bulversat cu totul și, cu cât se vedea mai limpede încurcătura lui, cu atât mai disperat încercam să descâlcesc lucrurile. Simțeam că, într-ul fel, miza era chiar propria umanitate. Nu conta că e doctor militar; dincolo de asta, era o ființă omenească și nimic nu mi se părea mai important decât să fac să ajungă la el povestea mea.

— Viețile noastre sunt hotărâte de contingente de tot felul, i-am spus, încercând să fiu, pe cât posibil, succint. În fiecare zi ne lovim de tot felul de șocuri și accidente, încercând să ne păstrăm echilibrul. Acum doi ani, din motive atât personale, cât și filosofice, am decis să renunț la luptă. Nu fiindcă aș fi vrut să

mă omor — să nu credeți asta —, ci gândindu-mă că, odată ce mă voi lăsa în seama haosului acestei lumi, ea îmi va revela, poate, o armonie secretă, o formă

sau un tipar care mă va ajuta să mă pătrund pe mine însumi. Important era să iau lucrurile ca atare, să mă las purtat de curgerea eternă a lumii. Nu spun că am reușit să fac asta. De fapt, am eșuat lamentabil. Dar eșecul nu anulează

îndrăzneala încercării. Deși am fost la un pas de moarte, cred că astfel am devenit o ființă mai bună.

Ce gafă oribilă! Limbajul meu devenea din ce în ce mai prețios și mai

abstract, iar în cele din urmă mi-am dat seama că doctorul nu mă mai asculta. Se holba la un punct invizibil deasupra capului meu, cu ochii încețoșați de confuzie amestecată cu milă. Nu știu cât a mai durat monologul, dar, în orice caz, suficient cât să-l lămurească în privința mea: eram un caz disperat — cauză

pierdută autentică, nu un nebun închipuit, ca alții pe care fusese pregătit să-i descopere.

— E deajuns, băiete, mi-a spus în cele din urmă, întrerupându-mă în mijlocul frazei. Cred că încep să-mi fac o idee.

Un minut sau două am rămas tăcut, tremurând și transpirând pe scaunul meu, în timp ce el îmi mângălea în grabă diagnosticul pe o hârtie cu antet. A împăturit-o și mi-a întins-o peste birou.

— Du asta ofițerului de gardă de la capătul culoarului, mi-a spus, și anunță-l pe următorul să intre.

Îmi aduc aminte că am luat-o pe culoar, cu hârtia în mână, luptându-mă cu ispita de a citi diagnosticul. N-aveam cum să nu mă simt privit, căci în clădire erau

oameni care mi-ar fi putut citi gândurile. Ofițerul de gardă era un bărbat masiv, în uniformă apretată, cu un puzzle întreg de medalii și decorații pe piept. Și-a ridicat privirea dintr-un teanc de hârtii împrăștiate pe birou și, cu un gest relaxat, mi-a făcut semn să intru. I-am întins hârtia cu ce scrisese psihiatrul. De îndată ce a citit-o, pe față i-a apărut un rânjat satisfăcut.

— Slavă Domnului, mi-a spus. Tocmai ce m-ai scutit de două zile de muncă.

Fără alte explicații, a început să rupă hârtiile de pe birou și să le arunce la coșul de gunoi. Părea bucuros la culme.

— Mă bucur c-ai picat, Fogg. Aveam de gând să te supunem unor investigații complete, dar, de vreme ce ești inapt, s-a zis cu toată bătaia de cap.

— Investigații? am întrebat.

— Toate organizațiile alea din care ai făcut parte, mi-a răspuns, cu același ton vesel. Nu vrem comuniști revoluționari și agitatori în armată, nu-i așa? Nu e bine pentru moralul soldaților.

Nu-mi aduc aminte exact care a fost ordinea evenimentelor, dar la scurt timp după aceea m-am trezit într-o altă cameră, alături de ceilalți inadaptați și rejectați. Eram cam doisprezece în total și nu cred să fi văzut o adunătură mai jalnică într-un singur loc. Un băiat cu acnee hidoasă pe toată fața și pe spate tremura în picioare într-un colț, vorbind de unul singur. Un altul avea un braț

beteag. Un al treilea, care cântărea vreo sută patruzeci de kilograme, stătea rezemat de perete, pârâind din buze și hlizindu-se ca un copil neastâmpărat de șapte ani. Eram acolo toți înapoiatii, toți hidoșii, toți acei tineri care nu-și găseau locul nicăieri. Eram deja aproape leșinat de oboseală, așa că n-am vorbit cu niciunul dintre ei. M-am prăbușit într-un scaun de lângă ușă și am închis ochii.

Imediat ce i-am deschis, m-am pomenit cu un gardian care-mi scutura

brațul încercând să mă trezească. Poți pleca, mi-a spus, s-a terminat.

Am traversat strada în lumina după-amiezii târzii. Zimmer mă aștepta la restaurant, așa cum promisese.

Apoi am început să iau rapid în greutate. În următoarele zece zile, cred că am pus pe mine opt sau nouă kilograme, iar până la sfârșitul lunii deja semănam vag

cu cel care fusesem cândva. Zimmer mă hrănea conștiincios, umplând frigiderul cu tot felul de bunătăți, și când m-am dovedit suficient de înzdrăvenit încât să

mă aventurez din nou în afara apartamentului, a început să mă ia seară de seară

la un bar din apropiere, un loc întunecos și liniștit, cu puțină lume, unde beam bere și ne uitam la meciurile de baseball de la televizor. Iarba avea mereu culoarea albastră pe ecranul din bar, bătele erau de un portocaliu incert, iar jucătorii arătau ca niște clovni, dar eu mă simțeam bine, înghesuit la masa noastră, stând de vorbă ore în șir despre lucrurile care ne așteptau. Amândoi treceam printr-o perioadă extraordinar de liniștită: un scurt moment de repaus, înainte de a porni iar la drum.

Tot în acele zile am aflat mai multe despre Kitty Wu. Zimmer o găsea uluitoare și era greu să nu-i simți admirația din voce ori de câte ori vorbea despre ea.

Odată mi-a spus chiar că, dacă nu ar fi fost deja îndrăgostit de altcineva, Kitty i-ar fi căzut cu tronc. Era mai aproape de ideal decât oricare dintre fetele pe care le întâlnise și într-adevăr, mi-a zis, singurul lucru care îl nedumerise fusese atracția ei pentru un specimen nefericit cum eram eu.

— Nu cred că e atrasă de mine, i-am spus. Are doar inimă bună, atâta tot. I-a fost milă de mine și a făcut ceva să m-ajute, la fel cum unora li se face milă de câinii vagabonzi.

— Am văzut-o zi de zi, M.S. Zi de zi, timp de trei săptămâni. Vorbea de tine întruna, nu se putea opri.

— E absurd.

— Crede-mă, știi bine ce spun. Fata asta e îndrăgostită lulea de tine.

— Atunci de ce nu vine să mă vadă?

— E ocupată. A început orele la Juilliard și, pe deasupra, lucrează cu jumătate de normă.

— Asta nu știam.

— Bineînțeles că nu. Pentru că nu știi niciodată nimic. Stai în pat toată ziua, dai câte-o raită pe la frigider, îmi citești cărțile. Din când în când, ai o tentativă de spălat vasele. De unde să știi?

— Îmi recapăt puterile. În câteva zile, îmi voi relua viața în mod normal.

— Da, fizic. Dar trebuie să-ți lucrezi și mintea.

— Cum adică?

— Adică trebuie să privești dincolo de suprafață, M.S. Folosește-ți imaginația.

— Am crezut întotdeauna că mi-o folosesc prea mult. Încerc să fiu mai realist acum, mai cu picioarele pe pământ.

— Cu tine, da. Dar nu poți face asta și cu ceilalți. De ce crezi că s-a retras Kitty?

De ce crezi că nu mai vine să te vadă?

— Pentru că e ocupată. Chiar tu ai spus-o.

— Și asta e adevărat.

— Nu înțeleg unde bați, David.

— Încerc doar să-ți arăt că lucrurile sunt mai nuanțate decât crezi.

— Bine, atunci spune-mi ce-mi scapă?

— Discreția.

— E ultimul cuvânt pe care l-aș folosi ca s-o descriu pe Kitty. Probabil e ființa cea mai deschisă și cea mai spontană din câte cunosc.

— E adevărat. Dar în profunzime are o fire incredibil de rezervată, o delicatețe sufletească autentică.

— M-a sărutat când ne-am văzut prima oară, știi? Când eram pe punctul de a pleca, m-a oprit din drum, la ușă, și-a încolăcit brațele în jurul gâtului meu și mi-a plantat un ditamai sărutul pe buze. E un gest pe care cu greu l-aș putea eticheta drept delicat sau rezervat.

— A fost mișto sărutul?

— Păi, ca să-ți spun drept, a fost un sărut extraordinar. Unul dintre cele mai grozave săruturi pe care am avut plăcerea să le trăiesc.

— Vezi? Asta îmi dovedește că am dreptate.

— Nu dovedește nimic. E doar unul din acele lucruri care se întâmplă în febra momentului.

— Nu, Kitty știa foarte bine ce face. E un om care-și urmează impulsurile, dar acele impulsuri sunt și o formă de cunoaștere.

— Pari cam sigur pe tine.

— Pune-te în locul ei. Se îndrăgostește de tine, te sărută pe buze, renunță la tot și pleacă să te caute. Și tu ce faci pentru ea? Nimic. Nici cel mai neînsemnat lucru.

Ceea ce o deosebește pe Kitty de alți oameni este faptul că e gata să accepte asta.

Imaginează-ți, Fogg. Ea îți salvează viața și tu nu-i datorezi nimic. Nu așteaptă

recunoștință. Nu așteaptă nici măcar prietenie. Se poate să le dorească pe amândouă, dar nu ți le va cere niciodată. Respectă prea mult oamenii ca să-i silească să facă lucruri împotriva voinței lor. E deschisă și spontană, în același timp ar prefera să moară mai curând decât să te facă să te simți că-ți forțează

mâna. Aici intervine discreția. A mers destul de departe, iar acum nu mai are altă

soluție decât să rămână unde e și să aștepte.

— Ce vrei să spui?

— Că depinde de tine, Fogg. Tu ești cel care trebuie să faci pasul următor.

Din ce-i spusese Kitty lui Zimmer, reieșea că tatăl ei fusese general și

membru al Partidului Guomindang în China, înainte de revoluție. Cândva, în anii treizeci, avusese funcția de primar sau guvernator militar al Pekinului. Deși era membru al cercului închis al lui Chiang Kai-shek, cândva îi salvase viața lui Chou En-lai oferindu-se să-l escorteze afară din oraș, când acesta fusese reținut de Chiang sub pretextul că avea de gând să aranjeze o întâlnire între Guomindang și comuniști. Cu toate astea, generalul rămăsese fidel cauzei naționaliste, iar după

revoluție se mutase în Taiwan, odată cu restul acoliților lui Chiang. Familia Wu era foarte numeroasă, compusă dintr-o soție oficială, două concubine, cinci sau șase copii și o mulțime de servitori. Kitty fusese născută de cea de-a doua concubină, în februarie 1950, iar șaisprezece luni mai târziu, când generalul Wu fusese numit ambasador în Japonia, familia se mutase la Tokio. Era, fără

îndoială, o mișcare abilă din partea lui Chiang: îl onora pe generalul rebel și curajos, oferindu-i un post important, dar în același timp îl îndepărta de la centrul puterii din Taipei. Generalul Wu avea aproape șaptezeci de ani pe-atunci

și zilele lui ca om influent păreau să se fi sfârșit.

Kitty își petrecuse copilăria la Tokio, fusese trimisă la școli americane, ceea ce explica engleza ei fără cusur, și beneficiase de toate avantajele pe care i le oferea poziția ei privilegiată: lecții de balet, Crăciun pe model american, mașini cu șofer. Cu toate astea, avusese o copilărie singuratică. Era cu zece ani mai mică

decât sora vitregă cea mai apropiată ca vârstă, iar unul dintre frații ei, un bancher care trăia în Elveția, era cu treizeci de ani mai bătrân. Mai rău, poziția de concubină secundă a mamei sale abia dacă îi dădea în ierarhia familială ceva mai mult de statutul unui servitor. Soția de șaiszeci și patru de ani și prima concubină, de cincizeci și doi, erau geloase pe tână și frumoasa ei mamă și se străduiseră

să-i submineze poziția în casa Wu. După cum îi explicase Kitty lui Zimmer, viața ei aducea într-o oarecare măsură cu aceea de la Curtea Imperială a Chinei, cu rivalitățile și facțiunile de rigoare, cu manipulări, comploturi secrete și zâmbete înșelătoare. Generalul în persoană apărea foarte rar. Când nu era ocupat cu îndatoririle oficiale, își petrecea timpul curtând femei tinere, de moravuri ușoare.

Tokio era un oraș bogat în ispite, iar ocaziile care se iveau pentru asemenea distracții erau inepuizabile. În cele din urmă, și-a găsit o

amantă, i-a cumpărat un apartament elegant și a început să cheltuiască sume colosale doar pentru a-i face pe plac. Băga mâna în buzunar ori de câte ori era nevoie ca să-i cumpere haine, bijuterii și chiar, într-un final, o mașină sport. Pe termen lung însă acestea s-au dovedit nesatisfăcătoare și nici măcar tratamentul costisitor și dureros pentru creșterea potenței pe care l-a urmat generalul n-a mai fost de vreun folos.

Metresa a început să-și îndrepte atenția în alte direcții, iar într-o seară, când generalul a sosit neanunțat, a găsit-o în brațele unui bărbat mai tânăr. Bătălia ce-a urmat a fost cumplită: țipete jelalnice, unghii ascuțite, o cămașă ruptă și însângărată. Fusese ultima iluzie a unui bătrân naiv. Generalul s-a întors acasă, și-a atârnat cămașa sfâșiată în mijlocul camerei și a lipit de ea o foaie de hârtie cu data incidentului: 14 octombrie 1959. A păstrat-o acolo tot restul vieții, cinstind-o ca pe un monument al vanității lui distruse.

La un moment dat, mama lui Kitty a murit, însă Zimmer nu știa precis cauza sau împrejurările. Generalul trecuse de optzeci de ani pe-atunci, iar sănătatea începea să i se subzească, dar într-un ultim avânt grijuliu pentru fiica lui mezină a aranjat s-o trimită la o școală cu internat în America. Kitty avea puțin peste paisprezece ani la sosirea în Massachusetts ca să urmeze primul an de liceu la Fielding Academy. Cu istoricul familiei ei, nu i-a fost greu să se adapteze și să-și găsească locul. Juca teatru și dansa, avea prieteni și studia îndeajuns cât să ia note decente. Înainte de încheierea celor patru ani de școală, știa că nu se va mai

întoarce în Japonia. Și nici în Taiwan, de fapt, sau oriunde altundeva. America devenise țara ei de-acum și, jonglând cu mica moștenire primită după moartea tatălui, reușise să-și acopere cheltuielile școlare la Juilliard și să se mute la New York. Locuia aici de mai bine de un an și tocmai intrase în al doilea an de studiu.

— Sună cunoscut, nu? m-a întrebat Zimmer.

— Cunoscut? am zis. E una dintre cele mai exotice povești pe care le-am auzit vreodată.

— Poate doar la suprafață. Scrijelește culoarea locală și vei ajunge la ceva ce seamănă izbitor cu povestea unui cunoscut de-al meu. Plus-minus câteva detalii, desigur.

— Hm, da, înțeleg ce vrei să spui. Cei doi orfani aruncați în mijlocul furtunii sau ceva de genul ăsta.

— Exact.

Am stat o clipă să reflectez la ce-mi spusese Zimmer.

— Da, cred că există niște asemănări, am adăugat într-un final. Dar crezi că

spune adevărul?

— N-am cum să verific. Însă, dacă te iei după ce-am văzut până acum, aş fi şocat să aflu că minte.

Am mai luat o gură de bere, aprobând din cap. Mult mai târziu, când am ajuns să

o cunosc mai bine, am aflat că ea nu minţea niciodată.

Mă simţeam din ce în ce mai stânjenit cu fiecare zi petrecută în apartamentul lui Zimmer. El îmi plătise tot tratamentul de recuperare şi, deşi nu se plângea niciodată, ştiam că nu stă atât de bine cu banii încât să mai continuăm așa prea mult. Zimmer primea un ajutor modest de la familia lui din New Jersey, dar în mare parte se întreţinea singur. În jur de douăzeci ale lunii, începea cursurile de doctorat în literatură comparată la Columbia. Universitatea îl ademenise cu o bursă (studii gratuite, plus un stipendiu de două mii de dolari), dar, deşi pe atunci

era o sumă frumoşică, nu se putea trăi din ea un an. Cu toate astea, a continuat să

aibă grijă de mine, apelând la bietele lui economii fără nicio strângere de inimă.

Oricât de generos era Zimmer, la mijloc trebuie să fi fost mai mult decât pur altruism. Când mă gândesc la primul an petrecut împreună, îmi amintesc cum simţeam mereu că îl intimidiez, că îl copleşesc cu toate ideile mele trăsnite.

Acum, că mă aflam la ananghie, poate că privea situaţia ca pe o şansă de a echilibra raportul de forţe dintre noi, de a restabili armonia interioară a prieteniei noastre. Mă îndoiesc că era conştient de asta, dar vocea lui era marcată acum de o superioritate arţăgoasă, de fiecare dată când îmi vorbea, şi era greu să nu simt plăcerea cu care mă cicălea. Am suportat totul însă, fără să mă simt lezat.

Respectul meu faţă de propria persoană scăzuse atât de mult, încât i-

am luat înțepăturile ca pe o formă de dreptate, ca pe o pedeapsă binemeritată pentru păcatele mele.

Zimmer era mărunț, subțirel, dar viguros, cu părul negru și creț și ținuta rezervată, foarte dreaptă. Purta ochelari cu ramă de metal, ca mai toți studenții de pe atunci, și avea un început de barbă care îl făcea să semene puțin cu un tânăr rabin. Dintre toți studenții pe care îi cunoscusem la Columbia, el era cel mai strălucit și mai conștiincios și nu încăpea îndoială că avea să devină un cercetător de marcă dacă se ținea de treabă. Împărtășeam aceeași pasiune pentru cărți obscure, uitate (Cassandra lui Licofron, dialogurile filosofice ale lui Giordano Bruno, caietele lui Joseph Joubert, ca să-mi amintesc doar câteva dintre lucrurile descoperite împreună), dar, în timp ce eu eram mai curând împrăștiat și stăpânit de un entuziasm nebun, Zimmer era atent și sistematic, aprofundând în asemenea măsură, că mă uimea. Cu toate acestea, nu se fălea cu talentele sale critice, ba chiar le expedia ca pe ceva de o importanță secundă.

Preocuparea majoră a vieții lui Zimmer era să scrie poezie, căreia îi dedica ore lungi și grele, trudind asupra fiecărui cuvânt, ca și când soarta întregii lumi atârna de versurile lui — singura atitudine rezonabilă, desigur, față de această

îndeletnicire. În multe privințe, poemele lui Zimmer se asemănau cu trupul lui: dense, controlate, rezervate. Ideile lui erau atât de strâns împletite, încât adesea era greu să le pătrunzi. Cu toate astea, eu admiram straniețea poemelor și duritatea limbajului. Zimmer se încredea în părerile mele, iar eu eram întotdeauna cât puteam de onest când mă întreba și făceam totul ca să-l încurajez, refuzând însă să-l menajez când ceva nu-mi suna bine. Eu nu aveam ambiții literare, iar asta probabil că-mi ușura sarcina. Dacă-i criticam poemele, știa că nu o făceam din pricina vreunei rivalități nemărturisite.

Era îndrăgostit de aceeași fată de doi sau trei ani, cineva pe nume Anna Bloom

sau Blume, n-am știut niciodată cum se scrie. Copilărise peste stradă de Zimmer, în suburbiile din New Jersey, și fusese colegă de clasă cu sora lui, ceea ce înseamnă că era cu câțiva ani mai mică decât el. Nu o întâlnisem decât o dată sau de două ori: o fată minionă, brunetă și cu chip atrăgător, care exprima o personalitate vioaie, însuflețită, și mi se păruse că nu prea se potrivea cu firea studioasă a lui Zimmer. Plecase subit în prima parte a verii ca să se alăture fratelui ei mai mare, William, care lucra ca jurnalist într-o țară străină, și de atunci Zimmer nu mai primise nicio veste de la ea, nici măcar un cuvânt, o carte

poștală, nimic. Pe măsură ce treceau săptămânile, devenea din ce în ce mai disperat din cauza tăcerii ei. Fiecare zi începea cu același ritual: cobora să

verifice cutia poștală, iar de fiecare dată când intra sau ieșea din clădire, o deschidea și o închidea din nou, ca un obsedat. Asta se putea întâmpla la orice oră, chiar la două sau la trei dimineața, când n-avea nici cea mai mică șansă de a-i fi venit ceva. Dar Zimmer nu putea rezista ispitei. De multe ori, întorcându-mă

cu el de la taverna White Horse, de după colț, amândoi pe jumătate beți de atâta bere, eram silit să îndur imaginea dureroasă a prietenului meu scotocind disperat după cheia cutiei poștale și bâjbâind apoi după ceva ce nu era acolo, ceva ce n-avea să fie niciodată acolo. Poate că de aceea mi-a suportat prezența în apartamentul lui atâta vreme. Eram măcar un om cu care putea vorbi și care-i putea atrage atenția de la necazuri, o cale bizară și imprevizibilă de destindere comică.

Totuși, eram o povară pentru el și mă simțeam din ce în ce mai penibil, mai ales că el continua să nu-mi spună nimic. Plănuiam să-mi caut o slujbă de îndată ce-mi recăpătam puterile (orice slujbă, nu conta) și să încep să-mi plătesc datoriile.

Asta nu rezolva problema locuinței, dar cel puțin l-am convins să mă lase să

dorm pe podea, astfel încât el să-și recapete patul. La câteva zile după ce am făcut schimb de camere, Zimmer a început cursurile la Columbia. Într-o noapte din prima săptămână de școală, s-a întors acasă cu un teanc gros de hârtii și m-a anunțat morocănos că o colegă de la franceză fusese plătită să facă o traducere urgentă, de care își dăduse seama că nu mai avea timp. Zimmer a întrebat-o dacă

nu i-ar putea-o da lui, urmând să ia el banii, iar ea fusese de acord. Așa a intrat manuscrisul în casă, un document plictisitor, de vreo sută de pagini, despre reformarea structurii consulatului francez la New York. În clipa în care Zimmer mi-a vorbit despre traducere, am înțeles că era șansa mea de a mă face util. Știam franceză la fel de bine ca el, i-am explicat, și, de vreme ce nu eram copleșit de responsabilități în acea perioadă, putea foarte bine să-mi paseze traducerea și să

mă lase să mă ocup de ea. Zimmer a protestat, dar ușor-ușor l-am convins.

Voiam să-mi plătesc datoriile, i-am spus, iar asta era soluția cea mai rapidă și

mai practică. Aveam să-i dau toți banii câștigați, două sau trei sute de dolari, și să-mi închei socotelile. Acest ultim argument l-a convins în cele din urmă.

Zimmer se complăcea în rolul de martir, dar, de îndată ce a înțeles că liniștea mea sufletească atârna de serviciul pe care mă angajam să i-l fac, a acceptat.

— Bine, a spus, cred că putem împărți banii, dacă e așa de important.

— Nu, i-am spus, nu înțelegi. Toți banii îți revin ție până la ultimul penny, altfel n-are sens.

Dorința mi-a fost îndeplinită și, pentru prima oară de luni de zile, am început să

simt că viața mea are din nou scop. Zimmer se scula dis-de-diminează ca să

meargă la Columbia, iar eu rămâneam singur întreaga zi, liber să mă instalez la biroul lui și să lucrez fără întrerupere. Textul era grețos, plin de jargon birocratic, dar cu cât îmi dădea mai multă bătaie de cap, cu atât eram mai perseverent și mai dedicat sarcinii, refuzând să abandonez o frază până când nu își făcea loc măcar o umbră de înțeles printre propozițiile stângace, întortocheate. Mă simțeam încurajat de însăși dificultatea sarcinii. Dacă traducerea ar fi fost mai ușoară, nu aș mai fi simțit că-mi ispășesc pedeapsa cuvenită pentru greșelile din trecut. Întrun fel, pura inutilitate a proiectului îi dădea valoare. Mă simțeam de parcă aș fi fost condamnat la muncă silnică, în lanțuri. Treaba mea era să iau un ciocan și să

sparg pietre în pietre mai mici și, odată acele pietre mărunțite, să le mărunțesc și mai mult. Munca asta n-avea niciun scop. Dar adevărul e că nu mă interesau rezultatele. Munca în sine era scopul și m-am dăruit ei cu toată hotărârea unui prizonier-model.

În zilele cu vreme bună, ieșeam la o scurtă plimbare prin cartier ca să-mi limpezesc capul. Era octombrie, cea mai frumoasă lună a anului la New York, și-mi făcea plăcere să studiez lumina de început de toamnă, privind-o cum capătă o nouă limpezime pe măsură ce cade pieziș pe clădirile din cărămidă. Nu mai era vară, dar iarna îmi părea încă foarte departe și mă desfătam cu echilibrul perfect dintre căldură și răcoare. Pretutindeni pe unde mă nimeream în acele zile, străzile răsunau de zvonuri despre echipa de baseball Mets. Era unul din acele rare momente de unanimitate când toată lumea se gândește la același lucru.

Oamenii mergeau pe stradă cu radiouri portabile date pe postul care transmitea meciul, mulțimile se strâneau în fața vitrinelor cu aparatură electronică, urmărind acțiunea la televizoarele mute, ovațiile neașteptate izbucneau din baruri de cartier, de la ferestrele apartamentelor, de pe acoperișuri invizibile. Întâi a fost Atlanta în sferturi, apoi Baltimore în semifinală. Din opt partide câte s-au jucat

în octombrie, Mets nu au pierdut decât una, iar când s-a sfârșit aventura, New Yorkul a petrecut din nou cu fluieri și confetti, întrecând extravaganta cu care îi întâmpinase pe astronauți cu două luni în urmă. Pe străzi s-au aruncat mai mult de cinci tone de hârtie în acea zi, un record care nu a mai fost egalat de atunci.

Am început să mănânc de prânz în Abingdon Square, un părculeț aflat la doar două străzi spre est de blocul lui Zimmer. Acolo exista un loc de joacă modest pentru copii, iar pe mine mă încânta contrastul dintre limba moartă a raportului pe care îl traduceam și energia furioasă, nestăvilită a puștilor de un an și ceva care zbierau și se buluceau în jurul meu. Am constatat că asta mă ajută să mă

concentrez, iar de câteva ori chiar mi-am luat de lucru în parc și am început să

traduc în mijlocul tămbălăului. S-a întâmplat ca întruna din după-amiezile acelea de pe la jumătatea lui octombrie să o întâlnesc din nou pe Kitty Wu. Mă

împotmolisem într-un pasaj alambicat și n-am observat-o decât când se așezase deja pe o bancă, lângă mine. Era prima oară când o vedeam de la prelegerea pe care mi-o ținuse Zimmer în bar, iar șocul acestei întâlniri neașteptate m-a prins cu garda jos. Îmi petrecusem ultimele săptămâni imaginându-mi lucrurile minunate pe care aveam să i le spun, dar acum, că se afla aici în carne și oase, abia mai puteam să îndrug două vorbe.

— Salutare, domnule Scriitor! mi-a spus. Mă bucur că ești din nou pe picioare.

Purta ochelari de soare de data asta, iar buzele îi erau date cu ruj de un roșu strălucitor. Pentru că nu-i vedeam ochii sub lentilele fumurii, mă stăpâneam cu greu să mă holbez la gura ei.

— A, de fapt, nu scriu, am spus. E o traducere. Ca să câștig ceva bani.

— Știu, m-am întâlnit ieri cu David și mi-a spus.

Încetul cu încetul, pe măsură ce conversația înainta, mă relaxam. Kitty avea un talent nativ de a-i extrage pe oameni din cochiliile lor și era ușor să intri în vorbă

cu ea, să te simți în largul tău. După cum îmi spusese unchiul Victor cu mult timp în urmă, a sta de vorbă cu cineva e ca și cum te-ai antrena în doi pentru baseball. Un partener bun îți aruncă mingea direct în mânășă, ca să-ți fie aproape imposibil să ratezi. Când e la primire, prinde toate mingile, chiar și pe cele mai stângace și mai prost ținute. Exact asta făcea Kitty. Îmi trimitea mingea direct în mânășă, iar când i-o aruncam înapoi, prelua tot ce se afla în raza ei de acțiune, sărind să agațe mingi care-i vâjâiau pe deasupra capului, plonjând cu succes în

dreapta sau în stânga, lansându-se în față ca să execute vreo prindere la mustață.

Pe deasupra, era atât de îndemânată, încât mă făcea mereu să simt că

intenționat aruncasem greșit, ca și când singurul meu țel fusese de a face jocul mai amuzant. Mă făcea să par mai bun decât eram în realitate, iar asta îmi întărea încrederea, și astfel mă făcea să arunc mai dibace astfel încât ea să prindă mai ușor. Cu alte cuvinte, am început să vorbesc cu ea, nu cu mine, iar plăcerea de a o face întrecea orice trăisem până atunci.

Stând de vorbă în lumina aceea de octombrie, m-am apucat să caut tot felul de tertipuri ca să prelungesc conversația. Eram mult prea entuziasmat și fericit ca s-o las să termine, iar faptul că purta o geantă mare de umăr cu echipamentul de dans atârând din ea — un costumul de balet fără mâneci, gulerul unui tricou, un colț de prosop — m-a făcut să mă gândesc, cu spaimă, că în curând avea să se ridice și să plece în grabă la lecție. Aerul era ușor răcoros, iar după douăzeci de minute de vorbit pe bancă, am văzut că umărul îi tremura ușor. Mi-am adunat curajul și am zis ceva despre cât de frig se făcuse, întrebând-o dacă nu voia să

mergem acasă la Zimmer, să bem o cafea caldă. În mod miraculos, Kitty a dat din cap și mi-a spus că i se pare o idee bună.

M-am apucat să fac cafea. Sufrageria era despărțită de bucatărie de dormitor, iar în loc să mă aștepte în camera de zi, Kitty s-a așezat pe pat ca să ne putem continua conversația. Schimbarea decorului adusese cu sine un alt ton în conversație și amândoi deveniserăm mai

tăcuți și mai nesiguri, ca și când am fi căutat un alt fel de a ne interpreta replicile. În aer plutea umbra ciudată a unui presentiment și eram bucuroși că-mi revenise sarcina de a pregăti cafeaua, pentru că puteam ascunde astfel neliniștea care pusese stăpânire pe mine. Ceva era pe cale să se întâmple, dar îmi era prea teamă să mă gândesc la asta, simțind că, dacă-mi permiteam să sper, lucrul acela avea să fie distrus chiar înainte de a prinde formă. Kitty a tăcut brusc și n-a mai scos un cuvânt preț de douăzeci sau treizeci de secunde. Eu mi-am tot făcut de lucru prin bucătărie, deschizând și închizând frigiderul, scoțând cești și lingurițe, turnând lapte în cană și așa mai departe. Pentru o clipă, m-am întors cu spatele la Kitty și, înainte să apuc să-mi dau seama, ea s-a ridicat de pe pat și a intrat în bucătărie. Fără o vorbă, s-a strecurat în spatele meu, mi-a înconjurat mijlocul cu brațele și și-a rezemat capul de mine.

— Cine e? am întrebat, prefăcut.

— E Balaurița, mi-a spus. O să te mănânce.

I-am prins mâinile, căutând să nu tremur la atingerea pielii ei catifelate.

— Cred că deja m-a prins, i-am zis.

A urmat o tăcere scurtă, după care Kitty m-a strâns și mai tare.

— Mă placi un pic, nu-i așa?

— Mai mult decât un pic. Știi asta. Mult mai mult decât un pic.

— Nu mai știu nimic, am așteptat prea mult ca să mai știu ceva.

Întreaga scenă avea o aură de-nchipuire. Știam că se petrece cu-adevărat, dar în același timp era mai bine decât în realitate, mai aproape de o proiecție decât de orice trăisem până atunci. Dorințele mele erau foarte puternice, copleșitoare, de fapt, dar numai Kitty mi-a dat șansa de a le exprima. Totul ținea de răspunsurile, de îndemnurile subtile și de îndemânarea, de siguranța ei. Kitty nu se temea de sine și trăia înăuntrul corpului ei fără jenă și fără regrete. Poate avea de-a face cu meseria ei de dansatoare, dar mai degrabă era invers. Tocmai pentru că se bucura de corpul ei putea să danseze.

Am făcut dragoste câteva ore în lumina din ce în ce mai slabă a după-amiezii, în apartamentul lui Zimmer. Fără îndoială, a fost unul dintre cele mai memorabile lucruri care mi s-au întâmpla vreodată și cred, la urma urmei, că experiența m-a schimbat fundamental. Nu vorbesc

doar despre sex ori despre metamorfozele dorinței, ci și despre o prăbușire totală a zidurilor interioare, un cutremur în inima singurăității mele. Mă obișnuisem în așa măsură să fiu singur, încât nici nu mă gândisem că mi s-ar putea întâmpla vreodată așa ceva. Mă resemnasem să

duc un anume fel de viață, apoi, din motive care îmi erau total necunoscute, această frumoasă chinezoaică îmi ieșise în cale, coborând ca un înger din altă

lume. Ar fi fost imposibil să nu mă îndrăgostesc de ea, să nu fiu tulburat de simpla ei prezență.

Apoi zilele mele au început să se aglomereze. Lucram la traducere dimineața și după-amiaza, iar seara ieșeam s-o văd pe Kitty, de regulă în cartierul Columbia-Juilliard din centru. Dacă ceva ne umbrea fericirea nu era decât faptul că nu prea aveam ocazia de a rămâne singuri. Kitty locuia într-o cameră de cămin pe care-o împărțea cu altă colegă, iar în apartamentul lui Zimmer nu era ușă care să

separe dormitorul de camera de zi. Chiar și așa, ar fi fost de neconceput să o iau pe Kitty cu mine. Dat fiind stadiul în care se afla viața amoroasă a lui Zimmer, n-aș fi avut tăria să fac una ca asta, să-l silesc să ne audă în timp ce făceam dragoste, să-l torturez cu gemetele și suspinele noastre în timp ce el se afla în camera de zi. O dată sau de două ori, colega de cameră a lui Kitty a ieșit seara în oraș și am profitat de absența ei, hârjonindu-ne în patul îngust de cămin. De câteva ori, ne-am văzut în apartamente goale. Kitty aranja detaliile acestor întâlniri, luând legătura cu prieteni de-ai ei și cu prieteni ai prietenilor, pentru a-i ruga să-i cedeze dormitorul lor câteva ore. Era ceva frustrant în toate astea, dar în același timp era palpitant, o sursă de adrenalină care adăuga pasiunii noastre o marjă de pericol și de nesiguranță. Am riscat amândoi, am făcut gesturi care acum mi se par imposibile, imprudențe revoltătoare care ar fi putut duce foarte ușor la situații dintre cele mai jenante. Odată, de exemplu, am oprit un lift între etaje și, în timp ce locatarii furioși țipau și băteau cu pumnii în ușă din cauza întârzierii, i-am dat jos jeanșii și chiloții și am adus-o la orgasm cu limba. Altă

dată, la o petrecere, am făcut-o pe podea, în baie, după ce încuiaserăm ușa, indiferenți la cei care stăteau deja la coadă, așteptând cu nerăbdare să folosească

toaleta. Trăiam un fel de misticism erotic, o religie secretă cu doar doi adepti. În acea perioadă timpurie a relației noastre, nu trebuia decât

să ne privim ca să ne excităm. Din clipa în care Kitty se apropia de mine, începeam să mă gândesc la sex. Îmi era imposibil să n-o ating și, cu cât corpul ei îmi devenea mai familiar, cu atât îmi doream mai mult să-l mângâi. Odată, am ajuns atât de departe, încât am făcut dragoste după o repetiție a lui Kitty, chiar în cabina de schimb, după ce plecaseră ceilalți. Luna următoare avea spectacol, iar eu încercam să merg la repetițiile de seară ori de câte ori puteam. A o privi dansând era cel mai minunat lucru din lume, după ținutul în brațe, și-i urmăream corpul mișcându-se pe scenă

cu o concentrare delirantă. Îl iubeam, dar în același timp îmi era de neînțeles.

Dansul îmi era cu totul străin, ceva aflat dincolo de puterea cuvintelor, și nu-mi rămânea decât să stau acolo, în tăcere, lăsându-mă în puterea aceluia spectacol al mișcării pure.

Am terminat traducerea la sfârșitul lui octombrie. Zimmer și-a primit banii de la prietenul lui întreținut, iar în acea seară, Kitty și cu mine l-am însoțit la cină, la Palatul lunii. Eu alesesem restaurantul, mai mult pentru valoarea lui simbolică

decât pentru cea gastronomică, însă am mâncat bine, căci Kitty le-a vorbit chelnerilor în mandarină și astfel am putut comanda mâncarea pe care nu o găseai în meniu. Zimmer era într-o formă de zile mari, trăncănind întruna despre Troțki, Mao și teoria revoluției permanente, și-mi amintesc cum, la un moment dat, Kitty și-a lăsat capul pe umărul meu, cu un zâmbet languros, frumos, și cum

ne-am cufundat amândoi în pernele moi ale canapelei, lăsându-l pe David să-i dea înainte cu monologul lui, aprobând din cap în vreme ce el rezolva problemele existenței umane. A fost un moment unic pentru mine, o clipă de bucurie intensă și de echilibru, ca și când prietenii mei se adunaseră să-mi sărbătorească întoarcerea pe tărâmul celor vii. Odată masa debarasată, ne-am deschis răvașele găsite în plăcintă și le-am analizat cu solemnitate prefăcută. În chip straniu, încă mi-l amintesc pe al meu, de parcă l-aș avea și acum în palmă:

„Soarele e trecutul, Pământul e prezentul, Luna e viitorul“. Cum s-a dovedit, aveam să mă reîntâlnesc din nou cu aceeași frază enigmatică, pe care, contemplând-o retrospectiv, încep să cred că descoperirea întâmplătoare de la Palatul lunii a fost încărcată de un straniu adevăr premonitoriu. Din motive pe care nu le-am analizat la acea vreme, mi-am strecurat hârtia în portofel și am purtat-o după mine în următoarele nouă luni, uitând într-un final de prezența ei.

Dis-de-diminează, am început să-mi caut de lucru. Nu mi-a surâs norocul nici în ziua aceea, nici în următoarea. Când mi-am dat seama că ziarele nu aveau să mă

ducă nicăieri, m-am hotărât să merg la Columbia și să-mi încerc norocul la biroul de joburi studențești. Ca fost student, aveam tot dreptul să mă folosesc de acest serviciu și, de vreme ce nu aveam de plătit niciun fel de taxe dacă îmi găseau o slujbă, cei de aici mi s-au părut a fi oamenii cei mai nimeriți să mă

ajute. La zece minute după ce intrasem în Dodge Hall, am văzut răspunsul problemelor mele notat pe o pagină de index, prinsă în colțul din stânga jos al panoului. Fișa postului suna după cum urmează: „Domn în vârstă, în scaun cu rotile, caut tânăr pe post de însoțitor permanent. Plimbări zilnice, îndeletniciri mărunte de secretariat. Cincizeci de dolari pe săptămână, plus cazare și masă“.

Acest din urmă detaliu m-a făcut să mă hotărâsc. Nu aveam doar să câștig bani, ci și să mă mut la intersecția dintre West End Avenue și Eighty-fourth Street, ceea ce însemna că sunt mult mai aproape de Kitty. Părea perfect. Slujba în sine nu era cine știe ce, nu te transforma brusc în mândria familiei, pe care oricum eu n-o aveam.

Am solicitat un interviu pe loc, de teamă ca nu cumva să mi-o ia altcineva înainte. În două ore mă aflam deja în sufrageria potențialului meu angajator, iar în jur de opt seara m-a sunat la numărul lui Zimmer, înștiințându-mă că fusesem acceptat. Vorbea ca și când fusesse o alegere grea și aș fi fost selectat dintr-o mulțime de alți candidați capabili. Dacă mă gândesc bine, mă îndoiesc că ar fi schimbat ceva, însă, dacă aș fi știut de pe atunci că mințea, poate că aș fi înțeles mai bine ce avea să urmeze. Căci adevărul este că nu existaseră alți candidați.

Eram singura persoană care solicitase slujba.

4

Când l-am văzut prima oară pe Thomas Effing, mi s-a părut cel mai plăpând om pe care îl întâlnisem vreodată. Numai piele tremurândă și os, stătea într-un scaun cu rotile, acoperit de pături, cu trupul chircit într-o parte, ca o pasăre mică rănită.

Avea optzeci și șase de ani, dar părea mai bătrân, de o sută și ceva, dacă un asemenea lucru e posibil: o vârstă imemorială. Era parcă împrejmuit de o fortăreață, rupt de lume, impenetrabil ca un sfinx. Două mâini noduroase și pline de pete hepatice erau prinse de

mânerele scaunului, agitându-se din când în când imprevizibil, dar acesta era singurul semn că bărbatul din fața mea e conștient.

Nu puteai nici măcar să-i întâlnești privirea, căci Effing era orb sau cel puțin așa pretindea, iar în ziua în care m-am prezentat la el acasă pentru interviu, avea ochii acoperiți de doi plasturi negri. Când mă gândesc acum la acel început, mi se pare că a fost un moment potrivit zilei de întâi noiembrie. Întâi noiembrie: ziua morților, ziua în care se comemorează sfinții și martirii anonimi.

La ușa apartamentului a răspuns o femeie. Era o doamnă neglijent îmbrăcată, solidă, de vârstă incertă, drapată într-un capot cu falduri ample, cu flori de culoare roz și verde. Imediat ce s-a asigurat că sunt acel domn Fogg care solicitase întâlnirea de la ora unu, mi-a întins mâna și mi-a spus că se numește Rita Hume, soră medicală și menajeră în casa Effing în ultimii nouă ani. Pe când mi se prezenta, mă analiza îndeaproape, studiindu-mi trăsăturile cu o necruțătoare curiozitate de femeie care-și întâlnește viitorul soț găsit la matrimoniale. În privirile ei stăruia ceva atât de direct și de prietenos, încât nu m-a deranjat gestul. Îți venea greu să nu o simpatizezi imediat pe doamna Hume, cu fața ei lată și obrajii pufoși, cu umerii ei puternici și sânii gigantici, atât de impunători încât păreau de ciment. Își purta comorile pășind larg, legănat, iar în timp ce mă conducea pe hol către sufragerie, îi auzeam respirația umflându-i nările cu un fluierat.

Era unul dintre acele apartamente enorme din West Side, cu holuri lungi, uși glisante despărțitoare din stejar și stucaturi bogate. Casa era împopoțonată cu tot felul de nimicuri, ca în epoca victoriană, și mi-a fost greu să absorb dintr-o privire multitudinea de obiecte din jurul meu: cărțile, fotografiile și măsuțele, melanjul pestriț de covoare, o harababură de mobilă întunecată. La jumătatea drumului, pe hol, doamna Hume m-a prins de braț și mi-a șoptit la ureche:

— Nu vă speriați dacă se poartă mai ciudat. Deseori îl ia valul, dar asta nu înseamnă nimic, de fapt. Ultimele săptămâni au fost grele pentru el. Bărbatul care l-a îngrijit timp de treizeci de ani a murit în septembrie și i-a fost greu să se obișnuiască.

Am simțit-o pe femeie ca pe un aliat, iar asta îmi servea ca un fel de scut împotriva tuturor lucrurilor bizare care mă așteptau. Camera de zi era neobișnuit de mare, cu ferestre care dădeau către Hudson și New Jersey Palisades, mai în spate. Effing era așezat în scaunul lui cu rotile, în mijlocul camerei, lângă o canapea de care îl despărțea o măsuță joasă. Cred că prima impresie pe care mi-a făcut-o poate fi

pusă pe seama faptului că nu ne-a răspuns la salut, când am intrat în cameră. Doamna Hume a anunțat că sosiserăm, că „domnul Fogg s-a prezentat pentru interviu“, dar el nu i-a spus un cuvânt, n-a schițat nici măcar un gest. Era de o imobilitate supranaturală, iar primul meu gând a fost că murise. Însă

doamna Hume mi-a zâmbit scurt și mi-a făcut semn să iau loc pe canapea. Apoi a dispărut și m-am trezit singur cu Effing, așteptând ca el să rupă tăcerea.

A durat mult, dar, când în cele din urmă s-a întâmplat, vocea lui a umplut camera cu o rezonanță surprinzătoare. Mi se părea imposibil ca acel trup plâpând să

emită asemenea sunete. Vorbele i-au izbucnit din piept cu o energie furioasă, șfichiuitoare, și dintr-odată era ca și când ai fi prins un post de radio, unul dintre cele îndepărtate pe care le ascuți în miez de noapte. A fost cu totul neașteptat. O

sinapsă întâmplătoare de electroni îi purta vocea către mine de la o distanță de mii de kilometri, iar claritatea sunetului m-a asurzit. Preț de o clipă sau două, m-am întrebat chiar dacă nu cumva e vreun ventriloc ascuns prin ungherele camerei.

— Emmett Fogg, a spus bătrânul, slobozind cuvintele cu dispreț. Ce nume de bleg!

— M.S. Fogg, am răspuns. M e de la Marco, iar S de la Stanley.

— Tot aia. Ba chiar mai rău. Ce-ai de gând să-i faci, băiete?

— N-o să-i fac nimic. Numele meu și cu mine am trecut prin multe împreună și mi-a devenit din ce în ce mai drag în ultimii ani.

Effing a fornăit drept răspuns, scoțând un fel de râset răutăcios care părea să

expedieze definitiv subiectul. Imediat după asta, s-a îndreptat în scaun. De mirare cât de repede întreaga lui ținută s-a schimbat brusc. Nu mai era acel

semicadavru comatos, pierdut în reverii crepusculare. Devenise un pachet de nervi încordați, o mică forță renăscută, arzătoare. După cum am aflat mai târziu, acesta era adevăratul Effing, dacă „adevărat“ e cuvântul care poate fi folosit când vine vorba despre el. Atât de mult din caracterul lui se baza pe falsitate și înșelătorie, încât era imposibil

să-ți dai seama când spunea adevărul. Îi plăcea enorm să păcălească lumea cu experimentele și ideile lui neașteptate, iar dintre toate numerele pe care le presta, cel mai mult îi plăcea să facă pe mortul.

S-a aplecat în față pe scaun, ca și cum ar fi vrut să-mi spună că interviul de-abia acum începea. În ciuda celor doi plasturi care-i acopereau ochii, privea fix în direcția mea.

— Răspunde-mi, domnule Fogg. Ești un om cu viziune?

— Așa credeam înainte. Dar nu mai sunt așa de sigur.

— Când vezi un lucru în fața ochilor, poți să-l identifici?

— De cele mai multe ori, da. Însă apar momente când mă descurc mai greu.

— De exemplu?

— De exemplu, uneori mi-e greu să fac diferența între bărbați și femei când sunt pe stradă. Sunt atâția oameni cu păr lung pe stradă, încât o privire fugară nu-ți spune mare lucru. Mai ales când te trezești holbându-te la un bărbat efeminat sau la o femeie cu trăsături masculine. Semnalele primite te pot înșela.

— Dar când te uiți la mine? Ce cuvinte îți vin în cap?

— Păi, mă gândesc că mă uit la un bărbat în scaun cu rotile.

— Un bătrân?

— Da, un bătrân.

— Foarte bătrân?

— Da, un bărbat foarte bătrân.

— Ți-a sărit în ochi ceva anume din înfățișarea mea, băiete?

— Plasturii de pe ochi, presupun. Și faptul că picioarele vă par paralizate.

— Da, da, infirmitățile mele. Te cam iau de ochi, nu?

— Da, se poate spune și așa.

— Ai ajuns la vreo concluzie în privința plasturilor?

— Nu chiar. Primul meu gând a fost că sunteți orb, dar asta nu e în mod necesar adevărat. Dacă cineva nu vede, de ce ar ține morțiș să se asigure că nu vede? Nare sens. Astfel, apar noi posibilități. Poate că plasturii acoperă ceva mai rău decât orbirea. O infirmitate hidoasă, de exemplu. Sau poate ați fost operat și trebuie să purtați plasturii din motive medicale. Pe de altă parte, s-ar putea să fiți doar pe jumătate orb și să vă irite lumina puternică. Sau îi purtați de dragul de a-i purta, închipuindu-vă că astfel sunteți mai atrăgător. Există mai multe răspunsuri posibile la întrebarea dumneavoastră. În stadiul ăsta, nu am suficiente informații încât să pot da un răspuns cert. În definitiv, unicul lucru de care sunt sigur este că

purtați plasturi negri pe ochi. Pot afirma că sunt acolo, dar nu știu de ce.

— Cu alte cuvinte, nu iei nimic de bun.

— Asta ar putea fi periculos. Se întâmplă adesea ca lucrurile să fie altfel decât par și poți avea mult de furcă dacă te grăbești să tragi concluzii.

— Și picioarele mele?

— Întrebarea asta mi se pare ceva mai simplă. După cum arată sub pătură, par să

se fi uscat, să se fi atrofiat, ceea ce ar sugera că nu au mai fost folosite de ani de zile. Dacă e adevărat, atunci e de bun-simț să presupun că nu vă puteți deplasa.

Poate că n-ați putut merge niciodată.

— Un bătrân care nu vede și nu poate merge. Cum ți se pare asta, băiete?

— Aș zice că un astfel de om e mai dependent de ceilalți decât și-ar dori să fie.

Effing a mârâit, s-a lăsat pe spate în scaun și și-a îndreptat privirea spre tavan. În următoarele zece sau cincisprezece secunde, niciunul dintre noi n-a scos un cuvânt.

— Ce fel de voce ai, băiete? a zis în sfârșit.

— Nu știu. N-o pot auzi când vorbesc. De câteva ori am auzit-o înregistrată pe bandă, mi s-a părut că sună oribil. Dar se pare că toată

lumea are aceeași reacție.

— E de cursă lungă?

— De cursă lungă?

— Te ține? Poți vorbi timp de două-trei ore fără să răgușești? Poți să stai acolo să-mi citești o după-amiază întreagă fără să răgușești? Asta înseamnă cursă

lungă.

— Da, cred că pot.

— După cum singur ai observat, mi-am pierdut simțul vederii. Relația noastră se va baza pe cuvinte, iar dacă nu te ține vocea, nu faci pentru mine nici cât o ceapă

degerată.

— Înțeleg.

Effing s-a aplecat din nou în față, apoi a făcut o pauză, de dragul efectului dramatic.

— Ți-e frică de mine, băiete?

— Nu, n-aș zice.

— Ar trebui să-ți fie. Dacă mă hotărâsc să te angajez, vei afla ce înseamnă frica, îți garantez. N-oi fi eu în stare să văd sau să mă mișc, e adevărat, dar am alte puteri, cu care puțini se pot lăuda.

— Ce fel de puteri?

— Puteri ale minții. O voință care poate plia lumea fizică în orice formă vreau eu.

— Telechinezie.

— Telechinezie, dacă vrei. Ții minte pana de curent de acum câțiva ani?

— Din toamna lui 1965.

— Exact. Eu am provocat-o. Îmi pierdusem vederea de puțin timp, iar într-o zi m-am trezit singur în camera asta, blestemându-mi soarta.

Cam pe la ora cinci, mi-am spus: Aș vrea ca întreaga lume să trăiască în același întuneric ca și mine.

În mai puțin de o oră, toate luminile din oraș s-au stins.

— Ar fi putut fi o coincidență.

— Nu există coincidențe. Cuvântul ăsta nu e folosit decât de ignari. Totul pe lume stă sub semnul electricității, atât lucrurile însuflețite, cât și cele neînsuflețite. Chiar și gândurile au o încărcătură electrică. Dacă sunt îndeajuns de puternice, gândurile unui om pot schimba lumea din jur. Nu uita asta, băiete.

— N-am să uit.

— Dar tu, Marco Stanley Fogg, ce puteri ai?

— Nu știi să am puteri paranormale. Am puterile oricărei ființe omenești, cred, dar nimic mai mult. Mănânc și dorm. Merg dintr-un loc în altul. Simt durerea.

Uneori, chiar gândesc.

— Un agitator. Asta ești, băiete?

— Nici vorbă. Mă îndoiesc că aș putea convinge pe cineva să facă ceva anume.

— O victimă, atunci. Ori una, ori alta. Ori faci, ori ți se face.

— Cu toții suntem, victime, domnule Effing. Cel puțin ale faptului că trăim.

— Ești sigur că trăiești, băiete? Poate doar îți imaginezi.

— Orice e posibil. Amândoi am putea fi închipuiri, am putea exista doar în imaginație. Da, sunt gata să accept asta ca pe o posibilitate.

— Știi să-ți ții gura?

— Dacă trebuie, cred că știu la fel de bine ca oricare altul.

— Și ce fel de om ar fi acest „oricare altul“, băiete?

— Un om oarecare. E un fel de a spune. Pot vorbi sau tăcea, în funcție de situație.

— Dacă te angajezi, Fogg, probabil că vei ajunge să mă urăști. Ține minte că

totul e spre binele tău. E un scop ascuns în tot ceea ce fac, iar tu nu ai dreptul să

mă judeci.

— O să încerc să țin minte.

— Bun. Acum vino încoace și lasă-mă să-ți palpez mușchii. Nu-mi permit să țin un slăbănog dacă vreau să-mi mai împingă și căruțul pe străzi. Dacă nu te țin mușchii, nu dau doi bani pe tine.

Mi-am luat rămas-bun de la Zimmer în seara aceea, iar în dimineața următoare mi-am strâns în rucsac cele câteva lucruri pe care le mai aveam și m-am îndreptat către apartamentul lui Effing. Așa cum au evoluat lucrurile, nu l-am mai văzut pe Zimmer treisprezece ani. Împrejurările ne-au îndepărtat, iar când ne-am reîntâlnit în cele din urmă întâmplător, în primăvara lui 1982, la intersecția dintre Varick Street și West Broadway, în sudul Manhattanului, se schimbaseră atât de mult, încât la început nici nu l-am recunoscut. Era mai gras cu zece, cincisprezece kilograme și, pe când se plimba cu soția și cei doi băieți, chiar m-am uitat atent la apariția convențională pe care o aveam în față: burta proeminentă și părul rărit, tipic vârstei mijlocii, privirea placidă, distrată a unui familist matur. Mergeam în direcții opuse și am trecut unul pe lângă altul. Apoi, deodată, l-am auzit strigându-mă pe nume. Se întâmplă des, cred, să te izbești de cineva din trecutul tău, dar când l-am văzut pe Zimmer, m-am trezit invadat de o grămadă de lucruri uitate. Aproape că nici nu mai conta ce se alesese de viața lui, că predă la o universitate de undeva din California, că publicase un studiu de patru sute de pagini despre filmul francez, că nu mai scrisese un poem de peste zece ani. Important era, pur și simplu, că-l văzusem. Am rămas acolo, în colțul străzii, vorbind despre vremurile de altădată preț de vreun sfert de oră, apoi el și familia lui s-au grăbit să-și reia plimbarea. Nu l-am mai văzut de-atunci, n-am mai auzit nimic de el, dar cred că ideea de a scrie această carte mi-a venit pentru prima dată în timpul întâlnirii noastre de acum patru ani, exact în momentul în care Zimmer a dispărut cupă colț și i-am pierdut din nou urma.

După ce m-am instalat în apartamentul lui Effing, doamna Hume m-a invitat în bucătărie, la o ceașcă de cafea. Domnul Effing își făcea somnul de dimineață, m-

a înștiințat, și nu avea să se trezească până la zece. Între timp, mi-a spus care erau îndatoririle mele în casă, când se pune masa, câte ore aveam să petrec cu Effing zi de zi și așa mai departe. Ea se ocupa de „îngrijirea corporală“, după

cum s-a exprimat — îl îmbrăca, îl spăla, îl pune și în ridica din pat, îl bărbiera îl așeza și îl ridica de pe WC —, în vreme ce îndatoririle mele erau ceva mai complexe și mai greu de definit. Nu eram angajat să-i fiu prieten, dar slujba mea aducea foarte mult cu rolul ăsta: un tovarăș atent și sensibil, cineva care să rupă

monotonia singurătății lui.

— Martor mi-e Dumnezeu, bătrânul n-o mai duce mult, mi-a spus. Dar noi putem măcar să ne îngrijim ca ultimele lui zile să nu fie atât de nefericite.

I-am răspuns că înțelesesem.

— Prezența unui tânăr în viața lui îl va înveseli, a continuat ea. Ca să nu mai spun că și pe mine mă va înveseli!

— Sunt bucuros că am primit slujba, i-am spus.

— I-a făcut plăcere conversația voastră de ieri. Mi-a zis că ai dat răspunsuri istețe.

— Sincer, m-a cam pus în încurcătură. Uneori, e greu să-l urmărești.

— Mie-mi spui!... Mereu pune ceva la cale. E un pic scrântit, dar n-aș zice că e senil.

— Nu, e brici. Presupun că-mi va da de furcă.

— Mi-a spus că ai o voce plăcută. E un început promițător, să știi.

— Nu mi-l pot imagina rostind cuvântul „plăcută“.

— S-ar putea să nu fi folosit tocmai cuvântul ăsta, dar asta a vrut să spună. A zis că vocea ta îi amintește de cineva din trecutul lui.

— Sper că de cineva care îi era simpatic.

— Nu mi-a spus. Un lucru trebuie să știi despre domnul Thomas: nu spune niciodată nimic din ce nu vrea să știi.

Camera mea se afla chiar la capătul unui coridor lung. Era o chichinetă,

cu o singură fereastră cu vedere la curtea interioară, o cămăruță rudimentară, cât chilia unui călugăr. Mi s-a părut un decor familiar, așa că nu mi-a trebuit mult să

mă simt ca acasă printre dotările ei modeste: un pat de modă veche — cu bare de fier verticale la fiecare capăt —, un scrin plin de sertare și o bibliotecă pe un perete, plină mai ales cu cărți în rusă și franceză. În cameră exista un singur tablou, un acvaforte de dimensiuni impresionante, cu ramă neagră, lăcuită, reprezentând o scenă mitologică plină de siluete omenesti și o mulțime de detalii arhitecturale. Mai târziu, am aflat că era o replică alb-negru a uneia dintre piesele unei serii de picturi de Thomas Cole, intitulată Cursul Imperiului, o saga vizionară a creșterii și descreșterii Lumii Noi. Mi-am despachetat hainele și mi-am dat seama că toate bunurile mele încăpeau perfect în sertarul de sus al scrinului. Aveam doar o carte la mine, o ediție ieftină din Cugetările lui Pascal, primită cadou de rămas-bun de la Zimmer. Am pus-o pe pernă, deocamdată, apoi m-am îndepărtat doi pași, ca să-mi pot contempla noua cameră. Nu era cine știe ce, dar era a mea. După atâtea luni de nesiguranță, mă liniștea, pur și simplu, să

stau închis între acești patru pereți, să știu că există un loc în lume pe care îl puteam numi al meu.

În primele două zile după sosirea mea a plouat încontinuu. Neputând ieși să ne facem plimbarea de după-amiază, ne-am petrecut tot timpul în camera de zi.

Effing era într-o dispoziție mai puțin belicoasă decât la interviu, iar în cea mai mare parte a timpului a tăcut, cu urechea la cărțile pe care i le citeam. Îmi era greu să cântăresc această tăcere, să-mi dau seama dacă se folosea de ea ca să mă

pună la încercare într-un fel pe care nu-l înțelegeam sau dacă îi reflecta pur și simplu starea de spirit. La fel cum s-a întâmplat cu toate manifestările lui Effing din perioada în care am stat la el, nu știam dacă trebuie să-i interpretez gesturile ca având vreun scop întunecat sau dacă să le expediez ca pe niște banale impulsuri de moment. Lucrurile pe care mi le spunea, cărțile pe care le alegea pentru lectură, ciudatele comisioane cu care mă însărcina, oare toate astea făceau parte dintr-un plan sofisticat și secret sau îmi par astfel doar privind în urmă?

Uneori, simțeam că încerca să-mi transmită un anume fel de cunoaștere îndepărtată și enigmatică, jucând rolul de mentor

autoproclamat al progresului meu interior, dar fără a mi-o spune explicit, forțându-mă să intru într-un joc fără

să-mi dezvăluie regulile lui. Acesta era Effing, ghidul spiritual trăsnet, maestrul excentric care se lupta să mă inițieze în tainele lumii. Alteori însă, când egoismul și aroganța lui se dezlănțuiau, mi se părea că nu e decât un bătrân stricat, un maniac stins, baletând la limita dintre nebunie și moarte. În ansamblu, a abuzat substanțial de mine, iar curând am început să mă satur de el, cu toate că mă

fascina. De câteva ori, când am fost pe punctul de a renunța, Kitty m-a convins să rămân, însă până la urmă cred că și eu voiam asta, chiar și în clipele când simțeam că nu-l mai pot suporta nici măcar un minut. Astfel, au trecut săptămâni în șir în care abia mai înduram să-l privesc, în care trebuia să-mi irosc toate resursele de răbdare doar ca să pot rămâne în aceeași cameră cu el. Dar am răbdat și-am dus totul până la capăt.

Chiar și în clipele lui pașnice, lui Effing îi plăcea să-mi facă mici surprize. În acea primă dimineață, spre exemplu, a intrat în cameră purtând o pereche de ochelari pentru nevăzători. Plasturii negri, care stârniseră atâtea discuții în timpul interviului, dispăruseră. Effing nu a comentat schimbarea. M-am luat după el, ghicind că e unul dintre momentele în care se așteaptă să-mi țin remarcile pentru mine, și nici eu n-am spus nimic. În dimineața care a urmat, purta o pereche de ochelari obișnuți, cu rame de metal și cu lentile ridicol de groase. Acestea îi măreau și-i deformau ochii, făcându-i să semene cu niște ouă de pasăre, două

sfere albastre proeminente ce păreau să-i sară din orbite. Îmi era greu să-mi dau seama dacă vedea sau nu. Câteodată eram convins că totul nu e decât o cacealma, că vede la fel de bine ca mine. Alteori însă puteam să jur că e orb. Așa voia Effing, desigur. Emitea semnale intenționat ambigue, bucurându-se de confuzia creată, refuzând cu tărie să divulge adevărul. În unele zile, își lăsa ochii descoperiți; nu purta nici plasturii, nici ochelarii. În altele, venea legat la ochi cu un bandaj negru, care-l făcea să arate ca un prizonier în fața plutonului de execuție. Îmi era imposibil să-mi dau seama ce se ascunde în spatele acestor deghizări. N-a scos niciodată un cuvânt despre ele, iar eu n-am avut curajul să-l întreb. Important era, am decis eu, să nu-l las să-mi intre pe sub piele cu ciudățeniile lui. Putea face orice-i trecea prin cap, dar atâta vreme cât nu cădeam în capcană nimic nu mă putea atinge. Așa îmi ziceam, cel puțin. În ciuda hotărârii mele, uneori era greu să-i rezști. Mai ales în zilele când își lăsa ochii descoperiți, mă trezeam holbându-mă la ei, neputând să-mi desprind privirea,

neputincios în fața voinței lor de a mă ademeni. Era ca și cum aș fi încercat să

citesc în ei cine știe ce adevăr, ce deschidere ce m-ar fi dus direct în întunericul craniului său. Însă nu ajungeam nicăieri, oricum. Sute de ore am petrecut privindu-i, și ochii lui Effing nu mi-au vorbit niciodată.

Alesese toate cărțile dinainte și știa exact ce vrea să audă. Lecturile mele nu erau atât o ocazie de a se recrea, cât o pistă de urmat, o investigație asiduă a câtorva subiecte restrânse. Asta nu mă ajuta să-i pătrund secretele, dar cel puțin exista o logică subterană a lucrurilor. Prima tranșă de cărți trata chestiunea călătoriei, cel mai adesea a călătoriei în necunoscut și a descoperirii de noi lumi. Am început

cu voiajul Sfântului Brendan și al lui Sir John de Mandeville, apoi am trecut la Columb, Cabeza de Vaca și Thomas Harriot. Am citit pasaje din *Travels in Arabia Deserta* a lui Doughty, am înaintat cu greu prin cartea lui John Wesley Powell despre expediția lui de cartografiere în josul râului Colorado și am sfârșit citind tot felul de mărturii din captivitate, din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, documente scrise de coloniștii albi răpiți de indieni. Cărțile mi s-au părut fără

deosebire interesante, iar odată ce vocea mea s-a obișnuit cu efortul prelungit, cred că mi-am cultivat un stil adecvat de lectură. Totul depindea de claritatea pronunției, care, la rândul-i, ținea de modulațiile vocii, de pauzele subtile și de atenția mărită la fiecare cuvânt. Effing făcea rareori comentarii în timp ce-i citeam, dar știam că ascultă după zgomotele ocazionale care-i scăpau ori de câte ori ajungeam la un pasaj complicat sau incitant. Probabil că în timpul acestor ședințe de lectură armonia dintre noi atingea cel mai înalt grad, dar curând am învățat să nu-i mai confund concentrarea tăcută cu bunăvoința. După a treia sau a patra carte de călătorii, am sugerat în treacăt că l-ar putea amuza să asculte câteva fragmente din călătoria lui Cyrano pe Lună. Propunerea a fost întâmpinată cu un mârâit.

— Ține-ți fleanca, băiete, a zis. Dacă voiam părerea ta, ți-o ceream.

Peretele sufrageriei era dotat cu o bibliotecă ce ajungea până în tavan. Nu știu câte cărți se aflau pe aceste rafturi, dar probabil că erau măcar cinci-șase sute, poate o mie. Effing părea să știe locul precis al fiecărui volum, iar când venea vremea să începem o nouă carte, îmi spunea exact unde trebuie să mă duc.

— Al doilea raft, îmi spunea. Al doisprezecelea sau al cincisprezecelea volum, numărând din stânga. Lewis și Clark. O carte roșie cu cotor din pânză.

Nu greșea niciodată și, pe măsură ce puterile memoriei lui deveneau tot mai evidente, nu puteam să nu mă las impresionat. Odată l-am întrebat dacă e la curent cu sistemele de memorare ale lui Cicero și Raimundus Lullus, dar mi-a expediat întrebarea cu un gest scurt.

— Așa ceva nu se învață, mi-a spus. E un talent cu care te naști, un dar natural.

S-a oprit o clipă, după care a continuat pe un ton viclean, batjocoritor:

— Dar cum poți fi sigur că știu unde sunt cărțile? Ia gândește-te un pic. Poate că

mă strecor noaptea și le aranjez în timp ce tu dormi. Sau poate că le mut prin puterile mele telechinetice când te întorci cu spatele. Nu-i așa, băiete?

Am luat-o ca pe o întrebare retorică și nu l-am contrazis.

— Ține minte, Fogg: nu lua nimic de bun. Mai ales când ai de-a face cu cineva ca mine.

Ne-am petrecut primele două zile în sufragerie, pe când ploaia de noiembrie lovea în ferestre. Nimic nu mișca în casa lui Effing și erau clipe când mă opream să-mi trag sufletul, în timpul lecturii, iar cel mai apăsător zgomot pe care-l auzeam era ticăitul ceasului de pe șemineu. Din când în când, se auzeau mișcările doamnei Hume prin bucătărie, iar de jos răzbăteau zgomotele înfundate ale traficului, scârțâitul cauciucurilor pe asfaltul ud. Era și ciudat, și plăcut să te știi înăuntrul, în vreme ce lumea își vedea de treburile ei, iar senzația desprinderii de tot și de toate era sporită prin lectură. Tot ce se întâmpla în cărți era îndepărtat, umbrit, miraculos: un călugăr irlandez care vâslește peste Atlantic în anul 500

găsește o insulă pe care o crede Paradisul; regatul mitic al lui Prester John; un om de știință american cu un singur braț, care fumează pipa păcii cu indienii Zuni din New Mexico. Orele treceau și niciunul dintre noi nu se mișca de la locul său — Effing din scaunul cu rotile, eu de pe canapea, în fața lui — și erau momente când ajungeam atât de absorbit de ceea ce citeam, încât abia dacă mai știam unde mă aflu, închipuindu-mi că-mi ieșisem din propria piele.

Luam prânzul și cina în sala de mese, la amiază și la ora șase, în fiecare zi.

Effing ținea foarte mult la punctualitate și, ori de câte ori doamna Hume își strecura capul pe ușă să ne anunțe că e gata masa, lucrul ăsta îi deturna brusc atenția de la lectură. Indiferent de momentul povestirii. Chiar dacă nu eram decât la o pagină sau două de final, Effing mă întrerupea în mijlocul propoziției și-mi cerea să mă opresc.

— E timpul să mâncăm, îmi spunea, reluăm mai târziu.

Nu pentru că-i era neapărat foame — de fapt, mânca foarte puțin —, ci pentru că

nevoia de a-și ordona zilele în chip strict rațional era prea mare ca să-i reziste. O

dată sau de două ori i-a părut cu adevărat rău că a trebuit să ne întrerupem lectura, dar niciodată nu regreta îndeajuns cât să se abată de la program.

— Păcat, spunea. Chiar când începea să devină interesant.

Prima dată când s-a întâmplat asta, m-am oferit să continui încă puțin lectura.

— Imposibil, a spus. Nu puteam schimba cursul lumii de dragul plăcerilor de

moment. O să avem destul timp pentru asta mâine.

Effing nu mânca mult, dar puținul pe care-l ingurgita era consumat într-o cascadă de grohăituri: dădea mereu pe el și saliva abundant. Întregul spectacol mă dezgusta, dar nu aveam de ales decât să îndur. Ori de câte ori i se părea că mă

holbez la el, Effing se apăra cu o nouă șarjă de giumbușlucuri: lăsa mâncarea să i se scurgă din gură pe bărbie, râgâia, mima greața și atacurile de cord, își scotea proteza și o puneă pe masă. Supele îi plăceau cel mai mult și toată iarna ne-am început fiecare masă cu altă supă. Doamna Hume gătea chiar ea aceste supe, boluri cu supe delicioase de legume și de năsturel, de cartofi și de praz, dar curând am ajuns să mă tem de momentul când aveam să mă așez la masă și să-l privesc pe Effing sorbind. Nu linciurea supa, ci pur și simplu o trăgea dintr-odată, străpungând aerul cu hârâitul și convulsiile unui Hoover stricat. Acest zgomot era atât de iritant, de pronunțat, încât

ajunsesem să-l aud mereu, chiar când nu ne aflam la masă. Chiar și acum, dacă reușesc să mă concentrez suficient, îl pot evoca în detaliu: șocul primului moment în care buzele lui Effing atingeau limba, acoperind liniștea într-un monumental jet de aer inspirat; îndelunga zarvă ascuțită care urma, un tumult năucitor ce părea să transforme lichidul într-un amestec de pietricele și sticlă pisată în timp ce-i aluneca pe gât; înghițitura, scurta pauză de după, zăngănitul lingurii care lovea castronul, apoi oftatul și tremurul unei respirații. Ajuns în acest punct, plescăia din buze, poate chiar rânjea de plăcere, apoi o lua de la capăt, umplând limba și ducând-o la buze (mereu cu capul aplecat, pentru a scurta drumul dintre bolul de supă și gura lui și, cu mâna tremurătoare, vărsând câteva picături la loc în castron, în timp ce își apropia limba de buze), după care urma o nouă explozie, un tunet asurzitor, când aspiratorul se pornea din nou. Din fericire, rareori se întâmpla să termine un bol întreg. Două-trei linguri cacofonice erau suficiente pentru a-l epuiza, după care dădea bolul la o parte și o întreba liniștit pe doamna Hume ce pregătise la felul doi. Nu mai știu de câte ori am auzit zgomotul ăsta, dar, oricum, suficient de des încât să-mi dau seama că nu-mi va da pace niciodată, că

mă va bântui tot restul vieții.

Doamna Hume dovedea o răbdare admirabilă în timpul acestor șicane. Niciodată

nu mi-a părut speriată sau dezgustată, purtându-se ca și când manierele lui Effing făceau parte din ordinea firească a lucrurilor. Ca unul care locuiește lângă liniile de cale ferată sau lângă aeroport, se obișnuise cu erupțiile periodice de zgomot asurzitor și, ori de câte ori Effing începea o nouă rafală de sorbit și salivat, ea se oprea pur și simplu din conversație și aștepta să-i treacă tulburarea. Rapidul de Chicago gonea în noapte, zdruncinând ferestrele și zguduind temeliiile casei și, la

fel de iute pe cât venise, se și îndepărta. Din când în când, dacă Effing era în toane rele, doamna Hume mă privea și-mi făcea cu ochiul, ca și când ar fi spus: Nu-l lua în seamă; bătrânul e scrântit, n-avem ce-i face. Gândindu-mă la acele zile, îmi dau seama cât de importantă era prezența ei pentru păstrarea echilibrului în casă. Un om mai labil ar fi putut reacționa urât la ieșirile lui Effing, iar asta ar fi înrăutățit lucrurile, căci, odată provocat, bătrânul devenea feroce.

Temperamentul calm al doamnei Hume era cel mai potrivit pentru a preveni dramele și scenele neplăcute ce s-ar fi putut naște. Trupul ei masiv adăpostea un suflet la fel de mare și mi-am dat seama că ea

putea înghiți multe, întorcând mereu și obrazul celălalt. La început, mă irita să-l văd abuzând de bunătatea ei, dar am înțeles cu timpul că era singura strategie rezonabilă de a para excentricitățile lui. Zâmbești, ridici din umeri, îi faci pe plac. Ea m-a învățat să

mă port cu Effing, iar fără exemplul ei, mă îndoiesc că aș fi rezistat prea mult.

Apărea întotdeauna la masă înarmată cu un prosop curat și o bavețică. Bavețica i-o lega domnului Effing în jurul gâtului înainte să înceapă să mănânce, iar prosopul îl folosea pentru a-l șterge pe față în caz de urgență. În privința asta, era ca și cum aș fi stat la masă cu un copilăș. Doamna Hume își asuma dezinvolt rolul de mamă grijulie. După ce crescuse singură trei copii, mi-a spus odată, știa imediat ce-avea de făcut. A se îngriji de nevoile lui fizice era una, dar mai avea și responsabilitatea de a-i vorbi astfel încât să-l țină sub control. Când era vorba de asta, se purta cu priceperea unei prostituate experimentate care duce cu zăhărelul un client dificil. Nicio cerință nu era îndeajuns de absurdă ca s-o refuze, nicio sugestie nu o șoca, niciun comentariu nu era atât de aberant încât să

nu fie luat în serios. O dată sau de două ori pe săptămână Effing o acuza de complot împotriva lui — că îi pusese otravă în mâncare, de exemplu (în timp ce scuipa disprețuitor în farfurie bucăți de morcov pe jumătate mestecate și carne tocată), sau că plănuia să-i fure banii. Fără a se simți jignită, îi spunea că toți trei vom muri în curând, de vreme ce mâncam din aceeași mâncare. Sau, dacă el insistă, doamna Hume schimba macazul și-și mărturisea fapta.

— E adevărat, spunea. Am pus șase linguri de arsenic în piureul de cartofi. Ar trebui să-și facă efectul cam în cincisprezece minute și toate necazurile mele se vor sfârși. Voi fi o femeie bogată, domnule Thomas — mereu îi spunea domnul Thomas —, iar dumneavoastră veți putezi, în sfârșit, în mormânt.

Acest fel de a-i da replica îl amuza inevitabil pe Effing.

— Ha! izbucnea. Ha, ha, ha! Mori după milioanele mele, cățea lacomă ce ești!

Am știut-o mereu. Vor urma blănurile și diamantele, nu? Ei bine, n-or să-ți facă

niciun pustiul de bine, grășano! Tot ca o spălătoreasă umflată o să arăți, orice-ai pune pe tine.

Apoi, răzgândindu-se din senin, începea să înfulece de zor mâncarea otrăvită.

Effing o punea la grea încercare, dar, de fapt, cred că doamna Hume îi era devotată. Spre deosebire de majoritatea oamenilor care se îngrijesc de cei foarte bătrâni, nu-l trata ca și când ar fi fost un copil retardat sau o bucată de lemn. Îl lăsa să trăncănească în voie, dar când era cazul, știa să fie fermă. Îi scornise mai multe epitete și porecle, pe care nu ezita să le folosească atunci când o provoca: babalâc pervers, ghiuț ticălos, cioară, escroc... o gamă inepuizabilă de adjective.

N-am idee de unde le scotea doamna Hume, dar i se revărsau pe gură în cascade.

Reușea întotdeauna să combine tonul insultător cu cel de afecțiune aspră. Îl slujea pe Effing de nouă ani și, de vreme ce nu era un om căruia să-i placă

suferința de dragul suferinței, pe undeva trebuie să fi găsit o oarecare satisfacție în slujba ei. Din punctul meu de vedere, faptul că rezistase lângă el nouă ani era copleșitor. Dacă stai să te gândești că nu-și lua liber decât o dată pe lună, faptul devenea de neconceput. Eu, cel puțin, aveam nopțile la dispoziție, iar după o anumită oră eram liber să plec și să vin când poTEAM. O aveam pe Kitty și mai aveam și consolarea faptului că slujba la Effing nu era țelul principal al vieții mele, că mai devreme sau mai târziu aveam să găsesc altceva.

Doamna Hume nu avea asemenea scăpare. Era mereu de serviciu, iar singura ei șansă de a părăsi casa era după-amiaza când ieșea la cumpărături pentru o oră-două. Asta nu era viață. Își avea revistele ei, Reader's Digest și Redbook, din când în când, câte-un roman detectivistic de duzină și televizorul micuț, alb-negru, în camera ei, la care se uita după ce îl culca pe Effing, întotdeauna cu sonorul dat la minimum.

Soțul ei murise de cancer în urmă cu treisprezece ani, iar cei trei copii ai ei, acum oameni în toată firea, locuiau departe: o fiică în California, o alta în Kansas, un fiu în armată, mobilizat undeva în Germania. Le trimitea scrisori tuturor, iar cea mai mare plăcere a ei era să primească fotografii cu nepoții, pe care le lipea în colțurile oglinzii de la măsuta de toaletă. În ziua ei liberă, mergea să-și viziteze fratele, pe Charlie, la spitalul de veterani din Bronx. Fusesse pilot de vânătoare în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, iar din puținul pe care mi-l povestise despre el am dedus că nu era tocmai zdravăn la cap. Se ducea conștiincios să-l viziteze în fiecare lună și nu uita niciodată să-i cumpere o cutie de bomboane de ciocolată și un teanc de reviste de

sport și, de când o știam, nu o auzisem niciodată plângându-se că trebuia să facă drumul ăsta. Doamna Hume era tare ca o stâncă. Sincer să fiu, nimeni nu m-a învățat mai multe decât ea.

Effing era un caz dificil, dar nu e corect să mă mărginesc la a spune asta. Dacă ar fi fost doar rău și capricios, ar fi fost mai ușor de manevrat, datorită toanelor lui previzibile. Așa ai fi știut la ce să te aștepți, ai fi știut cum stai. Bătrânul era însă

nemaipomenit de alunecos. Era dificil, însă nu tot timpul și din acest motiv reușea să te țină în șah. Treceau zile întregi în care nu auzai din gura lui decât vorbe amare și sarcasm, iar tocmai când erai convins că nu-i mai rămăsese nicio fărâmbă de bunătate sau de empatie, te lovea cu o vorbă atât de plină de compasiune, o frază care dovedea o înțelegere atât de profundă și o cunoaștere atât de subtilă a celorlalți, încât mă vedeam forțat să recunosc că-l judecasem strâmb, că la urma urmei nu era atât de rău pe cât crezusem. Încet-încet, am început să descopăr o altă latură a lui Effing. Nu aș merge atât de departe încât să

o numesc sentimentală, dar uneori se apropia foarte mult de asta. La început, am fost tentat să o expediez ca pe o șaradă, ca pe un alt truc care să mă țină în suspans, dar asta ar fi însemnat că Effing își programa aceste accese de bunătate, când, de fapt, ele apăreau spontan, stârnite de un amănunt întâmplător, de un eveniment sau de o conversație anume. Dacă această față a lui Effing era adevărată, de ce nu o lăsa să iasă la suprafață mai des? Era oare doar o formă de deviere de la sinele său profund sau era, de fapt, esența personalității lui? Nu am ajuns la vreo concluzie limpede în privința asta, cu excepția faptului că îmi era imposibil să exclud vreuna dintre variante. Effing era în ambele feluri. Era un monstru, dar în același timp era un om cumsecade, un om pe care îl puteam chiar admira uneori. Asta mă împiedica să-l urăsc atât de tare pe cât mi-aș fi dorit.

Fiindcă nutream pentru el tot felul de sentimente tulburi, nu mi-l mai puteam scoate din minte și am sfârșit prin a mă gândi aproape încontinuu la el. Am început să-l privesc ca pe un suflet tulburat, un om hăituit de propriul trecut, luptându-se să ascundă o suferință secretă care-l devora lăuntric.

Prima mea întâlnire cu celălalt Effing a avut loc în timpul cinei din a doua seară

pe care o petreceam acolo. Doamna Hume îmi puneă întrebări despre copilăria mea și s-a întâmplat să pomenesc de mama, care fusese

călcăta de o mașină în Boston. Effing, care până atunci nu dăduse nicio atenție conversației, a pus deodată furculița pe masă și s-a întors către mine. Pe un ton pe care nu i-l cunoscusem până atunci, plin de tandrețe și căldură, a spus:

— Ce îngrozitor, băiete! Cu adevărat îngrozitor...

Nu exista în vocea lui nici cel mai vag indiciu că nu vorbea serios.

— Da, am spus. M-a lovit foarte tare. Nu aveam decât unsprezece ani când s-a

întâmplat și mi-a fost dor de mama ani întregi după accident. Ca să fiu sincer, încă mi-e dor de ea.

Doamna Hume dădea din cap în timp ce vorbeam și i-am văzut ochii umeziți de un val de tristețe. După o scurtă pauză, Effing a spus:

— Mașinile sunt un pericol. Dacă nu suntem atenți, o să ne omoare pe toți.

Același lucru i s-a întâmplat și prietenului meu rus, acum două luni. A ieșit într-o bună dimineată să cumpere un ziar, a coborât de pe trotuar ca să traverseze Broadway-ul și a fost călcat de un nenorocit de Ford galben. Șoferul a mers mai departe, nici măcar n-a catadicsit să oprească. Dacă n-ar fi fost nebunul ăla, Pavel ar fi stat pe scaunul pe care stai tu acum, Fogg, ar fi mâncat din această

mâncare. Însă el zace la trei metri sub pământ, într-un colț uitat din Brooklyn.

— Pavel Shum, a adăugat doamna Hume. A început să lucreze pentru domnul Thomas la Paris, în anii '30.

— Pe atunci îl chema Shumansky, dar și-a scurtat numele când a venit în America, în 1939.

— Ceea ce explică prezența cărților rusești din camera mea, am spus.

— A cărților rusești, franțuzești și nemțești, a spus Effing. Pavel vorbea fluent șase sau șapte limbi. Era un învățat, un erudit autentic. Când l-am întâlnit în '32, spăla farfuriile într-un restaurant și locuia într-o cameră de guvernantă fără apă și căldură, la etajul șase. Era unul dintre rușii albi veniți la Paris în timpul Războiului Civil. Toți își pierduseră avutul. L-am luat la mine, i-am dat o cameră, iar el era dator să mă ajute. Așa am dus-o timp de treizeci și șapte de ani, Fogg,

iar singurul lucru pe care îl regret este că nu am murit eu înaintea lui.

Omul ăsta a fost singurul prieten adevărat pe care l-am avut.

Deodată, buzele lui Effing au început să tremure, ca și când s-ar fi aflat pe punctul de a izbucni în plâns. În ciuda a tot ce se întâmplase până atunci, n-am putut să nu mă înduioșez.

Soarele a apărut în sfârșit în cea de-a treia zi. Effing și-a făcut somnul obișnuit de dimineață, iar când doamna Hume l-a scos din dormitor la zece, era gata de prima noastră plimbare, înfodolit în haine groase, de lână și legănând un baston

în mâna dreaptă. S-ar fi putut spune orice despre el, dar nu că lumea din jur îl lăsa rece. Abia aștepta excursia pe străzile din vecinătate, cu entuziasmul unui explorator pe cale să pornească într-un voiaj în Arctica. Aveam de făcut o mulțime de pregătiri: să verific temperatura aerului și viteza vântului, să schițez traseul dinainte, să mă asigur că era îmbrăcat suficient de gros. Pe vreme rea, Effing purta fel de fel de haine groase pe deasupra, toate inutile, înfodolindu-se în pulovere și eșarfe, plus un pardesiu enorm, care-i ajungea până la glezne, o pătură, mănuși și o căciulă de blană cu urechi, rusească. În zilele geroase (când temperatura scădea sub zero), purta și mască de schi. Hainele astea îl îngropau sub greutatea lor, făcându-l să pară și mai firav, și mai ridicol decât de obicei, dar Effing nu putea suporta disconfortul fizic și, de vreme ce nu-l deranja faptul că

atrăgea toate privirile, ducea acest spectacol vestimentar până la absurd. În ziua în care ne-am plimbat pentru prima oară, era un ger mușcător și, pe când ne pregăteam de plecare, m-a întrebat dacă am pardesiu. Nu, i-am răspuns, nu aveam decât geaca de piele. N-ajunge, mi-a spus, n-ajunge orice-ai face.

— Nu-mi permit să te las să-ți înghețe curul în timpul plimbării, mi-a explicat.

Ai nevoie de haine groase, Fogg.

I-a poruncit doamnei Hume să aducă haina care aparținuse cândva lui Pavel Shum. S-a dovedit a fi o biată relicvă ponosită de tweed, care însă mi se potrivea: era de culoare maronie, cu pete de roșu și verde aruncate la întâmplare pe suprafața materialului. În ciuda obiecțiilor mele, Effing a insistat să o port și prea mult nu puteam să comentez de teamă să nu provoc vreo ceartă. Așa am ajuns să moștenesc haina predecesorului meu. Faptul că eram silit să o port mi se părea înfricoșător, știind că aparținuse unui bărbat care murise, însă am

continuat să o îmbrac în timpul ieșirilor din timpul iernii. Ca să-mi alin remușcărilor, am încercat să o privesc ca pe un fel de uniformă, anume fabricată pentru slujba mea, dar gândul nu mi-a fost de mare ajutor. De fiecare dată când o îmbrăcam, nu puteam să nu mă simt de parcă aș fi pătruns în interiorul unui cadavru, de parcă m-aș fi preschimbat în stafia lui Pavel Shum.

Nu mi-a trebuit mult ca să învăț cum funcționa scaunul cu roțile. Am făcut câteva greșeli în primele zile, zgâlțâindu-l puțin, dar odată ce am învățat să înclin scaunul în unghiul potrivit, când urcam și coboram de pe trotuar, totul a decurs cu ușurință. Effing era foarte ușor și nu-mi venea deloc greu să-l împing încolo și-ncoace. În alte privințe însă excursiile noastre mă epuizau. Cum ieșeam din casă, Effing începea să împungă prin aer cu bastonul, întrebând în gura mare spre ce obiect arăta. Imediat ce îi răspundeam, insista să-i descriu lucrul

respectiv. Tomberoanele, vitrinele magazinelor, pragurile caselor, ținea să-i descriu totul cu cât mai multă precizie, iar dacă nu reușeam să întorc fraze destul de dibace cât să-l satisfac, exploda de furie.

— Ce dracu', băiete, îmi spunea. Folosește-ți ochii ăia. Nu văd nimic, iar tu îi dai înainte cu „un felinar perfect banal” și „niște guri de canal ca toate celelalte“.

Nu există două lucruri la fel, cap sec, orice tâmpit știe asta. Vreau să știu la ce ne uităm, ce dracu', vreau să mă faci să văd totul în detaliu!

Era umilitor să fiu dojenit astfel, să rămân ținut în mijlocul străzii în timp ce bătrânul urla la mine, silit să îndur privirile oamenilor care se întorceau să se holbeze la tot circul stârnit. O dată sau de două ori, mi-a venit să plec și să-l las acolo, însă adevărul e că Effing nu greșea întru totul. Nu-mi făceam treaba prea bine. Mi-am dat seama că nu avusesem niciodată obiceiul de a privi lucrurile cu atenție, iar acum, când mi se cerea s-o fac, rezultatul era dezastruos. Până atunci, avusesem întotdeauna o înclinație către generalizări, vedeam asemănările, nu deosebiriile dintre lucruri. Acum era aruncat într-o lume a detaliilor, iar efortul de a le prinde în cuvinte, de a pune cap la cap datele senzoriale reprezenta o provocare pentru care nu mă simțeam pregătit. Ca să obțină exact ce voia, Effing ar fi trebuit să-l angajeze pe Flaubert să-l plimbe cu scaunul pe străzi, dar până și Flaubert lucra încet, trudind ore în șir ca să șlefuiască o singură propoziție. Eu nu trebuia doar să-i descriu lucrurile cu acuratețe, ci și să o fac în câteva secunde.

Mai mult decât orice pe lume, uram comparațiile inevitabile cu

neîntrecutul Pavel Shum. Odată, pe când mă străduiam din greu, Effing mi-a vorbit preț de câteva minute despre prietenul lui dispărut, descriindu-l ca pe un maestru al frazei poetice, un inventator fără pereche de imagini pregnante și surprinzătoare, un stilist ale cărui cuvinte îi puteau revela în chip miraculos adevărul concret al obiectelor.

— Și, dacă stai să te gândești, engleza nici măcar nu era prima lui limbă.

A fost singura dată când i-am întors vorba pe acest subiect, dar mă simțeam atât de rănit de remarca lui, încât n-am putut rezista.

— Dacă vrei altă limbă, i-am spus, vă servesc cu plăcere. Ce ziceți de latină? Vă

vorbesc în latină de acum încolo, dacă doriți. Ba mai mult, vă vorbesc în latina pășărească. Sau mai bine porcească. O s-o înțelegeți fără probleme.

Spusesem un lucru stupid, iar Effing m-a pus la punct imediat.

— Taci din gură și dă-i înainte, băiete, mi-a spus. Zi-mi cum arată norii. Descrie-mi fiecare nor de pe cer, fiecare nor cât vezi cu ochii.

Ca să fac ce-mi cerea Effing, a trebuit să învăț să mă distanțez de el. Esențialul era să nu mă simt împovărat de comenzile lui, ci să le transform în ceva ce voiam să fac pentru mine însumi. Nu era nimic rău în asta, în definitiv. Dacă

reușeam să găsesc perspectiva potrivită, efortul de a descrie lucrurile în amănunt era chiar felul de disciplină care mă putea învăța ce-mi doream mai mult: umilința, răbdarea, rigoarea. În loc să o fac doar pentru a mă achita de obligație, am început să privesc totul ca pe un exercițiu spiritual, ca pe o etapă de instruire în care învățam să privesc lumea ca și când aș fi văzut-o mereu pentru prima dată. Ce vezi? Și, dacă vezi, cum transpui în cuvinte? Lumea intră în noi prin ochi, dar nu putem să-i dăm sens până când nu o coborâm pe limbă. Am început să apreciez proporțiile acestei distanțe, să pricep cât de mult trebuie să

călătorească un lucru ca să ajungă dintr-un punct în celălalt. În plan concret, nu erau mai mult de patru-cinci centimetri, dar luând în calcul câte accidente și dezastre puteau apărea pe drum, ar fi putut la fel de bine să fie vorba despre o călătorie de la Pământ la Lună. Primele încercări cu Effing au fost teribil de vagi, doar umbre plutind

pe un fundal cețos. Văzusem aceste lucruri și înainte, mi-am spus, așadar cum putea fi greu să le descriu? Un hidrant, un taxi, o spirală de abur țâșnind din asfalt — toate astea îmi erau profund familiare și simțeam că le cunosc în detaliu. Dar nu luam în calcul și metamorfozele lucrurilor, felul în care se schimbau în funcție de intensitatea și unghiul luminii, felul în care aspectul lor e marcat de tot ce se întâmplă în jur: un trecător grăbit, o rafală bruscă de vânt, o reflexie ciudată. Totul era prins într-o curgere continuă și, deși două cărămizi dintr-un zid semănau leit, nu puteau fi analizate la fel. Mai exact, o cărămidă nu e niciodată aceeași. Se descompune, fărâmițându-se imperceptibil sub acțiunea condițiilor atmosferice, a frigului, a căldurii, a furtunilor care o erodează, iar în cele din urmă, dacă o privești de-a lungul veacurilor, ea va dispărea. Toate lucrurile neînsuflețite se dezintegrează, iar cele organice mor. Mă lua durerea de cap ori de câte ori mă gândeam la asta, imaginându-mi mișcarea febrilă și furioasă a moleculelor, exploziile neîncetate ale materiei, ciocnirile, haosul care fierbe sub stratul de suprafață al tuturor lucrurilor. După cum mă avertizase Effing la prima noastră întâlnire, nu luam nimic de bun. De la cea mai banală

indiferență trecusem la o stare de alertă continuă. Descrierile mele au devenit curând nemaipomenit de exacte, căci încercam cu disperare să prind fiecare nuanță posibilă din tot ce vedeam, balmăjind detaliile într-o luptă nebună de a nu lăsa nimic pe dinafară. Cuvintele îmi țâșneau din gură ca gloanțele de mitralieră, un stacatto de rafale rapide în asalt. Effing îmi amintea mereu să încetinesc

ritmul, plângându-se că nu putea ține pasul. Problema nu ținea atât de discurs, cât de abordarea de ansamblu. Adunam prea multe cuvinte, stivindu-le unul peste altul, iar acestea, în loc să dezvăluie lucrul din fața noastră, îl ocultau, de fapt, îngropându-l într-o avalanșă de subtilități și abstracțiuni geometrice. Nu trebuia să uit că Effing e orb. Treaba mea nu era să-l obosesc cu inventarieri sforăitoare, ci să-l ajut să vadă singur lucrurile. La urma urmei, cuvintele nu contau. Menirea lor era de a-l ajuta să perceapă obiectele cât mai repede posibil, iar ca să reușesc, trebuia să le fac să dispară în clipa în care le pronunțam numele. Mi-a luat săptămâni de lucru intens ca să-mi simplific frazele, să învăț

cum se separă accidentalul de esențial. Am descoperit că, dacă lăsăm mai mult spațiu gol în jurul unui lucru, rezultatele erau mai fericite, căci astfel îi permiteam lui Effing să vină cu partea lui crucială: să construiască o imagine pornind de la câteva indicii, să-și simtă mintea călătorind către lucrul pe care i-l descriam. Nemulțumit de prestația dinainte, am început să exerseze de unul singur, stând în pat, noaptea,

de exemplu, și plimbându-mi privirea peste toate obiectele din cameră ca să văd cum m-aș descurca mai bine. Cu cât lucram mai intens, cu atât îmi luam sarcina mai în serios. Nu o mai consideram o activitate de natură estetică, ci una morală, iar criticile lui Effing au început să mă lase din ce în ce mai rece. Mă întrebam dacă nerăbdarea și nemulțumirea lui permanente nu ar putea, în cele din urmă, servi unui țel mai înalt. Eram un călugăr în căutarea iluminării spirituale, iar Effing era ciliciul meu, biciul cu care mă

flagelam. Cred că am făcut progrese, n-am nicio îndoială, dar asta nu însemna că

eram întru totul mulțumit de rezultatul eforturilor mele. Cuvintele sunt prea pretențioase; eșuezi prea des ca să te poți bucura de succesele ocazionale. Cu trecerea timpului, Effing a devenit mai tolerant cu descrierile mele, dar nu pot ști dacă asta însemna că se apropiau de ce avea el nevoie. Poate nici nu mai spera sau poate începuse să-și piardă interesul. Nu știam care din două. Sau, în fine, poate că pur și simplu se obișnuise cu mine.

În timpul iernii, ne restrângeam plimbările la vecinătatea imediată. West End Avenue, Broadway, intersecțiile dintre Seventies și Eighties. Mulți dintre cei pe care-i întâlneam pe drum îl recunoșteau pe Effing și, invers de cum aș fi crezut, se purtau ca și când s-ar fi bucurat să-l vadă. Unii chiar se opreau să-l salute.

Pietării, vânzătorii de ziare, bătrânii ieșiți singuri la plimbare. Effing îi recunoștea pe toți după voce și le vorbea pe un ton politic, deși cam distant: un aristocrat coborât din castel ca să se amestece printre săteni. Părea să le impună

respect, iar în primele săptămâni s-a vorbit mult despre Pavel Shum, un om pe care se părea că toată lumea îl cunoscuse și îl îndrăgise. Cu toții știau povestea morții lui (unii chiar fuseseră martori la accident), iar Effing a trebuit să îndure

nenumărate strângeri de mână și condoleanțe, făcând față cu răbdare tuturor. E

incredibil cât de elegant se purta când voia, cât de profund își însușise convențiile comportamentului în public.

— Iată-l pe noul meu angajat, spunea, arătând spre mine. Domnul M.S. Fogg, proaspăt absolvent al Universității Columbia.

Totul spus pe un ton adecvat și sobru, de parcă aș fi fost o persoană

însemnată

care se smulsesese celorlalte cauze care-o chemau spre a-l cinsti cu prezența mea.

Aceeași schimbare de atitudine se petrecea și când intram la patiserie, pe Seventy-second Street, unde poposeam din când în când pentru o ceașcă de ceai, înainte de a ne îndrepta spre casă. Niciun strop de salivă sau vreo leorpăială, niciun sunet rătăcit de pe buzele lui. Când îl priveau străinii, Effing devenea un gentleman absolut, un model impresionant de bună purtare.

Nu puteam vorbi prea mult în aceste excursii. Urmam amândoi aceeași direcție, iar capul meu se înălța mult deasupra lui, astfel încât cuvintele lui Effing piereau înainte să-mi ajungă la ureche. Trebuia să mă aplec ca să aud ce-mi spune și, pentru că nu-i plăcea când ne opream sau încetineam pasul, își păstra comentariile pentru momentele când ajungeam la colț de stradă, așteptând să

traversăm. Când nu-mi cerea să descriu vreun lucru, rareori mormăia altceva decât scurte remarci și întrebări. Ce stradă e asta? Cât e ceasul? Mi-e frig. Erau zile în care abia apuca să pronunțe un cuvânt de la cap la coadă, lăsându-se în voia mișcării scaunului cu roțile care aluneca pe trotuar, cu fața întoarsă spre soare, gemând ușor, ca pentru sine, într-o transă născută din plăcere fizică. Lui Effing îi plăcea să simtă aerul mângâindu-i pielea, să se lăfăie în lumina invizibilă care curgea în valuri în jurul lui, iar în zilele când reușeam un ritm constant, sincronizându-mi pașii cu alunecarea roților, îl simțeam cum se abandonează ușor-ușor muzicii mersului, tolănindu-se pe spate ca un prunc în cărucior.

Către sfârșitul lui martie și începutul lui aprilie, am început să facem plimbări mai lungi, lăsând în urmă Broadway-ul și ramificându-ne pașii către alte cartiere.

În ciuda căldurii care începuse să apară, Effing continua să se înfofolească în haine grele și, chiar în zilele cele mai blânde, refuza să abordeze strada fără să se înfășoare mai întâi în palton și apoi într-o pătură trasă peste picioare.

Sensibilitatea lui la condițiile meteo era atât de pronunțată, încât ai fi zis că-și expune măruntaiele în fața intemperiilor dacă nu lua măsuri drastice pentru a le proteja. Atâta vreme cât îi era cald însă, contactul cu aerul îi făcea plăcere și

nimic nu-l înveselea mai tare decât o adiere răcoroasă. Când îi sufla

vântul în față, începea inevitabil să hohotească și să înjure, făcând mare caz de întâmplare, în timp ce-și flutura amenințător bastonul către stihii. Chiar și iarna, locul lui preferat de plimbare era Riverside Park și rămânea ore în șir acolo, în tăcere, fără

să aștească vreodată, cum m-aș fi așteptat, ci doar ascultând, încercând să

urmărească ce se petrece în jurul lui: păsările și veverițele forfotind printre ramuri și frunze, vântul fluturând printre crengi, zgomotele traficului jos, pe autostradă. Am început să iau cu mine un dicționar de științele naturii în excursiile noastre în parc, ca să pot căuta numele tufișurilor și ale florilor când mă întreba ce erau. Am învățat astfel să identific o mulțime de plante, examinând frunzele și mugurii cu un interes și o curiozitate pe care nu le mai simțisem până atunci. Odată, când Effing era într-o stare de spirit extrem de comunicativă, l-am întrebat de ce nu se mută la țară. Relația noastră era încă la început, cred că pe la sfârșitul lui noiembrie sau începutul lui decembrie, când încă nu-mi era frică să-i pun întrebări. Parcul părea să-l facă așa de fericit, i-am spus, încât era păcat să nu fie înconjurat de natură tot timpul. A așteptat câteva clipe până mi-a răspuns, așa că începusem să cred că nu auzise întrebarea.

— Am făcut asta deja, mi-a spus, într-un final. Am făcut-o deja și totul mi-a rămas adânc întipărit în minte. Singur, în mijlocul pustiei, trăind în sălbăticie luni de zile, luni și luni de zile... o viață de om. Odată ce ai făcut asta, băiete, nu mai uiți în veci. N-am nevoie să plec nicăieri. În clipa în care încep să mă

gândesc la asta, sunt din nou acolo, unde îmi petrec mai tot timpul zilele astea —

înapoi, departe, în deșert.

Pe la jumătatea lui decembrie, Effing și-a pierdut subit interesul pentru literatura de călătorie. Citisem vreo douăsprezece volume până la acea dată și tocmai încercam să răzbim A Canyon Voyage, de Frederick S. Dellenbaugh (povestea celei de-a doua expediții a lui Powell pe Colorado), când m-a oprit în mijlocul frazei și m-a anunțat:

— Cred că ajunge, domnule Fogg. Devine cam plictisitoare și nu e timp de pierdut. Avem de lucru, treburi importante de care să ne îngrijim.

N-aveam nici cea mai mică idee la ce treburi se referă, dar am pus bucuos cartea la loc în raft și i-am așteptat instrucțiunile. Acestea s-

au dovedit însă

dezamăgitoare.

— Du-te până la colț, mi-a spus, și cumpără-mi un exemplar din New York Times. Doamna Hume o să-ți dea banii.

— Atât?

— Atât, da. Și repede. N-avem timp de pierdut.

Până atunci, Effing nu manifestase niciun interes pentru știrile zilei. Doamna Hume și cu mine le discutam uneori la masă, dar bătrânul nu ni se alătura niciodată, nu făcea nici măcar un comentariu. Acum însă devenise brusc singurul lucru pe care și-l dorea, iar în următoarele două săptămâni mi-am petrecut diminețile citindu-i conștiincios articole din New York Times. Predominau reportajele despre Războiul din Vietnam, dar erau multe alte lucruri care îi stârneau interesul: dezbaterile din Parlament, incendiile pentru care se dăduse alarma de gradul trei în Brooklyn, bătaile cu șişul în Bronx, fluctuațiile bursei, recenziile de carte, scorurile la baschet, cutremurele. Nimic însă nu părea să

răspundă tonului îngrijorat cu care mă trimisese după ziare în prima zi. Effing se gândea fără îndoială la ceva, dar îmi era greu să-mi imaginez la ce anume.

Deocamdată doar testa terenul, dându-i târcoale, ca într-un joc de-a șoarecele și pisica. Fără doar și poate, încerca să mă inducă în eroare, dar în același timp strategiile lui erau atât de transparente, încât parcă m-ar fi avertizat să fiu cu ochii-n patru.

Întotdeauna ne încheiam ședințele matinale cu o trecere în revistă a necrologurilor. Acestea păreau să-l intereseze mai mult decât celelalte articole, iar eu eram uimit văzând cât de atent asculta proza insipidă a relatărilor. Mari industriași, politicieni, amatori de senzații tari stând pe catarge, inventatori, vedete ale filmului mut: toți îl captivau în egală măsură. Zilele treceau și, încet-încet, dedicam din ce în ce mai mult timp necrologurilor. Mă puneă să i le citesc de două-trei ori, iar în zilele cu morți puțini îmi cerea să-i citesc textele plătite care apăreau tipărite mărunț în josul paginii. George Cutare, în vârstă de șaiszeci și nouă de ani, soț și tată iubit, deplâns de familie și prieteni, va fi înhumat în această după-amiază, la ora unu, la Cimitirul Our Lady of Sorrows. Effing nu părea să se mai sature de aceste platitudini. În cele din urmă, după aproape două

săptămâni în care le păstrasem pentru final, a renunțat să se mai prefacă a asculta restul știrilor și mi-a cerut să-i citesc direct necrologurile. N-am comentat nimic în privința acestei schimbări, dar după ce am terminat decese și nu mi-a mai cerut să citesc altceva, am realizat că ajunsese la un punct de cotitură.

— Acum știm cum sună, nu-i așa, băiete? a spus.

— Da, așa cred, am răspuns. Oricum, am citit destule încât să prindem tonul.

— Recunosc, e deprimant. Dar m-am gândit că avem nevoie să ne documentăm nițel în domeniu înainte de a ne apuca de proiectul nostru.

— Proiectul nostru?

— Vine în curând și rândul meu. Să fii prost și să nu-ți dai seama.

— Nu mă aștept să trăiți o veșnicie, domnule. Dar le-ați supraviețuit celor mai mulți cunoscuți și n-am niciun motiv să cred că nu o veți face și de-acum încolo, destulă vreme.

— Poate. Dar dacă mă înșel, ar fi prima dată în viață când aș face-o.

— Vreți să spuneți că știți.

— Așa e, știu. Am primit deja o mie de semne. Timpul meu se scurge și trebuie să ne apucăm de treabă, înainte de a fi prea târziu.

— Tot nu înțeleg.

— Necrologul meu. Trebuie să ne apucăm de el chiar acum.

— N-am auzit niciodată de cineva care să-și scrie propriul necrolog. Alții trebuie s-o facă, după ce muriți.

— Așa e, când știu povestea. Dar ce se întâmplă dacă nu ai nimic la dosar?

— Înțeleg unde bateți. Vreți să adunați informațiile de bază.

— Exact.

— Dar ce vă face să credeți că vor dori să le publice?

— Le-au publicat deja, acum cincizeci și doi de ani. Nu văd de ce n-ar

profita din nou de ocazie.

— Nu înțeleg.

— Sunt mort. Nu se publică necrologuri pentru cei vii, nu-i așa? Sunt mort. Sau cel puțin așa cred ei.

— Și n-ați spus nimic până acum?

— N-am vrut. Mi-a plăcut să fiu mort și, după ce a apărut totul în ziare, am ales să rămân mort.

— Probabil că ați fost o persoană importantă.

— Foarte importantă.

— De ce n-am auzit niciodată de dumneavoastră atunci?

— Aveam un alt nume. Am scăpat de el când am murit.

— Care?

— Un nume de poponar. Julian Barber. L-am urât dintotdeauna.

— N-am auzit de niciun Julian Barber.

— A fost prea de demult ca să-și mai aducă cineva aminte. Acum cincizeci de ani, Fogg. O mie nouă sute cincisprezece, o mie nouă sute șaisprezece. M-am cufundat în umbră, cum se spune, și nu m-am mai întors niciodată.

— Ce făceați pe vremea când erați Julian Barber?

— Eram pictor. Un mare pictor american. Dacă m-aș fi ținut de pictură, aș fi ajuns probabil cel mai mare artist al vremii.

— Spuneți asta cu modestie, desigur.

— Îți prezint faptele, atât. Cariera mea fost prea scurtă și nu am muncit destul.

— Unde vă sunt operele acum?

— N-am nici cea mai vagă idee. S-au dus, presupun, au dispărut în neant. Dar nu asta mă interesează.

— Atunci de ce vreți să scrieți necrologul?

— Pentru că voi muri în curând, iar apoi nu va mai conta dacă păstrez secretul sau nu. Au făcut-o de oaie prima dată. Poate-o vor nimeri acum, când contează

cu adevărat.

— Înțeleg, am răspuns, nepricepând o iotă.

— Desigur, picioarele mele au jucat un rol foarte important în toate astea, a continuat. Fără îndoială că te-ai întrebat deja ce s-a întâmplat cu ele. Toată lumea se întreabă, e firesc. Picioarele mele. Picioarele mele uscate, inutile. Nu m-am născut olog, să știi, poate că ar trebui să clarificăm treaba asta de la bun început.

În tinerețe, eram un băiat sprintar, pus pe șotii și nebunii, zbenguindu-mă cot la cot cu ceilalți. Asta era în Long Island, în casa aceea mare în care ne petreceam verile. Acum n-au mai rămas pe acolo decât rulote și parcuri, dar pe atunci era un paradis, doar pajiști și mare, raiul pe pământ. Când m-am mutat la Paris, în 1920, n-a trebuit să anunț pe nimeni. Oricum nu conta ce credeau ei. Atâta timp cât eram convingător, cui îi păsa, de fapt, ce se întâmplase? Am născocit multe povești, una mai bună decât alta. Le serveam în funcție de împrejurări și de toanele mele, schimbându-le mereu câte puțin pe drum, ici înfrumusețând un incident, colo retușând un detaliu, jucându-mă cu ele de-a lungul anilor până le-am adus acolo unde trebuie. Cele mai bune erau, cred, poveștile de război, la astea devenisem maestru. Vorbesc de Primul Război Mondial, cel care a smuls inima lucrurilor, războiul menit să pună capăt tuturor războaielor. Să mă fi auzit vorbind despre tranșee și noroi. Eram atât de elocvent, de inspirat. Puteam evoca spaima ca nimeni altul, cu armele bubuind în miez de noapte, cu infanteriștii ăia fraieri, înfășurați în jambiere, căcându-se pe ei de frică. Șrapnel, spuneam, peste șase sute de așchii în picioarele mele — asta s-a întâmplat. Francezii au înghițit-o, nu se mai săturau să mă asculte. Am mai scos una, despre Escadrila Lafayette.

Povestea detaliată, înfiorătoare despre cum fusesem împușcat de friți. Asta chiar era bună, crede-mă, iar ei voiau mereu mai mult. Problema era să-mi amintesc ce poveste spuseseam și cui. Ani de zile am ținut atent evidența, asigurându-mă că

povesteam versiunea adecvată fiecărei ocazii. Asta adăuga suspans, căci știam că

pot fi prins oricând, că cineva se putea ridica pe nepusă masă, strigându-mi că

sunt un mincinos. Dacă ai de gând să minți, măcar fă-o astfel încât să fie palpitant.

— Și în toți anii ăștia nu ați spus nimănui adevărata poveste?

— Nimănui.

— Nici măcar lui Pavel Shum?

— Cu atât mai puțin lui Pavel Shum. Omul era discreția întruchipată. Nu m-a întrebat niciodată, iar eu nu i-am spus nimic.

— Și acum sunteți pregătit să lansați bomba?

— Toate la timpul lor, băiete, toate la timpul lor. Trebuie să ai răbdare.

— Dar de ce mi-o spuneți mie? Ne cunoaștem abia de câteva luni.

— Pentru că n-am de ales. Rusul meu a murit, iar doamna Hume nu e făcută

pentru asta. Pe cine mai am eu, Fogg? Că-ți place au ba, tu ești singurul meu auditor.

Mă așteptam să atace subiectul în dimineața următoare, să continue discuția de unde o lăsase. Luând în calcul ce se întâmplase cu o zi înainte, așa ar fi fost logic, dar n-ar fi trebuit să mă aștept la logică din partea lui Effing. În loc să

revină asupra ultimei noastre conversații, s-a lansat într-o tiradă încurcată și confuză despre un om pe care se pare că îl cunoscuse cândva, sărind de la una la alta, într-un uragan de amintiri vânturate care-mi părea să nu ducă nicăieri. Am făcut tot ce mi-a stat în putință să-l urmăresc, dar era ca și când începuse fără

mine și, înainte de a intra în cameră, era deja prea târziu.

— O aschimodie, spunea. Bietul om era o aschimodie. Vreo 30–40 de kilograme, în cel mai bun caz, și privirea aia adâncă, dusă, erau ochii unui nebun, extatici și îndurerăți în același timp. Ultima oară când l-am văzut era chiar înainte să intre în pușcărie. La New Jersey. Era ca și cum ai fi mers până la capătul pământului.

Orange, East Orange, dă-l în pula mea de nume! Și Edison ajunsese pe acolo.

Nu-l cunoștea pe Ralph însă, probabil că nu auzise de el. Cretin împuțit. În pula mea cu Edison! Cu el și becul lui blestemat. Ralph îmi spune că e în pană de bani. La ce te aștepți, cu opt mucoși în casă și o arătare ca aia pe post de nevastă? Am făcut și eu ce-am putut. Eram bogat pe atunci, banii nu erau o problemă. Uite, îi spun, băgând mâna în buzunar, ia ăștia, pentru mine sunt un mizilic. Nu-mi mai amintesc cât i-am dat. O sută, două sute de dolari. Ralph era atât de recunoscător, încât a început să plângă, așa, din senin, stând acolo în fața mea și orăcâind ca un prunc. Era dezgustător. Când mă gândesc acum la asta, îmi vine să vomit. Unul dintre cei mai mari bărbați pe care îi întâlnisem și iată-l

distrus, pe punctul de a-și pierde mințile. Îmi povestise despre călătoriile lui în Vest, rătăcind prin sălbăcie, săptămâni încheiate, fără să vadă vreun chip omenesc. Timp de trei ani așa a trăit: Wyoming, Utah, Nevada, California. Era o sălbăcie pe vremea aia. Fără becuri și cinematograf, de asta poți fi sigur, fără

automobile nenorocite care să te calce. I-au plăcut indienii, așa mi-a spus. Au fost buni cu el și l-au lăsat să înnopteze în așezările lor, pe unde era în trecere.

Asta s-a întâmplat înainte să o ia razna. După aia și-a pus un costum de indian pe care i-l dăduse o căpetenie în urmă cu vreo douăzeci de ani și s-a apucat să se plimbe pe străzile alea nenorocite din New Jersey îmbrăcat așa. Cu pene pe cap, cu mărgelile, franjuri, plete, un pumnal la brâu, tot ce trebuie. Ce imbecil! Ca și când n-ar fi fost de ajuns, și-a pus în cap să fabrice bani. Bancnote de o mie de dolari pictate de mână, cu chipul lui pe ele — chiar în mijloc, ca portretul părintelui națiunii. Într-o zi, intră în bancă, înmânează o bancnotă din asta funcționarului și-l roagă să i-o schimbe. Nimănui nu i se pare însă teribil de amuzant, mai ales după ce se apucă să facă și ca toți dracii. Nu poți să te pui cu atotputernicul dolar și să mai și aștepți să ieși basma curată. Așa că-l dau afară

din bancă, îmbrăcat în costumul soios de indian, în timp ce se zbate și protestează cu urlete. La scurtă vreme după asta, s-au decis să-l depositeze definitiv. Undeva în statul New York, mi se pare. Și-a trăit restul vieții la casa de nebuni, dar a continuat să picteze, dacă-ți vine să crezi, tâmpitul nu știa când să

se oprească. Picta pe orice îi venea la îndemână. Hârtie, carton, cutii de trabucuri, chiar și obloane. Și partea incredibilă e că tocmai atunci lucrările lui mai vechi au început să se vândă. La prețuri mari, ține cont, sume nemaiauzite pentru tablouri la care lumea nici măcar nu se

uita cu câțiva ani în urmă. Un nenorocit de senator din Montana a scos din buzunar paisprezece mii de dolari pentru Moonlight — cel mai mare preț plătit vreodată pentru opera unui artist american în viață. Nu că i-ar fi adus lui Ralph ori familiei lui vreo bucurie. Soția lui trăia din cincizeci de dolari pe an într-o cocioabă de lângă Castskill — ținutul pe care l-a pictat Thomas Cole — și nu-și putea permite nici măcar drumul cu mașina până la azil, să-și viziteze soțul la țăcăniți. Era un drac de pitic împielițat, asta s-o știi, nu stătea un minut locului, cânta la pian în timp ce-și picta tablourile. Am văzut odată cum făcea, zburcându-se de colo colo între pian și șevalet, n-o să uit niciodată. Doamne, acum îmi amintesc totul. Pensula, cuțitul, piatra ponce. Pune vopseaua, niveleaz-o, scrijelește-o. Iar și iar. Nimic nu se compara cu asta. Nimic. Nimic, nimic, nimic.

Effing s-a oprit o clipă ca să tragă aer în piept, apoi, ca ieșit din transă, s-a întors în sfârșit cu fața la mine pentru prima dată.

— Ce zici de asta, băiete?

— M-ar ajuta să știu cine era Ralph, am răspuns politicos.

— Blakelock, a șoptit Effing, ca și când s-ar fi luptat să-și țină în frâu sentimentele. Ralph Albert Blakelock.

— Nu cred c-am auzit de el.

— Nu știi nimic despre pictură? Parcă erai cultivat. Ce dracu' v-au învățat la facultatea aia plină de ifose, domnule Știe-Tot?

— Nu prea multe. Nimic despre Blakelock, în orice caz.

— Nu merge-așa. Nu mai pot vorbi cu tine dacă nu știi de niciunele.

Era inutil să încerc să mă apăr, așa că mi-am ținut gura și am așteptat. A trecut ceva timp — cam două-trei minute, o eternitate când aștepti ca cineva să

vorbească. Effing și-a lăsat capul în piept, ca și când s-ar fi hotărât să tragă un pui de somn. Când l-a ridicat, eram mai mult decât convins că mă va concedia.

Dacă ar fi avut alternativă, sunt sigur că exact așa ar fi procedat.

— Du-te în bucătărie și cere-i doamnei Hume bani de metrou. Apoi pune-ți o haină și mănuși și ieși din casă. Ia liftul până jos și du-te la cea mai apropiată

stație de metrou. Când ajungi, intră și cumpără două cartele. Bagă una în buzunar, iar pe cealaltă în turnichet, treci de bară, coboară și ia metroul numărul unu, către sud, până pe Seventy-second Street. Dă-te jos la Seventy-second Street, traversează peronul și așteaptă expresul care te va duce în centru — trenul doi sau trei, nu contează. Când se deschid ușile, urcă-te și caută-ți un loc. Ora de vârf a trecut, așa că nu o să ai probleme. Găsește-ți un loc și nu vorbi cu nimeni.

E foarte important. Din momentul în care părăsești casa și până te întorci, nu vreau să scoți niciun sunet. Nimic. Prefă-te că ești surdomut dacă te abordează

cineva. Când îți cumperi cartelele de la ghișeu, ridică doar două degete, ca să

indici câte vrei. Odată aflat în trenul spre centru, rămâi acolo până ajungi la Grand Army Plaza din Brooklyn. Călătoria ar trebui să țină cam treizeci—

patruzeci de minute. În tot acest timp, vreau să ții ochii închiși. Gândește-te la cât mai puține lucruri — la nimic, dacă poți —, iar dacă îți cer prea mult, atunci gândește-te la ochii tăi și la ce puteri extraordinare ți-au fost dăruite ca să vezi lumea. Imaginează-ți ce-ar fi cu tine dacă n-ai putea-o vedea. Imaginează-te privind un lucru scăldat în lumini diferite: în lumina soarelui, a lunii, în lumină

electrică, de lumânare, de neon. Să fie un lucru simplu și obișnuit. O piatră, de exemplu, sau o bucată de lemn. Gândește-te bine la felul în care aspectul acelui obiect se schimbă când îl plasezi în lumini diferite. Nu te gândești decât la asta, dacă trebuie să te gândești neapărat la ceva. Când metroul va ajunge la Grand Army Plaza, deschide ochii. Ieși din tren și urcă. De acolo vreau să mergi la Brooklyn Museum. E undeva pe Eastern Parkway, la doar cinci minute de mers pe jos de gura de metrou. Nu cere indicații. Chiar dacă te rătăcești, nu vreau să

vorbești cu nimeni. O să-l găsești în cele din urmă, nu e greu. Muzeul este o clădire mare, din piatră, proiectată de McKim, Mead și White, aceeași firmă care a proiectat clădirea universității pe care ai absolvit-o. Stilul ar trebui să-ți fie familiar, deci. Stanford White, apropo, a fost împușcat mortal de un om pe nume Henry Thaw, pe acoperișul de la Madison Square Garden. Asta a fost prin o mie nouă sute și-un pic și s-a întâmplat pentru că White i-a făcut doamnei Thaw niște lucruri pe care probabil n-ar fi trebuit să i le facă. Erau știri de senzație pe atunci, dar nu trebuie să te preocupe asta. Concentrează-te doar să găsești muzeul. Când ai dat de el, urcă treptele, intră în hol și plătește

intrarea funcționarului în uniformă de la ghișeu. Nu mai știu cât costă, dar nu mai mult de un dolar sau doi. Iei banii de la doamna Hume, odată cu banii de metrou. Adu-ți aminte să nu vorbești când vei plăti la intrare. Totul trebuie să se petreacă în tăcere. Caută

etajul unde țin colecția permanentă de pictură americană și intră în galerie. Fă tot posibilul să nu te apropii prea tare. În a doua sau a treia cameră, vei găsi pânza lui Blakelock, Moonlight, pe un perete, iar acolo te vei opri. Uită-te la ea. Uită-te la ea nu mai puțin de-un ceas și ignoră ce se petrece în încăpere. Concentrează-te! Uită-te la ea de aproape și de departe, de la trei metri, o jumătate de metru, trei centimetri. Studiază-i compoziția, uită-te atent la detalii. Nu-ți lua notițe.

Vezi dacă poți memora toate elementele tabloului, dacă poți ține minte exact locul fiecărei siluete, detaliile din natură, culorile de pe fiecare punct al pânzei.

Închide ochii și pune-te la încercare. Deschide-i din nou. Vezi dacă poți intra în peisajul pe care-l ai în față. Vezi dacă poți pătrunde în mintea artistului care a pictat acest peisaj. Imaginează-ți că ești Blakelock pictând tabloul. După o oră de meditație, ia o scurtă pauză. Plimbă-te prin galerie, dacă vrei, și uită-te la alte picturi. Apoi întoarce-te la Blakelock. Petrece încă cincisprezece minute în fața lui, dându-i-te cu totul, ca și când n-ar exista nimic pe lume în afară de tabloul ăsta. Apoi pleacă. Întoarce-te pe unde ai venit, ieși din muzeu și îndreaptă-te către metrou. Ia expresul până în Manhattan, schimbă cu metroul pe Seventy-second Street și întoarce-te aici. Când ești în metrou, fă ce ai făcut și înainte: ține ochii închiși, nu vorbi cu nimeni. Gândește-te la pictură. Încearcă să o vezi cu ochii minții. Încearcă să ți-o amintești, să ți-o întipărești în memorie. Ne-am înțeles?

— Da, cred că da, am spus. Mai e ceva?

— Nu, nimic. Dar amintește-ți doar: dacă nu faci exact ce-ți spun, nu mai vorbesc cu tine niciodată.

Am stat cu ochii închiși în metrou, dar nu puteam să nu mă gândesc la nimic.

Am încercat să mă concentrez asupra unei pietricele, dar chiar și asta era mai greu decât părea. Era prea mult zgomot în jurul meu, prea multă lume vorbea și mă înghiontea. Pe atunci încă nu existau difuzoare la care să se anunțe stația următoare și a trebuit să număr stațiile în gând, folosindu-mă de degete ca să țin socoteala stațiilor

prin care trecusem: prima, șaptesprezece rămase; a doua, șaisprezece rămase. Inevitabil, am fost atras de conversația pasagerilor de alături.

Vocile lor mi-au pătruns în urechi și nu puteam face nimic să nu le mai aud. Cum auzeam o voce nouă, îmi venea să deschid ochii, să văd cui aparținea. Tentația era aproape irezistibilă. De îndată ce auzi pe cineva vorbind, îți construiești în minte o imagine despre vorbitor. În doar câteva secunde, absorbi o cantitate uriașă de informații relevante: sexul, vârsta aproximativă, clasa socială, locul nașterii, chiar și culoarea pielii. Dacă vezi, primul impuls este de a arunca o privire, ca să afli câte de mult seamănă imaginea din mintea ta cu subiectul dat.

Cel mai adesea, cele două se potrivesc destul de bine, dar poți face și gafe surprinzătoare: sunt profesori universitari care vorbesc ca niște camionagii, fete care se dovedesc a fi femei în vârstă, negri care se dovedesc a fi albi. Nu am putut să nu mă gândesc la toate astea, în vreme ce metrourile mă hurducau prin întuneric. Silindu-mă să țin ochii închiși, am început să-mi doresc cu ardoare să

văd lumea, iar în foamea aia de imagini, am înțeles că mă gândeam la ce înseamnă să fii orb, adică exact ce-mi ceruse Effing să fac. M-am mai gândit la asta câteva minute. Apoi, într-o panică subită, mi-am dat seama că pierdusem șirul stațiilor parcurse. De n-aș fi auzit vocea unei femei întrebând dacă

următoarea era Grand Army Plaza, probabil aș fi mers până la capătul Brooklynului.

Era dimineața de iarnă a unei zile lucrătoare, iar muzeul era aproape pustiu.

După ce mi-am plătit intrarea la ghișeu din față, am ridicat cinci degete în direcția liftierului și am urcat fără să scot un cuvânt. Pictura americană se afla la etajul cinci, iar cu excepția gardianului somnoros din prima cameră eram singur în toată aripa. Asta mi-a plăcut, pentru că sporea oarecum solemnitatea ocaziei.

Am traversat mai multe săli goale înainte de a ajunge la Blakelock, făcând tot ce puteam să urmez instrucțiunile lui Effing și să ignor celelalte tablouri de pe pereți. Am văzut câteva pete de culoare, am reținut câteva nume — Church,

Bierstadt, Ryder —, dar am rezistat tentației de a mă uita cum trebuie. Apoi am ajuns la Moonlight, ținuta călătoriei mele străni și elaborate, iar în acea primă

clipă neașteptată nu mi-am putut reprima un sentiment de dezamăgire. Nu știu la ce mă așteptasem — la ceva grandios, probabil, la vreo demonstrație țipătoare de virtuozitate fără profunzime —, dar cu siguranță nu la micul tablou sumbru care m-a întâmpinat. Măsura doar șaiszeci și nouă pe optzeci și doi de centimetri, iar la prima vedere mi s-a părut aproape incolor: maro-închis, verde-închis, cu o tușă

palidă de roșu într-un colț. Fără îndoială, era bine executat, dar nu conținea niciun element dramatic explicit de care îmi imaginasem eu că putea fi atras Effing. Poate că nu atât de pictură am fost dezamăgit, cât de mine, pentru că-i interpretasem greșit vorbele. Era o lucrare profund contemplativă, un peisaj al lăuntricului și al liniștii, și m-a luat prin surprindere gândul că îl putuse impresiona pe rătăcitul meu angajator.

Am încercat să mi-l alung din minte pe Effing, apoi m-am dat în spate un pas sau doi și am început să privesc tabloul. O lună perfect rotundă, în mijlocul pânzei — centrul matematic perfect, așa mi se părea —, un disc alb-palid ce lumina tot ce se afla dedesubtul și deasupra lui: cerul, lacul, un copac mare cu crengi bogate și munții tociți la orizont. În prim-plan erau două fâșii de pământ, despărțite de un pârau ce curgea printre ele. Pe malul stâng, un cort indian și un foc de tabără. Câteva siluete păreau așezate în jurul focului, dar era greu să le distingi conturul, ele sugerând doar forma umană, poate cinci sau șase, strălucind roșiatic în lumina tăciunilor încă arzând; la dreapta copacului uriaș, izolată de ceilalți, se afla o siluetă călare, privind peste apă — un om complet nemișcat, ca pierdut în gânduri. Copacul din spate era de cincisprezece-douăzeci de ori mai înalt, iar contrastul îl făcea pe călăreț să pară mărunț, insignifiant. El și calul lui nu erau decât două siluete, contururi negre fără adâncime ori individualitate.

Celălalt mal era și mai întunecat, aproape înecat în umbră. Erau câțiva copaci pitici, cu ramuri la fel de bogate, apoi, în josul pânzei, o dâră de lumină palidă, care mi se părea că seamănă cu o altă siluetă (întinsă pe spate, poate adormită, moartă sau privind undeva în noapte) ori cu rămășițele unui foc — nu-mi dădeam seama exact. Atât de profund m-am implicat în analizarea acestor detalii obscure din partea de jos a picturii, încât, atunci când am revenit asupra cerului, am fost șocat să descopăr cât de luminoasă era pânza în partea de sus. Cu lună cu tot, cerul părea incredibil de clar. Vopseaua de dedesubtul luciului străbătut de fisuri care acoperea suprafața pânzei lumina cu o intensitate nefirească și, cu cât mă îndepărtam de linia orizontului, lumina devenea tot mai strălucitoare, ca și când ar fi fost în plină zi, iar munții ar fi fost scăldați de razele soarelui. Odată ce am remarcat

asta, am început să observ și alte ciudățenii. Cerul, de pildă, emana

o lumină mai curând verzuie. Atins, din loc în loc, de conturul galben al norilor, se învoldura în jurul copacului uriaș într-o învântejeală îngroșată de tușe, căpătând un aspect de spirală, un vortex de materie celestă în profunzimea spațiului. Cum putea centrul să fie verde? m-am întrebat. Era de aceeași culoare cu lacul de sub el, iar asta nu se putea. Lăsând la o parte noaptea cea mai neagră, cerul și pământul aveau întotdeauna nuanțe diferite. Blakelock era, în chip vădit, un pictor mult prea priceput ca să n-o știe. Dar dacă nu încercase să picteze un peisaj adevărat, atunci ce intenționase? Am încercat din răspuțeri să-mi dau seama, dar verdele cerului mă încurca. Un cer de aceeași culoare cu pământul, o noapte care arată ca ziua și toate siluetele omenești strivite de imensitatea scenei — umbre indescifrabile, cele mai schematicide ideograme ale vieții. Am refuzat să emit judecăți hazardate, simbolice, dar, analizând tot ce e evident în pictură, altă soluție părea să nu existe. În ciuda dimensiunii lor neglijabile în raport cu decorul natural, indienii nu trădau temeri sau anxietate. Stăteau fără

griji în natură, împăcați cu ei înșiși și cu lumea, iar cu cât mă gândeam mai mult la asta, cu atât îmi părea că serenitatea domină tabloul. M-am întrebat dacă nu cumva Blakelock pictase cerul în verde ca să scoată în evidență armonia, să

insiste asupra legăturii dintre cer și pământ. Dacă oamenii puteau trăi confortabil în mediul lor, părea să spună, dacă puteau învăța să se simtă ca făcând parte din lumea înconjurătoare, atunci poate că viața pe pământ se impregna de un sentiment al sacrului. Nu făceam decât să ghicesc, desigur, dar eram surprins că

Blakelock pictase un peisaj american idilic, lumea locuită de indieni înaintea apariției omului alb, care o distrusese. Plăcuța de pe perete anunța că tabloul fusese pictat în 1885. Dacă-mi aduceam bine aminte, asta era chiar la mijlocul perioadei dintre ultimatumul lui Custer și masacrul de la Wounded Knee — cu alte cuvinte, chiar în final, când nu mai rămăsese nicio speranță că aceste lucruri ar fi putut supraviețui. Poate că această pânză era menită să reprezinte tot ce pierduserăm, mi-am zis. Nu era un peisaj, ci un monument, un marș

comemorativ pentru o lume dispărută.

Am rămas lângă tablou mai bine de un ceas. M-am dat înapoi, m-am apropiat din nou, încetul cu încetul i-am învățat fiecare detaliu. Nu eram sigur că

descoperisem ce voia Effing, dar înainte de a părăsi muzeul am simțit că

descoperisem ceva, chiar dacă nu știam ce anume. Eram epuizat, absolut stors de energie. Când am ajuns înapoi la IRT , închizând ochii, aproape că am adormit.

Tocmai trecuse de trei când m-am întors acasă. După spusele doamnei Hume, Effing dormea. De vreme ce știam că bătrânul nu doarme niciodată la prânz, am tras concluzia că nu vrea să-mi vorbească. Nu conta. Nici eu n-aveam chef să-i

vorbesc. Am băut o cafea cu doamna Hume în bucătărie, apoi am plecat din nou, punându-mi iar haina și luând autobuzul către periferia orașului, spre Morningside Heights. Urma să mă întâlnesc cu Kitty la opt, iar între timp m-am gândit să studiez puțin la biblioteca Facultății de Arte de la Columbia. Am descoperit că nu existau prea multe informații despre Blakelock: câteva articole ici și colo, câteva cataloage învechite, nu cine știe ce. Punând însă fragmentele cap la cap, am aflat că Effing nu mă mințise. Pentru asta venisem de fapt.

Desigur, încurcase anumite evenimente și cronologii, dar faptele care contau erau adevărate. Viața lui Blakelock fusese nefericită. Suferise, o luase razna, fusese abandonat. Înainte să fie închis la azil, pictase într-adevăr bani cu portretul lui — nu bancnote de o mie de dolari, cum susținuse Effing, ci bancnote de un milion de dolari, sume dincolo de orice închipuire. Călătorise în Vest în tinerețe și trăise printre indieni, era incredibil de scund (sub un metru cincizeci, cântărind în jur de patruzeci și ceva de kilograme) și tatăl a opt copii — toate astea erau adevărate. Am fost uimit, mai ales, să aflu că unele dintre lucrările sale timpurii, din anii 1870, aveau ca fundal Central Park. Pictase coșmeliile de pe vremea când parcul era încă nou, iar pe când mă uitam la reproducerile după acele peisaje rurale din New Yorkul de altădată, n-am putut să nu mă gândesc la vremurile tulburi pe care le petrecusem eu însumi acolo.

Am mai aflat că anii cei mai prolifici ai lui Blakelock ca artist fuseseră dedicați picturii de peisaje sub clar de lună. Se aflau acolo zeci de tablouri asemănătoare celui expus la Brooklyn Museum: aceeași pădure, aceeași lună, aceeași tăcere.

Mereu era lună plină în operele lui, și mereu aceeași: un cerc mic, perfect, în mijlocul pânzei, radiind o lumină albă, foarte palidă. După ce am studiat vreo cinci sau șase astfel de detalii, au început treptat să se desprindă de fundal și nu le-am mai putut privi ca pe niște luni. Se

transformaseră în niște găuri în pânză, în fante albe care dădeau spre altă lume. Ochiul lui Blakelock, poate. Un cerc gol suspendat în tărie, privind către lucruri de mult apuse.

În dimineața următoare, Effing părea gata să se apuce de treabă. Fără să

pomenească de Blakelock sau de Brooklyn Museum, mi-a spus să merg pe Broadway și să-i cumpăr un caiet și un stilou bun.

— Iată, mi-a spus, a sosit momentul adevărului. Astăzi ne-apucăm de scris.

Când m-am întors, mi-am reluat locul pe canapea, am deschis caietul la prima pagină și am așteptat să înceapă. Am presupus că-și va face încălzirea cu câteva

date relevante, ziua lui de naștere, numele părinților, școlile la care învățase, după care va trece la lucruri mai importante. Dar nu s-a întâmplat deloc așa. A început pur și simplu să vorbească, aruncându-se drept în vâltoarea acțiunii.

— Ralph mi-a dat ideea, a spus, dar Moran m-a convins să o duc la bun sfârșit.

Bătrânul Thomas Moran, cu barba lui albă și pălăria de pai. Trăia într-o margine a insulei pe atunci, pictând acuarele vibrante. Dunele și iarba, valurile și lumina, toate aburelele astea bucolice. O mulțime de pictori merg acum acolo, dar el a fost primul, el a dat tonul. De aceea m-am botezat Thomas când mi-am schimbat numele. În cinstea lui. Cu Effing a fost altceva, mi-a luat o vreme să mă gândesc la asta. Poate îl vei descurca singur. E un joc de cuvinte.

— Eram tânăr pe atunci, a urmat Effing. Vreo douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani, nici măcar nu eram însurat. Aveam o casă pe Twelfth Street în New York, dar îmi petreceam cea mai mare parte a timpului pe insulă. Îmi plăcea acolo, e locul unde mi-am pictat tablourile și am început să visez. Casa nu mai e acum, dar la ce te-ai fi așteptat? Toate astea s-au petrecut cu mult timp în urmă și lucrurile se schimbă, cum se spune. Progresul. Bungalow-urile, și ele făcute după tipar, au ocupat zona și orice cap sec își conduce propria mașină. Aleluia.

Numele orașului era Shoreham. La fel se numește și acum, din câte știu. Notezi asta? Nu-ți spun decât o dată, iar dacă nu notezi, se va pierde pentru totdeauna.

Ține minte, băiete. Dacă nu-ți faci treaba, te omor. Te strâng de gât cu mâinile mele.

Numele orașului era Shoreham. S-a întâmplat ca acolo să-și construiască Tesla faimosul Wardencliffe Tower. Asta era prin nouă sute unu–nouă sute doi, în vremea celebrului World Wireless System. Probabil că n-ai auzit de el niciodată.

J.P. Morgan era sponsorul, iar Stanford White a făcut planurile arhitecturale. Ți-am vorbit de el ieri. A fost împușcat pe acoperișul de la Madison Square Garden, iar după asta proiectul s-a destrămat. Dar rămășițele lui au stat acolo încă

cincisprezece sau șaisprezece ani, la șaizeci de metri înălțime. Turnul se vedea din orice parte a orașului, indiferent din unghiul în care priveai. Uriaș. Ca o santinelă-robot, păzind împrejurimile. Mă gândeam la el ca la turnul Babel, căci radioul emitea în toate limbile, cu toată lumea aia nenorocită trăncănind întruna, chiar în orașul meu. Într-un final, au doborât șandramaua, în timpul Primului Război Mondial. Nemții îl foloseau pe post de stație de spionaj, se spunea, așa că

ai noștri l-au demolat. Pe atunci eram deja plecat, nu mai conta. Nu că aș fi protestat, altfel. Să se prăvălească totul, asta e părerea mea. Să se prăbușească și

să dispară totul, o dată pentru totdeauna.

L-am văzut pe Tesla pentru prima oară în 1893. Eram un băiețel pe atunci, dar îmi aduc aminte perfect acea zi. Era Columbian Exposition din Chicago, iar tata m-a dus până acolo cu trenul, era prima dată când plecam de acasă. Ideea era să

sărbătorim patru sute de ani de la descoperirea Americii de către Columb. Uită-te la toate drăciile, toate invențiile și arată lumii cât de deștepți sunt oamenii de știință americani. Au venit douăzeci și cinci de milioane de oameni, a fost ca la circ. Acolo s-a expus primul fermoar, prima Roată Ferris, toate minunile vremii.

Tesla era însărcinat cu expoziția de la Westinghouse, pe care a numit-o Oul lui Columb, și-mi amintesc cum am intrat în amfiteatru și am văzut un bărbat înalt, îmbrăcat într-un smoching alb, cocoțat pe scenă și adresându-se publicului cu un accent straniu — sârb, după cum s-a adevărit — și o voce lugubră cum n-am mai auzit. Presta numere de magie bazate pe electricitate, făcând niște ouă micuțe de metal să se rotească în jurul mesei sau scoțând scânteii din vârfurile degetelor, și

toată lumea era uluită de ceea ce făcea, inclusiv eu, căci nu mai văzusem niciodată așa ceva. Erau zilele războaielor AC-DC între Edison și Westinghouse, iar show-ul lui Tesla avea oarecare valoare de propagandă. Tesla descoperise curentul alternativ cu vreo zece ani în urmă — câmpul magnetic învârtitor —, un mare progres față de curentul continuu folosit de Edison. Mult mai puternic.

Curentul continuu avea nevoie de un generator la fiecare doi-trei kilometri; în cazul curentului alternativ, un singur generator era de ajuns pentru un oraș întreg.

Când a venit Tesla în America, a încercat să-i vândă ideea lui Edison, dar găzarul din Menlo Park l-a refuzat. Se temea că asta va face ca becul lui electric să pară demodat. Tot nenorocitul ăla de bec electric! Așa că Tesla și-a vândut curentul alternativ lui Westinghouse și s-au apucat să construiască hidrocentrala de pe cascada Niagara, cea mai mare centrală electrică din țară. Edison a pornit atacul. Curentul alternativ e prea periculos, spunea, te poate ucide dacă te apropii. Ca să-și dovedească spusele, și-a trimis oamenii prin țară ca să facă

demonstrații, la târguri de stat și de provincie. Am asistat eu însumi la un astfel de târg, pe când nu eram decât o mogâldeață, de-am făcut pipi pe mine de frică.

Aduceau animale pe scenă și le electrocutau. Câini, porci, chiar și vaci. Le omorau în fața ta. Așa a fost inventat scaunul electric. Edison a pus totul la cale, ca să arate cât de periculos e curentul alternativ, apoi l-a vândut închisorii Sing Sing, unde-l folosesc și-n ziua de azi. Frumos, nu? Dacă lumea n-ar fi așa de minunată, ne-am transforma cu toții în cinici.

Oul lui Columb a pus capăt controverselor. Destui oameni l-au văzut atunci pe Tesla și nu le-a mai fost frică. Omul era nebun, desigur, dar măcar nu voia bani.

Câțiva ani mai târziu, Westinghouse se afla într-o mare criză financiară, iar Tesla a rupt contractul încheiat cu el, în semn de prietenie. Milioane și milioane de dolari. L-a rupt, pur și simplu, și s-a îndreptat spre altceva. Bineînțeles că până la urmă a murit fără un sfânt.

Acum, că-l văzusem, am început să-l urmăresc pe Tesla prin ziare. Scriau tot timpul despre el pe atunci, îi treceau în revistă noile invenții, îi citau bizareriile pe care obișnuia să le spună oricui pleca urechea. Era un subiect care vindea. O

stafie fără vârstă care trăia în deplină singurătate, în Waldorf: se temea îngrozitor de microbi, era paralizat de toate fobiile posibile și de accese de hipersensibilitate care aproape că l-au dus pe culmile nebuniei. O muscă bâzâind în camera de alături îi suna în cap ca un escadron de avioane militare. Dacă

mergea pe sub un pod, simțea cum îi apasă craniul, ca și când l-ar fi strivit. Avea laboratorul în sudul Manhattanului, pe Broadway, cred, la intersecția din West Broadway și Grand. Dumnezeu știe ce n-a inventat acolo. Antene de radio, torpile telecomandate, o rețea de electricitate fără fir. Chiar așa, fără fir. Plantai un băț de metal în pământ, care absorbea electricitatea din aer. Odată, a pretins că a construit un dispozitiv cu unde sonore care concentra pulsațiile pământului într-un singur punct. L-a sprijinit de zidul unei clădiri de pe Broadway și, în cinci minute, întreaga structură a început să se zgâlțâie și probabil că s-ar fi prăbușit, dacă n-ar fi oprit aparatul. Îmi plăcea să citesc despre chestiile astea când eram copil, mi se învârtia capul de atâtea informații. Lumea făcea tot felul de speculații despre Tesla. Era ca un fel de profet și nimeni nu-i rezista.

Cucerirea deplină a naturii! O lume în care orice vis era posibil! Cea mai tâmpită

remarcă a venit din partea unuia pe nume Julian Hawthorne, care s-a nimerit să

fie chiar fiul lui Nathaniel Hawthorne, marele scriitor american. Julian. La fel mă

chema și pe mine, dacă-ți mai amintești, așa că îl urmăream cu un oarecare interes personal. Era un scriitor popular la vremea aceea, un copist care scria pe atât de prost pe cât de bine scria taică-său. Un nenorocit de om. Imaginează-ți, să

crești cu Melville și Emerson în casă și să ajungi așa. A scris vreo cincizeci și ceva de cărți, sute de articole în reviste, toate numai gunoaie. La un moment dat, chiar a ajuns la închisoare din cauza unei înșelătorii la bursă, îi fraierise pe ăia de la Fisc, nu mai știu detaliile. În orice caz, Julian Hawthorne era prieten cu Tesla.

În 1899 sau 1900, poate, Tesla a plecat în Colorado Springs și și-a construit un laborator în munți, ca să studieze efectele mingilor de foc. Într-o noapte când lucra până târziu, a uitat să închidă stația radio. În aparat au început să se audă

zgomote ciudate. Semnale radio, energie statică, mai știu eu ce. Când

Tesla le-a povestit reporterilor a doua zi, a pretins că asta dovedește existența unor forme de viață inteligentă în spațiu, că nenorociții de marțieni îl contactaseră. N-ai să

crezi, dar nimeni n-a râs de el. Însuși lordul Kelvin, beat mort la o petrecere, a declarat că e una dintre marile lovituri științifice din toate timpurile. La scurt timp după incident, Julian Hawthorne a scris un articol despre Tesla întruna din revistele de largă circulație.

Inteligența lui Tesla era atât de avansată, spunea, încât nu era posibil să fie om. Să nascuse pe altă planetă — parcă pe Venus — și fusese trimis pe Pământ într-o misiune specială, ca să ne învețe secretele naturii, să ne dezvăluie voința Domnului. Crezi probabil că toată lumea a râs, dar n-a fost deloc așa. Foarte mulți au luat-o în serios, și chiar acum, șazece, șaptezeci de ani mai târziu, sunt mii și mii de oameni care asta cred. Există o sectă în California, în zilele noastre, care îl venerază pe Tesla ca fiind extraterestru. Și nu trebuie să mă crezi pe cuvânt. Am în bibliotecă unele din aceste scrieri și poți să te convingi și singur. Pavel Shum îmi mai citea din ele în zilele ploioase. Sunt spectaculoase. Râzi de te spargi.

Îți spun toate astea ca să-ți faci o idee despre adolescența mea. Tesla nu era fitecine, iar când a venit să construiască turnul în Shoreham, nu mi-a venit să

cred ce noroc dăduse peste mine. Iată-l pe marele om, venind în orașelul meu în fiecare săptămână. Îl priveam cum coboară din tren, gândindu-mă că pot învăța ceva doar privind-l, că simpla lui apropiere mă putea contamina de genialitate — de parcă ar fi fost o boală contagioasă. N-am avut niciodată curaj să-i vorbesc, dar asta prea puțin conta. Prezența lui mă inspira, simplul fapt că-l puteam privi. Odată, privirile ni s-au încrucișat, îmi aduc bine aminte, a fost un moment unic: ni s-au încrucișat și l-am simțit privind prin mine, ca și când nici n-aș fi existat. A fost o clipă incredibilă. I-am simțit privirea străpungându-mi ochii și ceafa, prăjindu-mi creierul și preschimbându-l într-un pumn de cenușă.

Pentru prima oară în viață, am realizat că sunt un nimeni, un nimeni absolut. Nu, nu m-a supărat, cum ai crede. La început, m-a uimit, dar odată ce șocul a început să pălească, am simțit cum asta mă întărește, ca și când aș fi reușit să

supraviețuiesc propriei morți. Nu, n-a fost chiar așa. Aveam doar șaptesprezece ani, eram un puști. Când ochii lui Tesla m-au străpuns, am simțit pentru prima oară gustul morții. E mai bine așa, mai aproape de ce vreau să zic. I-am simțit gustul, iar în acel moment mi-

am dat seama că nu voi trăi veșnic. Îți trebuie mult ca să înveți asta, dar când o faci, în cele din urmă, totul se schimbă înăuntrul tău, nu mai ești niciodată același. Aveam șaptesprezece ani și dintr-odată, fără nici cea mai mică licărire de îndoială, am înțeles că viața mea îmi aparține. Mie, nimănui altcuiva.

Vorbesc de libertate, Fogg. Un sentiment de disperare care devine atât de uriaș, de apăsător, de catastrofal, încât n-ai de ales decât să te eliberezi de el. E singura

alegere posibilă, altfel te chircești într-un colț și mori. Tesla mi-a dăruit moartea, iar în acel moment am știut că voi deveni pictor. Asta-mi dorisem, dar până

atunci nu avusesem curajul s-o recunosc. Tatăl meu nu știa altceva decât acțiuni și dobânzi, un grangur afurisit, care mă credea fetiță. Dar am răzbit, devenind artist, și doar câțiva ani mai târziu bătrânul a căzut lat în biroul lui de pe Wall Street. Nu aveam decât douăzeci și doi, douăzeci și trei de ani pe atunci și am ajuns să-i moștenesc averea, am pus mâna pe tot, până la ultimul sfanț. Ha! Eram cel mai bogat pictor din lume. Un artist milionar. Gândește-te numai, Fogg.

Ajunsesem la vârsta ta de acum și aveam deja totul, orice nenorocit de lucru pe care mi l-aș fi putut dori.

L-am revăzut pe Tesla, dar asta s-a întâmplat mai târziu, mult mai târziu. După

disparația mea, după moartea mea, după ce am părăsit America și m-am întors.

Prin o mie nouă sute treizeci și nouă, o mie nouă sute patruzeci. Am plecat din Franța împreună cu Pavel Shum, înainte ca nemții să apuce să o invadeze, ne-am făcut bagajele și am plecat. Nu mai era de stat acolo, în niciun caz pentru un american olog și un poet rus, nu mai avea niciun sens. La început, ne-am gândit la Argentina, apoi însă mi-am spus că revederea New York-ului ar putea să ne întrezeze. Doar trecuseră douăzeci de ani. Expoziția universală tocmai începuse când am ajuns. Un alt imn închinat progresului, dar de data asta nu m-a mai impresionat la fel, mai ales după câte văzusem în Europa. Era o făcătură.

Progresul avea să ne arunce în aer, orice tâmpit o știa. Ar trebui să-l cunoști pe fratele doamnei Hume, Charlie Bacon. A fost pilot în timpul războiului. L-au dus în Utah către sfârșit, ca să-l antreneze împreună cu echipajul care a lansat bomba atomică peste Japonia. A înnebunit

când a aflat ce se petrece. Sărmanul nefericit, cine-l poate învinui? Poftim progres. O cursă de șoareci mai mare și mai performantă cu fiecare zi. În curând, vom putea omorî toți șoarecii dintr-o lovitură.

Mă întorsesem la New York, iar Pavel și cu mine începuserăm să ne plimbăm prin oraș. Exact ca acum, împingând scaunul cu roțile, oprindu-ne să vedem lucrurile din jur, dar timp de ore întregi: ne plimbam întreaga zi. Era prima dată

când Pavel se afla la New York și i-am arătat tot ce se putea vizita, perindându-ne dintr-un cartier în altul, eu încercând din mers să mă familiarizez din nou cu locurile. Într-o zi, în vara lui treizeci și nouă, am trecut pe la biblioteca publică

de la intersecția străzilor Forty-second și Fifth, apoi ne-am oprit să ne odihnim în Bryant Park. Atunci l-am revăzut pe Tesla. Pavel stătea pe bancă, lângă mine, și la doar trei-patru metri de noi stătea un bătrânel, hrănind porumbeii. Era în picioare, iar păsările zburăteau în jurul lui, așezându-i-se pe cap și pe brațe,

zeci de porumbei care uguiau și se găinătau pe haine și-i mâncau din palmă, iar bătrânul le tot vorbea, strigându-i copilașii lui, drăguții lui, îngerașii lui. În clipa când i-am auzit vocea, am știut că e Tesla, apoi și-a întors privirea spre mine și, într-adevăr, nu mă înșelasem. Un bătrân de optzeci de ani. Palid ca o stafie, slab, urât cum sunt eu acum. Mi-a venit să râd, văzându-l. Geniul extraterestru de altădată, eroul tinereții mele. Nu mai era decât un moș distrus, o mârtoagă. Ești Nikola Tesla, i-am spus. Așa, dintr-odată, fără să mă formalizez. Ești Nikolai Tesla, te știu de-o viață. Mi-a zâmbit și a făcut o mică plecăciune. Sunt cam ocupat acum, mi-a zis, poate vorbim altă dată. M-am întors către Pavel și i-am cerut: Dă-i domnului Tesla niște bani, Pavel, poate mai cumpără ceva grăunțe pentru păsări. Pavel s-a ridicat, s-a îndreptat către Tesla și i-a întins o bancnotă

de zece dolari. A fost un moment antologic, Fogg, o clipă de neegalat. Ha! N-o să uit niciodată mirarea din ochii nenorocitului. Domnul Ziua-de-Mâine, profetul lumii noi! Pavel i-a întins bancnota de zece dolari și l-am văzut cum se străduia s-o ignore, să-și mute privirea de la bani, dar n-a putut. A rămas pur și simplu pe loc, holbându-se la ea ca un cerșetor scrântit. Apoi a luat banii, i-a smuls pur și simplu din mâna lui Pavel și i-a îndesat în buzunar. E foarte generos din partea dumneavoastră, mi-a spus, foarte generos. Bieții copilași au nevoie și de ultima firimitură. Apoi ne-a întors spatele și a îngânat ceva către păsări. Pavel m-a luat de acolo în clipa aia și așa s-a terminat totul. Nu l-am mai văzut niciodată.

Effing s-a oprit câteva clipe savurând amintirea cruzimii lui de altădată. Apoi, pe un ton mai blând, și-a reluat povestirea.

— Ușor-ușor ajung unde trebuie, băiete, nu-ți face griji. Tu doar ia notițe și totul o să fie bine. În cele din urmă, totul va fi spus, totul va ieși la iveală. Vorbeam de Long Island, nu? Despre Thomas Moran și cum am început afacerea. Vezi, n-am uitat. Tu doar scrie acolo. Nu va exista niciun necrolog dacă nu-ți iei notițe cum trebuie.

Moran a fost cel care m-a convins. Fusesse în Vest în anii '70, văzuse totul, bătuse locurile. Desigur, nu călătorise neînsoțit, ca Ralph, rătăcind prin sălbăticiie ca un biet pelerin; căutarea lui nu era, cum să spun, nu era de aceeași natură cu a lui Ralph. Moran călătorea cu ștaif. A fost numit artist oficial al expediției Hayden în '71, apoi s-a întors cu Powell, în '73. Am citit cartea lui Powell acum câteva luni, iar toate ilustrațiile îi aparțin lui Moran. Îți amintești imaginea lui Powell atârnat de creastă, agățat cu o singură mână, pe viață și pe moarte? E

bună, trebuie să recunoști, omul știa să deseneze. Moran a devenit celebru pentru ce a făcut acolo, el le-a dezvăluit americanilor cum arăta Vestul. Primul tablou cu

Marele Canion a fost făcut de Moran, iar acum e agățat în clădirea Capitoliului din Washington. Primul tablou cu Yellowstone, primul cu Marele Deșert de Sare, primele schițe ale împrejurimilor canionului din sudul statului Utah — toate sunt ale lui Moran. Destin, fără doar și poate! L-au studiat, copiat, reproduș și digerat, transformându-l într-o mare mașină americană de făcut bani. Erau ultimele frânturi de continent, ultimele spații încă neexplorate. Acum însă iată-le, expuse pe o bucată de pânză, să le vadă toată lumea! Țărușul de aur, înfipt direct în inima noastră!

Ca pictor, nu semănam deloc cu Moran, să nu rămâi cu impresia asta. Făceam parte dintr-o nouă generație, iar romantismul ăla de doi bani nu s-a lipit de mine.

Fusesem la Paris prin nouă sute șase, nouă sute șapte și știam cum bătea vântul pe-acolo. Foviștii, cubiștii, auzisem de ei încă de tânăr, iar odată ce prinzi gustul viitorului, nu te mai poți întoarce. Mă aveam bine cu gașca de la galeria Stieglitz de pe Fifth Avenue, mergeam cu ei la băute și vorbeam despre artă. Le plăcea ce făceam eu, mă aclamau ca pe o tânără speranță. Marin, Dove, Demuth, Man Ray, nu era unul pe care să nu-l cunosc. Eram un drăcușor viclean pe atunci, cu capul plin de idei deștepte. Toată lumea își amintește de Armory Show, dar

pentru mine era deja o știre răsuflată când s-a întâmplat. Cu toate astea, eram diferit de ceilalți. Nu mă interesa orientarea lor. Pictura abstractă mecanicistă, pânza ca lume, arta intelectualistă — toate astea mi se păreau moarte. Eu lucram în culoare, iar subiectul meu era spațiul, spațiul și lumina pură: forța luminii când îți izbește ochiul. Lucram încă după natură și de aceea îmi plăcea să vorbesc cu unul ca Moran. El era din vechea gardă, dar fusese influențat de Turner, și aveam în comun, pe lângă pasiunea pentru peisaje, pasiunea pentru lumea reală. Moran îmi tot vorbea despre Vest. Dacă nu mergi acolo, spunea, nu vei înțelege ce înseamnă spațiul. Munca ta va înceta să se coacă dacă nu faci călătoria asta.

Trebuie să trăiești sub cerul ăla, îți va schimba viața. Mi-o spunea încontinuu, mereu același discurs. Mi-l ținea de fiecare dată când ne vedeam, iar la un moment dat mi-am spus: de ce nu, ce pierd dacă merg până acolo să văd cerul cu ochii mei?

Era în 1916. Aveam treizeci și trei de ani și eram căsătorit de vreo patru. Dintre toate lucrurile pe care le-am făcut vreodată, căsătoria a fost cea mai mare greșală. Soția mea se numea Elizabeth Wheeler. Provenea dintr-o familie bogată, așa că nu m-a luat pentru bani, dar ar fi putut foarte bine să o facă, dacă

stai să te gândești la felul în care a decurs legătura noastră. Nu mi-a trebuit mult să aflu adevărul. A plâns ca o școlăriță în noaptea nunții, după care porțile castelului s-au închis scurt. Ooo, mai luam castelul cu asalt din când în când, dar

mai mult de furie. Doar ca să-i arăt că nu avea să scape la infinit. Chiar și acum mă întreb ce m-a apucat de am luat-o de nevastă. Poate chipul ei dulce, poate corpul ei rotunjour și plinuț, nu știu. Pe vremea aia, toate erau virgine când se măritau. Am crezut că va ajunge să-i placă. Dar n-a fost așa, între noi erau doar luptă și lacrimi, țipete și convulsii. Mă credea o bestie, un trimis al diavolului.

Lovi-o-ar blestemul de nemernică frigidă! Ar fi trebuit să trăiască într-o mânăstire. I-am arătat toată întunecimea și necurătenia care, de fapt, țin lumea în mișcare și nu mi-a iertat-o niciodată. Homo erectus îi stârnea oroare și atât: misterul cărnii masculine. Odată ce și-a dat seama ce se întâmplă, s-a prăbușit.

Nu mai continui. E o poveste veche, sunt sigur că ai mai auzit-o. Așa că mi-am căutat plăcerile prin alte părți. De ocazii nu duceam lipsă, te asigur, pula nu mi-a suferit niciodată de plictis. Eram un tânăr gentleman spilkuit, plin de bani, bărbăția mi-era mereu înfierbântată.

Ha! Aș vrea să avem timp să vorbim și despre asta. Peșterile fremătătoare pe care le-am locuit, aventurile celui de-al treilea picior. Celelalte două au dat ortul popii, e adevărat, dar fratele lor mai mic și-a continuat viața nestingherit. Chiar și acum, Fogg, dacă poți crede așa ceva.

Soldățelul meu nu m-a părăsit.

Bine, bine, deajuns. Nu despre asta vorbim. Îți schițez fundalul, încerc să

amenajez decorul. Dacă ai nevoie de vreo explicație pentru ceea ce s-a întâmplat, căsnicia mea cu Elizabeth te va ajuta. Nu spun că a fost singura cauză, dar a jucat un rol important, fără discuție. Când mi-a venit ideea, nu am regretat defel că am părăsit-o. Mi s-a dat șansa să fac pe mortul și n-am stat în cumpănă.

Nu am plănuit să iasă așa. Trei sau patru luni, mi-am spus, apoi revin. Gașca de la New York credea că o luasem razna că plec, nu înțelegeau de ce. Pleacă în Europa, îmi spuneau, n-ai nimic de învățat în America. Le-am explicat motivele mele și mă cuprindea entuziasmul pe măsură ce vorbeam despre asta. M-am apucat temeinic de pregătiri, așteptam cu nerăbdare să mă car. Înainte de asta, am hotărât să-mi iau un tovarăș de drum, un tânăr pe nume Edward Byrne —

Teddy, cum îi spuneau părinții. Tatăl lui mi-era prieten și m-a convins să-l iau și pe puști. N-am avut nimic serios de obiectat. Mi-am zis că-mi va face plăcere să

am companie, iar Byrne era un băiat viori. Fusesem pe mare cu el de câteva ori și știam că are capul pe umeri. Loial, ager la minte, un tânăr athletic și puternic de optsprezece–nouăsprezece ani. Visul lui era să ajungă topograf, voia să se alăture celor de la U.S. Geological Survey și să-și petreacă viața hălăduind prin natură.

Așa erau vremurile, Fogg. Teddy Roosevelt, mustața-ghidon, toate aroganțele alea masculine. Tatăl lui Byrne i-a cumpărat un echipament complet — sextant, busolă, teodolit, toate cele —, iar eu mi-am luat destule instrumente cât să mă

țină câțiva ani. Creioane, cărbune, pasteluri, vopsele, suluri de pânză, hârtie —

voiam să lucrez mult. Asimilasem cuvintele lui Moran, la vremea aceea, și mă

așteptam la lucruri mărețe de pe urma călătoriei. Cea mai importantă parte din opera mea urma să se nască acolo și nu voiam să mă trezesc fără materiale.

Cu toată oroarea ei față de sex, Elizabeth a început să regrete faptul că plecam.

Cu cât se apropia termenul, devenea din ce în ce mai nefericită, izburcea mereu în plâns, rugându-mă să anulez plecarea. Nici acum nu înțeleg. Ai zice că i-ar fi plăcut să scape de mine. Era o femeie imprezibilă, care făcea mereu opusul a ceea ce te-ai fi așteptat. În noaptea de dinaintea plecării, a mers până acolo încât să facă sacrificiul suprem. Cred că s-a abținut nițel mai întâi — știi, ca să-i dea curaj —, după care a făcut pasul cel mare și mi s-a oferit. Cu brațele deschise, cu ochii închiși, ca o nenorocită de martiră. N-o să uit niciodată. O, Julian, îmi tot spunea, o, dragul meu soț. Ca majoritatea demenților, probabil știa dinainte ce urma să se întâmple, probabil simțea că lucrurile aveau să se schimbe pentru totdeauna. I-am tras-o în seara aia — era datoria mea, în definitiv —, dar asta nu m-a împiedicat să plec a doua zi. A fost și ultima oară când am văzut-o. Așa a fost să fie. Eu îți prezint doar faptele, poți face ce vrei din ele. Au existat și urmări ale acelei nopți, aș fi neglijent dacă nu ți le-aș spune, dar a trecut mult timp înainte să aflu care sunt. Treizeci de ani, de fapt, o viață întreagă. Urmări.

Așa stau lucrurile, băiete. Există întotdeauna urmări, că-ți place ori ba.

Byrne și cu mine am călătorit cu trenul. Chicago, Denver, până la Salt Lake City.

Pe atunci o asemenea călătorie dura o veșnicie, iar când am ajuns în cele din urmă la destinație, mă simțeam de parcă aș fi mers cu trenul un an de zile. Era în aprilie o mie nouă sute șaisprezece. În Salt Lake, ne-am găsit un ghid, dar mai târziu, în aceeași după-amiază, dacă-ți vine să crezi, s-a ars la picior într-o fierărie și a trebuit să angajăm pe altcineva. A fost un semn rău, dar niciodată nu te gândești la asta când se întâmplă, ci pur și simplu mergi mai departe și faci ce trebuie. Omul pe care l-am găsit apoi se numea Jack Scoresby. Era un fost soldat de cavalerie, de vreo patruzeci și opt, cincizeci de ani, un veteran prin părțile acelea, și se spunea că știe bine locurile, mai bine decât oricine altcineva. A trebuit să-i cred pe cuvânt. Cei cu care vorbeam erau străini și mi-ar fi putut spune orice, nu conta. Eram doar un venetic necopt, un bogătan din Est și nu dădeau doi bani pe mine. Așa s-a întâmplat, Fogg. N-am avut de ales decât să mă

arunc în gol cu ochii închiși și să sper că totul se va termina cu bine.

Am avut oarece dubii în privința lui Scoresby de la bun început, dar eram mult prea nerăbdători să plecăm în expediție ca să mai pierdem timpul. Era o

aschimodie jagoasă, cu un râs ca un chițait, tot numai favoriți și untură de bizon pe păr, dar foarte bun de gură, recunosc. A promis să ne ducă în locuri unde nu mai trecuse nici picior de om, așa s-a exprimat, avea să ne arate lucruri pe care numai Dumnezeu și indienii le mai văzuseră vreodată. Se vedea că scoate panglici pe nas, dar era greu să nu te entuziasmeze. Am desfășurat harta pe o masă din hotel și am planificat traseul pe care aveam să-l urmărim. Scoresby părea să știe despre ce vorbește și făcea tot felul de comentarii, când și când, ca să se dea deștept: câți cai și măgari erau necesari, cum să ne purtăm cu mormonii, cum să facem față secetei din Sud. Evident, era convins că suntem niște fraieri. Ideea de a ieși să ne holbăm la peisaj i se părea absurdă, iar când i-am spus că sunt pictor, abia s-a putut abține să râdă. Cu toate astea, am bătut palma pentru ceea ce părea un târg onorabil, și am bătut tustrei palma. M-am gândit că lucrurile aveau să se aranjeze odată ce-ajungem să ne cunoaștem.

În noaptea de dinaintea plecării, Byrne și cu mine am stat treji, tot vorbind. Mi-a arătat echipamentul de explorator și țin minte că eram atât de entuziasmat, încât totul îmi părea să rezoneze într-un fel nou, nemaîntâlnit. Byrne mi-a spus că nu-ți poți afla cu precizie poziția pe pământ fără să ai ca reper un punct de pe cer.

Ceva în legătură cu triangulația, cu tehnica de măsurare, nu mai țin minte detaliile. Esențialul însă nu mi-a mai ieșit niciodată din minte. Un om nu-și poate afla locul pe pământ dacă nu știe unde e luna sau o stea anume. Astronomia are întâietate. Hărțile de teren îi urmează. Exact opusul a cum te-ai aștepta. Dacă te gândești suficient la asta, îți întoarce creierii pe dos. Aici nu există decât în raport cu acolo, nu invers. Există asta doar pentru că există aia. Dacă nu privești sus, nu vei ști niciodată ce e jos. Gândește-te la asta, băiete. Ne descoperim doar privind la ceea ce nu suntem. Nu-ți poți înfige picioarele în pământ până când nu ai atins cerul.

Am lucrat bine la început. Ne-am îndreptat spre vest de oraș, am ridicat cortul lângă lac pentru o zi-două, apoi am intrat în Deșertul Marelui Lac Sărat. Nu se compara cu nimic din ce văzusem până atunci. Cel mai plat, mai funest loc de pe pământ, un cimitir al uitării. Călătorești neîntrerupt, zi după zi, și nu vezi nici pe dracu'. Niciun copac, niciun tufiș, nici măcar un amărât de fir de iarbă. Nimic în

afară de albeață, pământ crăpat întinzându-se cât vezi cu ochii, în toate direcțiile.

Pământul miroase a sare, iar mai departe, spre margini, orizontul e străjuit de un inel de munți vibrând de lumină. Te face să crezi că te apropii de apă, cu atâtea sclipiri și pâlpâiri, dar nu e decât un miraj. E o lume moartă și de la un punct încolo ai senzația că nu mai înaintezi. Dumnezeu știe câți exploratori nu s-au împotmolit aici, dându-și duhul în deșert, de le poți vedea oasele albicioase

ieșind din pământ. Asta a pus capac expediției lui Donner, toată lumea știe. S-au afundat în sare și, până să ajungă la Munții Sierra din California, zăpada le-a blocat drumul și au ajuns să se mănânce între ei ca să supraviețuiască. Toată

lumea știe povestea, face parte din folclorul american, dar e adevărată, e un fapt real și indubitabil. Roți de căruță, cranii, cartușe golite de gloanțe — pe toate le-am văzut, chiar în 1916. Un cimitir gigantic, asta era, o pagină goală a morții.

În primele săptămâni, desenam ca un demon. Ciudățeni, lucruri cum nu mai făcusem până atunci. N-am crezut că dimensiunile puteau conta în asemenea măsură, însă așa era, nu mă puteam lupta altfel cu mărimea lucrurilor. Semnele de pe pagină s-au făcut din ce în ce mai mici, până aproape de dispariție. Era ca și când mâna mea ar fi avut o viață proprie. Pune totul pe hârtie, îmi spuneam, treci la treabă și nu-ți face griji, te vei gândi mai târziu. Ne-am oprit pentru scurtă vreme la Wendover și ne-am curățat, după care am traversat Nevada către sud, călătorind de-a lungul lanțului Confusion Range. Din nou totul m-a luat pe nepregătite. Munții, zăpada de pe creste, norii plutind deasupra zăpezii. După un timp, au început a-și uni crestele și nu mai puteam să le deosebesc. Alb, iar și iar.

Cum poți desena ceva despre care nu ești sigur că există? Înțelegi ce spun, nu?

Parcă nu mai eram om. Vântul sufla așa de tare, încât nu-ți mai auzai gândurile, apoi se oprea dintr-odată și aerul devenea atât de tăcut, de rămâneai ținut locului, întrebându-te dacă nu cumva asurziseși. O tăcere nepământească, Fogg.

Singurul lucru pe care-l mai auzai era inima ta, bătându-ți în piept, zgomotul sângelui gonindu-ți prin creier.

Scoresby nu ne ușura deloc viața. Mă rog, își făcea treaba, ghidându-ne mereu, făcând focul, vânând ca să avem ce mânca, însă disprețul

lui pentru noi nu s-a atenuat niciodată, reaua sa voință curgea în valuri, răutatea supura din el și otrăvea aerul. Era mereu îmbufnat și scuipa, mormăia în barbă, mormăia plin de ciudă. După un timp, Byrne se săturase așa de tare de el, încât nici nu mai vorbea când Scoresby era prin preajmă. Scoresby mergea la vânătoare când noi lucram — tânărul Teddy se cățara pe stânci, făcând măsurători, iar eu mă așezam undeva pe-o prispă de stâncă, cu vopselele și creioanele alături —, dar seara ne reuneam toți trei la cină, în jurul focului. Odată, sperând să destind puțin atmosfera, m-am oferit să joc cărți cu Scoresby. A părut încântat de idee, dar, ca majoritatea proștilor, avea o părere mult prea bună despre propria inteligență. Își imagina că mă va bate, câștigând astfel o avere. Nu doar la cărți, ci în toate felurile posibile, ca să-mi arate cine e șeful. Am jucat blackjack și mi-au venit toate cărțile, așa că el a pierdut șase-șapte mâini. Asta i-a zdruncinat încrederea în sine, apoi a început să joace prost, pariind sume monstruoase, mergând la

cacealma, greșind la fiecare mișcare. Cred că am câștigat cincizeci sau șaiszeci de dolari în seara aia, o adevărată avere pentru un fraier ca el. Când am văzut cât de tare se îmbufnase, am încercat să repar lucrurile și am anulat datoria. În definitiv, ce-mi păsa mie de bani? Nu-ți face griji, i-am spus, acum sunt într-o pasă bună, sunt gata să uit totul, fără supărare sau ceva de genul ăsta. A fost probabil cel mai rău lucru pe care i l-aș fi putut spune. Scoresby a crezut că încerc să-l domin, că încerc să-l umilesc și s-a simțit profund lezat, lezat cu asupra de măsură. De atunci încolo, între noi s-a instalat o răceală cumplită și era peste puterile mele să îndrept situația. Eu însumi eram un ticălos încăpățânat, probabil că ți-ai dat seama. Am renunțat să mai încerc să-l calmez. Dacă voia să se poarte ca un măgar, atunci n-avea decât să ragă până în ziua de apoi. Și iată-ne pe pământul ăla nesfârșit, fără nimic în jur, nimic altceva decât un mare gol cât vedeai cu ochii și, cu toate astea, mă simțeam de parcă aș fi fost închis într-o pușcărie, de parcă aș fi împărțit celula cu unul care nu contenea să se holbeze la mine, care nu făcea altceva decât să stea nemișcat, așteptând să mă întorc o clipă, ca să-mi poată înfige un cuțit în spate.

Ăsta e necazul acolo. Pământul e prea întins, iar după o vreme începe să te înghită. Atinsesem limita suportabilității. Toată tăcerea aia și pustiul. Încerci să

te orientezi, însă e prea întins, e pur și simplu gigantic, iar în cele din urmă, nu știu cum să spun, însă în cele din urmă pur și simplu încetează să existe. Nu mai există lume, pământ, nimic. Cam la asta se reduce, Fogg, la urma urmei, nu e decât închipuire. Singurul loc unde ești cu adevărat e în capul tău.

Ne-am croit drum prin centrul statului, apoi prin zona canionului, în sud-est, prin regiunea numită Four Corners, unde se întâlnesc Utah, Arizona, Colorado și New Mexico. Era cel mai straniu loc posibil, o lume de vis, toată numai pământ roșu și stânci colțuroase, forme urieșesti răsărite din pământ, stând drept precum ruinele unui oraș pierdut, construit de uriași. Obeliscuri, minarete, palate: totul părea, dintr-odată, familiar și straniu, nu puteai să nu discerți contururi știute când le priveai, chiar știai că totul e doar pură întâmplare, sputa pietrificată a ghețarilor și eroziunea, un milion de ani de vânt și vreme rea. Degete, ochi, penisuri, ciuperci, ființe umane, pălării. Era ca și când ai fi pictat nori. Oricine știe cum arată locurile astea azi, le-ai văzut cu ochii tăi de sute de ori. Glen Canyon, Monument Valley, Valley of the Gods. Acolo s-au filmat toate peliculele cu indieni și cowboy, tâmpitul ăla de călăreț Marlboro galopează pe acolo la televizor în fiecare seară. Dar reproducerile nu-ți spun nimic despre ele, Fogg. Totul e mult prea masiv pentru a fi pictat sau desenat. Nici măcar fotografiile nu pot surprinde senzația. Totul pare deformat, ca și când ai încerca

să redai distanțele din spațiul cosmic. Cu cât vezi mai mult, cu atât devii mai neajutorat când pui mâna pe creion. A vedea, acolo, înseamnă a face să dispară.

Am rătăcit prin canioane săptămâni în șir. Uneori, ne petreceam nopțile la adăpostul ruinelor indiene, în locuințele de pe stânci ale triburilor Anasazi. Astea au dispărut acum o mie de ani, nimeni nu știe ce s-a petrecut cu ele. Și-au lăsat în urmă orașele de piatră, pictogramele, cioburile vaselor de pământ, dar oamenii s-a evaporat pur și simplu. Era sfârșitul lui iulie sau deja începutul lui august, iar ostilitatea lui Scoresby crescuse, era doar o chestiune de timp până când avea să

izbucnească, se simțea în aer. Regiunea era stearpă și uscată, numai tufișuri de pelin și niciun copac. Temperaturile erau infernal de ridicate și trebuia să ne raționalizăm proviziile de apă, ceea ce ne scotea din minți pe toți. Într-o zi a trebuit să ucidem un măgar, iar asta însemna să-i încărcăm suplimentar pe ceilalți doi. Caii începeau să cedeze. Eram la cinci sau șase zile depărtare de orașelul Bluff și mi-am dat seama că trebuia să ajungem acolo cât de curând, să

ne regroupăm. Scoresby a pomenit de o scurtătură care ne-ar fi scutit de o zi sau două pe drum, așa că am luat-o într-acolo, călătorind pe teren accidentat, cu soarele în față. Era un drum greu, mai obositor decât în toate cărările pe care le urcasem până atunci, iar după o vreme, mi-a venit în minte un gând: Scoresby ne atrăgea într-o cursă. Byrne și cu mine nu călăream la fel de bine ca el și abia ne mai puteam ține în șa din cauza terenului accidentat. Scoresby era în față, Byrne al doilea, iar eu ultimul. Am urcat câteva vârfuri abrupte, apoi am apucat-o pe o culme, spre creastă. Drumul era foarte îngust, presărat cu bucăți de stâncă și pietricele, iar lumina bătea din bolovani gata-gata să ne orbească. Nu ne mai puteam întoarce, odată ajunși acolo, dar nici nu-mi dădea prin cap cum mai puteam înainta. Deodată, calul lui Byrne s-a dezechilibrat. Era la numai trei metri în fața mea și-mi amintesc scrâșnetul pietrelor și nechezatul calului, pe când încerca să-și înțepenească copitele în pământ. Dar terenul a cedat și, înainte de a apuca să reacționez într-un fel, Byrne a slobozit un țipăt, apoi s-a prăvălit în gol, cu cal cu tot, izbindu-se amândoi de stânca de dedesubt. Era ca dracu' de mult, vreo șaizeci, poate chiar nouăzeci de metri, și numai vârfuri de stâncă

ascuțite de sus până jos. Am sărit de pe cal și am luat trusa medicală, după care am apucat-o în jos în prăpastie, ca să văd dacă mai era ceva de făcut. La început, am crezut că Byrne murise, dar am reușit în cele din urmă să-i găsesc pulsul. În afară de puls, era prea puțin ca să-mi dea vreo speranță. Avea fața plină de sânge, iar piciorul și brațul stâng fracturate, îmi dădeam seama doar privind-le. După

care l-am întors pe spate și i-am văzut tăietura imensă de sub coaste — o rană

pulsândă, urâtă, de vreo cincisprezece, douăzeci de centimetri. Era îngrozitor, băiatul fusese sfârtecat. Tocmai încercam să deschid trusa medicală, când am

auzit o împușcătură în spate. M-am întors și l-am văzut pe Scoresby aplecat deasupra calului mort al lui Byrne, cu un pistol fumegând în mână. Picior rupt, a mârâit el scurt, n-aveam ce-i face. I-am spus că Byrne era în stare gravă și avea nevoie de îngrijiri, dar când s-a apropiat, Scoresby a rânjit, spunând: Doar n-o să

ne mai pierdem vremea cu ăsta. Singurul leac pentru el e o doză din ce i-am administrat calului. Scoresby și-a ridicat pistolul și l-a îndreptat spre capul lui Byrne, dar i-am dat peste mână. Nu știu dacă avea de gând să tragă, dar nu puteam risca. Scoresby mi-a aruncat o

privire plină de ură când l-am lovit peste braț și m-a avertizat să-mi țin mâinile acasă. O s-o fac când n-o să mai îndrepti arma către oameni fără apărare, i-am spus. Atunci Scoresby s-a întors și a fixat țeava pistolului spre mine. Trag în cine vreau, mi-a spus, și deodată i s-a ivit un zâmbet pe față, un rânjel imens de idiot care își savura momentul de glorie. Fără

apărare, a repetat. Țta ești tu, domnule Pictor, un sac de oase fără apărare.

Atunci am crezut că o să mă împuște. Stând așa, împietrit, așteptând să apese pe trăgaci, m-am întrebat cât avea să dureze până muream, odată glonțul intrat în inimă. Am fost convins că ăsta era ultimul meu gând. Scena părea să se lungească la nesfârșit, cu noi doi holbându-ne unul la altul, iar eu așteptând să-și termine treaba. Și atunci Scoresby a izbucnit în râs. Era extrem de mulțumit de sine, ca și când ar fi repurtat o victorie uriașă. Și-a pus arma înapoi la brâu și a flegmat. Se purta ca și cum aș fi fost deja mort.

S-a întors la cal și s-a apucat să-i scoată șaua și desagile. Eram încă tulburat de scena cu pistolul, dar m-am lăsat pe vine lângă Byrne și m-am apucat să-i spăl și să-i bandajez rănila cum puteam. După câteva minute, Scoresby s-a înapoiat și m-a anunțat că e gata de plecare. Să plecăm? l-am întrebat. Ce tot vorbești? Nu-l putem lua pe băiat cu noi, nu poate fi transportat. Lasă-l, atunci, a spus Scoresby.

Oricum e terminat și al naibii să fiu dacă o să rămân aici, în găoaza asta de canion, așteptând Dumnezeu știe cât doar ca să-și dea el duhul. Nu merită. Fă ce vrei, i-am spus, dar n-o să-l părăsesc pe Byrne atâta timp cât e încă în viață.

Scoresby a mârâit. Vorbești ca un erou dintr-un nenorocit de roman, a spus. Poți să stai și-o săptămână întreagă până să orăcăie pentru ultima oară, și la ce bun? E

în grija mea, i-am spus. Asta e, nimic mai mult. E în grija mea și nici prin gând nu-mi trece să-l las aici.

Înainte de plecarea lui Scoresby, am rupt o pagină din caietul de schițe și i-am scris soției mele câteva rânduri. Nu mai țin minte ce-i spuneam. Ceva melodramatic, sunt convins. Asta e probabil ultima oară când primești vești de la mine, cred că exact așa i-am scris. Ideea era ca Scoresby să pună scrisoarea la poștă când ajungea în oraș. Așa am convenit, cel puțin, dar știam că nu avea nici

cea mai mică intenție de a-și ține promisiunea. Asta l-ar fi implicat și

pe el în dispariția mea și de ce ar fi riscat să fie luat la întrebări? Mult mai bine îl aranja să se spele pe mâini de toată treaba. După cum s-a adevărit mai târziu, exact așa s-a întâmplat. Sau, cel puțin, așa cred. Când am citit apoi articolele și necrologurile, nu am găsit nicăieri numele lui Scoresby, deși ținusem neapărat să-l menționez în scrisoare.

Mai vorbea și de organizarea unei misiuni de salvare, dacă nu apăream într-o săptămână, dar știam că nici asta n-avea de gând să facă. I-am spus-o în față și, în loc să nege, mi-a trântit unul din rânjetele lui insolente. Ultima șansă, domnule Pictor, mi-a spus, vii cu mine sau nu? Am clătinat doar din cap, mult prea furios ca să-i mai răspund. Scoresby și-a dus mâna la pălărie în semn de salut, după care a urcat din nou pe culme, ca să-și ia calul și să pornească la drum. Așa, pur și simplu, fără niciun cuvânt. A durat câteva minute să ajungă în vârf, iar eu nu mi-am luat ochii de la el în tot acest timp. Nu voiam să risc. Mă

gândeam că o să încerce să mă omoare înainte de a pleca, părea aproape inevitabil. Ca să-și șteargă urmele, să fie sigur că nu voi spune nimănui ce făcuse, lăsând un biet băiat să moară așa, în mijlocul pustietății, la mama dracului. Dar Scoresby nu s-a mai întors. Nu din prea multă bunătate, fii sigur de asta. Singura explicație posibilă e că i s-a părut inutil. Nu ținua neapărat să mă

omoare, pentru că era convins că n-aveam să mă mai întorc vreodată.

Scoresby s-a îndepărtat. După o oră, deja mi se părea că el nu existase nicicând.

Nu-ți pot descrie cât de stranie era senzația asta. Nu mă hotărâsem să nu mă mai gândesc la el, ci pur și simplu abia mi-l mai aminteam. Felul în care arăta, vocea lui, totul dispăruse. Asta îți face tăcerea, Fogg, obliterează totul. Scoresby îmi fusese șters din minte și, ori de câte ori încercam să mă gândesc la el, era ca și când încercam să rechem pe cineva dintr-un vis, ca și când aș fi căutat un om care nici nu existase.

Au trecut trei sau patru zile până când Byrne a murit, într-un sfârșit. Spre binele meu, a fost probabil un lucru bun că a durat atâta. Starea lui mă ținua în priză, ocupat și astfel n-aveam timp să m-apuce frica. Ea a apărut abia mai târziu, după

ce l-am îngropat, rămânând singur. În prima zi, trebuie să fi urcat și să fi coborât creasta de zece ori, despachetând mâncarea și dând jos

desagile de pe măgar, apoi cărându-le până unde zăcea rănitul.

Mi-am dezmembrat șevaletul și am folosit lemnul pentru atele, ca să-i imobilizez brațul și piciorul. Am construit un mic adăpost, dintr-o pătură și un trepied, ca

să-i protejez fața de soare. M-am îngrijit de cal și de măgar. Mi-am rupt fâșii din haine și l-am bandajat. Am aprins focul, am pregătit de mâncare, am făcut tot ce trebuia. Vina mă întărea, îmi era imposibil să nu mă învinovățesc pentru toate cele întâmplate, dar până și asta era o consolare. Era un sentiment omenesc, un semn că existam încă pe lume. După ce a murit Byrne, n-am mai avut la ce mă

gândi și mi s-a făcut frică de golul acela imens, aproape că m-am speriat de moarte.

Știam că nu mai e nicio speranță, am știut-o din prima clipă, dar m-am tot amăgit cu gândul că Byrne va supraviețui. Nu și-a recăpătat cunoștința, dar din când în când începea să mormăie, așa cum fac oamenii când vorbesc în somn. Era un delir de cuvinte de neînțeles, sunete care nu mai apucau să devină cuvinte, însă

de fiecare dată când se întâmpla, speram că are să-și revină. Parcă ne despărțea un văl invizibil, o membrană transparentă care-l închidea în lumea lui. Am încercat să-l încurajez prin ton, îi vorbeam tot timpul, îi cântam, rugându-mă ca măcar un sunet să ajungă la el și să-l trezească. Dar n-a avut nici cel mai mic efect. Starea lui se înrăutățea văzând cu ochii. Nu reușeam să-l hrănesc, singurul lucru pe care-l puteam face era să-i tamponez buzele cu o cârpă înmuiată în apă, dar asta nu era de ajuns, căci apa nu-l hrănea. Încet-încet, vedeam cum îl părăsesc puterile. Rana de la stomac nu mai sângera, dar nu se vindeca bine.

Devenise galbenă-albăstruie, iar furnicile mișunau peste tot pe bandaj. Nimeni nu ar fi putut supraviețui în condițiile astea.

L-am îngropat chiar acolo, la poalele muntelui. Trec peste detalii. Cum i-am săpat mormântul, cum i-am târât trupul până la margine, cum l-am simțit căzând când l-am împins înăuntru. Cred că îmi pierdusem mințile. Aproape că nu m-a lăsat inima să umplu mormântul cu pământ. Să-l acopăr, să arunc țărână peste fața lui moartă, asta era deja mai mult decât puteam suporta. Am făcut-o cu ochii închiși și așa am reușit să-l îngrop, în cele din urmă, azvârlind lopeți de pământ fără să mai privesc. Nu m-am închinat și n-am spus rugăciuni după aceea. Să-l fut pe Dumnezeu, mi-am spus, să-l fut pe Dumnezeu, nu-i

dau satisfacția asta.

Am înfipt un băț în pământ și am prins de el o bucată de hârtie. Am scris: Edward Byrne, 1898, liniuță, 1916. Îngropat de prietenul lui, Julian Barber. Apoi m-am pus pe urlat. Așa s-a întâmplat, Fogg. Ești primul căruia îi povestesc. M-am pus pe urlat și m-am lăsat în voia nebuniei.

Interborough Rapid Transit Company (companie de metrou în New York datând de la începutul secolului trecut).

5

Și aici ne-am oprit. De îndată ce a pronunțat ultima frază, Effing a făcut o pauză

ca să răsuflă și, înainte de a apuca să-și continue povestea, doamna Hume a intrat în cameră, anunțând că e vremea prânzului. După ororile pe care mi le povestise, m-am gândit că-i va fi greu să-și revină, dar întreruperea n-a părut să-l afecteze defel.

— Bun! a strigat bătând din palme. Hai la masă. Sunt mort de foame.

Era năucitor cum putea trece atât de repede de la o stare la alta. Câteva minute mai devreme, îi tremura vocea de emoție. Crezusem că e pe punctul de a se prăbuși, iar acum, deodată, radia de entuziasm și voie bună.

— Progresăm, băiete, mi-a spus, în timp ce-i împingeam căruțul în sufragerie.

Ăsta n-a fost decât începutul, ceea ce s-ar putea numi prefața. Așteaptă să mă

încălzesc. N-ai auzit încă nimic.

După ce ne-am așezat la masă, necrologul n-a mai fost pomenit. Prânzul a decurs normal, cu obișnuitul acompaniament de sorbituri și plescăituri, la fel ca în oricare altă zi. De parcă Effing uitase deja că își petrecuse ultimele trei ore vărsându-și fierea în camera de alături. Am făcut conversație ca de obicei, iar către sfârșitul mesei am recapitulat starea vremii, pregătindu-ne pentru ieșirea de după-amiază. În ritmul ăsta s-au scurs și următoarele trei sau patru săptămâni.

Dimineața, lucram la necrolog. După-amiaza, mergeam la plimbare. Am umplut mai bine de douăsprezece caiete cu povestirile lui Effing,

adăugând cam douăzeci-treizeci de pagini pe zi. Trebuia să scriu foarte repede ca să pot ține pasul cu el și, uneori, notițele mele erau aproape ilizibile. La un moment dat, l-am întrebat dacă nu putem folosi reportofonul, dar Effing a refuzat. Fără curent electric, mi-a spus, fără mașinării.

— Urăsc zgomotul pe care-l fac cheștiile alea infernale. Numai zumzăit și pârâituri de ți se face rău. Nu vreau să aud decât scârțâitul peniței pe hârtie.

I-am explicat că nu sunt secretară de profesie.

— Nu știi să stenografiez, i-am spus, și nu mi-e întotdeauna ușor să citesc ce-am scris.

— Păi, atunci, dactilografiază cât timp eu lipsesc. Ți dau mașina de scris a lui Pavel. E o veche jucărie frumoasă, i-am cumpărat-o când ne-am întors în America, în '39. O Underwood. Nu se mai fabrică așa ceva. Trebuie să

cântărească vreo trei tone jumate.

În aceeași noapte am scos-o din fundul dulapului din camera mea și am așezat-o pe măsuță. De atunci, am început să-mi petrec câteva ore pe seară transcriind notițele luate dimineața. Era o muncă monotonă, dar cuvintele lui Effing îmi erau încă proaspete în minte și astfel n-am pierdut prea mult din ce-mi povestise.

După ce a murit Byrne, mi-a spus, s-a lăsat pradă disperării. A avut o tentativă, nu prea încrezătoare, de a traversa canionul, dar curând s-a pierdut într-un labirint de obstacole: vârfuri, prăpăstii, dealuri abrupte, imposibil de escaladat.

Calul s-a prăpădit în ziua următoare, dar, în absența lemnului de foc, carnea lui era aproape necomestibilă. Pelinul nu ardea. Scotea fum și împrășca scânteii, dar nu lua foc. Ca să-și astâmpere foamea, Effing tăia felii subțiri de carne de pe cadavrul calului și le pârlea cu chibriturile. I-a fost de ajuns pentru o masă, dar, după ce s-au terminat chibriturile, a abandonat animalul, refuzând să mănânce carnea crudă, cum era. În acel moment, Effing era convins că avea s-o sfârșească. S-a mai împleticit o vreme printre stânci, trăgând după el ultimul măgar care supraviețuise, dar la fiecare pas era chinuit de gândul că se îndepărta din ce în ce mai mult de singura lui șansă de salvare. Instrumentele de lucru erau încă intacte și avea suficientă mâncare și apă pentru două zile. Însă nu mai conta.

Chiar dacă supraviețuia, își dădea seama că pentru el totul se terminase. Moartea lui Byrne îl adusese aici și nu vedea cum ar fi putut să dea cu ochii de cei de acasă. Rușinea l-ar fi copleșit: întrebările, acuzele, umiliința. Ar fi fost mai bine ca toți să creadă că murise și el, pentru că astfel măcar onoarea i-ar fi fost salvată

și nimeni n-ar fi aflat de cât de slab și de iresponsabil fusese. Atunci a dispărut Julian Barber: acolo, în deșert, înconjurat de stânci și sub lumina orbitoare, și-a găsit pur și simplu singur sfârșitul. La acea vreme, nu i s-a părut o decizie atât de drastică. Fără îndoială că avea să moară și, chiar dacă nu murea, oricum avea să

dispară de pe fața pământului. Nimeni nu avea să afle vreun amănunt despre ce i se întâmplase.

Effing mi-a povestit că înnebunise, dar nu știam dacă fusese într-adevăr așa.

După moartea lui Byrne, mi-a mărturisit că a urlat aproape încontinuu timp de

trei zile, mânjindu-se pe față cu sângele care îi picura din palmele zgâriate de stânci, însă, date fiind împrejurările, reacția lui nu mi s-a părut neobișnuită. Îmi luasem porția de urlat în timpul furtunii din Central Park, iar situația mea fusese cu mult mai puțin disperată decât a lui. Când un om simte că a ajuns la capătul puterilor, e firesc să vrea să zbiere. Aerul îi umflă plămânii și nu mai poate respira decât dacă-l elimină, decât dacă-l dă afară urlând din rărunchi. Altfel, se va îneca cu propria respirație, însuși cerul îl va sufoca.

În dimineața celei de-a patra zile, cu mâncarea pe terminate și cu mai puțin de un pahar de apă în ploscă, Effing a zărit ceva ce semăna cu o peșteră, în vârful unei stânci din apropiere. Acolo s-ar putea duce să moară în pace, și-a spus. Ferit de soare și departe din calea vulturilor: un loc atât de sălbatic, încât n-ar fi fost găsit niciodată. Făcându-și curaj, a început greoi să urce. I-a luat aproape două ore să

ajungă, iar când a găsit peștera, se afla la capătul puterilor, abia se mai putea ține pe picioare. Peștera era mult mai mare decât îi păruse privind-o de jos, iar Effing a fost uimit să descopere că nu trebuia să se lase pe vine ca să poată pătrunde. A îndepărtat crengile și rădăcinile care blocau intrarea și a pășit înăuntru. Spre marea lui surpriză, peștera nu era goală. Lungă de vreo șase metri, conținea mai multe piese de mobilier: o masă, patru scaune, un dulap, o sobă mică hârbuită.

După toate aparențele, era o casă. Obiectele păreau îngrijite și totul în cameră era frumos aranjat, așezat la-ndemână ca într-un cămin. Effing a aprins lumânarea de pe masă și a cercetat întreaga încăpere, explorând și colțurile întunecoase unde nu ajungea lumina. Mergând de-a lungul peretelui din stânga, a dat peste un pat, iar în pat se afla un bărbat. Effing a presupus că doarme, dar când a tușit ca să-și anunțe prezența și nu a primit niciun răspuns, s-a aplecat și a luminat chipul străinului cu lumânarea. Atunci și-a dat seama că omul murise. Nu doar că

murise, ci că fusese asasinat. Acolo unde ar fi trebuit să se afle ochiul drept era o mare gaură de glonț. Ochiul stâng se holba inexpresiv în gol, iar perna de sub cap era împrăscată de sânge.

Lăsând cadavrul, Effing s-a întors la dulap, descoperind că e plin de mâncare.

Tot felul de conserve, cărnuri afumate și sărate, făină și tot ce trebuia pentru gătit — destul cât să ajungă un an de zile. Și-a făcut îndată ceva de mâncare, devorând o jumătate de franzelă și două cutii de fasole. Odată foamea potolită, s-a apucat să ticluiască un plan ca să scape de cadavrul bărbatului. Planul îl avea deja schițat în minte. Nu-i rămânea decât să-l pună în aplicare. Mortul trebuie să

fi fost vreun pustnic, s-a gândit Effing, care trăia singur în munți, iar dacă într-adevăr așa stăteau lucrurile, asta însemna că nu multă lume știa de micul lui refugiu în sânul naturii. Din dovezile pe care reușise să le pună cap la cap

(carnea nu era încă descompusă, cadavrul nu mirosea, pâinea încă nu mucegăise), reieșea că asasinatul fusese comis destul de recent, probabil cu câteva ore în urmă — ceea ce însemna că unicul om care știa că pustnicul murise era cel care-l omorâse. Nimic nu-l împiedica să ia locul pustnicului, s-a gândit Effing. Erau cam de aceeași vârstă, de aceeași statură, aveau cam aceeași culoare de păr — șaten-deschis. Putea foarte bine să-și lase barbă și să poarte hainele mortului. Avea să adopte felul de viață al pustnicului, să trăiască în locul lui, ca și cum ar fi luat în posesie sufletul aceluia om. Dacă se pomenea cu vreo vizită, avea să se dea pur și simplu drept altcineva și să vadă cât ține figura. Avea o pușcă pentru autoapărare, dacă ceva nu mergea bine, dar s-a gândit că norocul e oricum de partea lui, de vreme ce nu părea probabil ca pustnicul să aibă prea mulți vizitatori.

După ce a dezbrăcat cadavrul, l-a scos din peșteră și l-a târât până în spatele stâncii. Acolo i s-a înfățișat o priveliște incredibilă: o mică

oază, la vreo zece, cincisprezece metri sub nivelul peșterii, o zonă luxuriantă cu doi arbori uriași de bumbac, un pârâu nesecat și tufe nenumărate, ale căror nume îi erau necunoscute. Era o insulă de vitalitate în miniatură, în mijlocul unei pustietăți copleșitoare. În timp ce-l îngropa pe sihastru în pământul moale de lângă pârâu, și-a dat seama că totul devenise posibil pentru el în locul ăsta. Avea mâncare și apă; avea o casă; își găsise o nouă identitate, o viață nouă și cu totul neașteptată.

Răsturnarea de situație îi părea aproape de neînțeles. Cu doar o oră în urmă, era pregătit să moară. Acum însă fremăta de bucurie, neputând să se oprească din râs în timp ce arunca lopată după lopată cu pământ peste chipul mortului.

Au trecut lunile. La început, Effing era mult prea uluit de norocul lui ca să mai dea vreo atenție lucrurilor din jur. Mânca și dormea, iar când soarele nu bătea prea tare, se așeza pe stânci, afară, contemplând șopârlele colorate care i se strecurau printre picioare. Priveliștea de pe culme era intimidantă, cuprinzând distanțe nemăsurate de pământ întins, dar el nu-și arunca privirea asupra ei prea des, alegea mai degrabă să-și concentreze gândurile asupra vecinătății imediate: drumurile la râu cu găleata de apă, adunatul vreascurilor pentru foc, interiorul peșterii. Se săturase de peisaje și, pentru moment, se mulțumea să ignore panorama. Apoi, dintr-odată, sentimentul de calm l-a părăsit și a intrat într-o perioadă de singurătate insuportabilă. Ororile ultimelor luni l-au împresurat, iar pe parcursul următoarelor săptămâni a fost foarte aproape de a se sinucide.

Mintea îi era frământată de fantasme și de spaima și nu o dată își închipuise că e deja mort, că murise în clipa când pășise în peșteră, iar acum era prizonierul unei vieți de apoi diavolești. Într-o zi, într-un acces de furie, a scos pușca sihastrului

și și-a omorât măgarul, convins că acesta se metamorfozase în sihastru, într-un spectru al mâniei care se întorsese să-l bântuie cu răgetele lui prevestitoare de nenorociri. Măgarul știa adevărul, așa că nu avea de ales decât să elimine acest martor al propriei nimicnii. După asta a devenit obsedat de identitatea mortului, răscolind măruntaiele peșterii în căutare de indicii, sperând să dea peste un jurnal, un teanc de scrisori, o pagină ruptă dintr-o carte, orice ar fi putut să-i dezvăluie numele sihastrului. Dar nu s-a ales cu nimic, negăsind nici cea mai mică însemnare.

În două săptămâni a început să-și revină, căpătând un aer ce aducea cu împăcarea de sine. Nimic nu durează la nesfârșit, și-a spus, și

simplul gând îl consola, îi dădea curajul să continue ce începuse. La un moment dat, proviziile aveau să se epuizeze și trebuia să se mute. Și-a dat aproximativ un an, poate ceva mai mult, dacă era econom. Până atunci, ceilalți aveau să-și piardă speranța că el sau Byrne s-ar mai fi putut întoarce. Se îndoia că Scoresby avea să-i pună

vreodată scrisoarea aia la poștă, însă, chiar dacă o făcea, rezultatele ar fi fost, în esență, aceleași. Ar fi fost trimisă o trupă în căutarea lor, plătită de Elizabeth și de tatăl lui Byrne, care ar fi răătăcit în deșert mai multe săptămâni, căutându-i asiduu pe cei dispăruți — în mod cert ar fi existat și o recompensă —, dar n-ar fi găsit nici urmă de ei. Cel mult, ar fi dat peste mormântul lui Byrne, ceea ce era puțin probabil. Chiar dacă l-ar fi găsit, asta nu i-ar fi condus la el. Julian Barber dispăruse și nimeni nu avea să-i mai dea de urmă. Esențial era să reziste până

când încetau să-l mai caute. Necrologurile aveau să fie publicate în ziarele newyorkeze, urma să se țină o slujbă simbolică și cu ea totul se sfârșea. Odată ce se întâmpla asta, era liber să meargă oriunde poftea. Putea deveni orice sau oricine ar fi vrut.

Cu toate astea, știa că nu e în avantajul lui să grăbească lucrurile. Cu cât stătea mai mult în ascunziș, cu atât avea să călătorească mai în siguranță, când venea vremea să plece. Așa că s-a apucat să-și organizeze viața cât se poate de strict, făcând tot ce putea să câștige timp: limitându-se la o masă pe zi, adunând provizii masive de vreascuri pentru iarnă, făcând exerciții fizice. Făcea tot soiul de tabele și planificări, iar în fiecare seară, înainte de culcare, făcea meticulos socoteala resurselor folosite în timpul zilei, obligându-se să respecte o disciplină

riguroasă. La început, îi venea greu să-și atingă scopurile propuse, adesea cedând ispitei de a mai mânca o felie de pâine sau o farfurie de tocană din conservă, dar efortul în sine părea să merite, îl ajuta să rămână în priză. Era un mod de a-și testa propriile slăbiciuni, iar pe măsură ce realul și idealul începeau să se întâlnească, nu putea să nu se gândească la tot ce făcea ca la un triumf personal.

Știa că nu e decât un joc, dar unul care cerea dăruire totală, iar acel plus de concentrare era tocmai ce-l împiedica să se lase în voia disperării.

La capătul a două sau trei săptămâni din noua și disciplinată lui viață, a început să simtă din nou pornirea de a picta. Într-o seară, în timp ce stătea cu un creion în mână, scriindu-și sumarul raport pentru ce

facuse în timpul zilei, s-a apucat brusc să deseneze un mic contur al unui munte pe verso. Până să-și dea seama ce face, schița era deja terminată. N-a durat mai mult de jumătate de minut, dar în acel gest neașteptat, inconștient, a găsit o forță pe care nu o întâlnise în niciuna dintre lucrările sale precedente. În aceeași seară, și-a scos ustensilele și, până

când și-a epuizat vopselele, a continuat să picteze, ieșind din peșteră dis-de-dimineață, la răsărit, și petrecând fiecare zi afară. Totul a durat două luni și jumătate, iar în acest timp a reușit să termine aproape patruzeci de pânze. Cu siguranță, mi-a mărturisit, a fost cea mai fericită perioadă a vieții lui.

Lucra sub imperativul unei duble constrângeri și fiecare dintre acestea îl ajuta în felul ei. Întâi de toate, faptul că nimeni nu avea să-i vadă vreodată picturile. Era o concluzie limpede, dar, mai degrabă decât să-l chinuiască cu gândul inutilității, ea părea, dimpotrivă, să-l elibereze. Lucra acum numai pentru el, despovărat de amenințarea părerii celorlalți, și numai gândul acesta era de ajuns pentru a produce o schimbare fundamentală în maniera lui de a picta. Pentru prima dată

în viață, încetase să-și mai facă griji în privința rezultatelor și, în consecință, cuvintele „succes“ și „eșec“ își pierduseră semnificația. Adevărata menire a artei nu e de a crea obiecte frumoase, a descoperit atunci. Arta e o cale de a înțelege, de a pătrunde lumea și de a-și găsi un loc în ea, și orice calități artistice ar fi prezentat o anume pânză, ea era aproape un produs secundar al efortului de a se angaja în această luptă, de a intra în densitatea lucrurilor. S-a dezvățat de regulile cu care se obișnuise, devenind încrezător în peisaj ca într-un partener adevărat, abandonându-și de bunăvoie intențiile la voia întâmplării, a spontaneității, a tăvălugului de detalii brute. Nu se mai temea de pustiul din jur. Gestul încercării de a-l fixa pe pânză încorporase cumva acest vid, iar acum îi simțea indiferența ca pe ceva ce-i aparține, în aceeași măsură în care el însuși aparținea puterii colosale a spațiului. Pânzele acestea erau crude, așa își spunea, pline de culori violente și de răbufniri stranii, nepremeditate de energie, un vârtej de forme și lumină. Habar n-avea dacă erau urâte sau frumoase, dar asta era poate irelevant.

Erau ale lui și nu se asemănau cu nicio altă pânză văzută înainte. Cincizeci de ani mai târziu, mi-a spus, și-o amintea încă pe fiecare în parte.

A doua constrângere era mai subtilă, însă exercita asupra lui o influență chiar

mai puternică: în cele din urmă, aveau să i se termine materialele. Îi rămăseseră

doar câteva tuburi de vopsea și câteva pânze, iar atâta vreme cât continua să

lucreze, era limpede că aveau să se isprăvească. Din prima clipă, așadar, sfârșitul putea fi întrezărit. Pe măsură ce picta, simțea cum peisajul dispărea treptat, chiar sub ochii lui. Acest detaliu dădea o intensitate aparte fiecărui tablou. Cum termina o nouă pânză, viitorul părea să se resoarbă, atrăgându-l irefutabil, din ce în ce, către momentul când nu avea să mai existe viitor. După o lună și jumătate de lucru susținut, a ajuns în cele din urmă la ultima pânză. Îi rămăseseră însă mai mult de douăsprezece tuburi de vopsea. Fără să încetinească ritmul, Effing a întors pânzele invers și a început o nouă serie pe spatele lor. Era o găselniță

extraordinară, a spus, iar în următoarele trei săptămâni s-a simțit ca și când ar fi renăscut. A lucrat la acest al doilea ciclu de peisaje cu și mai multă dăruire decât la primul, iar după ce a acoperit toate pânzele pe ambele fețe, a început să

picteze mobila din peșteră, acoperind febril cu vopsea dulapul, masa și scaunele de lemn, apoi, după ce a terminat și aceste suprafețe, a scurs ultimele picături de vopsea din tuburile presate și s-a apucat să picteze pe peretele dinspre sud, schițând conturul unei picturi rupestre panoramice. Ar fi fost capodopera lui, a spus Effing, dacă nu i s-ar fi terminat culorile pe la jumătatea lucrării.

Apoi s-a făcut iarnă. Mai avea câteva caiete și o cutie de creioane, dar, decât să

treacă de la pictură la desen, a lăsat-o mai moale în cele câteva luni de ger și s-a aplecat asupra scrisului. Într-un caiet și-a notat gândurile și observațiile, încercând să facă în cuvinte ceea ce făcuse în imagini, iar în altul a continuat să

facă însemnările zilnice, ținând evidența strictă a consumului propriu: cât mâncase, câtă hrană mai avea, câte lumânări arse, câte lumânări erau încă

intacte. În ianuarie, a nins zilnic timp de o săptămână, iar Effing se bucura să

vadă albul zăpezii căzând pe stâncile roșietice, transfigurând peisajul care-i devenise atât de familiar. După-amiaza ieșea soarele și topea

zăpada, lăsând în urmă petice albe prizărite, care creau un efect pestrîț, încântător, iar când bătea vîntul, ridica particulele albe, prăfoase în aer, învîrtejindu-le în aer în dansuri fulgurante, sălbătice. Effing admira toate astea ore în șir, fără să obosească. Viața lui căpătase o asemenea lentoare, încât cele mai mici schimbări îi deveniseră

vizibile. După ce i s-au terminat vopselele, a trecut printr-o perioadă de reclusiune, de angoasă, apoi însă a descoperit că scrisul poate servi ca un substitut tolerabil al picturii. Până la mijlocul lui februarie își umpluse deja toate caietele, până la ultima pagină. Contrar așteptărilor sale, asta nu l-a descurajat.

Se afundase atît de adînc în propria singurătate, încât nu mai avea nevoie de nimic altceva. I se părea aproape de neînchipuit, dar, încetul cu încetul, lumea îi devenise suficientă.

La sfîrșitul lui martie, a primit în sfîrșit primul vizitator. S-a nimerit ca Effing să

se afle în vârful stîncii de deasupra peșterii cînd și-a făcut apariția străinul, jos, la poale, iar asta i-a permis să-i urmărească traseul, privind timp de aproape o oră cum silueta mărunță se cățăra domol spre culme. Cînd a ajuns în vîrf, Effing îl aștepta pregătît, cu pușca în mînă. Repetase scena asta de o mie de ori, dar acum, că se afla în fața faptului împlinit, era șocat să descopere cît de tare se teme. Nu avea să dureze mai mult de treizeci de secunde pînă cînd situația se clarifica: dacă omul îl cunoscuse sau nu pe pustnic, iar dacă da, putea oare Effing, deghizat în hainele acestuia, să-l păcălească, dîndu-se drept celălalt?

Dacă se întîmpla ca bărbatul să fie chiar asasinul, atunci deghizarea se dovedea inutilă. La fel și dacă era un membru al expediției care-l căuta, un ultim suflet neștiutor, visînd încă la răscumpărare. Totul avea să se clarifice în cîteva clipe, dar înainte de asta, lui Effing nu-i rămînea decît să se aștepte la ce era mai rău.

Își dădea seama că, pe lângă celelalte păcate ale lui, se prea putea să devină și criminal.

Primul lucru pe care l-a remarcat în privința bărbatului a fost că era masiv, apoi imediat și-a dat seama cît de straniu era îmbrăcat. Straiiele lui fuseseră încropite, se pare, dintr-o mulțime de petice — un pătrat de stofă roșie strălucitoare ici, un dreptunghi albastru cu pătrățele albe colo, o bucată de lînă într-un loc, jeans în altul —, iar costumul

ăsta îi dădea un aspect caraghios de clown, de parcă tocmai ar fi fugit din trupa unui circ ambulant. În locul unei pălării cowboy, cu boruri largi, purta un melon ponosit cu pană albă. Părul negru, drept, îi atârna până la umeri și, pe măsură ce se apropia, Effing a văzut că partea stângă a feței bărbatului era diformă, brăzdată de o cicatrice lungă, în zigzag, ce-i traversa obrazul până la buza de jos. Effing a presupus că e indian, dar în acele împrejurări nici nu mai conta. Era o fantomă, un bufon de coșmar întrupat din stânci. Omul gemea ostenit, târându-se cu greu către culme și, odată ajuns, i-a zâmbit lui Effing. Se afla la doar trei sau patru metri depărtare. Effing și-a ridicat pușca ochindu-l, însă bărbatul s-a arătat mai curând încurcat decât înspăimântat.

— Hei, Tom, a spus cu o voce tărăgănată, de cretin. Nu știi cine sunt? Vechiul tău prieten, George. Hai, nu te mai preface!

Effing a ezitat o clipă, după care a luat pușca de la ochi, ținând încă degetul pe trăgaci.

— George, a îngânat, vorbind în șoaptă, ca să nu-l trădeze vocea.

— Am fost închis toată iarna, i-a spus bărbatul. De-aia n-am venit să te văd.

A făcut câțiva pași spre Effing, până când a ajuns suficient de aproape încât să

dea mâna cu el. Effing și-a mutat pușca în mâna stângă, întinzându-i dreapta.

Indianul l-a privit cercetător în ochi o clipă, dar apoi pericolul a trecut.

— Arăți bine, Tom, a spus. Chiar neașteptat.

— Mulțam, a răspuns Effing. Și tu arăți bine.

Bărbatul a izbucnit în râs, cuprins de o încântare tâmpă, iar în acel moment Effing a știut că va scăpa basma curată. Se purta ca și când i-ar fi spus cea mai hazlie poantă a secolului, iar dacă atâta lucru putea avea un asemenea efect, nu era greu să continue simulacrul. A fost surprinzător, de fapt, cât de lin a decurs totul. Asemănarea lui Effing cu pustnicul nu era decât aproximativă, dar părea că

forța autosugestiei era suficient de mare, încât să transforme orice evidență fizică

în ceva ce nu era. Indianul urcase cu gândul că are să-l găsească pe Tom, pustnicul, iar pentru că îi era de neconceput ca un om care răspunde la numele de Tom să fie oricine altcineva decât Tom cel pe care îl căuta, distorsionase în grabă

faptele pentru a le face să se potrivească propriilor așteptări, convingându-se că

orice diferență dintre cei doi Tom e din cauza memoriei lui proaste. Nu conta, desigur, că omul era un tăntălău. Poate că știuse tot timpul că Effing nu e adevăratul Tom. Se cățăraseră până la peșteră în căutarea unei tovarășii de câteva ore și, de vreme ce primise lucrul dorit, nu avea de gând să-l ia la întrebări pe cel care i-l oferise. La urma urmei, îi era probabil absolut indiferent dacă dăduse ochii cu adevăratul Tom sau nu.

Și-au petrecut după-amiaza împreună, stând în peșteră și trăgând din țigară.

George adusese cu el o punguță de tutun, darul pe care obișnuia să i-l facă

pustnicului, iar Effing a fumat țigară de la țigară ca într-un delir. I se părea ciudat să stea lângă o altă ființă omenească, după atâtea luni de izolare, iar în timpul primei ore i-a fost greu chiar și să-i vorbească. Își pierduse obișnuința vorbirii, iar limba nu-l mai slujea ca altădată. I se părea stângace, ca un șarpe care se zvârcolește și nu-i mai ascultă comenzile. Din fericire, Tom cel autentic nu fusese cine știe ce vorbăreț, iar indianul nu părea să aștepte mai mult decât un mormăit scurt, din când în când. George se simțea în chip vădit foarte bine, iar la fiecare trei sau patru propoziții dădea capul pe spate și râdea. De fiecare dată

când râdea, își pierdeă șirul gândurilor și aborda un nou subiect, care pe Effing îl băga în ceață. O istorie despre rezervația Navaho se transforma brusc într-o

poveste despre niște bețivi care se luaseră la harță într-un bar, care mai apoi se preschimba în descrierea unui jaf de cale ferată. Din câte a reușit să înțeleagă

Effing, tovarășul lui era George Gură-Hâdă. Așa îl strigau oamenii, în orice caz, dar uriașului nu părea să-i pese. Dimpotrivă, lăsa impresia că e mai curând bucuros că i se dăduse o poreclă care era a lui și numai a lui, ca o decorație.

Effing nu mai întâlnește niciun om în a cărui fire să se îmbine astfel blândețea și imbecilitatea și a făcut tot ce i-a stat în putință să-l asculte atent, să dea din cap atunci când trebuia. O dată sau de două ori, a fost chiar tentat să-l întrebe pe George dacă auzise ceva de vreo expediție de salvare, dar de fiecare dată a reușit să-și înăbușe impulsul.

Odată cu lăsarea serii, Effing a putut să pună cap la cap câteva date despre adevăratul Tom. Frazele împleticite, neterminate ale lui George Gură-Hâdă se învârtteau în cerc, intersectându-se în suficient de multe puncte pentru a căpăta structura unei povești ample și unitare. Anumite incidente se repetau, alte pasaje, cruciale, erau omise, evenimente petrecute la început rămâneau nedezvăluite până la final, dar în cele din urmă Effing a reușit să adune suficiente date încât să

tragă concluzia că sihastrul fusese implicat în cine știe ce nelegiuiri împreună cu o bandă de răufăcători cunoscuți drept frații Gresham. Nu putea fi sigur că

sihastrul participase într-adevăr la acțiune sau doar le oferise tâlharilor peștera drept ascunzătoare, dar într-un fel sau altul povestea lui George părea să explice crima, ca să nu mai amintim de proviziile găsite acolo în prima zi. De teamă să

nu se dea de gol, Effing nu a cerut prea multe detalii, dar în cele spuse de indian reieșea, se pare, că frații Gresham aveau să se înapoieze în curând, poate chiar până la sfârșitul primăverii. George era mult prea distrat ca să-și amintească

unde se afla banda acum și se tot sălta din scaun, plimbându-se prin peșteră, cercetând picturile și dând din cap în semn de admirație. Habar n-avusese că

Tom știa să picteze, a spus, repetând remarca de câteva zeci de ori în cursul după-amiezii. Erau cele mai frumoase lucruri pe care le văzuse, cele mai frumoase din lume. Dacă se purta bine, a zis, poate că Tom l-ar fi învățat și pe el într-o bună zi, iar Effing l-a privit în ochi și i-a spus că da, poate într-o zi o să-i arate. Effing se cam amăra că-i văzuse altcineva picturile, dar în același timp se bucura de răspunsul atât de entuziast, realizând că era probabil singura reacție la picturile lui pe care avea să o primească vreodată.

După vizita lui George Gură-Hâdă, nimic n-a mai fost ca înainte. Effing se străduise în ultimele șapte luni să învețe să fie singur, luptându-se să-și transforme singurătatea în ceva substanțial, într-o

fortăreață absolută care să-i traseze precis granițele vieții, dar acum, că intrase cineva în peștera lui, înțelegea

cât de artificială e întreaga situație. Oamenii știau unde să-l găsească, iar acum, că lucrul ăsta se întâmplase, nu avea niciun motiv să creadă că nu va fi găsit din nou. Trebuia să fie mereu în gardă, pândind orice intrus, iar tensiunea aceasta permanentă își spunea cuvântul, devorându-l pe dinăuntru până când avea să-i distrugă armonia micului univers. Nu putea face nimic în privința asta. Se vedea silit să-și petreacă zilele într-o așteptare încordată, pregătindu-se pentru ceea ce urma. La început se aștepta ca George să revină, dar, pe măsură ce treceau săptămânile și omul lui întârzia să apară, și-a îndreptat atenția către frații Gresham. Ar fi fost logic să depună armele în acel moment, să-și strângă

lucrurile și să părăsească peștera pentru totdeauna, dar ceva din el rezista tentației de a ceda atât de ușor. Știa că e o nebunie să rămână, un gest fără noimă

care, aproape sigur, avea să-l ucidă, dar peștera era singurul lucru pentru care mai putea să lupte și nu-l lăsa inima să o abandoneze.

Era crucial să nu-i lase să-l surprindă. Dacă intrau peste el în timp ce dormea, probabil că n-ar fi avut nicio șansă, l-ar fi omorât chiar înainte să se dea jos din pat. O făcuseră deja o dată și era un fleac pentru ei s-o facă din nou. Pe de altă

parte, dacă ar fi închipuit un fel de alarmă care să-l avertizeze când se apropiau, probabil că oricum asta nu i-ar fi dat decât un avantaj de câteva clipe. Suficient cât să se trezească și să pună mâna pe pușcă, poate, însă, dacă cei trei frați ar fi intrat deodată, tot n-ar fi avut nicio șansă. Ar mai fi putut câștiga timp dacă se baricada în interiorul peșterii, blocând intrarea cu pietre și crengi, dar asta ar fi însemnat să renunțe la singurul avantaj pe care îl avea asupra atacatorilor: faptul că ei nu știau de existența lui. De îndată ce ar fi văzut intrarea baricadată, și-ar fi dat seama că se află cineva în peșteră și ar fi acționat pe măsură. Effing și-a petrecut aproape toate orele de trezie gândindu-se la aceste neajunsuri, analizând felurite strategii pe care le avea la îndemână, încercând să încropească un plan care să nu ducă la sinucidere. În cele din urmă, a renunțat să mai doarmă în peșteră, așezându-și păturile și perna pe o creastă aflată pe la jumătatea celuiilalt versant. George Gură-Hadă îi vorbise despre pasiunea fraților Gresham pentru whisky, iar Effing s-a gândit că ar fi fost normal ca ei să se apuce de băut de îndată ce se instalau în peșteră. S-ar fi plictisit acolo, în deșert, și, dacă apucau să

se îmbete, alcoolul s-ar fi dovedit cel mai prețios aliat al său. A făcut tot ce i-a stat în putință ca să șteargă orice urmă a viețuirii lui în peșteră, depozitându-și picturile și caietele în colțul cel mai întunecos și renunțând la sobă. Nu avea ce face în privința picturilor de pe pereți și mobilă, dar măcar dacă soba ar fi fost rece când aveau să sosească frații Gresham ar fi putut presupune că acela care le făcuse spălașe putina. Nu era deloc sigur că aveau să gândească astfel, dar Effing nu știa niciun alt fel de a ieși din impas. Trebuia să-i convingă de faptul că

cineva locuise acolo, căci, dacă peștera ar fi arătat ca și când ar fi fost părăsită de la ultima lor vizită din vara trecută, nimic nu ar fi putut explica lipsa cadavrului sihastrului. Frații Gresham s-ar fi mirat, dar, odată ce și-ar fi dat seama că în peșteră locuise altcineva, probabil că ar fi încetat să-și mai pună întrebări. Cel puțin asta spera Effing. Date fiind milioanele de detalii imprevizibile ale împrejurării, nu își permitea să spere la mai mult.

A mai trecut o lună de infern și, în cele din urmă, au venit. Era sfârșit de mai, la mai bine de un an de când plecase cu Byrne de la New York. Frații Gresham au sosit călare la amiază, vestindu-și apropierea prin tot felul de zgomote purtate de ecou: glasuri hotărâte, râsete, frânturi de cântec deocheat. Effing avea timp destul să se pregătească, dar inima deja i-o luase razna. În ciuda eforturilor pe care le făcea să se calmeze, a realizat că trebuia să pună capăt mascaradei chiar în noaptea aceea. Nu mai putea suporta.

S-a lăsat pe vine pe marginea îngustă din spatele peșterii, așteptând momentul oportun, pe când se lăsa întunericul. I-a auzit pe frați apropiindu-se, a ascultat câteva vorbe împrăștiate despre lucruri pe care nu le înțelegea, iar în cele din urmă l-a auzit pe unul dintre ei spunând: „Cred că va trebui să aerisim după ce scăpăm de bătrânul Tom“. Ceilalți doi au râs și, imediat după aceea, vocile au încetat. Asta însemna că pătrunseseră în peșteră. După jumătate de oră, țeava de tinichea ieșită prin acoperiș a început să scoată fum și Effing a simțit miros de carne gătită. În următoarele două ore, nu s-a întâmplat nimic. A auzit caii sforăind și izbind cu copitele în pământul din fața peșterii și, încetul cu încetul, seara de un albastru-închis s-a preschimbat în noapte neagră. Nu era lună în noaptea aia, iar cerul strălucea, încărcat de stele. Din când în când, auzea frânturi de râsete înfundate și atât. Apoi, unul câte unul, frații Gresham au început să iasă

periodic din peșteră ca să se pișe pe stânci. Effing spera că asta trebuie să

însemne că ceilalți se află înăuntru, jucând cărți și îmbătându-se ca porcii, dar nu putea fi sigur. A decis să aștepte până când ultimul își golea vezica, după care le mai dădea cam o oră și jumătate. Între timp poate adormeau și nimeni nu-l mai simțea intrând în peșteră. Nu știa însă cum avea să se folosească de pușcă doar cu o mână. Dacă înăuntru era întuneric, trebuia să țină și lumânarea ca să-și vadă

mai bine ținta, iar el nu încercase niciodată să tragă cu o singură mână. Avea o pușcă Winchester cu repetiție, care trebuia încărcată după fiecare foc, iar el nu încărcase arma decât cu mâna stângă până atunci. Putea ține lumânarea în gură, desigur, însă era periculos ca focul să-i ajungă atât de aproape de ochi, ca să nu mai vorbim de ce s-ar fi putut întâmpla dacă flacăra i-ar fi atins barba. S-a hotărât că avea să țină lumânarea ca pe un trabuc, strângând-o între arătător și

degetul mijlociu ale mâinii stângi, sperând că celelalte trei degete erau suficiente ca să încarce arma. Dacă își proptea patul puștii în stomac în loc de umăr, poate că reușea să o încarce suficient de repede cu mâna dreaptă, după ce apăsa pe trăgaci. Din nou, nu putea fi sigur de nimic. Erau niște calcule desperate, făcute în ultimul moment și, stând acolo în întuneric, și-a blestemat nebăgarea de seamă, minunându-se de propria prostie.

S-a dovedit însă că n-avea de ce să-și facă griji din pricina luminii. Când s-a târât din ascunzătoare până la intrarea în peșteră, a descoperit că înăuntru ardea o lumânare. S-a oprit chiar în față, ținându-și respirația, atent la orice zgomot, gata să se repeadă înapoi în caz că-i găsea treji pe frații Gresham. După câteva clipe, a auzit ceva ce aducea a sforăit, urmat însă de câteva zgomote ce păreau să vină

de lângă masă: un oftat, tăcere, apoi un poc înfundat, ca și cum un pahar ar fi fost trântit pe masă. Cel puțin unul era încă treaz, s-a gândit, dar cum să se asigure că e numai unul? Apoi a auzit pe cineva amestecând un pachet de cărți, șapte foșnete scurte și iar pauză. Apoi șase și pauză. Apoi cinci. Patru, trei, două, una. Solitaire, s-a gândit Effing, fără îndoială juca solitaire. Unul era încă treaz, iar ceilalți doi adormiseră. Asta trebuia să fie, altfel ar fi vorbit între ei. Dar nu se auzea nimic, ceea ce nu putea să însemne decât că respectivul nu avea cu cine să

vorbească.

Effing a ridicat arma în poziție de tragere și a pășit la intrarea în peșteră. Nu era greu să țină lumânarea în mâna stângă, și-a dat

imediat seama; se panicase degeaba. Bărbatul de la masă a ridicat brusc capul la apariția lui Effing, apoi a înțepenit, privindu-l îngrozit.

— Iisuse Hristoase, a șoptit omul, parcă erai mort, să-mi bag!

— Mă tem că e invers, a replicat Effing. Tu ești mort, nu eu.

A apăsât pe trăgaci și, o clipă mai târziu, omul s-a lăsat să cadă pe scaun, urlând pe când glonțul îi pătrundea în piept, apoi, brusc, n-a mai scos niciun sunet.

Effing a reîncărcat arma și a îndreptat-o spre cel de-al doilea frate, care se grăbea să iasă din așternutul lui de pe podea. L-a ucis tot dintr-un singur foc, lovindu-l drept în față cu un glonț care i-a smuls partea din spate a capului, împrăștiind în jur creieri și oase sfărâmate. Nu la fel de ușor s-au petrecut lucrurile cu cel de-al treilea Gresham. Acesta stătea întins în pat, în fundul peșterii și, până să apuce Effing să termine cu primii doi, el înșfăcase deja arma și se pregătea să tragă.

Glonțul i-a trecut lui Effing pe lângă cap și a ricoșat în soba de fier din spate. El

și-a încărcat pușca și a sărit să se adăpostească în spatele mesei, la stânga, stingând din greșeală ambele lumânări. În peșteră s-a lăsat beznă, iar bărbatul din fund a început să suspine isteric, bâiguind ceva de neînțeles despre pustnicul mort și trăgând ca un apucat în direcția fantomei. Effing știa pe dinafară toate colțurile peșterii și, chiar pe întuneric, și-a dat seama de poziția exactă a bărbatului. A numărat șase împușcături, conștient că istericul nu avea cum să-și încarce pușca în beznă, apoi s-a ridicat și s-a îndreptat spre pat. A apăsât pe trăgaci, l-a auzit pe bărbat urlând străpuns de glonț, după care a încărcat și a tras din nou. În peșteră s-a lăsat liniștea. Effing a tras în piept mirosul de praf de pușcă ce plutea prin aer și, deodată, a simțit cum tot trupul începe să-i tremure.

S-a repezit să iasă, împleticindu-se și, căzând în genunchi, a început să verse.

A adormit chiar acolo, în buza peșterii. Când s-a trezit în dimineața următoare, s-a apucat imediat să se debaraseze de cadavre. A descoperit cu surprindere că nu-l trecea niciun fior de remușcare, că-i putea privi pe cei trei bărbați uciși fără nici cea mai mică mustrare de conștiință. I-a târât unul câte unul afară și apoi în jos, pe stânci, îngropându-i lângă pustnic, sub unul dintre arborii de bumbac. Se făcuse deja după-amiază când a terminat și cu ultimul cadavru. Epuizat de efort, s-a întors în peșteră ca să mănânce de prânz și, de

cum s-a așezat la masă, turnându-și un pahar din whisky-ul fraților Gresham, a zărit sacii de sub pat. Așa cum s-a exprimat Effing, în acel moment totul s-a schimbat din nou pentru el, întreaga lui viață luând o nouă turnură. Erau, cu totul, șase saci de purtat pe șa și, deșertându-l pe primul pe masă, a știut că răstimpul petrecut în peșteră se sfârșise — așa, brusc, cu viteza și aplombul unei cărți care se închide cu zgomot.

Pe masă erau bani și, cu fiecare sac deșertat, grămada creștea. Când i-a numărat în cele din urmă, doar banii făceau mai mult de douăzeci de mii de dolari.

Laolaltă cu ei, a găsit mai multe ceasuri, brățări și coliere, iar în ultima desagă se aflau trei teancuri legate de acțiuni la purtător, reprezentând investiții într-o mină

de argint din Colorado, ca și în companiile Westinghouse și Ford Motors, în valoare de alte zece mii de dolari. Pe vremea aia, era o sumă incredibilă, a spus Effing, o avere uriașă. Dacă era gestionată cum trebuie, îi ajungea o viață

întreagă.

Nici nu și-a pus problema să returneze banii furați, nu s-a gândit nici măcar o clipă să raporteze autorităților întâmplarea. Nu pentru că s-ar fi temut să nu-i fie descoperită adevărata identitate, ci pur și simplu pentru că dorea să păstreze banii. Dorința a fost atât de puternică, încât nu s-a oprit nicio clipă să reflecteze la ce făcuse. A luat banii pentru că erau acolo, pentru că, într-un fel, simțea că-i aparțin de drept și cu asta basta. Problema binelui și a răului nu avea nimic de-a

face cu toată povestea. Omorâse cu sânge rece trei oameni, așa că depășise faza politețurilor. Și, oricum, se îndoia să fi fost mulți care să deplângă moartea fraților Gresham. Dispăruseră și, în curând, toți aveau să se împace cu absența lor. Lumea avea să se obișnuiască așa cum se obișnuise să trăiască și fără Julian Barber.

A petrecut întreaga zi care a urmat pregătindu-se de plecare. A aranjat mobila, a curățat petele de sânge, și-a depozitat caietele în dulap. Regreta să-și ia rămas-bun de la picturi, dar nu avea de ales, așa că le-a pus una lângă alta la piciorul patului și le-a proptit de perete. A terminat treaba în câteva ore, iar în tot restul dimineții și al după-amiezii a stat în soarele fierbinte, adunând pietre și crengi de copac ca să blocheze gura peșterii. Se îndoia că are să se întoarcă vreodată, însă

voia cu orice preț să țină locul secret. Era monumentul lui personal,

mormântul în care-și îngropase trecutul și, ori de câte ori avea să se gândească la el în viitor, voia să fie sigur că se află acolo, așa cum îl lăsase. Astfel, ar fi continuat să-i servească mereu drept refugiu mental, chiar dacă nu avea să mai ajungă vreodată

acolo.

În noaptea aceea a dormit afară, iar în dimineața următoare s-a pregătit de călătorie. A strâns sacii, a adunat mâncarea și apa, a legat totul de șeile celor trei cai lăsați de frații Gresham. Apoi a pornit, încercând să se gândească la ce avea să facă în continuare.

Ne-a luat mai bine de două săptămâni ca să ajungem în punctul ăsta. Crăciunul trecuse de mult, iar o săptămână mai târziu deceniul se încheiase. Effing nu acorda însă prea multă atenție acestor repere. Gândurile lui erau fixate asupra unei perioade de demult și se adâncea în propria poveste cu o grijă inepuizabilă, nelăsând să-i scape nimic, revenind asupra spuselor sale ca să adauge și celelalte detalii, stăruind asupra celor mai subtile nuanțe într-un efort suprem de a-și reînvia trecutul. După un timp, am renunțat să mă mai întreb dacă-mi spune sau nu adevărul. Povestea lui căpătase o turnură fantasmagorică în acel moment, iar uneori nu părea să-și amintească întâmplările concrete ale vieții lui, ci mai degrabă să inventeze o parabolă care să-i explice sensul ascuns. Peștera sihastrului, sacii cu bani, episoadele cu împușcături de film western... totul era atât de tras de păr și, cu toate astea, tocmai neverosimilul poveștii era probabil elementul ei cel mai convingător. Nu părea posibil să fi fost scornită de cineva, iar Effing o spunea atât de bine, cu o sinceritate atât de înduioșătoare, încât m-

am lăsat purtat de ea, refuzând să mă mai întreb dacă aceste evenimente se petrecuseră sau nu în realitate. Ascultam, îmi notam tot ce spunea, nu-l întrerupeam niciodată. În ciuda dezgustului pe care mi-l inspira uneori, nu puteam să nu-l privesc ca pe un spirit înrudit. Poate că a început de la episodul peșterii. În definitiv, aveam propriile amintiri cu traiul într-o peșteră, iar când mi-a descris singurătatea în care se cufundase atunci, m-a șocat să-l aud povestind aceleași lucruri pe care le simțisem și eu. Povestea mea era la fel de absurdă ca a lui Effing, dar știam că, dacă aș fi ales vreodată să i-o povestesc, el ar fi crezut fiecare cuvânt.

Cu fiecare zi, atmosfera din casă devenea tot mai apăsătoare. Afară pândea o vreme feroce — o ploaie rece, străzi acoperite de gheață, vânturi care te sfredeau —, așa că, o perioadă, am fost nevoiți să renunțăm la plimbările de după-amiază. Effing a dublat timpul dedicat pregătirii necrologului, retrăgându-se mereu după prânz pentru o

scurtă siestă și apărând în jur de două și jumătate–

trei, gata să continue alte câteva ore. Nu știu de unde găsea atâta energie să

continue în ritmul ăsta, dar, lăsând la o parte pauzele mai lungi dintre fraze, vocea nu dădea semne să-l părăsească. Trăiam în vocea aia ca într-o cameră, o cameră fără ferestre care se micșora cu fiecare zi. Effing purta plasturii pe ochi aproape tot timpul și nu mă mai puteam amăgi cu gândul că între noi exista cine știe ce legătură. El era singur cu povestea lui, iar eu, singur cu cuvintele pe care le turna în șuvoaie. Aceste cuvinte au umplut treptat fiecare centimetru pătrat din jurul meu, iar în cele din urmă am rămas fără aer din pricina lor. Dacă n-ar fi fost Kitty, probabil că m-aș fi sufocat. După ce terminam de lucrat cu Effing, ne vedeam câteva ore și căutam să petrec alături de ea cea mai mare parte a nopții.

De mai multe ori, m-am întors abia a doua zi dimineăța. Doamna Hume știa tot, dar dacă Effing a aflat vreodată de ieșirile mele, nu mi-a spus niciun cuvânt.

Singurul lucru care-l interesa era să apar la micul dejun, în fiecare dimineăță, la opt fix, obligație de care m-am achitat mereu cu maximă punctualitate.

După ce a părăsit peștera, mi-a povestit, a călătorit prin deșert timp de câteva zile, ajungând în orașul Bluff. Din acea clipă, totul a devenit mai ușor. S-a îndreptat spre nord, trecând prin fiecare oraș, și s-a înapoiat la Salt Lake City înainte de sfârșitul lui iunie, când s-a urcat în tren cu un bilet spre San Francisco.

Ajuns în California, și-a inventat noul nume, devenind Thomas Effing în prima seară, la hotel, când a semnat în registru la recepție. Voia ca Thomas să trimită la Moran, mi-a spus, dar în clipa în care a pus stiloul pe hârtie și-a dat seama că

Tom fusese și numele pustnicului, nume care-i aparținuse în secret mai bine de un an. A luat această coincidență drept un semn bun, ca și când alegerea ar fi fost

inevitabilă. Cât despre numele de familie, a spus, nu trebuia să-mi dea explicații.

Îmi zisese deja că Effing e un joc de cuvinte și, dacă nu cumva înțelesesem greșit, cred că știam de unde vine. Scriind numele Thomas, își amintise probabil de Toma Necredinciosul. Epitetul făcuse

loc altuia, Toma nenorocitul, care, de dragul prescurtării, fusese transformat încă o dată în f-ing¹. Astfel, a ajuns Thomas Effing, omul care-și nenorocise viața. Dat fiind apetitul lui pentru glume scabroase, mi-am imaginat cât era de încântat de sine.

Încă de la început, am tot așteptat să ajungă la episodul accidentului. Stâncile din Utah mi se păruseră decorul posibil pentru o astfel de nenorocire, dar cu fiecare zi povestea lui mai avansa puțin și, cu toate astea, nu amintea nimic despre împrejurările în care fusese mutilat. Călătoria alături de Scoresby și Byrne, întâlnirea cu George Gură-Hadă, confruntarea cu frații Gresham: trecuse prin toate, rând pe rând, nevătămat. Apoi a sărit la episodul San Francisco și mă

îndoiam că va mai atinge vreodată subiectul cu pricina. A petrecut mai mult de o săptămână explicându-mi ce făcuse cu banii, enumerându-mi investițiile, afacerile încheiate, riscurile nebunești pe care și le asumase la bursă. În nouă

luni, se îmbogățise din nou, aproape la fel ca înainte: avea o casă pe Russian Hill, cu tot cu servitori, avea o mulțime de femei la dispoziție, era primit în cele mai selecte cercuri. S-ar fi putut obișnui definitiv cu acest stil de viață (de fapt, aceeași viață de care avusese parte încă din copilărie), dacă nu s-ar fi petrecut un incident anume, la un an de zile după întoarcerea lui. Invitat la o serată, alături de alți douăzeci de oaspeți, a întâlnit deodată o figură cunoscută din trecut, un bărbat care-i fusese coleg tatălui său la New York mai bine de zece ani. Alonzo Riddle era bătrân la vremea aceea, dar când i-a fost prezentat lui Effing și i-a strâns mâna, nu e nicio urmă de îndoială că acesta l-a recunoscut. Surprins peste măsură, Riddle chiar a lăsat să-i scape că Effing semăna leit cu cineva pe care-l cunoscuse demult. Effing a bagatelizat coincidența, făcând glume despre cum fiecare din noi are o sosie pe undeva, însă Riddle era mult prea uimit ca să

renunțe și a început să le spună lui Effing și celorlalți invitați povestea dispariției lui Julian Barber. Pentru Effing, a fost un moment oribil și a petrecut întreaga seară într-o stare de panică, neputând să scape de privirile curioase și bănuitoare ale lui Riddle.

După acest incident, a înțeles că situația lui era cât se poate de precară. Mai devreme sau mai târziu, avea să dea peste un alt om din trecutul lui și nu avea nicio garanție că norocul pe care-l avusese cu Riddle se putea repeta. Următorul care-l va recunoaște va fi și mai sigur pe sine, mai insistent în acuzații și, înainte ca Effing să-și dea seama, totul să se întoarcă împotriva lui. Ca măsură de

precauție, a încetat brusc să mai dea petreceri ori să accepte invitații, dar știa că

acest lucru nu-i putea fi de niciun folos pe termen lung. La un moment dat, oamenii aveau să observe că se retrăsese din viața mondenă, ceea ce avea să le ațâțe curiozitatea, să ducă la bârfe și apoi, inevitabil, la necazuri. Era în noiembrie 1918. Armistițiul fusese semnat și Effing știa că zilele lui în America erau numărate. În ciuda acestei certitudini, și-a dat seama că nu avea ce face. S-a lăsat pradă inerției, incapabil să-și facă planuri ori să se gândească la posibilitățile ce-i rămâneau deschise. Copleșit de vinovăție, de batjocura adusă

propriei vieți, s-a dedat fanteziei nesăbuite de a se întoarce în Long Island la adăpostul unei minciuni uriașe care să justifice toate cele întâmplate. Planul era cu neputință de îndeplinit, dar Effing se agăța de el ca de un vis al mântuirii, încăpățânându-se să invoce mereu false soluții, una după alta, incapabil să

acționeze. Câteva luni în șir, s-a rupt complet de lume, dormind ziua în camera lui întunecoasă, iar noaptea aventurându-se în Chinatown. În fiecare noapte. Nu-și dorea niciodată să meargă acolo, dar nu găsea curajul necesar să nu o facă.

Împotriva propriei voințe, s-a apucat să bată bordelurile, bombele unde se fuma opiu și sălile de pariuri, toate ascunse în labirintul străduțelor înguste. Căuta uitarea, mi-a spus, încercând să se înece într-o degradare vecină cu scârba de sine care îl cuprinsese. Noptile i s-au transformat într-un abur toxic de țăcănit de ruletă și fum, de chinezoaice știrbe și cu fețe pline de vărsat, de odăi prost aerisite și greață. Sumele risipite erau de o extravaganță colosală, astfel încât în august își cheltuise deja o treime din avere în acest dezmăț. Și totul ar fi continuat astfel până la final, a spus, până când ar fi ajuns fie să se sinucidă, fie să rămână sărac lipit, dacă soarta nu l-ar fi pedepsit, rupându-l în două. Nu i se putea întâmpla ceva mai violent, mai neașteptat, însă, în ciuda nefericirii pe care a dezlănțuit-o, adevărul e că doar un dezastru l-ar mai fi putut salva.

Ploua în noaptea aceea, a spus Effing. Petrecuse câteva ore în Chinatown și se întorcea acasă, împleticindu-se din pricina drogurilor, abia conștient de locul unde se afla. Era trei sau patru dimineața și începuse să urce panta abruptă care ducea spre casa lui, oprindu-se la fiecare felinar ca să-și tragă sufletul. Undeva, pe la începutul plimbării, își pierduse umbrela, iar când a ajuns în vârful ultimului deal era înmuiat până la piele. Cu ploaia răpăind pe asfalt și capul înotând în torpoarea opiului, nu l-a auzit pe străin apropiindu-se din

spate. În clipa asta înainta greoi pe stradă, iar în clipa următoare parcă se prăvălise peste el o clădire. Habar nu avea ce era — o bâtă, o cărămidă, patul unui revolver, putea fi orice. Nu a simțit decât forța loviturii, o teribilă bufnitură la baza craniului, după care s-a prăbușit instantaneu pe asfalt. Trebuie să fi fost în stare de inconștiență doar câteva clipe, căci următorul lucru de care-și amintea era că

deschisese ochii, simțindu-se stropit cu apă. Aluneca pe deal, prăvălindu-se pe asfaltul umed cu o viteză de necontrolat: cu capul înainte, pe burtă, cu mădulele zbătându-se cumplit în încercarea de a se prinde de ceva care să-l oprească din iureșul căderii. Cu toate eforturile, nu se mai putea opri, nu se putea ridica, nu putea face nimic decât să se rostogolească de parcă ar fi fost o gânganie rănită. La un moment dat, trebuie să-și fi răsucit trupul astfel încât traiectoria să devină ușor oblică și, deodată, și-a dat seama că era pe cale de a fi azvârlit de pe bordură drept în stradă. S-a încordat, pregătindu-se de lovitură, însă ajuns chiar pe margine s-a rotit la optzeci-nouăzeci de grade și a intrat drept în stâlpul unui felinar, iar coloana i s-a izbit cu toată greutatea de lucrătura din fier forjat. În aceeași clipă, a auzit o pocnitură și a simțit o durere cum nu mai cunoscuse niciodată, atât de grotescă și de puternică, încât a crezut că-i explodase tot trupul.

Nu mi-a înșiruit amănuntele medicale ale traumatismului.

Prognosticul conta și nu a trecut mult până când medicii au ajuns la un verdict. Îl lăsaseră picioarele și, indiferent de tratamentul pe care l-ar fi urmat, nu avea să mai meargă

vreodată. În mod ciudat, mi-a spus, Effing a primit vestea ca pe o ușurare.

Fusese pedepsit și, pentru că pedeapsa primită era teribilă, nu mai avea de ce să

se pedepsească singur. Își plătise crima și, dintr-odată, era exonerat: vinovăția dispăruse, la fel și frica de a fi prins, la fel și groaza. Dacă accidentul ar fi fost de altă natură, poate că n-ar fi avut același efect asupra lui, însă de vreme ce nu-l văzuse pe atacator, de vreme ce de la bun început nu cunoștea motivul pentru care fusese atacat, s-a grăbit să interpreteze totul ca pe o răzbunare cosmică. I se administrase o doză din cea mai pură judecată pe care o putea primi; o lovitură

brutală și anonimă se pogorâse din înaltul cerului și îl strivise, arbitrar și fără

milă. Nu avusese timp să se apere ori să-și pledeze cauza. Înainte de a-

și da seama că începuse, procesul era deja încheiat, sentința dată, iar judecătorul părăsise sala.

I-a luat nouă luni să se recupereze (atât cât se mai putea recupera), după care s-a apucat de pregătiri ca să plece din țară. Și-a vândut casa, și-a transferat averea într-un cont elvețian și și-a cumpărat un pașaport fals pe numele de Thomas Effing, de la un bărbat cu legături printre anarho-sindicaliști. Raidurile lui Palmer erau în toi, sindicaliștii¹¹ erau linșați, Sacco și Vanzetti fuseseră arestați, iar majoritatea grupărilor radicale se făcuseră nevăzute. Falsificatorul de pașapoarte era un imigrant ungur care-și câștiga pâinea într-un subsol aglomerat din cartierul The Mission, iar Effing ținea minte că-i plătise scump documentul.

Omul era în pragul unei căderi nervoase, mi-a spus, și pentru că-l suspecta pe

Effing de a fi fost agent sub acoperire, chitit să-l aresteze după ce-i rezolva treaba, l-a amânat timp de mai multe săptămâni, servindu-i scuze trase de păr la fiecare nou termen. Creștea și prețul de fiecare dată, dar cum banii erau grija cea mai mică a lui Effing la acea vreme, a pus capăt tergiversărilor anunțându-l că-i va plăti dublul celei mai mari sume pe care i-ar fi cerut-o dacă avea pașaportul gata a doua zi dimineața la ora nouă. Ungurului i s-a părut mult prea tentant ca să nu-și asume riscul — suma depășea acum opt sute de dolari —, iar când Effing i-a înmănat banii în dimineața următoare, fără să-l aresteze, anarhistul a clacat în cele din urmă, plângând isteric și sărutându-i mâna recunoscător. A fost ultima întâlnire avută cu un american timp de douăzeci de ani, iar amintirea acelui om zdrobit nu l-a părăsit niciodată. Întreaga țară se dusesse de răpă, se gândea, și astfel a putut să-și ia rămas-bun fără regrete.

În septembrie 1920, s-a îmbarcat pe S.S. Descartes și a plecat spre Franța, prin Canalul Panama. Nu avea vreun motiv anume de a merge în Franța, însă nici vreun motiv întemeiat de a nu merge. O vreme, s-a gândit să se mute într-o colonie liniștită, poate în America Centrală ori pe o insulă din Pacific, dar gândul de a-și petrece restul vieții într-o junglă, chiar și așa, ca un mic rege printre nativii inocenți și adoratori, nu-i stârnea imaginația. Nu căuta paradisul, ci voia pur și simplu o țară în care să nu se plictisească. Anglia nici măcar nu era în cărți (îi găsea pe englezi demni de dispreț) și, deși francezii nu erau cu nimic mai buni, avea amintiri frumoase legate de anul petrecut la Paris, în tinerețe. Și Italia îl atrăgea, dar faptul că franceza era singura limbă străină pe care o vorbea fluent a înclinat talerul către Franța. Măcar acolo avea să mănânce bine și să bea vinuri de calitate. Era adevărat

că la Paris se putea întâlni cu prietenii artiști de la New York, dar perspectiva aceasta nu-l mai înspăimânta. Accidentul schimbase totul.

Julian Barber murise. Nu mai era artist, era un nimeni. Era Thomas Effing, un imigrant paralic, ținut într-un scaun cu roțile, iar dacă cineva îi punea la îndoială identitatea, avea să-i spună să se ducă dracului. Foarte simplu. Nu-i mai păsa ce crede lumea, iar dacă trebuia să mintă în legătură cu persoana lui din când în când, asta avea să facă. În definitiv, totul era o prefăcătorie și puțin conta ce avea să se aleagă de unul ca el.

Și-a continuat povestea încă două sau trei săptămâni, dar nu m-a mai captivat la fel ca înainte. Esențialul fusese deja dezvăluit. Nu mai rămânea niciun secret de mărturisit, niciun adevăr obscur de smuls. Cele mai spectaculoase aventuri din viața lui Effing se derulasera în America, în anii scurși între plecarea lui către Utah și accidentul din San Francisco, iar odată sosit în Europa, povestea s-a banalizat, devenind o compilație de fapte și întâmplări, o cronică a trecerii

timpului. Effing știa asta, așa mi s-a părut și, deși nu mi-a spus-o direct, maniera lui de a povesti s-a schimbat, a început să piardă concizia și onestitatea ultimelor episoade. Acum divaga mai mult, părea să-și piardă șirul gândurilor mai des și chiar să eșueze în contradicții evidente. Într-o zi, de exemplu, pretindea că-și petrecuse acei ani lăncezind — citind, jucând șah, omorându-și timpul în bistrouri la colț de stradă —, iar în ziua următoare își relua poveștile despre afacerile complicate în care se lansase, tablourile pe care le pictase, distrugându-le apoi, librăria pe care o avusese, despre cum lucrase ca spion sau cum strânsese bani pentru armata republicană din Spania. Fără îndoială că mințea, dar m-a frapat faptul că o făcea mai mult din obișnuință decât din intenția de a mă păcăli.

Spre final, mi-a vorbit înduioșător despre prietenia lui cu Pavel Shum, mi-a povestit în detaliu cum a continuat să facă sex, în ciuda handicapului, și s-a lansat în câteva perorații în jurul teoriilor lui despre univers: electricitatea gândurilor, înlănțuirea materiei, transmigrația sufletelor. În ultima zi, mi-a povestit cum a reușit, împreună cu Pavel, să fugă din Paris înainte ca nemții să

intre în Franța, a reluat povestea întâlnirii cu Tesla în Bryant Park, apoi, fără

vreun semn pregătitor, a încremenit în mijlocul povestirii:

— Gata, ajunge, mi-a spus. O lăsăm aici.

— Dar mai avem o oră până la prânz, am protestat timid, uitându-mă la ceasul de pe șemineu. Mai e timp destul cât să trecem la următorul episod.

— Nu mă contrazice, băiete. Când spun că s-a terminat, înseamnă că s-a terminat.

— Dar n-am ajuns decât în 1939. Mai avem treizeci de ani de umplut.

— Nu sunt importanți. Îi poți expedia într-o singură frază. „După ce a părăsit Europa, la începutul celui de-al Doilea Război Mondial, domnul Effing s-a întors la New York, unde și-a petrecut ultimii treizeci de ani din viață.“ Ceva de felul ăsta. Nimic complicat.

— Atunci înseamnă că nu vorbiți doar despre ziua de azi. Vă referiți la întreaga poveste. Vreți să spuneți că am ajuns la final, asta e?

— Credeam că am clarificat asta deja.

— Nu contează, acum înțeleg. Tot nu are logică, dar înțeleg.

— Nu mai avem timp, fraiere, de-aia. Dacă nu ne apucăm odată să scriem necrologul ăla nenorocit, nu va mai fi gata în veci.

În următoarele douăzeci de zile mi-am petrecut fiecare dimineață în cameră, bătând la bătrâna Underwood diferite versiuni ale vieții lui Effing. Aveam una sumară, de trimis la ziar, cinci sute de cuvinte seci care nu făceau decât să atingă

faptele la suprafață. Exista și o versiune completă, intitulată Misterioasa viață a lui Julian Barber, care s-a dovedit a fi o relatare plină de senzational, de vreo trei mii de cuvinte, pe care Effing mi-a cerut s-o trimit unei reviste de artă după

moartea lui. În fine, exista o versiune editată a întregii transcrieri, povestea lui Effing spusă de el însuși. Se întindea pe mai mult de o sută de pagini și a fost cea la care am lucrat cel mai intens, eliminând grijuliu repetițiile și expresiile vulgare, cizelând propozițiile, străduindu-mă să torn vorbele lui în formă scrisă

fără a le răpi forța. A fost un drum dificil, plin de capcane, după cum mi-am dat seama, și în multe situații a trebuit să reconstruiesc pasajele aproape în întregime ca să rămân fidel înțelesului lor original. Nu știam cum avea de gând Effing să

folosească această autobiografie (în sensul cel mai strict, nu mai era

un necrolog), însă ținea vădit să iasă impecabil și m-a pisat îndelung în privința revizuirii, certându-mă și zbierând la mine ori de câte ori îi citeam o frază care nu-i plăcea. Ne împotmoleam în aceste ședințe editoriale în fiecare după-amiază, scoțându-ne ochii pentru fiecare subtilitate stilistică. A fost o experiență

epuizantă pentru amândoi (două firi încăpățânate, încleștate într-o luptă pe viață

și pe moarte), însă, pe rând, am căzut de acord în privința fiecărei variante, iar pe la începutul lui martie treaba era deja încheiată.

În ziua următoare, am găsit trei cărți pe pat. Erau scrise de cineva pe nume Solomon Barber și, deși Effing nu-mi spusese nimic la masa de prânz, am presupus că el le pusese acolo. Era un gest tipic pentru Effing — indirect, obscur, aparent gratuit —, dar îl cunoșteam destul de bine la vremea aceea cât să-mi dau seama că asta era maniera lui de a mă împinge să le citesc. Dat fiind numele autorului, părea destul de limpede că nu e o rugămintă întâmplătoare. Cu câteva luni înainte, bătrânul folosisese cuvântul „consecințe“ și m-am întrebat dacă

nu cumva se pregătea să abordeze subiectul.

Cărțile erau despre istoria Americii și fiecare apăruse la o altă editură

universitară: Bishop Berkeley and the Indians¹² (1947), The Lost Colony of Roanoke (1955) și The American Wilderness (1963). Notele biografice de pe

supracopertă erau sumare, dar, punând cap la cap diversele frânturi de informație, am aflat că Solomon Barber își luase doctoratul în istorie în 1944, publicase articole în numeroase jurnale academice și predase la câteva licee din Vestul Mijlociu. Trimiterea la anul 1944 era crucială. Dacă Effing își lăsase nevasta gravidă cu puțin înaintea plecării lui, în 1916, asta însemna că fiul lui se născuse în anul următor, adică în 1944 ar fi avut 27 de ani — o vârstă potrivită

pentru obținerea doctoratului. Totul părea să se potrivească, dar nu m-am grăbit să trag nicio concluzie. A trebuit să mai aștept încă trei zile până când Effing a abordat subiectul și abia atunci mi s-ar fi adeverit bănuielile.

— Presupun că nu te-ai uitat pe cărțile pe care ți le-am lăsat în cameră marți, a spus calm, ca unul care ar fi cerut încă un cub de zahăr pentru ceai.

— M-am uitat pe ele, i-am răspuns. Ba chiar m-am apucat să le citesc.

— Mă uimești, băiete. Dată fiind vârsta pe care o ai, încep să cred că pentru tine mai există speranță.

— Pentru toți există speranță, domnule. Asta ține lumea în viață.

— Scutește-mă de aforisme, Fogg. Cum ți s-au părut?

— Le-am găsit admirabile. Bine scrise, riguros argumentate și pline de informații inedite.

— De exemplu?

— De exemplu, n-am știut niciodată despre planurile lui Berkeley de a-i educa pe indienii din Insulele Bermude și habar n-aveam de anii pe care i-a petrecut în Rhode Island. Toate astea au fost o mare surpriză, dar partea cea mai interesantă

a cărții mi se pare felul în care Barber leagă experiențele lui Berkeley de teoriile lui filosofice asupra percepției. Mi s-a părut un lucru inteligent și original, foarte profund.

— Dar celelalte cărți?

— La fel. Nu știam multe nici despre Roanoke. Barber aduce argumente solide pentru a elucida misterul, așa mi s-a părut, și tind să fiu de acord cu el în privința colonizatorilor pierduți care au supraviețuit unindu-și forțele cu indienii croatan.

Mi-a plăcut și materialul de fundal despre Raleigh și Thomas Harriot. Știați că

Harriot a fost primul om care a privit Luna prin telescop? Mereu am crezut că

primul a fost Galilei, dar Harriot i-a luat-o, de fapt, înainte cu câteva luni.

— Da, băiete, știam asta. Nu trebuie să-mi ții prelegeri.

— Nu fac decât să vă răspund la întrebare. M-ați întrebat ce am învățat, așa că v-am spus.

— Nu fi obraznic. Eu sunt cel care pune întrebări aici. Ne-am înțeles?

— Înțeles. Mă puteți întreba orice, domnule Effing, dar nu-i nevoie s-o

luați pe ocolite.

— Ce vrei să spui?

— Că nu trebuie să mai irosim timpul. Mi-ați pus cărțile în cameră pentru că

voiati să-mi spuneți ceva și nu văd de ce n-o faceți.

— Măi, măi, da' ce deștepți mai suntem azi!

— Nu e chiar așa greu să-ți dai seama.

— Într-adevăr, nu e greu. Ți-am sugerat-o deja, cred.

— Solomon Barber este fiul dumneavoastră.

Effing s-a oprit îndelung, parcă încă nevrând să recunoască adevărul către care ne purta conversația. A rămas privind în gol, și-a scos ochelarii fumurii, curățându-și lentilele cu o batistă — gest inutil și improbabil pentru un orb —, apoi a fornăit de undeva din adâncurile gâtului.

— Solomon, a spus. Un nume cu adevărat îngrozitor. Dar eu n-am avut niciun amestec în asta. Nu poți boteza pe cineva fără să știi că există, nu?

— V-ați întâlnit vreodată?

— Niciodată nu l-am întâlnit, și nici el pe mine. Din câte știe, tatăl lui a murit în Utah, în 1916.

— Când ați aflat de existența lui?

— În 1947. A fost meritul lui Pavel Shum, el mi-a deschis calea. Într-o zi, a venit cu un exemplar din cartea despre episcopul Berkeley. Pavel era un mare, mare cititor, cred că ți-am spus, iar când a început să vorbească despre acest tânăr istoric pe nume Barber, evident că am ciulit urechile. Pavel nu știa nimic despre viața mea de dinainte, așa că a trebuit să mă prefac că mă interesează cartea ca să

aflu mai multe despre cel care o scrisese. Nimic nu era sigur la vremea aia.

Barber nu e un nume așa de rar, în definitiv, și n-aveam niciun motiv să cred că

Solomon ăsta avea vreo legătură cu mine. Oricum, am avut o presimțire, iar dacă

am învățat ceva în lunga și stupida mea carieră de ființă omenească, acest lucru e cât de important este să dai atenție presimțirilor. Am inventat o poveste încălцитă

ca să-l conving pe Pavel, deși probabil că nu era nevoie. Ar fi făcut orice pentru mine. Dacă i-aș fi cerut să meargă la Polul Nord, s-ar fi grăbit într-acolo. Nu aveam nevoie decât de câteva informații, dar am simțit că e mult prea riscant să

abordez direct problema, așa că i-am spus că mă gândeam să întemeiez o fundație care să ofere un premiu anual unui tânăr scriitor valoros. Barber ăsta îmi pare promițător, i-am spus, ce-ar fi să facem niște săpături, să vedem dacă nu i-ar prinde bine niște bani în plus? Pavel s-a arătat entuziast. În ceea ce-l privea, nu exista o faptă mai bună pe pământ decât să încurajezi viața spirituală.

— Dar Elizabeth? N-ați aflat niciodată ce s-a întâmplat cu ea? N-ar fi fost prea greu să aflați dacă avea un fiu sau nu. Cred că sunt zeci de feluri de a obține o astfel de informație.

— Fără îndoială. Dar îmi promisesem să nu mă mai interesez de Elizabeth. Eram curios — ar fi fost imposibil să nu fiu curios —, însă în același timp nu voiam să

deschid din nou cutia aia cu viermi. Trecutul era trecut, prin urmare definitiv închis pentru mine. Dacă era sau nu în viață, dacă se recăsătorise sau nu — la ce bun să afli toate acestea? M-am străduit să rămân în umbră. Era o tensiune puternică în alegerea asta a mea, care m-a ajutat să aflui cine sunt, m-a făcut atent la faptul că eram altul acum. Nu mai aveam cale de întoarcere — doar asta conta.

Fără regrete, fără milă, fără sentimentalisme. Refuzând să aflui ce se întâmplase cu Elizabeth, m-am dovedit puternic.

— Dar ați vrut să aflați dacă aveți sau nu un fiu.

— Asta-i altceva. Dacă eram responsabil pentru aducerea pe lume a unei alte ființe, era dreptul meu să știu. Nu voiam decât să aflui cum stăteau lucrurile, nimic mai mult.

— I-a luat mult lui Pavel să obțină informația?

— Nu prea mult. A făcut cercetări și a descoperit că Solomon Barber

preda la un liceu prăpădit din Vestul Mijlociu — în Iowa, Nebraska, nu mai știu unde. Pavel i-a trimis o scrisoare despre cartea lui, o scrisoare admirativă, ca să zic așa. Apoi totul a mers de la sine. Barber i-a trimis un răspuns elegant, iar Pavel i-a scris din nou, spunându-i că avea să treacă prin Iowa sau Nebraska și ar fi vrut să știe dacă se puteau întâlni. O întâmplare fericită, desigur. Ha! De parcă ar exista o asemenea întâmplare. Barber a spus că ar fi încântat să-l cunoască și chiar așa s-a întâmplat. Pavel a luat trenul către Iowa sau Nebraska, au petrecut o seară

împreună, apoi Pavel s-a întors cu toate informațiile pe care le doream.

— Adică?

— Adică: Solomon Barber se născuse în Shoreham, Long Island, în 1917.

Adică: tatăl lui fusese pictor și murise în Utah, cu multă vreme în urmă. Adică: mama lui murise încă din 1939.

— Anul în care v-ați întors în America.

— Da, așa s-ar părea.

— Și apoi?

— Și apoi, ce?

— Ce s-a mai întâmplat?

— Nimic. I-am spus lui Pavel că mă răzgândisem în privința fundației și asta a fost tot.

— Și n-ați mai vrut să-l vedeți... E greu de crezut că ați putut renunța așa, pur și simplu.

— Aveam motivele mele, băiete. Nu zic că mi-a fost ușor, însă am rezistat. Am strâns din dinți și am îndurat.

— Ce nobil din partea dumneavoastră!

— Da, într-adevăr. Sunt un prinț înnăscut.

— Și acum?

— În ciuda tuturor lucrurilor, nu i-am pierdut urma. Pavel a continuat

să

corespundeze cu el, m-a ținut la curent cu tot ce făcea Barber. De-aia îți spun acum toată povestea. Vreau să faci ceva pentru mine după ce mor. Pot să se ocupe și avocații, însă aș prefera să o faci tu. Te-ai descurca mai bine decât ei.

— La ce vă referiți?

— O să-i las banii mei. Va fi ceva și pentru doamna Hume, desigur, dar restul merge la fiul meu. Bietul amărât și-a bulibășit viața în asemenea hal, încât poate că-i va face bine. E o epavă: un grăsan celibatar, fără copii, o epavă, un dezastru ambulant. Cu toată inteligența și talentul lui, cariera nu i-a fost decât un mare eșec. A fost concediat prin anii patruzeci din cauza unui scandal — se apucase să

pipăie elevi, din câte știu —, apoi, când să se pună din nou pe picioare, l-a izbit din plin afacerea McCarthy și s-a prăbușit din nou. Și-a petrecut viața prin fundăturile cele mai sordide, predând la licee de care n-a auzit nici dracu’.

— Sună jalnic.

— Chiar așa e. Jalnic. Sută la sută.

— Și ce am eu de-a face cu asta? Îi lăsați banii prin testament, iar avocații i-i înmânează. Pare destul de simplu.

— Vreau să-i trimiți autoportretul meu. De ce crezi că am muncit atâta la el? Nu ca să ne omorâm timpul, băiete, ci într-un scop anume. Întotdeauna am un scop în ceea ce fac, ține minte asta. După ce mor, vreau să-i trimiți hârtoagele, alături de o scrisoare explicativă. E clar?

— Nu tocmai. După ce v-ați ținut departe de el din 1947, nu înțeleg cum se face că, brusc, sunteți atât de nerăbdător să intrați în viața lui. N-are sens.

— Cu toții avem dreptul să ne cunoaștem trecutul. Nu pot face mare lucru pentru el, însă măcar în sensul ăsta pot să-l ajut.

— Chiar dacă ar prefera să nu știe?

— Exact, chiar dacă ar prefera să nu știe.

— Nu mi se pare cinstit.

— Păi, cine a vorbit de cinste? N-are nimic de-a face cu asta. M-am

ținut departe de el în timpul vieții, însă acum, că sunt mort, e timpul ca povestea să iasă la suprafață.

— Mie nu-mi păreți mort defel.

— Vine și asta, vezi tu. Vine și asta foarte curând.

— Ziceți așa de luni de zile, dar sunteți mai sănătos ca oricând.

— Ce zi e azi?

— Douăsprezece martie.

— Asta înseamnă că mai am două luni. Voi muri pe douăsprezece mai, peste fix două luni.

— N-aveți cum să știți asta. Nimeni nu știe.

— Dar eu știu, Fogg. Fii atent la ce spun. Fix de azi în două luni voi fi mort.

După această conversație ciudată, am revenit la rutina noastră inițială. Dimineața îi citeam, iar după-amiaza mergeam la plimbare. Aveam același program, însă

mie nu-mi mai părea la fel. Cu ceva timp în urmă, Effing avusese un anume plan de lectură, însă acum alegerile lui mi se păreau arbitrare, complet lipsite de coerență. Într-o zi, îmi cerea să-i citesc din Decameron sau din O mie și una de nopți. În ziua următoare, voia Comedia erorilor, iar peste încă o zi se lipsea cu totul de cărți și mă punea să-i citesc știrile sportive despre antrenamentele echipelor de baseball din Florida. Sau poate se hotărâse ca de acum încolo să

aleagă la întâmplare, să treacă în revistă cât mai multe lucrări pentru a-și lua rămas-bun de la ele, ca și cum și-ar fi luat rămas-bun de la lume. Trei sau patru zile în șir m-a pus să-i citesc romane pornografice (dosite undeva într-un dulap, sub bibliotecă), dar nici măcar ele n-au reușit să-l incite. De vreo două ori a chicotit, amuzat, însă apoi a reușit să adoarmă în mijlocul unuia dintre cele mai fierbinți pasaje. Am continuat să citesc în timp ce el moțăia, iar când s-a trezit, o jumătate de oră mai târziu, mi-a spus că exersează cum e să fii mort.

— Vreau să mor gândindu-mă la sex, a bălmăjit el. Nu există cale mai bună de a te duce decât asta.

Nu mai citisem pornografie până atunci, iar cărțile mi s-au părut și

absurde, și excitante. Întruna din zile, am memorat câteva dintre cele mai bune pasaje și le-am recitat lui Kitty, când ne-am văzut în seara aceea. S-au dovedit a avea și asupra ei același efect. O făceau să râdă, însă în același timp o făceau să-și arunce hainele de pe ea și să sară în pat.

Nici plimbările n-au mai fost la fel. Effing nu se mai entuziasma și, în loc să mă

pișeze să-i descriu lucrurile întâlnite pe drum, stătea acolo în tăcere, gânditor și retras. Prin forța obișnuinței, am continuat să fac comentarii, dar abia dacă părea să mai asculte și, în absența remarcilor acide ale lui Effing și a criticilor lui, am simțit că începe să-mi piară entuziasmul. Pentru prima oară de când îl cunoșteam, Effing părea absent, detașat de lucrurile din jur, aproape placid. Am vorbit cu doamna Hume despre schimbările pe care le observasem la el și mi-a mărturisit că începuseră să o îngrijoreze și pe ea. Fizic însă niciunul dintre noi nu detectase vreo schimbare în rău a stării lui. Mânca la fel de mult sau de puțin ca înainte. Digestia era normală: nu se plângea de disconfort sau de dureri. Această

stranie perioadă de letargie a durat cam trei săptămâni. Apoi, exact când începusem să cred că Effing se afla cu adevărat într-o perioadă de declin, a apărut într-o dimineață la micul dejun exact cum îl știam, ba chiar plesnind de voie bună și mai fericit decât îl văzusem vreodată.

— Gata, m-am hotărât, a anunțat izbind cu pumnul în masă atât de tare încât tacâmurile din argint au început să zornăie. Zi după zi, am tot meditat la asta, am rumegat problema în fel și chip, în căutarea planului perfect. După mult chin, sunt fericit să te înștiințez că am stabilit! Stabilit! E cea mai bună idee care mi-a venit vreodată, zău așa. E o capodoperă, o capodoperă absolută. Ești pregătit să

ne distrăm, băiete?

— Cum să nu, i-am răspuns, gândindu-mă că cel mai bine era să-i țin isonul.

Întotdeauna sunt gata de distracție.

— Grozav! Așa te vreau, mi-a spus, frecându-și mâinile de încântare. Vă promit, copii, va fi un minunat cântec de lebadă, o reverență finală de o eleganță

nemaivăzută. De ce condiții de climă dispunem astăzi?

— Senin și răcoare, a spus doamna Hume. Au zis la radio că ar putea urca până

la zece grade la amiază.

— Senin și răcoare, a repetat Effing, vreo zece grade. Mai bine nici că se putea.

Dar data, Fogg, în ce dată suntem?

— Întâi aprilie, începutul lunii.

— Întâi aprilie! Ziua farselor și a păcălelilor. În Franța i se spunea Ziua Peștelui.

Păi le pregătim și noi niște pește, să le dăm puțin pe la nas, nu? Le dăm un coș

întreg!

— Mai e vorbă? i-am spus. Le dăm tot tacâmul!

Și Effing a ținut-o tot așa la micul dejun, trăncănind vesel, abia oprindu-se din când în când ca să mai bage în gură câte o lingură de păsat de ovăz. Doamna Hume părea îngrijorată, însă eu m-am simțit încurajat de această izbucnire de energie maniacală. Oriunde ar fi dus, era oricum de preferat săptămânilor mohorâte din urmă. Effing nu era făcut să joace rolul de bătrân îmbufnat, iar eu preferam să-l văd ucis de propriul entuziasm decât s-o ducă așa, într-o tăcere mâhnită.

După micul dejun, ne-a ordonat să-i aducem lucrurile și să-l pregătim de plecare.

L-am înfofolit în echipamentul obișnuit — pătură, eșarfă, palton, pălărie, mănuși —, apoi mi-a poruncit să deschid dulapul și să scot un săculeț din stofă

aflat sub un morman de cizme de piele și de cauciuc.

— Ce zici, Fogg? a întrebat. Crezi că e suficient de mare?

— Depinde la ce vreți să-l folosiți.

— Ca să pun în el banii. Douăzeci de mii de dolari cash.

Înainte să apuc să răspund, doamna Hume ne-a întrerupt:

— Nici să nu vă gândiți, domnule Thomas, a spus. Nu vreau să aud așa ceva. Un orb rătăcind pe străzi cu douăzeci de mii de dolari asupra lui. Scoateți-vă din cap prostia asta.

— Tacă-ți fleanca, cățea! a izbucnit Effing. Taci din gură sau dau cu tine de pământ! Sunt banii mei și fac ce vreau cu ei. Am o gardă de corp de încredere,

așa că n-o să mi se întâmple nimic. Și, oricum, nu-i treaba ta. Pricepi, vacă grasă

ce ești? Dacă-ți mai bagi nasul, te ia mama dracu'!

— Nu-și face decât datoria, i-am spus, încercând să o apăr pe doamna Hume de acest atac dement. N-aveți de ce să vă ambalați.

— Asta e valabil și pentru tine, puțoiule! a țipat el la mine. Fă ce ți se spune sau ia-ți adio de la slujbă. Te dau afară de nu te vezi, una-două! Dacă nu mă crezi, n-ai decât să mă pui la încercare.

— Lua-v-ar gaia, domnule Thomas! a izbucnit doamna Hume. Nu sunteți decât un bătrân bășinos. Sper să vă pierdeți și ultimul bănuț. Sper să vă zboare din geantă și să nu-l mai vedeți niciodată!

— Ha! a exclamat Effing. Ha, ha, ha! Și ce crezi că vreau să fac cu ei, cap sec?

Să-i cheltui? Crezi că Thomas Effing se va înjosi într-atât? Am planuri mari cu banii ăștia, planuri mărețe, cum nici n-ați visat!

— Astea-s goange, a spus doamna Hume. Din partea mea, n-aveți decât să

cheltuiți și un milion de dolari. Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie. M-am spălat pe mâini de dumneavoastră, de dumneavoastră și prostiile dumneavoastră.

— Ei, hai, a spus Effing pe un ton brusc lingușitor. Nu trebuie să te bosumfli, rățușcă mică. I-a căutat mâna și i-a sărutat-o de mai multe ori, cu un aer cât se poate de sincer și de vinovat. Fogg o să aibă grijă de mine. E un flăcău zdravăn și n-o să pățim nimic. Ai încredere în mine, m-am îngrijit de fiecare detaliu al operațiunii, până la cel mai neînsemnat.

— Pe mine nu mă duceți cu preșul, a spus ea, retrăgându-și nervoasă mâna.

Sunteți pus pe șotii, știu eu. Țineți minte că v-am avertizat: nu vreau să veniți la mine cu scuze idioate și să vă dați de ceasul morții. E prea târziu pentru asta.

Proștii rămân proști, asta mi-a zis mama întotdeauna, și a avut dreptate.

— Ți-aș explica totul chiar acum, dac-aș putea, a spus Effing, însă n-avem timp.

Și, pe deasupra, dacă Fogg nu mă scoate de aici cât de curând, o să mă coc sub păturile astea.

— Păi, cărați-vă atunci, a spus doamna Hume. Zău dacă-mi pasă.

Effing a surâs, după care s-a îndreptat în scaun și s-a întors spre mine.

— Ești gata, băiete? a întrebat, mușcând cuvintele ca un căpitan de vas.

— Oricând dați semnalul.

— Bun! S-o ștergem, atunci.

Prima noastră întâlnire a fost Chase Manhattan Bank de pe Broadway, de unde Effing a retras cei douăzeci de mii de dolari. Din pricina sumei mari, tranzacția a durat aproape o oră. A fost nevoie de acordul unui ofițer bancar, după care a mai durat ceva până când casierii au reușit să adune suma în bancnote de cincizeci de dolari, așa cum ceruse Effing. Era client vechi al băncii, „un client important“, după cum i s-a reamintit directorului de mai multe ori, iar acesta, sesizând iminența unei scene penibile, a făcut tot ce i-a stat în putință ca să-l satisfacă.

Mai departe, Effing n-a renunțat la atitudinea secretească. A refuzat să mă lase să-l ajut, iar când și-a scos carnetul de economii din buzunar, a insistat ca eu să nu-l văd, ca și când s-ar fi temut ca nu cumva să-mi dau seama câți bani are în cont.

Depășisem de mult stadiul în care mă simțeam jignit de comportamentul lui, însă

adevărul e că nu mă interesa câtuși de puțin să aflu acea sumă. Când în sfârșit au adus banii, un casier i-a numărat de două ori, după care Effing m-a pus și pe mine să-i număr. Nu mai văzusem niciodată atâta bănet la un loc, însă înainte să

termin de numărât, vraja se risipise, iar banii fuseseră reduși la ceea ce erau de fapt: patru sute de bucăți de hârtie verzuie. Effing a zâmbit satisfăcut când i-am spus că erau toți acolo, apoi mi-a cerut să bag teancurile în săculeț, acesta dovedindu-se destul de voluminos. Am închis fermoarul, am așezat grijuliu sacul în poala lui Effing, apoi l-am scos din bancă. A făcut un scandal întreg până la ușă, agitându-și bastonul și văicărindu-se de parcă venise sfârșitul lumii.

Odată ajunși afară, m-a pus să-l urc pe unul dintre refugiile înconjurat de trafic din mijlocul Broadway-ului. Era un loc teribil de zgomotos, cu mașini și camioane asediindu-ne de ambele părți, însă Effing s-a arătat perfect indiferent la toată vânzoleala. M-a întrebat dacă stă cineva pe bancă, iar când l-am asigurat că nu, mi-a poruncit să mă așez. Purta ochelarii fumurii în ziua aceea și, cu brațele petrecute în jurul sacului pe care îl strângea la piept, arăta și mai puțin uman decât de obicei, ca un colibri uriaș.

— Vreau să discutăm planul înainte de a începe, a spus. Nu puteam vorbi la bancă și nu aveam chef ca femeia aia băgăreață să tragă cu urechea în apartament. Trebuie să-ți fi pus o groază de întrebări și, de vreme ce ești însoțitorul meu, e timpul să dăm cărțile pe față.

— M-am gândit eu că vom ajunge și aici.

— Păi cam așa stau lucrurile, tinere. Viața mea se apropie de sfârșit și, din cauza asta, mi-am petrecut ultimele luni aranjându-mi treburile. Mi-am făcut testamentul, mi-am terminat necrologul, am pus totul în ordine. Un singur lucru îmi mai dă bătaie de cap — o datorie imensă, cum s-ar spune —, iar acum, când mai am câteva săptămâni la dispoziție ca să mă gândesc, am găsit o soluție. În urmă cu cincizeci și doi de ani, după cum ți-am povestit, am găsit un sac de bani.

Am luat banii și i-am folosit ca să fac alți bani, lucru care m-a ținut în viață de atunci și până azi. Acum, ajuns la final, nu mai am nevoie de banii ăștia. Așadar, ce ar trebui să fac cu ei? mă întreb. Singurul lucru cu sens pe care l-aș putea face ar fi să-i dau înapoi.

— Să-i dați înapoi? Păi, cui? Frații Gresham sunt morți și, pe deasupra, banii nici măcar nu erau ai lor. Îi furaseră de la oameni pe care n-aveați cum să-i cunoașteți, de la niște străini anonimi. Chiar dacă ați fi reușit să le aflați identitatea, probabil că au murit între timp.

— Exact. Oamenii sunt morți și nu aș avea cum să dau de moștenitorii lor, nu?

— Asta spuneam și eu.

— Da, dar ai mai spus și că respectivii erau niște străini anonimi. Stai și gândește-te o clipă la asta. Dacă există un lucru de care orașul ăsta nu duce lipsă, aceia sunt străinii anonimi. Străzile sunt pline de ei. Unde întorci capul, dai peste câte un străin anonim. Ne înconjoară cu milioanele.

— Doar nu vorbiți serios!...

— Ba cum să nu! Întotdeauna vorbesc serios. Ar fi trebuit să-ți dai seama de asta până acum.

— Vreți să spuneți să o s-o luăm la picior pe străzi, împărțind bancnote de cincizeci de dolari în stânga și-n dreapta? Vom stârni un scandal nemaipomenit!

Oamenii o s-o ia razna, o să ne facă bucăți...

— Nu și dacă ne facem datoria cum trebuie. Totul e să ai un plan bun, pe care-l avem. Ai încredere în mine, Fogg. Va fi cel mai măreț gest pe care l-am făcut vreodată, realizarea absolută a vieții mele!

Planul era foarte simplu. Decât să ne plimbăm pe străzi în plină zi și să dăm bani în stânga și-n dreapta tuturor trecătorilor (ceea ce ar fi însemnat să strângem în jurul nostru o gloată întreagă, dezlănțuită), urma să ne lansăm într-o serie de atacuri de gherilă în câteva zone alese cu mare grijă. Întreaga operațiune avea să

ne ia zece zile; nu mai mult de patruzeci de oameni aveau să primească bani la o singură ieșire, iar asta avea să reducă drastic posibilitatea vreunui incident. Eu urma să țin banii în buzunar, iar dacă cineva încerca să ne jefuiască, n-avea cum să ne fure mai mult de două mii de dolari. Între timp, restul banilor rămânea acasă, în săculeț, în afara oricărui pericol. Aveam să ne aventurăm prin tot orașul, a spus Effing, evitând să străbatem două cartiere vecine, unul după altul.

Către periferie, într-o zi, iar în ziua următoare, către centru. Estul, lunea; vestul, marțea. Fără să rămânem nicăieri destul de mult timp încât să fim descoperiți.

Cât despre cartierul nostru, trebuia să-l evităm până la sfârșit. Asta dădea întregului plan o aură de unică reprezentatie și toată treaba avea să fie încheiată

înainte de a apuca cineva să ia măsuri.

Am înțeles imediat că nu-l puteam opri. Era foarte hotărât și, în loc să încerc să-l conving să se răzgândească, am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să mă asigur că n-avea să pățească nimic. Era un plan bunicel, i-am spus, însă totul depindea de ora aleasă pentru vizite. După-amiezile, spre exemplu, nu erau prea potrivite.

Prea mulți oameni pe stradă, când pentru noi era crucial să dăm banii unui singur om, fără ca altul să-și poată da seama ce se întâmplă. Astfel, orice posibilă

neplăcere avea să fie evitată.

— Hm, a mormăit Effing, urmărindu-mă foarte concentrat. Ce oră propui atunci, băiete?

— Seara. Când ziua de lucru s-a terminat, dar nu atât de târziu încât să ne rătăcim pe vreo stradă pustie. Să zicem între șapte și jumătate și zece.

— Cu alte cuvinte, după cină. Ceea ce s-ar putea numi o excursie post-festum.

— Exact.

— Zis și făcut, Fogg. Vom porni în amurg, ca doi Robin Hood la pândă, gata să-i blagoslovim pe norocoșii care ne vor tăia calea.

— Ar trebui să vă gândiți un pic și la transport. E un oraș mare, iar unele dintre cartierele pe care trebuie să le vizităm sunt foarte departe. Dacă o luăm pe jos, riscăm să întârziem foarte mult seara. Dacă se întâmplă vreodată să vrem să ne

retragem, am putea da de necaz.

— Nu mai vorbi ca o mironosiță, Fogg. N-o să ni se întâmple nimic. Dacă

obosești, chemăm un taxi. Dacă vrei să mergem pe jos, mergem pe jos.

— Nu pentru mine îmi fac griji. Vreau doar să mă asigur că știți ce faceți. V-ați gândit că am putea închiria o mașină? Astfel ne-am întoarce imediat. N-ar trebui decât să ne urcăm, iar șoferul ne-ar duce departe de orice pericol.

— Ce șofer?! Asta-i o prostie. Ar da totul peste cap.

— Nu văd de ce. Important e să le dăm banii, dar asta nu înseamnă că trebuie să

rătăciți ore-n șir prin oraș, în aerul rece de primăvară. Ar fi ridicol să vă

îmbolnăviți doar pentru că ați încercat să fiți generos.

— Vreau să mă pot fâțâi de colo colo, să tatonez fiecare situație în parte. Nu poți să faci asta stând în mașină. Trebuie să cobori în stradă, să respiri același aer cu ceilalți.

— Era doar o sugestie.

— Știi ce? Ține-ți sugestiile pentru tine. Nu mă tem de nimic, Fogg. Sunt prea bătrân pentru asta și, cu cât îți faci mai puține griji pentru mine, cu atât mai bine.

Dacă accepți să mă însoțești, e-n regulă. Dar odată ce-ai intrat în joc, asta presupune să-ți ții gura. O să facem cum spun eu, fie ce-o fi.

În primele opt zile, lucrurile au decurs lin. Am căzut de acord că trebuie să existe o ierarhie a meritelor, iar asta mi-a dat mână liberă să acționez așa cum am crezut de cuviință. Ideea nu era să dăm bani oricui se nimerea să treacă pe lângă

noi, ci să-i căutăm asiduu pe cei care merită, să ne concentrăm asupra celor cu nevoi adevărate. Săracii au căpătat, automat, un avantaj asupra bogaților, handicapății asupra celor sănătoși, nebunii asupra celor întregi la minte. Am stabilit aceste reguli de la bun început și, așa cum sunt străzile din New York, nu ne-a fost prea greu să-i descoperim.

Unii izbucneau în plâns și cădeau în genunchi când le dădeam banii. Alții începeau să râdă; alții nu spuneau nimic. Era imposibil să le anticipezi reacțiile, iar în curând am învățat să nu mă mai aștept ca oamenii să facă ceea ce credeam eu că vor face. Erau unii suspicioși din fire care aveau impresia că sunt păcăliți — unul dintre ei chiar a rupt bancnota, iar alții ne-au acuzat de fals; mai

erau unii lacomi, căroră li se părea că cincizeci de dolari nu sunt suficienți; și mai erau unii singuri care se agățau de noi și nu ne-ar mai fi dat drumul. Mai erau unii veseli, care voiau să ne dea de băut, alții triști, care țineau să ne spună

povestea vieții lor, alții plini de talente, care dansau și cântau în semn

de recunoștință. Spre uimirea mea, niciunul nu a încercat să ne jefuiască. Asta s-a datorat probabil pur și simplu norocului, deși ar trebui adăugat că ne mișcam repede, evitând mereu să rămânem pe loc prea mult timp. În cea mai mare parte a timpului, împărțeam banii pe străzi, însă am intrat și prin barurile și cafenelele rău famate — Blarney Stones, Bickfords, Chock Full o'Nuts —, unde am trântit câte-o bancnotă de cincizeci de dolari în fața fiecărei persoane așezate la masă.

„Bucură-te de viață!“ strigam, lepădându-mă de bani cât de repede puteam și, înainte ca bieții clienți uluiți să realizeze ce li se întâmplă, dispăream pe străzi.

Le-am dat bani cerșetoarelor și prostituatelor, șprițarilor și vagabonzilor, hipioților și copiilor fugiți de acasă — toată pleava are înfundă bulevardele după

ce soarele apune. În fiecare seară trebuia să facem patruzeci de daruri și nu ne lua mai mult de o oră și jumătate ca să isprăvim.

În cea de-a noua zi a plouat și am reușit, cu ajutorul doamnei Hume, să-l conving pe Effing să rămânem acasă. A doua zi a plouat din nou, dar nu l-am mai putut ține înăuntru. Nu-i păsa dacă se îmbolnăvește de pneumonie, ne-a spus, avea ceva de dus la bun sfârșit, voia să se țină de treabă și nimic în lume nu-l putea opri. Dacă m-aș fi dus doar eu, fără el? am insistat. Urma să-i dau raportul complet la întoarcere, iar el avea să se simtă ca și când ar fi mers în persoană.

Nu, asta nu se putea, trebuia să fie prezent. Și, pe deasupra, cum putea fi sigur că

n-o să-mi bag banii în buzunar? Aș fi putut foarte bine să mă plimb ceva vreme și să inventez o poveste, la întoarcere. El n-avea cum să știe dacă era adevărată

ori ba.

— Dacă asta credeți, i-am spus, înfuriat la culme, n-aveți decât să vă luați banii și să vi-i băgați în cur! Eu demisionez.

Pentru prima oară în cele șase luni de când îl știam, Effing a cedat și și-a cerut scuze. A fost un moment dramatic și, privindu-l cum stă acolo spăsit, mărturisindu-și regretul, aproape că am început să nutresc un fel de compasiune pentru el. Tremura din tot trupul, îi curgeau balele, toată ființa lui părea pe cale să se dezintegreze. Știa că vorbisem serios, iar ideea că aș fi putut să-l părăsesc îl îngrozise poate.

M-a implorat să-l iert, mi-a spus că sunt un băiat bun, cel mai bun băiat pe care-l cunoscuse vreodată, și că n-avea să-mi mai spună vre-o mojie cât trăia.

— O să mă revanșez, promit c-o să mă revanșez. Apoi, băgând disperat mâna în geantă, a scos un pumn de bancnote de cincizeci de dolari și mi le-a fluturat pe la nas.

— Uite, mi-a spus. Țștia sunt pentru tine, Fogg. Vreau să-i primești. Ți meriți, slavă Domnului.

— Nu trebuie să mă mituiți, domnule Effing. Sunt plătit binișor pentru serviciile mele.

— Ba nu, te rog, vreau să-i ai. Privește-i ca pe o primă. O recompensă pentru serviciile dumitale remarcabile.

— Puneți banii la loc, domnule Effing. E-n regulă. Aș prefera să le dăm unora care chiar au nevoie de ei.

— Dar rămâi?

— Da, rămân. Vă primesc scuzele. Dar să nu mai faceți niciodată asemenea șmecherie.

Nu am ieșit în acea seară. Noaptea următoare a fost senină, iar la opt ne-am înființat în Times Square, unde ne-am terminat treaba în timp record, cam douăzeci și cinci, treizeci de minute. Pentru că era încă devreme și ne aflam mai aproape de casă decât de obicei, Effing a insistat să ne întoarcem pe jos. În sine, acesta era un detaliu neînsemnat și nu m-aș fi obosit să-l amintesc dacă pe drum n-ar fi avut loc o întâmplare stranie. La sud de Columbus Circle, am zărit un bărbat de culoare, cam de vârsta mea, mergând paralel cu noi pe cealaltă parte a străzii. După câte-mi dădeam seama, nu avea nimic suspect. Țmbrăcat decent, nu făcea nimic care-ar fi dat impresia că e beat ori nebun. Dar mergea în noaptea senină de primăvară cu umbrela deschisă deasupra capului. De parcă asta n-ar fi fost suficient de straniu, am văzut și că umbrela era stricată: pânza îi era desprinsă de scheletul de fier și spițele stăteau deschise inutil deasupra capului, de parcă ar fi cărat o floare de oțel uriașă și improbabilă. Nu m-am putut abține și am pufnit în răs. Când i l-am descris lui Effing, l-a pufnit și pe el râsul.

Fiindcă era mai zgomotos decât al meu, i-a atras atenția bărbatului de vizavi. Cu un zâmbet larg pe față, ne-a făcut semn să ne alăturăm lui, sub umbrelă.

— Nu înțeleg de ce stați așa, în ploaie, a spus vesel. Veniți încoace, să nu vă

udați.

Oferta asta avea ceva atât de extravagant și deschis, încât ar fi fost de-a dreptul nepoliticos să refuzăm. Am traversat strada și am continuat să urcăm pe Broadway tăind vreo treizeci de străzi, sub umbrela lui ruptă. M-am bucurat să

văd cât de firesc a intrat Effing în joc. Și-a făcut-o fără să pună întrebări, intuind că asemenea povești nu pot să existe decât dacă ne prefacem a crede în ele.

Numele gazdei noastre era Orlando, un actor înzestrat, judecând după cum sălta vioi, în vârfurile picioarelor, peste băltoace imaginare și după cum se ferea de picăturile de ploaie, înclinând umbrela în diferite unghiuri, și după cum a trăncănit pe toată durata plimbării într-un monolog alert, plin de asocieri nostime și jocuri de cuvinte. Era imaginație în stare pură: actul de a aduce la viață lucruri inexistente, de a-i convinge pe alții să accepte o lume invizibilă. Apărând așa, ca din senin, în seara aia, părea să se potrivească într-un fel cu impulsul care ne motivase pe mine și pe Effing să coborâm pe Forty-second Street. Un spirit dement pusese stăpânire pe oraș. Bancnote de cincizeci de dolari se plimbau prin buzunarele străinilor, ploua și nu tocmai, iar apa care se scurgea printre spițele umbrelei noastre nu ne atingea cu nicio picătură.

Ne-am luat rămas-bun de la Orlando la intersecția dintre Broadway și Eighty-fourth Street, după ce ne-am strâns mâna de câteva ori, jurând să rămânem prieteni pe viață. Ca o scurtă încheiere a promenadei noastre, Orlando și-a întins palma ca să testeze starea vremii, a reflectat o clipă, apoi a declarat că ploaia încetase. Fără să mai adauge ceva, și-a închis umbrela și mi-a dat-o drept amintire.

— Uite, omule, a spus, cred că-i mai bine să fie la tine. Nu se știe când ar putea să înceapă din nou ploaia și nu vreau să vă ude. Așa e cu vremea: se schimbă

mereu. Dacă nu ești pregătit de orice, nu ești pregătit de nimic.

— Așa e și cu banii la bancă, a spus Effing.

— Exact, Tom, te-ai prins. Îi bagi sub saltea și-i păstrezi pentru zile ploioase.

Ne-a urat noroc, fluturându-și puternic pumnul, după care s-a îndepărtat, dispărând în mulțime înainte de a ajunge la capătul străzii.

A fost un episod straniu, dar astfel de lucruri se întâmplă la New York mai des decât ai fi tentat să crezi, mai ales dacă ești deschis în fața posibilităților. Ceea ce mi s-a părut straniu la întâlnirea noastră nu a fost atât dezinvoltura cu care s-a petrecut, cât felul misterios în care a părut să influențeze evenimentele care au

urmat. Era ca și când întâlnirea noastră cu Orlando ar fi anticipat o serie de întâmplări, ar fi fost o premoniție legată de soarta lui Effing. În viața noastră se născuseră niște imagini noi, iar acum ne aflăm sub vraja lor absolută. Mă

gândesc în special la furtuni și umbrele, dar mai presus de asta, mă gândesc la schimbare, la cum se poate schimba totul în orice clipă, brusc și pentru totdeauna.

Noaptea care a urmat avea să fie ultima. Effing și-a petrecut ziua într-o stare mai agitată decât de obicei, refuzând să doarmă, să i se citească, respingând orice distracție pe care încercasem s-o inventez pentru el. Am petrecut puțin timp în parc după-amiază, însă afară era ceață, o vreme oribilă, și am reușit să-l conving să ne întoarcem mai devreme decât plănuiserăm. Pe înserat, o ceață deasă

coborâse peste oraș. Lumea se făcuse cenușie, iar luminile clădirilor răzbăteau prin umezeală ca și când ar fi fost înfășurate în bandaje. Condițiile erau departe de a fi favorabile, dar, de vreme ce nu ploua, nu mi se părea că ar avea rost să

încerc să-l conving pe Effing să renunțe la expediția finală. M-am gândit că aș

putea încheia rapid toată treaba, după care să-l grăbesc acasă, acționând suficient de repede încât să preîntâmpin vreun necaz. Doamnei Hume nu i-a convenit deloc, dar a cedat după ce am asigurat-o că Effing își va lua umbrelă. Effing a acceptat condiția, iar când l-am scos pe ușa din față, la ora opt, aveam senzația că totul e relativ sub control.

Ceea ce nu știam însă era că Effing înlocuise umbrela veche cu cea nouă, primită

de la Orlando cu o seară în urmă. Înainte să descopăr asta, parcurseserăm deja cinci sau șase străzi. Rânjind înfundat de o plăcere ascunsă, infantilă, Effing a scos umbrela ruptă de sub pătură și a

deschis-o. Am crezut că e o greșeală, pentru că mânerurile erau identice, dar când i-am spus ce făcuse, s-a repezit la mine, ținând să-mi văd de treabă.

— Nu fi tâmpit, mi-a răspuns. Am luat-o special. E o umbrelă magică, orice prost își dă seama. Odată ce o deschizi, devii invincibil.

Mă pregăteam să-i zic ceva drept răspuns, dar m-am gândit mai bine. Adevărul e că nu ploua și nu voiam să mă încurc singur într-o dispută cu miză ipotetică cu Effing. Nu voiam decât să termin treaba și, atâta vreme cât nu ploua, nu aveam de ce să nu-l las să țină obiectul ăla ridicol deasupra capului. L-am mai împins preț de câteva intersecții, dând câte o bancnotă de cincizeci de dolari candidaților care mi se păreau potriviți, iar după ce s-a dus jumătate din sumă, am traversat și am luat-o înapoi spre casă. Atunci a început să plouă — ca și cum era inevitabil,

ca și cum dorința lui Effing chiar chemase ploaia. La început, stropii erau mărunți, aproape invizibili în ceața care ne înconjurase, dar la următoarea intersecție ploaia mărunță s-a transformat într-un dușman de temut. L-am condus sub streșina unei uși, sperând că vom rămâne acolo așteptând să treacă, însă în clipa în care ne-am oprit, bătrânul a și început să se plângă.

— Ce faci? a întrebat. N-avem timp acum să ne tragem sufletul. Mai avem bani de dat. Să ne mișcăm, băiete. Hai, hai, să mergem. E un ordin, să știi.

— În caz că n-ați observat, am spus, se întâmplă să plouă. Și nu e o rafală de primăvară. Toarnă cu găleata. Stropii sunt cât niște pietricele și sar din pământ la jumătate de metru înălțime.

— Ploaie? Ce ploaie? Nu simt niciun strop.

Apoi, împingând brusc roțile scaunului, Effing mi-a scăpat și a alunecat pe trotuar. A apucat din nou umbrela ruptă, ridicând-o cu ambele mâini deasupra capului, și a început să strige prin furtună:

— Nu plouă! în timp ce ploaia îl izbea din toate părțile, înecându-i hainele și biciuindu-i fața. Poate pe tine te plouă, băiete, însă pe mine nu mă plouă! Eu sunt uscat ca deșertul! Am aici umbrela mea de încredere, așa că totul merge minunat.

Ha, ha! N-are decât să vină potopul, că nu simt nimic!

Am înțeles atunci că Effing voia să moară. Plănuise această mică farsă

doar ca să

se îmbolnăvească și o ducea până la capăt cu o nepăsare și o veselie care mă

uluiau. Și-a fluturat umbrela înainte și înapoi, invocând ploaia cu râsul lui nebunesc și, în ciuda dezgustului pe care l-am simțit pentru el în acea clipă, n-am putut să nu-i admir curajul. Era un fel de Lear pitic, înviat în trupul lui Gloucester. Era ultima lui seară și voia să o întâmpine plin de-nflăcărare, să

provoace moartea să-l lovească într-un glorios gest final. Primul meu impuls a fost de a-l trage de pe trotuar și a-l înghesui din nou la adăpost, apoi însă l-am privit din nou, realizând că e prea târziu. Se udase deja până la piele, iar pentru un om așa fragil ca Effing, asta însemna probabil că răul fusese comis. Avea să

răcească, apoi să se îmbolnăvească de pneumonie și, în scurt timp, avea să

moară. Totul îmi părea atât de cert, încât am încetat brusc să mă mai lupt. Mă

uitam la un cadavru, mi-am spus, și nu mai conta dacă acționam sau nu. De atunci, n-a trecut o zi în care să nu regret decizia luată, dar în acel moment hotărârea mea părea să aibă sens, ca și când ar fi fost moralmente greșit să mă

opun voinței lui. Dacă murise deja, ce drept aveam oare să-i stric distracția?

Omul era chitit să se autodistrugă și, pentru că mă sorbise în uraganul nebuliei lui, n-am ridicat un deget ca să-l opresc. Am asistat pur și simplu la ce se întâmpla ca un complice la sinucidere.

Am ieșit din pragul ușii și am pus mâna pe scaunul lui Effing, încercând să-l privesc, în timp ce picăturile de ploaie îmi biciuiau fața.

— Cred că aveți dreptate, i-am spus. Ploaia nu pare să mă atingă nici pe mine.

În timp ce vorbeam, un fulger a șerpuit pe cer, urmat de un tunet înfricoșător.

Ploaia se năpustea asupra noastră nemiloasă, asaltându-ne trupurile golașe cu o cavalerie de gloanțe lichide. După următoarea rafală de

vânt, ochelarii lui Effing i-au zburat de pe față, dar el a rămas acolo, râzând extaziat de violența furtunii.

— E minunat, nu? a urlat la mine prin acel tumult. Miroase a ploaie. Sună a ploaie. Ba chiar are și gust de ploaie. Și cu toate astea suntem perfect uscați amândoi. E forța minții asupra materiei, Fogg. Am reușit, în fine! Am rezolvat misterul universului!

Era ca și cum aș fi trecut o graniță enigmatică, undeva, în adâncul ființei mele, pătrunzând printr-o ușă secretă în camerele cele mai intime ale inimii lui Effing.

Nu dădusem doar curs farsei lui, ci săvârșisem și gestul ultim de a-i reda libertatea și astfel mă afirmasem în cele din urmă în fața lui. Bătrânul avea să

moară, însă, atâta vreme cât trăia, avea să mă iubească.

Am luat-o rătăcind spre centru, traversând alte șapte sau opt străzi, iar Effing a țipat extaziat de-a lungul întregii călătorii.

— E un miracol! striga. E un miracol, să fiu al naibii! Bani căzuți din cer —

veniți acum ca să mai prindeți! Bani gratis! Bani pentru toată lumea!

Nimeni nu-l auzea, desigur, de vreme ce străzile erau complet goale. Eram singurii nebuni care nu se repeziseră să se adăpostească de ploaie, iar ca să

scăpăm de bancnotele rămase, am făcut câteva incursiuni rapide în barurile și cafenelele din drum. De fiecare dată când intram undeva, îl parcam pe Effing lângă ușă, auzindu-i râsul sălbatic pe când împărțeam banii. Hohotele lui îmi vâjâiau tot timpul în urechi: un acompaniament muzical nebunesc pentru lovitura noastră finală. Totul scăpase de sub control. Ne transformaserăm într-o catastrofă

naturală, un uragan care înghițea orice victimă inocentă i-ar fi ieșit în cale.

— Bani! strigam eu, râzând și plângând în același timp. Bancnote de cincizeci de dolari pentru toată lumea! Eram atât de ud, încât cizmele mele lăsau în urmă

mici băltoace, scuipam apă de parcă mă transformasem într-o arteziană, îi stropeam pe toți în jur. Am avut noroc că ajunseseam la

final. Dacă am fi continuat, probabil că ne-ar fi închis pentru tulburarea liniştii publice.

Ultima vizită am făcut-o la cafeneaua Child, o văgăună sordidă şi plină de fum luminată de becuri fluorescente strălucitoare. Erau cam doisprezece sau cincisprezece clienţi la bar, unul mai nenorocit şi mai chinuit decât altul. Nu mai aveam decât cinci sau şase bancnote în buzunar şi, dintr-odată, m-am trezit că nu ştiu cum să rezolv situaţia. Nu mai puteam gândi, nu mai puteam lua nicio decizie. Din lipsă de altceva, am strâns banii în pumn şi i-am aruncat în aer, la nimereală.

— Veniţi de luaţi! am strigat. Apoi am ieşit alergând, împingându-l pe Effing afară, în ploaie.

N-a mai ieşit niciodată din casă, după seara aceea. Tusea şi-a făcut apariţia imediat, a doua zi, iar până la sfârşitul săptămânii, infecţia i se mutase de la bronhii la plămâni. Am chemat un doctor care a confirmat diagnosticul de pneumonie. A cerut ca Effing să fie transportat de urgenţă la spital, dar bătrânul a refuzat, spunând că e dreptul lui să moară acasă, în pat, iar dacă îndrăznea cineva să-l atingă, cu intenţia de a-l scoate din apartament, avea să se sinucidă.

— Îmi tai gâtul cu briciul, a spus, şi pe urmă o să mă ai pe conştiinţă.

Doctorul îl mai tratase pe Effing şi înainte, aşa că venise pregătit cu o listă de servicii de îngrijire medicală la domiciliu. Doamna Hume şi cu mine am făcut toate aranjamentele necesare, iar în următoarea săptămână am intrat până la coate în tot soiul de treburi practice: avocaţi, conturi bancare, împrumuturi şi aşa mai departe. Trebuia să dăm nenumărate telefoane, să semnăm nenumărate hârtii, dar nu cred că merită să intru în detalii acum. Important e că, în cele din urmă, am reuşit să mă împac cu doamna Hume. După ce m-am întors acasă cu Effing în noaptea furtunii, a fost aşa de furioasă, încât nu a vorbit cu mine timp de două zile încheiate. Mă socotea responsabil pentru îmbolnăvirea lui Effing; şi pentru că, în fond, eram de aceeaşi părere, nici n-am încercat să mă apăr.

Supărarea ei mă mâhnea teribil. Însă chiar când începusem să cred că ruptura e

definitivă, situaţia s-a răsturnat brusc. Habar n-am cum de s-a întâmplat asta, dar îmi imaginez că trebuie să-i fi pomenit ceva lui Effing, iar el probabil a convins-o să nu-mi poarte pică. Următoarea dată când am văzut-o, m-a luat în braţe şi şi-a cerut iertare, luptându-se cu lacrimile care-i curgeau pe obraji de emoţie.

— I-a venit vremea, a pronunțat ea solemn. E gata să se ducă acum, din clipă-n clipă, și nu putem face nimic ca să-l oprim.

Asistentele lucrau în schimburi de opt ore. Ele îi dădeau medicamentele, îi schimbau plosca și supravegheau perfuziile pe care le avea înfipite în braț. Cu puține excepții, mi-au părut o adunătură de femei reci, repezite și probabil că și Effing voia să aibă de-a face cu ele cât mai puțin. Asta a fost valabil până în ultimele zile, când era oricum prea slab ca să știe că mai sunt prin preajmă. Când nu aveau de îndeplinit o anume sarcină, a insistat ca ele să se țină departe de cameră, ceea ce însemna că le vedeai de obicei stând pe canapea în sufragerie, bosumflate, cu o expresie disprețuitoare, răsfoind reviste și fumând. Una sau două ne-au lăsat, iar alte două au fost concediate. În afară de disputa cu asistentele însă Effing s-a purtat cu maximă eleganță, iar din clipa în care a rămas imobilizat la pat, totul s-a petrecut ca și când întreaga personalitate i se transformase, iar apropierea crescândă a morții îl curățase de venin. Nu cred că

avea dureri foarte mari și, deși erau zile bune și zile proaste (la un moment dat, mi s-a părut chiar că se însănătoșise de-a binelea, dar boala s-a întors șaptezeci și două de ore mai târziu), progresul bolii era însoțit de o slăbiciune treptată, o pierdere a puterilor lentă și ineluctabilă care a continuat până când, în cele din urmă, inima i-a cedat.

Am petrecut fiecare zi cu el în acea cameră, lângă pat, pentru că ținea să fiu acolo. Din ziua furtunii, relația noastră se schimbase atât de profund, încât acum mă adora de parcă aș fi fost sânge din sângele lui. Mă ținea de mână și-mi spunea că sunt o consolare pentru el, șoptindu-mi cât de mult se bucură să mă

aibă prin preajmă. La început, am privit toate aceste răbufniri sentimentale cu neîncredere, dar pe măsură ce noua noastră legătură afectivă devenea tot mai pregnantă, nu mai aveam de ales decât s-o accept ca fiind autentică. La început, când mai avea forța de a purta conversații, mă întreba despre viața mea, iar eu povesteam despre mama și unchiul Victor, despre zilele petrecute la universitate, despre perioada dezastruoasă care dusese la prăbușirea mea și despre felul în care mă salvase Kitty Wu. Effing a spus că era îngrijorat de ceea ce urma să se întâmple cu mine după ce el avea să crape (așa s-a exprimat), dar am încercat să-l liniștesc, asigurându-l că eram în stare să-mi port singur de grijă.

— Ești un visător, băiete, a spus. Ți stă mintea la cai verzi pe pereți și, după toate aparențele, nici nu vei reveni vreodată cu picioarele pe

pământ. Nu ai ambiții, nu-ți pasă de bani, plus că ești mult prea filosof ca să poți fi artist. Ce mă fac eu cu tine? Ai nevoie de cineva care să-ți poarte de grijă, să se asigure că mănânci destul și că ai bani în buzunar. După ce mor eu, te vei întoarce de unde ai plecat.

— Mi-am făcut eu niște planuri, am mințit, sperând să-l abat de la subiect. Am cerut un loc la Columbia iarna trecută, la biblioteconomie, și m-au acceptat.

Credeam că v-am spus deja. Cursurile încep în toamnă.

— Și cum o să-ți plătești educația?

— Mi-au dat bursă completă, plus o mică sumă cu care să-mi acopăr cheltuielile de întreținere. Am făcut o afacere bună, e o ocazie extraordinară. Programul durează doi ani, după care voi putea să mă întrețin singur.

— Mi-e greu să te văd bibliotecar, Fogg.

— Recunosc că-i neobișnuit, dar cred că mi s-ar potrivi. Nici bibliotecile nu aparțin lumii reale, în fond. Sunt locuri izolate, sanctuare ale gândirii pure.

Astfel voi putea să-mi duc existența lunatică și de-acum înainte.

Știam că Effing nu mă crede, dar a intrat în joc, de dragul armoniei, pentru că nu voia să tulbure calmul care se instalase între noi. Era tipic pentru felul în care se schimbaseră în acele ultime săptămâni de viață. Cred că era mândru de el fiindcă

înțelesese să moară astfel, ca și când tandrețea pe care mi-o arăta dovedea că e încă în stare de orice și-ar fi pus în minte. În ciuda faptului că părea din zi în zi mai vlăguț, continua să creadă că e stăpân pe propriul destin, iar iluzia asta l-a ținut până la final: ideea că-și orchestrase singur moartea, că totul decurge conform planului. Anunțase că douăsprezece mai va fi ziua fatală, iar acum părea că singurul lucru care contează e să-și țină cuvântul dat. Primise moartea cu brațele deschise, dar în același timp o respinsese, luptându-se cu ultima fărâamă de energie să o supună, să amâne clipa finală până când avea să i se înfățișeze în chipul pe care el îl alesese. Chiar când abia mai putea vorbi, când era nevoit să se încordeze ca să scoată și cel mai mic murmur, primul lucru pe care voia să-l afle, de cum intram în cameră, era în ce dată ne aflam. Pentru că

nu mai simțea scurgerea timpului, repeta întrebarea o dată la câteva

ore, pe toată

durata zilei. Pe patru sau cinci ale lunii, a intrat brusc într-un declin dramatic și mi se părea deja improbabil ca el să mai reziste până pe douăsprezece. Am

început să jonglez cu zilele, încercând să-l liniștesc cu promisiunea că totul merge conform planului, avansând data ori de câte ori mă întreba, iar într-o zi, după-amiaza, în care părea să se simtă foarte rău, am sfârșit prin a acoperi trei zile în doar câteva ore. Suntem în șapte, i-am spus; suntem în opt, apoi în nouă, însă el era atât de absent în momentul acela, încât nici n-a remarcat discrepanța.

Când starea i s-a ameliorat din nou, săptămâna următoare, eu eram înaintea calendarului, așa că în cele două zile care au urmat n-am avut de ales decât să-i spun că eram în data de nouă. Mi s-a părut că măcar atât puteam face pentru el — să-i dau satisfacția de a-l lăsa să creadă că-și trecuse proba de voință.

Indiferent cum avea să se sfârșească totul, urma să mă asigur că va muri pe data de douăsprezece.

Sunetul vocii mele îl alina, mi-a spus, și chiar când ajunsese atât de slăbit încât să nu mai poată rosti un cuvânt, m-a făcut să înțeleg că ținea neapărat să-i vorbesc în continuare. Nu-i păsa prea mult de ce voiam să spun, atâta vreme cât îmi auzea vocea, știind că sunt acolo, lângă el. Am trăncănit cât m-am priceput de bine, sărind de la un subiect la altul, după cum îmi dicta starea de spirit. Nu-mi era mereu ușor să susțin un astfel de monolog și, ori de câte ori mă trezeam fără inspirație, recurgeam la unul dintre trucurile dinainte pregătite ca să-mi revin: îi povesteam romane sau filme, recitam poeme din memorie — lui Effing îi plăceau îndeosebi Sir Thomas Wyatt și Fulke Greville — sau treceam în revistă știri din ziarul de dimineață. În chip ciudat, încă îmi aduc aminte destul de bine unele dintre aceste povești și, de fiecare dată când mă gândesc acum la ele (extinderea războiului în Cambodgia, masacrul din Kent State), mă văd stând în aceeași cameră cu Effing, care zace în pat. Îi revăd gura știrbă, larg căscată; îi aud plămânii înfundați trăgând lacom aerul; îi văd ochii orbi, apoși, holbându-se în tavan, mâinile ca păianjenii apucând strâns pătura, paloarea îngrozitoare a pielii zbârcite. Asocierea e inevitabilă. Printr-un reflex obscur, aceste evenimente au rămas pentru mine legate de trăsăturile chipului lui Effing și nu mă pot gândi la ele fără să-l văd din nou în fața ochilor.

Uneori nu făceam altceva decât să-i descriu camera în care ne aflam.

Folosind aceleași metode pe care le perfecționasem în timpul plimbărilor noastre, alegeam un obiect și începeam să-i vorbesc despre el. Modelul păturii, biroul din colț, harta înrămată a străzilor Parisului care atârna pe perete, lângă fereastră. În măsura în care Effing putea urmări ce-i spuneam, aceste inventare păreau să-i provoace o plăcere intensă. Dată fiind degradarea lui, prezența fizică, imediată, a acelor obiecte pâdea undeva pe buza conștiinței lui ca un fel de paradis, un regat de neatins al miracolelor de zi cu zi: palpabilul, vizibilul, câmpul senzorial

care înconjoară viața. Punând toate astea în cuvinte, i-am dat lui Effing șansa de a le experimenta din nou, ca și când recâștigarea locului său în lumea lucrurilor era tot ce putea obține mai bun. Într-un fel, am muncit mai intens în camera aceea decât o făcusem vreodată înainte, concentrându-mă asupra amănuntelor și materialelor mai subtile — lâna și bumbacul, argintăria și cuprul, fibrele de lemn și rotocoalele de ghips —, adâncindu-mă în fiecare crăpătură, descriind fiecare culoare și formă, explorând geometria microscopică a fiecărui lucru în parte. Cu cât devenea Effing mai slăbit, cu atât lucram eu mai asiduu, dublându-mi eforturile doar ca să acopăr distanța ce creștea ireversibil între noi. Până la urmă, atinsesem asemenea vârfuri de precizie, încât îmi lua ore întregi să fac câțiva pași prin cameră. Avansam în zecimi de centimetru, refuzând să las să-mi scape vreun detaliu, cel mai neînsemnat fir de praf plutind în aer. Am explorat limitele aceluia spațiu până când a devenit ineputabil, o plenitudine de lumi în interiorul altor lumi. La un moment dat, am realizat că probabil vorbeam în gol, însă am continuat oricum să vorbesc, hipnotizat de gândul că vocea mea era singurul lucru care-l putea ține în viață pe Effing. Nu conta, desigur. Îmi scăpa printre degete și, pe durata ultimelor două zile pe care le-am petrecut împreună, mă

îndoiesc că a auzit un singur cuvânt din tot ce i-am spus.

N-am fost de față când a murit. După ce am stat cu el până la ora opt, pe data de unsprezece, doamna Hume a venit să mă înlocuiască, insistând să-mi iau liber tot restul nopții.

— Nu mai putem face nimic pentru el de-acum, a spus. Stai aici de azi-dimineață

și e timpul să iei un pic de aer. Dacă trece de noaptea asta, cel puțin te vei reface până mâine-dimineață.

— Nu cred că va mai exista un mâine-dimineață, i-am spus.

— Poate că nu. Dar asta am spus și ieri și iată-l încă în viață.

Am cinat cu Kitty la Palatul lunii, apoi am intrat la un film la cinematograful Thalia (îmi aduc aminte că era Cenușă și diamante, dar s-ar putea să mă înșel).

În mod normal, atunci aș fi condus-o acasă pe Kitty, însă aveam niște presimțiri sumbre în ceea ce-l privește pe Effing, așa că, după ce filmul s-a terminat, am luat-o pe West End Avenue ca să vedem ce face doamna Hume. Era în jur de unu dimineața când am ajuns. Rita plângea în hohote când a deschis ușa și nu a fost nevoie să-mi spună nimic ca să-mi dau seama ce se întâmplase. Așa cum am aflat apoi, Effing murise cu mai puțin de o oră înainte de sosirea noastră. Când

am întrebat-o pe asistentă ora exactă, mi-a spus că era 12:02, la două minute după miezul nopții. Așadar, Effing reușise până la urmă să trăiască până pe douăsprezece mai. Părea atât de absurd, încât n-am știut cum să reacționez.

Auzeam un sunet straniu în cap și am simțit deodată cum îmi erau scurtcircuitați neuronii. Am crezut că mă pufnește plânsul, așa că m-am ascuns într-un colț al camerei și mi-am acoperit fața cu mâinile. Am rămas așa, așteptând să-mi dea lacrimile, însă nu s-a întâmplat nimic. Au trecut câteva minute bune, după care m-am trezit cu un spasm de sunete ciudate urcând dinspre gâtlee. Mi-au mai trebuit câteva secunde ca să-mi dau seama că râdeam.

Urmărind instrucțiunile lăsate de Effing, i-am incinerat trupul. Nu trebuia să aibă

loc niciun serviciu funerar și a insistat cu precădere să nu fie lăsat niciun reprezentant al vreunei religii să ia parte la eveniment. Ceremonia avea să fie extrem de simplă: doamna Hume și cu mine trebuia să ne îmbarcăm pe feribotul către Staten Island și, odată trecuți de jumătatea distanței, cum veneam dinspre Manhattan (lăsând Statuia Libertății pe dreapta), să-i împrăștiem cenușa peste apele portului din New York.

Am încercat să dau de Solomon Barber la Northfield, în Minnesota, la telefon, gândindu-mă că trebuia să i se dea ocazia de a participa, dar după câteva telefoane acasă, unde nu răspundea nimeni, am sunat la departamentul de istorie al Magnus College, unde mi s-a spus că profesorul Barber era în concediu pe toată durata semestrului de primăvară. Secretara părea reticentă să-mi dea detalii suplimentare, însă după ce i-am explicat de ce-l sunasem, s-a îmbunat și a adăugat

că profesorul plecase în Anglia pentru cercetare. Cum îl puteam oare contacta acolo? am întrebat. Asta chiar era o problemă, a răspuns, de vreme ce nu lăsase nicio adresă. Nici cea poștală? am insistat. Probabil își primește corespondența undeva. Nu, mi-a răspuns, nici pe asta nu o lăsase. Ceruse să i se păstreze corespondența până la întoarcere. Și când era asta? Oricum nu înainte de luna august, a spus, cerându-și scuze că nu-mi putea fi de ajutor, iar ceva din vocea ei m-a făcut să cred că spune adevărul. Mai târziu, în aceeași zi, m-am așezat și i-am compus o lungă scrisoare lui Barber, descriindu-i situația cât puteam de amănunțit. Epistola s-a dovedit greu de conceput și am lucrat la ea timp de două sau trei ore. Odată terminată, am bătut-o la mașină și i-am trimis-o într-un colet, alături de un exemplar revăzut al autobiografiei lui Effing. După

câte puteam să-mi dau seama, aici se sfârșea responsabilitatea mea. Făcusem ce-mi ceruse Effing, iar de aici încolo urma să las totul pe mână avocaților, care

aveau să-l contacteze pe Barber la momentul convenit.

Două zile mai târziu, doamna Hume și cu mine am ridicat cenușa de la crematoriu. Fusese strânsă într-o urnă metalică, gri, de mărimea unei franzele, și mi-a fost greu să-mi închipui să acolo se afla într-adevăr Effing. Atât de mult din el se prefăcuse în fum, încât era straniu să-ți închipui că mai rămăsese ceva.

Doamna Hume, care fără îndoială avea un simț al realității mai acut decât al meu, părea speriată de urnă, așa că a ținut-o la distanță tot drumul, de parcă ar fi conținut substanțe otrăvitoare, radioactive. Indiferent de vreme, că avea să plouă

sau să fie senin, am căzut de acord că vom face excursia cu feribotul a doua zi.

Se întâmpla ca la spitalul de boli mintale să fie zi de vizită, așa că, decât să

rateze întâlnirea cu fratele ei, doamna Hume a hotărât să-l ia cu ea. Spunându-mi asta, și-a dat seama că ar putea merge și Kitty. Nu mi s-a părut necesar, însă când i-am transmis mesajul lui Kitty, ea a spus că voia să vină. Era un moment important, a zis, și ținea prea mult la doamna Hume ca să nu-i fie alături. Așa am ajuns patru, în loc de doi. Mă îndoiesc că New York-ul mai văzuse vreodată un cortegiu la fel de pestriț.

Doamna Hume a plecat dis-de-dimineață să-și aducă fratele de la

spital. În lipsa ei, a sosit Kitty, îmbrăcată în cea mai scurtă rochiță albastră cu puțință, iar picioarele ei fine, bronzate, arătau splendid în combinație cu tocurile înalte pe care le purta, o ținută aleasă special pentru eveniment. I-am explicat că fratele doamnei Hume nu era zdravăn la cap, din câte auzisem, dar, de vreme ce nu-l întâlnisem niciodată, nu știam nici eu prea sigur ce însemna asta. Charlie Bacon s-a dovedit a fi un bărbat masiv, cu o față rotundă, cam de cincizeci și-un pic de ani, cu părul roșcat, ușor rărit, și ochii vii, pătrunzători. Și-a făcut apariția alături de sora lui, având un aer oarecum distrat, febril (era prima oară când părăsea spitalul de mai bine de un an), iar în primele cinci minute n-a prea făcut altceva decât să ne strângă mâinile și să zâmbescă. Purta un balonzaid albastru cu fermoarul tras până la gât, o pereche de pantaloni kaki, proaspăt călcați, și pantofi negri lustruiți, cu șosete albe. În buzunarul jachetei purta un mic radio cu tranzistori, din care ieșea un fir subțire pentru cască. Își ținea casca în ureche tot timpul, iar la fiecare două minute băga mâna în buzunar și-și făcea de lucru cu butonul radioului. De fiecare dată când făcea gestul ăsta, închidea ochii și se concentra profund, ca și cum ar fi ascultat mesaje din altă galaxie. Când l-am întrebat ce post îi plăcea mai mult și mai mult, mi-a răspuns că toate erau la fel.

— Nu ascult radioul de plăcere, a spus. Asta mi-e meseria. Dacă mă achit de ea cum trebuie, îmi dau seama ce se petrece cu bateriile din subteran.

— Bateriile?

— Bombele cu hidrogen. Sunt vreo duzină în tuneluri subterane și le tot mută de colo colo, ca să nu știe rușii unde se află. Cred că sunt vreo sută de zone diferite — în măruntaiele orașului, sub liniile de metrou.

— Și ce legătură are asta cu radioul?

— Transmit informația codat. Ori de câte ori se difuzează ceva live pe un post, înseamnă că mută bateriile. Jocurile de baseball sunt cel mai bun indiciu. Dacă

echipa Mets câștigă cu cinci la doi, înseamnă că le-au pus în poziția cincizeci și doi. Dacă pierd cu șase la unu, înseamnă că le-au pus în poziția șaisprezece. E, de fapt, foarte simplu, odată ce te-ai prins cum funcționează.

— Dar cei de la Yankees?

— Indiferent de echipa care joacă la New York, trebuie să fii atent la

scor. Nu-s niciodată în oraș ambele echipe în aceeași zi. Când cei de la Mets joacă la New York, cei de la Yankees sunt pe drum și viceversa.

— Și la ce ne-ar folosi nouă să știm unde sunt bombele?

— Ca să ne apărăm. Nu știu ce crezi tu, dar pe mine ideea de a sări în aer nu mă

încântă prea tare. Cineva tot trebuie să țină socoteala, iar dacă nimeni nu se-nghesuie, atunci cre' că cinevaul ăla sunt eu.

Doamna Hume și-a schimbat rochia în timpul conversației mele cu fratele ei.

Apoi am părăsit apartamentul și am luat un taxi către stația de feribot din centru.

Era o zi frumoasă, cu cerul albastru, senin, și un vuiet aspru de vânt rece. Îmi amintesc că stăteam pe bancheta din spate, ținând urna în poală, ascultându-l pe Charlie vorbind despre Effing, în timp ce taxiul vira pe West Side Highway. Se pare că se întâlniseră de câteva ori, iar după ce a epuizat singurul element care-i lega (Utah), a trecut mai departe, la o descriere haotică, fragmentară a zilelor pe care le petrecuse el însuși acolo. Își făcuse antrenamentul de pilot pe bombardier la Wendover, în timpul războiului, a spus, chiar acolo, departe, în mijlocul deșertului, distrugând orașe de sare în miniatură. Zburase în treizeci sau patruzeci de misiuni deasupra Germaniei, apoi, la sfârșitul războiului, fusese trimis înapoi în Utah și înrolat în misiunea de lansare a bombei atomice.

— Nu trebuia să știm ce era, a spus, dar am aflat. Dacă e ceva de aflat, stai

liniștit: Charlie Bacon ți-o scoate la suprafață. Prima a fost Big Boy, lansată

asupra Hiroshimei de colonelul Tibbets. Eu trebuia să fiu în echipajul următorului avion, trei zile mai târziu, cel către Nagasaki. Dar n-aveau cum să

mă convingă s-o fac. Distrugerea la scară atât de mare e treaba lui Dumnezeu.

Oamenii nu au dreptul să se amestece. I-am păcălit prefăcându-mă nebun. Am luat-o pur și simplu într-o după-amiază prin deșert, pe căldura aia. Nu-mi păsa dacă mă împușcau. În Germania era deja

nasol, dar n-aveam de gând să-i las să

mă transforme într-un instrument de distrugere. Nu, nu, Doamne păzește! Mai bine nebun decât cu așa ceva pe conștiință. Așa cum văd eu lucrurile, n-ar fi făcut-o dacă japonezii ăia erau albi. Nu le păsa nici cât negru sub unghie de

„gălbejiți“. Scuze, a adăugat imediat, întorcându-se spre Kitty, dar în ceea ce-i privește, rasa galbenă nu e cu nimic mai bună decât rasa canină. Ce crezi că

facem acum în Asia de Sud-Est? Același lucru: îi omorâm pe „gălbejiți“ oriunde dăm cu nasul de ei. Repetăm masacrul indienilor. Acum avem bombe cu hidrogen în loc de bombe atomice. Generalii încă fabrică arme noi în Utah, departe de ochii curioșilor, acolo unde nimeni nu-i poate găsi. Ții minte oile care au murit anul trecut? Șase mii. Au tras cu gaz otrăvitor în aer și totul în jur a murit, pe zeci de kilometri. Nu, dom'ne, refuz să mă mânjesc cu sânge. Cu pielea galbenă, cu pielea albă, ce importanță are? Suntem la fel cu toții, nu? O, nu, n-ai să-l vezi pe Charlie Bacon făcând treburile lor murdare! Prefer să fiu nebun decât să pun mâna pe bateriile lor.

Monologul i-a fost întrerupt de sosirea noastră, iar în tot restul zilei, Charlie s-a închis în interiorul enigmei radioului cu tranzistori. Îi plăcea însă acolo, pe puntea vasului și, parcă împotriva propriei voințe, am descoperit că și eu eram într-o dispoziție destul de bună. Era ceva ciudat la misiunea noastră care într-un fel anula posibilitatea gândurilor funebre, și până și doamna Hume a reușit să

treacă prin toată tărăsenia fără să verse lacrimi. Mai mult decât orice altceva, îmi aduc aminte cât de minunat arăta Kitty în rochița ei scurtă, cu vântul jucându-i-se în părul negru și lung și mâna delicată în mâna mea. Feribotul nu era aglomerat în acel moment al zilei, iar pasagerii nu erau mai numeroși pe punte decât pescărușii. Odată ce am zărit Statuia Libertății, am deschis urna și am azvârlit cenușa în vânt. Era un amestec de praf alb, cenușiu și negru și totul a dispărut în câteva secunde. Charlie stătea la dreapta mea, iar Kitty la stânga, cu brațul petrecut după mijlocul doamnei Hume. Cu toții am privit zborul rapid și haotic al cenușii până când s-a risipit și, în clipa aceea, Charlie s-a întors către sora lui, spunându-i:

— Asta vreau să faci și tu pentru mine, Rita. După ce mor, vreau să mă arzi și să

mă arunci în vânt. E o priveliște splendidă, dansul acesta aerian, în

toate direcțiile deodată, e cea mai minunată priveliște din lume.

Imediat ce feribotul a tras la mal, în Staten Island, ne-am întors și am luat vaporul către oraș. Doamna Hume ne pregătise o cină copioasă și, la mai puțin de o oră de la întoarcere, ne-am așezat la masă și ne-am pus pe mâncat. Se isprăvisse totul. Îmi făcusem bagajul și, de îndată ce-am terminat de mâncat, am părăsit casa lui Effing pentru totdeauna. Doamna Hume urma să rămână până

când se rezolva chestiunea moștenirii și, dacă totul decurgea bine, a spus ea (referindu-se la suma pe care urma s-o primească), avea să se mute în Florida cu Charlie și să înceapă o nouă viață. Pentru a suta oară, probabil, mi-a spus că sunt binevenit să rămân în apartament cât poftesc și, pentru a suta oară, i-am spus că

am unde sta, la unul dintre prietenii lui Kitty. Care îmi erau planurile? a vrut să

afle. Ce voiam să fac cu viața mea? Nu aveam de ce s-o mint.

— Nu sunt sigur, i-am răspuns. Trebuie să mă gândesc. Dar ceva-ceva tot o să

apară, și asta cât de curând.

Au urmat îmbrățișări pline de tandrețe și lacrimi, când ne-am luat rămas-bun.

Am promis că păstrăm legătura, dar bineînțeles că n-am făcut-o și aceea a fost ultima oară când ne-am văzut.

— Ești un cavaler de toată isprava, mi-a spus în ușă, și n-o să uit niciodată cât de bun ai fost cu domnul Thomas. De multe ori nici nu merita atâta bunătate.

— Toți oamenii o merită, i-am spus. Indiferent cine sunt.

Kitty și cu mine ieșiserăm pe ușă și ajunseserăm la jumătatea holului, când doamna Hume a venit în grabă după noi.

— Era să uit, a spus. E ceva ce trebuie să-ți dau.

Am intrat din nou în apartament, unde doamna Hume a deschis dulapul din hol și a luat o pungă mototolită de hârtie maro de pe raftul de sus.

— Domnul Thomas mi-a dat-o luna trecută, a spus. A insistat să ți-o

dau la despărțire.

M-am pregătit să iau punga la subsuoară și să mă îndrept din nou spre hol, dar Kitty m-a oprit.

— Nu ești curios să vezi ce e înăuntru? a întrebat.

— M-am gândit că ar fi mai bine să aștept până ieșim, am răspuns. În caz c-o fi vreo bombă.

Doamna Hume a pufnit în râs la replica asta.

— Nu m-ar surprinde, venind din partea zgripturoiului bătrân, a spus.

— Exact. O ultimă pozna, de pe lumea cealaltă.

— Bine, atunci o să desfac eu punga, dacă tu nu vrei, a spus Kitty. Poate e ceva drăguț înăuntru.

— Vedeți ce optimistă e, i-am spus doamnei Hume. Întotdeauna speră la ce-i mai bun.

— Las-o să desfacă punga, a spus Charlie, băgându-se în vorbă entuziasmat.

Pariez că înăuntru e un cadou scump.

— Bine, hai, i-am spus, pasându-i punga lui Kitty. De vreme ce toți sunteți împotriva mea, te las pe tine să faci onorurile.

Cu o delicatețe inimitabilă, Kitty a desfăcut gura pungii și s-a uitat înăuntru.

Când a privit spre noi, a rămas o clipă cu o expresie nelămurită, după care pe față i s-a așternut un zâmbet larg, triumfător. Fără să scoată un cuvânt, a întors punga și i-a deșertat conținutul pe jos. Din el au început să curgă bani, un șuvoi neîntrerupt de bancnote vechi, mototolite. Am privit cu toții în tăcere, în timp ce hârtiile de zece, douăzeci și cincizeci de dolari ne aterizau la picioare. Cu totul, aveam peste șapte mii de dolari.

În original, fucking Thomas.

Wooblies (engl.), termen referitor la membri ai sindicatului internațional Industrial Workers of the World, fondat în Chicago la începutul secolului trecut.

În traducere, Episcopul Berkeley și indienii, Roanoke, colonia pierdută și Sălbăticia Americii.

6

A urmat o perioadă extraordinară. Aveam să trăiesc opt-nouă luni într-un stil care-mi fusese inaccesibil înainte și, la urma urmei, cred că atunci am ajuns mai aproape de raiul pe pământ decât în tot restul vieții mele. Nu era vorba doar de bani (deși banii nu pot fi trecuți cu vederea), ci de bruschetea cu care se schimbase cursul evenimentelor. Moartea lui Effing mă eliberase din legăturile ce mă țineau prins de el, dar în același timp mă eliberase din legăturile ce mă

țineau prins de lume, iar pentru că eram tânăr, pentru că știam atât de puține despre această lume, m-am dovedit incapabil să concep că această fericire s-ar fi putut sfârși cândva. Mă rătăcisem în deșert, apoi, din senin, găsisem Canaanul, țara promisă. Pentru moment, nu puteam decât să exult, să cad în genunchi în semn de mulțumire și să sărut pământul pe care călcam. Era încă prea devreme ca să mă gândesc că toate astea puteau fi pierdute, prea devreme ca să-mi imaginez exilul care mă aștepta.

Școala lui Kitty s-a terminat la o săptămână după ce mi-au fost donați banii și, până la jumătatea lui iunie, ne găsiserăm deja o locuință. Pentru mai puțin de trei sute de dolari pe lună, ne-am mutat împreună într-o mansardă mare și prăfuită de pe East Broadway, nu departe de Chatham Square și de Manhattan Bridge.

Stăteam chiar în inima cartierului Chinatown, iar Kitty era responsabilă de tot aranjamentul, folosindu-și cunoștințele, ca să se târguiască apoi cu proprietarul și să obțină un contract pe cinci ani, cu reducere pentru fiecare îmbunătățire pe care am fi adus-o locuinței. Era în 1970 și, după ce câțiva pictori și sculptori își transformaseră mansardele în ateliere, ideea de a sta într-o fostă clădire comercială tocmai începea să prindă la New York. Kitty avea nevoie de spațiu pentru dans (erau aproape două sute de metri pătrați) și eu însumi am fost încântat de perspectiva de a locui într-un fost depozit, cu țevile la vedere și cu tavanul de tablă ruginită.

Am cumpărat o plită la mâna a doua și un frigider în Lower Est Side, apoi ne-am pus un duș rudimentar și un boiler în baie. După ce am colindat străzile, în căutare de mobilă abandonată — o masă, rafturi pentru cărți, trei sau patru scaune, un birou verde cam desțelenit —, ne-am mai cumpărat o saltea de puf și câteva ustensile de bucătărie. Mobila ocupa un spațiu minuscul în imensitatea camerei, însă, de

vreame ce niciunul nu suporta înghesuiala, ne-am declarat

mulțumiți de minimalismul frust al decorului și n-am mai făcut nicio schimbare.

În loc să cheltuiesc prea mulți bani pentru mansardă — dădusem deja aproape o mie de dolari —, am luat-o pe Kitty la o plimbare, la cumpărături de haine. Eu am găsit tot ce-mi trebuia în mai puțin de o oră, apoi, în restul zilei, am bătut magazinele în căutarea rochiei ideale pentru Kitty. Am găsit-o abia la întoarcerea în Chinatown: o chipao de mătase, de un indigo strălucitor, împodobită cu broderii roșii și negre. Era costumația perfectă pentru balaurița mea, cu o despicătură pe o parte și delicios de strâmtă în jurul șoldurilor și al sânilor. Din pricina prețului scandalos, îmi aduc aminte că a trebuit s-o forțez pe Kitty să mă

lase să i-o cumpăr, dar în ceea ce mă privește merita din plin și nu mă mai săturam s-o privesc purtând-o. Ori de câte ori rămânea prea mult în dulap, inventam o scuză, o ieșire la vreun restaurant mai de Doamne-ajută, de exemplu, doar ca s-o văd îmbrăcată cu ea. Kitty era mereu receptivă la gândurile mele obscene și, odată ce a înțeles cât de profundă era pasiunea mea pentru acea rochie, a început s-o poarte chiar în anumite seri când rămâneam acasă, îmbrăcând-o în secret pe trupul gol, ca preludiu al seducției.

Chinatown era ca o țară străină pentru mine și, de fiecare dată când ieșeam la plimbare pe străzile lui, mă trezeam copleșit de un sentiment de derută și dezrădăcinare. Eram în America, însă nu puteam înțelege ce mi se spune, nu puteam pătrunde înțelesul ascuns al lucrurilor pe care le vedeam. Chiar după ce am ajuns să-i cunosc pe unii dintre vânzătorii ambulănți, singurele noastre contacte cu ceilalți se mărgineau la zâmbete politicoase și gesturi agitate, un limbaj al semnelor lăsat fără orice conținut subtil. Nu am reușit să pătrund dincolo de suprafața mută a lucrurilor, iar uneori această izolare mă făcea să mă

simt de parcă aș fi trăit într-o lume de vis, străbătând mulțimi spectrale, de siluete cu măști pe față. Contrar așteptărilor, statutul de străin nu mă

nemulțumea, ba chiar îmi dădea o vigoare stranie, iar pe termen lung s-a dovedit a spori noutatea a tot ce mi se întâmpla. Nu aveam senzația că mă mutasem în altă parte a orașului. Bătusem jumătate de lume ca să ajung unde eram acum și era absolut firesc ca nimic să nu mi se mai pară cunoscut, nici măcar propria persoană.

Odată stabiliți în mansardă, Kitty și-a găsit o slujbă de vară. Am încercat s-o conving să renunțe, preferând să-i dau eu bani, scutind-o astfel de chinul de a merge la lucru zi de zi, dar Kitty a refuzat. Voia să fim chit, spunea, și nu-i surâdea deloc să știe că eu trebuia s-o duc în spate. Important era ca banii să ne ajungă, să nu-i risipim. Kitty era fără îndoială mai chibzuită decât mine în privința asta, așa că am cedat logicii ei net superioare. S-a înscris la o agenție de

plasare a forței de muncă și, în doar trei zile, i-au găsit o slujbă în clădirea McGraw-Hill de pe Sixth Avenue, la o revistă comercială. Glumeam prea des pe seama titlului revistei ca să-l fi uitat și chiar și azi, când îl rostesc, nu pot să-mi reprim un zâmbet: Plastica modernă. Jurnalul implicării totale în industria plastică. Kitty lucra acolo zilnic, de la nouă la cinci, călătorind împreună cu milioane de alți navetiști pe căldura cumplită a verii. Nu i-a fost ușor, cu siguranță, dar nu era ea omul să se plângă de astfel de lucruri. Își făcea exercițiile de dans în fiecare seară, timp de două-trei ore, după care era gata de o nouă zi de muncă, trezindu-se cu seninătate devreme în dimineața următoare. În timpul cât era plecată, eu mă îngrijeam de casă și făceam cumpărăturile, asigurându-mă că avem ce mânca la cină, când sosea. A fost prima mea întâlnire cu viața casnică, pe care am îmbrățișat-o firesc, fără mofturi și resentimente.

Niciunul nu vorbea despre viitor, dar la un moment dat în relația noastră, poate la două sau trei luni de când ne mutaserăm împreună, cred că am început amândoi să bănuim că ne îndreptăm spre căsătorie.

Am trimis necrologul lui Effing la Times, dar nu am primit niciun răspuns de la ei, nici măcar o înștiințare că fusese respins. Se prea poate ca scrisoarea mea să

se fi pierdut sau poate și-au imaginat că le-o trimisese vreun nebun. Varianta mai lungă, pe care am trimis-o conștiincios la Art World Monthly, așa cum mă rugase Effing, a fost refuzată, dar nu cred că motivația lor era neîntemeiată. După cum îmi explica redactorul în scrisoare, niciunul dintre editori nu auzise de Julian Barber, iar dacă nu puteam să le procur niște diapozitive cu lucrările lui, era mult prea riscantă publicarea articolului. „Nu știu cine sunteți, domnule Fogg“, urma scrisoarea, „însă am impresia că ați pus la cale o farsă complicată. Asta nu înseamnă că povestea dumneavoastră n-ar fi captivantă, dar cred că ați face mai bine să lăsați gluma deoparte și să o publicați în altă parte, ca ficțiune.“

Am simțit că sunt dator față de Effing să insist în numele lui. În ziua

de după ce am primit scrisoarea de la Art World Monthly, am mers la bibliotecă și am făcut o fotocopie după necrologul lui Julian Barber din 1917, pe care am trimis-o redactorului, alături de o scrisoare explicativă. „Barber era un artist tânăr și, e adevărat, necunoscut la data dispariției lui“, i-am scris, „însă a existat. Cred că

necrologul acesta din The New York Sun va dovedi că articolul pe care vi l-am trimis e de bună-credință.“ Am primit scuzele redactorului prin poștă săptămâna următoare, dar ele nu făceau decât să pregătească un nou refuz. „Sunt gata să

admit că a existat cândva un pictor american pe nume Julian Barber“, scria redactorul, „însă lucrul acesta nu dovedește că Thomas Effing și Julian Barber sunt una și aceeași persoană. Și, chiar dacă ar fi, fără reproduceri după lucrările

lui Barber, e imposibil să ne dăm seama ce fel de pictor era. Dat fiind faptul că

era necunoscut, ar fi logic de presupus că nu avem de-a face cu un talent colosal.

Dacă e așa, atunci nu are niciun sens să-i dedicăm atâta spațiu în revista noastră.

În ultima scrisoare, spuneam că simt că aveți material pentru un roman bun.

Acum retractez. Ceea ce ne înfățișați este un caz de psihologie deviantă. Ar putea fi interesant în sine, dar n-are nimic de-a face cu arta.“

După asta am renunțat. Dacă aș fi vrut, presupun că aș fi putut da de urma vreunei reproduceri după o pictură de-a lui Barber pe undeva, dar adevărul e că

preferam să nu știu cum arată picturile sale. Auzindu-l vorbind timp de atâtea luni, începusem să-mi imaginez și picturile, iar acum îmi dădeam seama că nu am de gând să las nimic să tulbure frumoasele fantome pe care le creasem. Să

public articolul ar fi însemnat să distrug acele imagini din închipuirea mea și nu mi se părea că merită. Indiferent cât de mare fusese ca artist, picturile lui Julian Barber nu le-ar fi egalat în veci pe cele primite în dar de la Effing. Pe acestea le visasem, recompunându-le din cuvintele lui și, așa cum îmi apăreau mie, erau perfecte, infinite,

mai prețioase în reprezentarea realului decât însăși realitatea.

Atâta vreme cât nu deschideam ochii, mi le puteam imagina astfel pentru totdeauna.

Îmi petreceam zilele într-o splendidă indolență. Cu excepția micilor treburi casnice, nu aveam responsabilități. Șapte mii de dolari era o sumă substanțială pe vremea aia și nimic nu mă grăbea să-mi fac planuri. M-am apucat din nou de fumat, citeam, mă plimbam pe străzile din Manhattan, țineam un jurnal.

Mâzgălelele mele s-au transformat în cele din urmă în scurte eseuri, mici răbufniri de proză pe care i le citeam în general lui Kitty, de îndată ce erau gata.

Încă de la prima întâlnire, când o impresionasem cu tirada mea despre Cyrano, fusese convinsă că am să ajung scriitor, iar acum, când mă vedea cu stiloul în mână zi de zi, era ca și când profeția ei s-ar fi împlinit. Dintre toți scriitorii pe care îi citisem vreodată, Montaigne mă inspira cel mai tare. La fel ca el, încercam să-mi folosesc întreaga experiență ca schelet pentru ceea ce scriam și, chiar când se întâmpla ca vreo pagină să mă arunce pe teritorii abstracte și mult prea îndepărtate, nu simțeam că mă pronunț definitiv asupra acelor subiecte, ci mai curând că redactez o versiune subterană a poveștii vieții mele. Nu-mi amintesc toate bucățile de proză la care am lucrat, dar pot să-mi readuc în minte câteva, dacă mă străduiesc puțin: o meditație asupra banilor, de exemplu, și o alta asupra îmbrăcăminții. Un eseu despre orfani și o bucată mai lungă despre sinucidere, care aborda în cea mai mare parte cazul lui Jacques Rigaut, un dadaist francez minor care a declarat, la vârsta de nouăsprezece ani, că își mai

acordă încă zece ani de viață, apoi, când a împlinit douăzeci și nouă de ani, s-a ținut de cuvânt și s-a împușcat, chiar în ziua cuvenită. Îmi mai aduc aminte că

studiasem și cazul lui Tesla, ca parte a unui proiect în care voiam să abordez problema mașinilor și a lumii naturale. Într-o zi, în timp ce mă învârtteam printr-un anticariat de pe Fourth Avenue, am dat peste un exemplar al autobiografiei lui Tesla, *My Inventions*, pe care o publicase inițial în 1919, într-o revistă numită

The Electrical Engineer. Am luat cu mine volumașul și m-am apucat să-l citesc.

După câteva pagini, am dat peste o frază pe care o găsisem în răvașul de la Palatul lunii, cu aproape un an în urmă: „Soarele e trecutul, Pământul e prezentul, iar Luna e viitorul“. Aveam încă bucata de

hârtie în buzunar și m-am înfiorat aflând că aceste cuvinte fuseseră scrise de Tesla, omul care jucase un rol atât de important în viața lui Effing. Sincronismul acestor evenimente părea plin de înțelesuri, dar mi-a fost greu să mă dumiresc în ce fel. Era ca și când îmi auzeam destinul chemându-mă, însă de fiecare dată când încercam să-l ascult, se dovedea că vorbește o limbă pe care nu o înțelegeam. Citise oare vreun angajat al fabricii chinezești de prăjituri cu răvaș cartea lui Tesla? Părea de necrezut și, chiar dacă într-adevăr o citise, de ce alesesem tocmai eu prăjitura ce purta acest mesaj? M-am simțit, în chip inevitabil, tulburat de ceea ce se întâmplase. Era aici un nod de nepătruns și mi se părea că nimic, afară poate doar de o soluție nebunească, nu avea să-i dezlege ștele: stranii conspirații ale materiei, semne premonitorii, o viziune asupra lumii similară cu a lui Charlie Bacon. Am abandonat eseul despre Tesla și m-am apucat să explorez problema coincidențelor, dar n-am ajuns foarte departe. Era un subiect mult prea complicat pentru mine, așa că într-un final l-am lăsat deoparte, spunându-mi că aveam să

revin asupra lui. Lucrurile s-au întâmplat în așa fel încât n-am mai revenit niciodată.

Kitty a început cursurile la Juilliard la jumătatea lui septembrie, iar undeva către sfârșitul primei săptămâni am primit în sfârșit vești de la Solomon Barber.

Trecuseră aproape patru luni de la moartea lui Effing, așa că nu mă mai așteptam să-mi scrie. Nu era esențial în ceea ce mă privea și, date fiind multiplele cauze posibile ca un bărbat în situația lui să nu mă caute — șoc, ciudă, fericire, uimire, resentiment —, nu-l puteam învinui. Să-ți fi petrecut ultimii cincizeci de ani crezând că îți murise tatăl, și apoi să descoperi că fusese viu în toată vremea asta, ca să afli că, de fapt, murise, de data asta cu adevărat? Nici nu aveam cum să

pretind că intuiesc cum ar fi reacționat cineva în fața unei avalanșe de asemenea proporții. Apoi însă am găsit scrisoarea lui Barber în cutia poștală: o scrisoare plină de bunăvoință și de scuze, plină de efuziuni de recunoștință pentru tot ce făcusem ca să-i ajut tatăl în aceste ultime luni ale vieții lui. S-ar fi bucurat să

poată vorbi cu mine, îmi spunea, iar dacă nu cerea prea mult, se întreba dacă îi era permis să vină la New York într-un weekend, în toamna aceea. Tonul scrisorii era atât de politicos și plin de tact, încât nici nu mi-a dat prin gând să-l refuz. De îndată ce am terminat de citit scrisoarea, i-am răspuns, înștiințându-l că

m-ar fi bucurat să-l întâlnesc, oricând s-ar fi decis să mă viziteze.

A zburat la New York la scurtă vreme după schimbul epistolar — într-o vineri după-amiază, la început de octombrie, tocmai când vremea începea să se schimbe. După ce s-a cazat la hotel, la Warwick, în centru, m-a sunat să mă

anunțe că sosise și am aranjat o întâlnire în holul hotelului. Când l-am întrebat cum aveam să-l recunosc, a râs politicos.

— Voi fi omul cel mai masiv din încăpere, a spus, n-ai cum să mă ratezi. Dar, în caz că se mai află cineva de dimensiunile mele acolo, eu voi fi cel chel, cu scăfârlia lucioasă ca becul.

Așa cum am aflat curând, cuvântul „masiv“ nu era chiar cel mai potrivit. Fiul lui Effing era imens, avea un gabarit monumental, un pandemoniu de cărnuri peste cărnuri. Nu întâlnisem pe nimeni de asemenea dimensiuni până atunci, iar când l-am văzut în prima clipă, așezat pe o canapea în holul hotelului, am ezitat să-l abordez. Era unul dintre acei bărbați monstruos de grași peste care dai câteodată

în mulțime: oricât de mult te-ai lupta să-ți iei privirea de la el, nu te poți abține să

te holbezi. Era titanic în obezitatea lui, de o rotunjime atât de vizibilă, de protuberantă, încât nu te puteai uita la el fără sentimentul că te micșorezi tu însuși. Era ca și când tridimensionalitatea lui era mai pronunțată decât a celorlalți. Nu doar că ocupa mai mult spațiu decât ei, dar părea să inunde spațiul, să se scurgă peste granițele corpului și să cucerească mereu noi suprafețe. Stând așa, relaxat, cu capul lui uriaș țâșnind dintre faldurile gâtului masiv, avea ceva legendar, ceva ce m-a frapat ca fiind obscen și tragic. Era imposibil ca Effing cel slăbănog și mărunțel să fi conceput un asemenea fiu: era o anomalie genetică, o sămânță uitată care o luase razna, înflorind peste măsură. O clipă, aproape că am reușit să mă conving că am halucinații, dar când ni s-au intersectat privirile, fața i s-a luminat de un zâmbet. Purta un costum verde, de tweed, și pantofi Hush Puppy, maro-închis. Țigara pe jumătate consumată din mâna stângă arăta ca un ac de păr.

— Solomon Barber? am întrebat.

— În persoană, a răspuns. Iar dumneata trebuie să fii domnul Fogg. Sunt onorat

să te cunosc, domnule.

Avea o voce gravă și răsunătoare, puțin răgușită din pricina fumului din plămâni.

Am strâns mâna enormă pe care mi-a oferit-o și m-am așezat lângă el, pe canapea. Preț de câteva clipe, s-a așternut tăcerea. Zâmbetul i s-a șters treptat de pe față, iar chipul lui a luat o expresie mâhnită. Mă studia atent, dar în același timp părea adâncit în gânduri, ca și când i-ar fi venit o idee importantă. Apoi, inexplicabil, a închis ochii și a tras adânc aer în piept.

— Cândva, am cunoscut pe cineva care se numea Fogg, a spus, în cele din urmă.

Tare de mult.

— Nu e chiar un nume comun, i-am spus. Dar sunt mai mulți Fogg.

— Acel Fogg mi-a fost student în anii patruzeci. Abia începusem să predau.

— Vă aduceți aminte care era numele lui mic?

— Da, îmi amintesc, dar nu era un bărbat, ci o femeie foarte tânără. Emily Fogg.

Era în anul întâi, la istorie americană.

— Știți cumva de unde era?

— Din Chicago. Cred că era din Chicago.

— Mama mea se numea Emily și era din Chicago. Oare ar fi putut exista două

Emily Fogg din același oraș, la aceeași facultate?

— E posibil, dar nu cred. Semănați prea mult cu ea. V-am recunoscut din clipa în care ați intrat pe ușă.

— Coincidență după coincidență, am spus. Universul pare plin de coincidențe.

— Da, uneori e tulburător, a adăugat Barber, lăsându-se din nou purtat de propriile gânduri.

Făcând un efort vizibil, s-a adunat, după câteva secunde, și a continuat.

— Sper că nu vă veți simți ofensat de întrebarea mea, dar cum se face că purtați numele de fată al mamei?

— Tatăl meu a murit înainte să mă nasc, iar mama mea a redevenit Fogg.

— Îmi pare rău. N-am vrut să fiu indiscret.

— Nu-i nimic. Nu mi-am cunoscut niciodată tatăl, iar mama a murit de mult.

— Da, am auzit la scurtă vreme după ce s-a întâmplat. Un accident rutier, parcă.

Ce tragedie oribilă! Trebuie să fi fost cumplit.

— A lovit-o un autobuz în Boston. Eram mic pe-atunci.

— Teribilă tragedie, a repetat Barber, închizând din nou ochii. Era o fată

frumoasă și inteligentă mama dumitale. Mi-o aduc aminte foarte bine.

La zece luni după asta, când Barber, aflat pe moarte, zăcea într-un spital din Chicago, cu coloana vertebrală frântă, mi-a spus că începuse să miroasă adevărul încă de la prima noastră conversație, în holul hotelului. Singurul motiv pentru care nu-mi spusese nimic era faptul că se gândise că mă va speria. Nu mă

cunoștea încă și-i era imposibil să anticipeze felul în care puteam reacționa în fața unei asemenea știri subite, cataclismice. N-a trebuit decât să-și imagineze scena ca să-și dea seama cât era de important să-și țină gura. Un străin cântărind aproape o sută șaiszeci de kilograme mă invită la hotel, îmi strânge mâna, apoi, în loc să înceapă să vorbească despre lucrurile pe care venisem să le discut, mă

privește drept în ochi și-mi spune că e tatăl meu de mult pierdut. Oricât de puternică ar fi fost tentația, pur și simplu nu mergea. Cel mai probabil, aș fi crezut că e nebun și aș fi refuzat să-i mai vorbesc. De vreme ce aveam destul timp să ne cunoaștem, n-a vrut să-și irosească șansele de la început, provocând o scenă într-un moment nepotrivit. La fel ca multe lucruri din povestea pe care încerc să o spun, și acesta s-a dovedit a fi o greșeală. Tocmai invers față de cum și-a imaginat Barber, n-am mai avut timp deloc. Se încredea în viitor pentru rezolvarea oricărei probleme, dar acel viitor nu s-a mai ivit niciodată. Nu a fost vina lui, însă a plătit pentru asta, așa cum am

plătit și eu. În ciuda dezastrului, nu văd ce altceva ar fi putut face. Nimeni nu putea ști ce avea să se întâmple; nimeni nu putea ghici ce lucruri sumbre și oribile ne așteptau.

Nici chiar astăzi nu mă pot gândi la Barber fără să fiu copleșit de milă. Dacă n-aș

fi aflat niciodată cine mi-era tată, măcar aș fi rămas cu ideea că avusesem unul cândva. Un copil nu poate apărea din senin, în definitiv, iar cel care procreează e

numit tată, că-i place ori ba. Barber, pe de altă parte, era la fel de pierdut ca mine. Se culcase cu mama o singură dată (într-o noapte umedă, fără stele, în primăvara lui 1946), iar în ziua următoare ea s-a evaporat, dispărând din viața lui pentru totdeauna. Barber nu știa că rămăsese însărcinată, nu știa că are un fiu, habar n-avea ce înfăptuise. Dat fiind dezastrul care s-a produs ulterior, pare firesc ca el să fi primit ceva în schimbul strădaniei sale, fie chiar și conștientizarea a ce făcuse. Femeia de serviciu intrase devreme în cameră, în dimineața aceea, fără să bată la ușă, și pentru că nu-și putuse reține țipătul din gâtlee, toți locatarii pensionului s-au năpustit în cameră fără să apuce măcar să se îmbrace. Dacă n-ar fi fost decât femeia de serviciu, ar fi putut inventa o poveste, ba chiar s-ar fi putut spăla pe mâini de toată afacerea, dar în situația în care s-au trezit, erau prea mulți martori împotriva lor. O studentă în anul întâi, în vârstă de nouăsprezece ani, prinsă în pat cu profesorul de istorie. Existau reguli împotriva unui astfel de comportament și numai un prost ar fi putut fi atât de neatent încât să se lase prins, mai ales într-un loc ca Oldburn Ohio. A fost concediat, Emily a fugit înapoi la Chicago și astfel s-a încheiat totul. Cariera lui nu și-a mai revenit niciodată din declin, însă mai cumplit a fost chinul de a o pierde pe Emily.

Fusese urmărit de asta tot restul vieții și nu trecuse o lună (după cum mi-a mărturisit la spital) fără să retrăiască teribila cruzime a refuzului ei, oroarea absolută din privirea mamei mele când a cerut-o în căsătorie.

— M-ai distrus, i-a spus ea, și a naibii să fiu dacă te las să mă mai vezi vreodată.

Așa s-a întâmplat. Când a reușit în cele din urmă să-i dea de urmă, treisprezece ani mai târziu, era deja moartă.

Din câte am reușit să aflu, mama nu a vorbit nimănui despre cele întâmplate.

Părinții ei muriseră amândoi, iar Victor călătorea mereu prin țară, cu orchestra din Cleveland, așa că nu avea nicio obligație de a aminti scandalul. De fapt, nu era decât o altă elevă forțată să-și abandoneze studiile, iar pentru o tânără din anii '46, nu era nimic îngrijorător în asta. Însă, în chip misterios, chiar și după ce a aflat că era însărcinată, a refuzat să dea în vileag numele tatălui. Îl chestionasem pe unchiul meu despre asta de zeci de ori în anii în care am trăit împreună, dar se arătase la fel de secretos ca ea.

— E secretul lui Emily, a spus. Am bătut-o la cap de mai multe ori decât aş vrea să-mi amintesc, însă n-a scos măcar o vorbuliță.

A da naștere unui copil din flori pe vremea aceea era un act de mare curaj și

încăpățănare, însă mama se pare că nu a stat nicio clipă pe gânduri. Pentru asta, ca și pentru multe altele, îi sunt recunoscător. O femeie cu mai puțină voință m-ar fi dat spre adopție sau, și mai rău, ar fi aranjat un avort. Nu e un gând prea plăcut, dar, dacă mama n-ar fi fost așa cum era, s-ar fi putut să nu văd niciodată

lumina zilei. Dacă ar fi făcut cum era mai înțelept, aş fi murit înainte de a mă fi născut — un fetus de trei luni zăcând pe fundul unui tomberon pe un maidan.

Cu toată durerea provocată, refuzul mamei nu l-a surprins pe Barber, iar pe măsură ce treceau anii i-a venit din ce în ce mai greu să-i poarte pică pentru asta.

Era însă de mirare că fusese atrasă de el de la bun început. În primăvara lui 1946

el avea deja douăzeci și nouă de ani, și adevărul e că Emily fusese prima femeie care se culcase cu el fără să fie plătită. Nu că asemenea tranzacții ar fi fost multe și dese. Riscul era pur și simplu prea mare, iar odată ce aflase că plăcerea putea fi anihilată de umilință, rareori mai îndrăznise să încerce. Barber nu-și făcea iluzii despre el însuși. Știa ce văd oamenii când se uită la el și știa că au dreptate să simtă ce simteau. Emily fusese unica lui șansă și o pierduse. Oricât de greu i-ar fi fost să accepte, nu-și putea înăbuși gândul că i se întâmplă exact ce merită.

Trupul lui era o carceră și fusese condamnat la muncă silnică pe tot restul vieții în interiorul lui — un prizonier uitat, fără putință de apel, fără speranță la o sentință mai blândă, fără șansa unei execuții rapide, din clemență. Atinsese înălțimea unui adult încă de la cincisprezece

ani, undeva între un metru optzeci și cinci și un metru nouăzeci, iar de atunci încolo crescuse mereu în greutate. În adolescență se luptase să se mențină sub o sută zece kilograme, dar accesele de bulimie nocturnă nu-l ajutaseră defel și se pare că nici dietele nu dăduseră roade.

Avea oroare de oglinzi și petrecea cât mai mult timp posibil de unul singur.

Lumea era o cursă cu obstacole, plină de ochi holbați și de degete îndreptate amenințător spre el, un spectacol ambulant monstruos, băiatul-balon legănându-și hoitul printre râsetele chinuitoare ale celor care, văzându-l, încremeneau mai întâi de uimire. Cărțile au devenit un refugiu pentru el încă din fragedă copilărie, un loc unde se putea ascunde — nu doar de ceilalți, ci și de propriile gânduri.

Căci Barber nu avea îndoieli în privința celor vinovați pentru felul în care arăta.

Intrând în miezul cuvintelor pe care le avea în față pe pagină, reușea să-și uite de trup, iar asta, mai presus de orice, îl ajuta să amâne procesul în care era singurul acuzat. Cărțile îi dădeau șansa de a pluti, de a-și suspenda propria ființă, iar atâta timp cât le acorda cea mai mare atenție, se putea amăgi cu gândul că fusese eliberat, că parâmele care-l țineau legat de malul de coșmar se rupseseră.

A absolvit liceul primul din clasă, adunând punctaje și calificative care i-au uimit

pe toți cei din orașelul Shoreham, din Long Island. În anul acela, în iunie, a ținut un discurs de absolvire plin de patos, lung și cam împrăștiat în apărarea mișcării pacifiste, a Republicii spaniole și a unui al doilea mandat pentru Roosevelt. Era în 1936, iar publicul înfierbântat din sala de sport l-a aplaudat înflăcărat la sfârșit, chiar dacă nu-i împărtășea vederile politice. Apoi, la fel cum avea să facă

și fiul său pierdut, douăzeci și nouă de ani mai târziu, a plecat la New York ca să

urmeze patru ani la Columbia College. La sfârșitul acelei perioade, își plănuia să

nu depășească o sută treizeci de kilograme. A urmat masteratul în istorie, aseasonat cu respingerea din armată, când a încercat să se înroleze. „Nu primim grășani!“ i-a spus sergentul, cu un rânet disprețuitor. Așadar, Barber s-a alăturat frontului de acasă, rămânând

pe loc, laolaltă cu paraliticii și prostănacii, cu cei mult prea tineri și cu cei prea bătrâni. Și-a petrecut acei ani în departamentul de istorie de la Columbia, înconjurat de femei, o halcă neobișnuită de carne meditănd în rafturile bibliotecii. Dar nimeni nu putea să conteste că era bun la ce făcea. Teza lui despre episcopul Berkeley și despre indienii a câștigat America Studies Award în 1944, după care i s-au oferit posturi la câteva universități din est. Din motive pe care nu și le-a putut explica niciodată, a ales Ohio.

Primul an a decurs destul de bine. S-a dovedit a fi un profesor popular, a intrat în corul facultății ca bariton și a scris primele trei capitole dintr-o viitoare carte pe tema istoriilor de captivitate din timpul războaielor cu indienii. Războiul s-a încheiat în Europa în acea primăvară, iar când cele două bombe au căzut peste Japonia în august, a încercat să se consoleze cu gândul că nu avea să se mai întâmple niciodată. În ciuda tuturor așteptărilor, anul următor a debutat strălucit.

Între septembrie și ianuarie, a scăzut în greutate până la o sută treizeci și șase de kilograme și, pentru prima dată în viață, a început să privească viitorul cu un oarecare optimism. Semestrul de primăvară a adus-o pe Emily Fogg la cursul de istorie pentru anul întâi, o fată încântătoare, efervescentă, care s-a îndrăgostit de el în chip neașteptat. Era mult prea frumos ca să fie adevărat și, deși a făcut tot ce i-a stat în putință ca să fie precaut, cu timpul a devenit evident că orice e posibil, chiar și lucrul pe care nu îndrăznise să și-l imagineze vreodată. Apoi a venit episodul din pension, femeia de serviciu care a dat buzna în cameră, dezastrul. Viteza cu care se întâmplase totul îl paralizase, lăsându-l mult prea buimac ca să poată reacționa în vreun fel. Chemat în biroul rectorului mai târziu, în aceeași zi, nici măcar nu i-a trecut prin cap că protesteze împotriva concedierii. S-a întors în cameră, și-a făcut bagajele și a plecat fără să-și ia rămas-bun.

Trenul de noapte l-a dus în Cleveland, unde a închiriat o cameră la motelul

YMCA. Primul lui gând a fost să se arunce pe fereastră, dar după trei zile în care a tot așteptat momentul potrivit, și-a dat seama că-i lipsește curajul. După care s-a hotărât să renunțe, să abandoneze lupta o dată pentru totdeauna. Dacă nu avea curajul să moară, și-a spus, măcar să-și trăiască viața ca un om liber. Asta, cel puțin, era sigur. Nu avea să se mai umilească. Nu avea să-i mai lase pe alții să

decidă pentru el. În următoarele patru luni, a mâncat până la inconștiență, îndopându-se cu profiteroluri și gogoși, cu cartofi cu unt

și fripturi înecate în sos, cu clătite, pui fripți și castroane uriașe de chowder. Într-un final, a reușit să pună

pe el încă șaptesprezece kilograme, însă cifrele nu mai contau. Nu le mai dădea importanță și astfel încetaseră să mai existe.

Cu cât corpul lui creștea, cu atât se îngropa în el mai adânc. Scopul lui era de a se izola de lume, de a se face invizibil, ascunzându-se în faldurile propriei cărnii.

A petrecut aceste luni în Cleveland învățând să ignore ceea ce credeau străinii despre el, vaccinându-se împotriva suferinței de a se lăsa văzut. În fiecare dimineață se testa, plimbându-se pe Euclid Avenue la orele de vârf, iar sâmbăta și duminica ținea cu orice preț să-și irosească după-amiezile în Weye Park, expunându-se apropierii cât mai multor oameni cu puțință, pretinzând că nu aude ce-i spuneau cei ce se holbau la el, ba chiar dorindu-și ca privirile să le fie respinse de trupul lui. Era singur acum, complet izolat: o monadă grotescă, în formă de ou, croindu-și drum anevoie prin abatorul propriei conștiințe. Însă

întregul efort a dat roade, în cele din urmă, și nu s-a mai temut de singurătate.

Adâncindu-se în haosul dinăuntru lui, devenise în sfârșit cineva: Solomon Barber, un personaj, un cineva, o lume care se crease singură.

Lovitura de grație a venit câțiva ani mai târziu, când Barber a început să

chelească. Mai întâi i s-a părut că avea de-a face cu un joc de cuvinte de prost gust — un bărbat chel pe nume Barber¹³ —, însă, de vreme ce nici nu se gândea să poarte perucă sau meșe, nu avea de ales decât să accepte situația. Grădina deasă și superbă care îi crescuse cândva pe cap se ofilise cu timpul. Acolo unde fuseseră cândva tufe cârlionțate de un maro-roșcat, se afla acum doar scalpul neted, o întindere aridă de piele golașă. Nu-i plăcea această schimbare a înfățișării sale, însă și mai frustrant era faptul că pur și simplu nu o putea controla. Îl împingea către o relație pasivă cu sine, iar asta era tocmai ceva ce nu mai putea să îndure. Astfel, într-o bună zi, când transformarea era pe la jumătatea drumului (avea păr pe ambele părți, dar niciun fir în vârful capului), a pus mâna liniștit pe un brici și a ras tot ce rămăsese. Rezultatul acestui experiment a fost mult mai impresionant decât s-ar fi gândit. Și-a dat seama că

are un cap mare cât un bolovan, un cap mitologic și, privindu-se în oglindă, a

găsit de cuviință ca acel imens glob care era trupul lui să aibă de atunci încolo și o lună atașată. Din acea zi, și-a tratat sfera cu o grijă scrupuloasă, ungând-o cu cremă și uleiuri în fiecare dimineață, ca să-i păstreze luciul și netezimea cuvenite, răsfățând-o cu masaje electrice, asigurându-se că era mereu ferită de intemperii. A început să poarte pălării, pălării de tot soiul, care încetul cu încetul au devenit însemnul excentricității lui, însemnul suprem al identității sale. Nu mai era obezul Solomon Barber, ci Omul cu Pălărie. I-a trebuit destulă

îndrăzneală ca să facă asta, însă învățase deja să se bucure de cultivarea propriilor bizarerii și strânsese cu timpul o colecție pestriță de tot felul de ciudățenii, care nu făcuse decât să-i sporească talentul de a-i contraria pe ceilalți.

Purta meloane și fesuri, șepci de baseball și pălării de fetru, căști de safari și pălării de cowboy, orice îi stârnea imaginația, indiferent de stil și convenții. În 1957, colecția lui ajunsese atât de vastă, încât s-a întâmplat să iasă în douăzeci și trei de zile diferite purtând de fiecare dată altă pălărie.

După răstignirea din Ohio (așa o numea), Barber a predat la câteva licee obscure din Vest și Vestul mijlociu. Ceea ce crezuse inițial că avea să fie un exil temporar s-a extins pe o perioadă de mai bine de douăzeci de ani, iar la final harta rănilor lui era deja circumscrisă de puncte plasate în fiecare colț de țară: Indiana și Texas, Nebraska și Oklahoma, Dakota de Sud și Kansas, Idaho și Minnesota. Nu rămânea nicăieri mai mult de doi sau trei ani și, deși fiecare școală semăna cu cealaltă, mișcarea constantă îl împiedica să se plictisească. Barber avea o mare putere de muncă, iar în liniștea prăfuită a acestor locuri de retragere nu făcea altceva decât să scrie articole și cărți, să participe la conferințe și să țină

prelegeri, dedicând atât de mult timp studenților și cursurilor lui, încât era profesorul cel mai iubit din tot campusul. Meritele lui de cercetător erau mai presus de orice îndoială, însă chiar și după încheierea scandalului din Ohio, marile școli continuau să-l refuze. Effing spusese ceva despre McCarthy, dar singura incursiune a lui Barber în politica de stânga fusese ca susținător al mișcării pacifiste la Columbia, în anii treizeci. Oficial, nu fusese trecut pe lista neagră, dar detractorilor lui le pica bine oricând să-i acopere numele cu insinuări, asta fiind în cele din urmă cea mai bună scuză pentru a-i respinge candidatura.

Niciunul nu i-o spunea în față, dar plutea în aer un anumit sentiment generalizat că Barber nu avea ce căuta acolo. Era cumva prea mare, prea gălăgios, prea arogant. Imaginați-vă un uriaș de o sută șaiszeci de kilograme bălăbănindu-se prin campusul de la Yale cu o pălărie enormă pe cap. Nu mergea. Omul nu avea pic de rușine, de simț al etichetei. Simpla lui prezență ar fi tulburat ordinea lucrurilor și de ce să cauți cu orice preț necazul când, în definitiv, erau atâția candidați din care puteai alege?

Poate că, de fapt, totul a fost spre binele lui. Rămânând la periferie, Barber putea fi cine voia să fie. Liceele obscure se bucurau să-l aibă, iar pentru că nu era doar cel mai gras profesor pe care-l văzuseră vreodată, ci și Omul cu Pălărie, era din fericire scutit de micile ciondăneli și de intrigile meschine care fac ravagii în viața de provincie. Totul la el era atât de ciudat și de extravagant, atât de flagrant neconvențional, încât nimeni nu îndrăznea să-l judece. Sosea la sfârșitul verii, plin de praf de pe drum, târând o remorcă în spatele mașinii lui obosite, înotând în gaze de eşapament. Dacă se aflau elevi prin preajmă, îi folosea ca să-i descarce lucrurile, plătindu-le sume exorbitante pentru munca depusă, apoi invitându-i la prânz. Gestul ăsta dădea întotdeauna tonul. Îi vedeau colecția impresionantă de cărți, nenumăratele pălării și masa specială de lucru pe care și-o construise în Topeka — biroul Sfântului Toma de Aquino, cum îi spunea el, cu un semicerc mare decupat în suprafața mesei, ca să facă loc burții. Era greu să nu te fascineze văzându-l cum se mișca gâfâind, trăgându-și sufletul, mutându-și lent, cu greu, gabaritul dintr-un loc în altul, fumând încontinuu acele trabucuri lungi care-l umpleau de scrum pe haine. Elevii glumeau pe seama lui pe la spate, dar îi erau devotați și, pentru acești fii și fiice de țărani, de vânzători, de preoți, el reprezenta cel mai apropiat exemplu de genialitate pe care aveau să-l cunoască

vreodată. Inevitabil, existau și eleve ale căror inimi băteau nebunește pentru el (dovedind că mintea putea fi într-adevăr mai puternică decât trupul), însă Barber își învățase lecția și n-a mai căzut în aceeași capcană niciodată. În secret, era în culmea extazului ori de câte ori fetele gravitau languroase în jurul lui, dar se făcea că nu pricepe, jucându-și rolul de savant bătos, de eunuc jovial care-și anihilase dorința prin mâncare. Era o treabă dureroasă, solitară, dar îi conferea oarecare protecție, iar dacă asta nu funcționa întotdeauna, cel puțin învățase cât e de important să-și țină obloanele trase și ușa ferecată. În toți anii aceia de pelerinaj, n-a greșit nimănui. Îi copleșea pe toți cu ciudățeniile lui și nu le lăsa niciodată colegilor timpul să se plictisească de el, căci se muta imediat în altă

parte, luându-și adio și dispărând în amurg.

După spusele lui Barber, drumurile lui și ale unchiului Victor se intersectaseră o dată, însă, analizând mai atent detaliile vieții celor doi, cred că au apucat să se vadă de cel puțin trei ori. Prima lor întâlnire trebuie să fi avut loc în 1939, la Expoziția universală de la New York. Știu sigur că au participat amândoi și, deși e improbabil, nu e exclus să fi fost prezenți acolo în aceeași zi. Îmi place să mi-i imaginez stând alături în fața unui exponat — mașina viitorului, de exemplu, sau bucătăria de mâine —, apoi ciocnindu-se accidental și înclinându-și pălăriile în semn de scuze, doi tineri în floarea vârstei, unul gras, celălalt slab, o trupă de actori fantomatici jucându-și rolulor în camera de proiecție a craniului meu.

Effing era și el prezent la târg, desigur, proaspăt reîntors din lungul său sejur în Europa, iar uneori îl plasez și pe el în această scenă imaginară, stând într-un scaun demodat din nuiele, cu Pavel Shum în spate, împingându-l de la un stand la altul. Se prea poate ca Barber și unchiul Victor să fi stat unul lângă altul, în timp ce Effing trecea pe lângă ei. Se prea poate ca, exact în acel moment, Effing să-i fi strigat vreo insultă izvorâtă din temperamentul său răutăcios tovarășului rus, iar Barber și unchiul Victor, șocați de mojicia lui, să-și zâmbescă și să

clatine trist din cap. Fără să știe, desigur, că acest bărbat e tatăl unuia dintre ei și viitorul bunic al nepotului celuiilalt. Posibilitățile legate de aceste scene sunt infinite, dar încerc să le mențin pe cât posibil în limite modeste — interacțiuni scurte și tacite: un zâmbet, un bor de pălărie ridicat, o scuză mormăită. Îmi apar mai sugestive astfel, ca și când, neîndrăznind prea multe, concentrându-mă doar asupra detaliilor, efemere, aș putea să mă amăgesc, crezând că toate acestea s-au petrecut cu adevărat.

A doua întâlnire se poate să fi avut loc în Cleveland, în 1946. Aceasta e chiar mai puțin probabilă decât prima, dar îmi aduc aminte foarte clar cum mă

plimbam într-o zi prin Lincoln Park, la Chicago, cu unchiul meu, când am văzut un bărbat obez mușcând dintr-un sendviș, așezat pe iarbă. Acest bărbat îi amintea lui Victor de un alt obez pe care îl văzuse cândva în Cleveland („pe vreme când cântam încă în orchestră”) și, deși nu am nicio dovadă concludentă, îmi place să cred că bărbatul care i-a făcut o asemenea impresie a fost Barber.

Datele, cel puțin, se potrivesc perfect, de vreme ce Victor a cântat în Cleveland din 1945 până în 1948, iar Barber s-a mutat la YMCA în

primăvara lui 1946.

După spusele lui Victor, tocmai mânca o plăcintă cu brânză într-o seară, la Lansky's Delicatessen, un mare și zgomotos emporium, la trei străzi distanță de Severance Hall. Orchestra încheiase o serată Beethoven, iar Victor mersese acolo cu alți trei suflători ca să ia o gustare. De pe scaunul său din fundul restaurantului, avea în față clar un grăsan stând de unul singur la o masă, într-un separeu. Neputând să-și desprindă privirile de această siluetă enormă, solitară, unchiul meu se uita îngrozit cum omul înfuleca două boluri de supă cu găluște evreiască, un platou de varză umplută, o porție de blintzes, trei farfurii de salată

coleslaw, un coș de pâine și vreo șase-șapte gogonele pescuite cu furculița din găleata cu saramură. Victor a rămas atât de uimit la vederea acestui spectacol de lăcomie, încât i-a rămas întipărit în minte pentru tot restul vieții, un portret al nefericirii umane pure și nepervertite. „Cine mănâncă astfel încearcă să se omoare“, mi-a spus. „E în aceeași situație cu un om care se înfometează până la ultima suflare.“

Ultima dată când s-au ciocnit unul de altul a fost în 1959, în perioada când unchiul meu și cu mine locuiam în Saint Paul, Minnesota. Barber își luase o perioadă de concediu de la Macalester College pe atunci, iar într-o seară, pe când stătea acasă răsfoind reclamele la mașini de mâna a doua de pe ultimele pagini ale ziarului Pioneer Press, s-a întâmplat să dea peste un anunț de lecții de clarinet date de un anume Victor Fogg, „care cântase mai demult cu orchestra din Cleveland“. Numele i-a săgetat memoria și a revăzut-o deodată pe Emily, mai vie și mai proaspătă decât în toate închipuirile care-l bântuiseră de-a lungul anilor. Era din nou în lăuntru lui, readusă la viață de brusca apariție a numelui ei, și n-a mai reușit să scape de imaginea aceasta întreaga săptămână, întrebându-se ce i se mai întâmplase, invocând diversele vieți pe care le-ar fi putut duce, văzând-o cu o limpezime aproape șocantă. Profesorul de muzică nu avea probabil nicio legătură cu ea, însă n-ar fi stricat să afle dacă era cu adevărat așa.

Primul impuls a fost să-l sune pe Victor, dar în cele din urmă, după ce a recapitulat ce-ar fi putut să-i spună, s-a răzgândit. N-avea niciun chef să fie luat drept nebun când îi spune toată povestea, bâiguind tot felul de lucruri către un străin care l-ar fi ascultat plictisit la celălalt capăt al firului. S-a hotărât să-i trimită mai bine o scrisoare, schițând șapte sau opt versiuni până să se declare mulțumit, ca apoi să o expedieze pe cea finală într-un acces de angoasă

puternică, regretând gestul chiar în clipa când a dat drumul scrisorii în cutia poștală. A primit răspunsul zece zile mai târziu, cu un scris de mână reținut și repezit, pe o foaie galbenă. „Domnule“, scria în mesaj, „Emily Fogg a fost într-adevăr sora mea, însă din nefericire trebuie să vă informez că a murit într-un accident rutier acum opt luni. Infinite regrete. Cu sinceritate, Victor Fogg.“

Adevărul e că scrisoarea nu-i spunea nimic din ce nu știa deja. Victor nu făcuse decât să-i dezvăluie un fapt, iar acest fapt era unul pe care Barber îl aflase singur, cu mult timp în urmă: că nu avea să o mai revadă vreodată pe Emily. Moartea nu schimba cu nimic situația. Întărea doar o certitudine, accentua pierderea cu care trăise deja ani de zile. Nu însemna că scrisoarea era mai ușor de îndurat, dar odată ce s-a oprit din plâns, s-a trezit că voia să afle mai multe. Ce i se întâmplase oare? Unde plecase și ce făcuse? Fusesse căsătorită? Dăduse naștere vreunui copil? Fusesse oare iubită? Barber voia fapte. Voia să umple golurile și să-i reconstruiască viața, să aibă ceva palpabil cu care să poată trăi: câteva fotografii, un fel de album foto pe care să-l poată deschide în minte și să-l studieze după pofta inimii. I-a răspuns lui Victor a doua zi. După ce și-a exprimat sincerele condoleanțe și regrete în primul paragraf, i-a sugerat, cu maximă delicatețe, cât de important e pentru el să afle câteva răspunsuri la anumite întrebări. A așteptat replica răbdător, dar au trecut două săptămâni fără

să primească nimic. În cele din urmă, crezând că scrisoarea se rătăcise, i-a telefonat lui Victor. După ce a auzit sunetul soneriei de trei sau patru ori, o telefonistă i-a spus că numărul nu mai e valabil. Asta l-a uimit, însă nu l-a descurajat — în definitiv, omul putea fi sărac, mult prea strâmtorât ca să-și plătească factura la telefon —, așa că s-a suit în Dodge-ul lui din '51 și a plecat către locuința lui Victor, pe Linwood Avenue 1025. Neputând să-i găsească

numele la interfon, a sunat la portar. În câteva clipe, un omuleț mărunț, într-un pulover verde cu galben, și-a făcut apariția la ușă, târșâindu-și picioarele, și l-a înștiințat că domnul Fogg plecase.

— El și băiatul, a zis omul, și-au făcut bagajele și au plecat acum vreo zece zile.

Barber a fost dezamăgit, îndurerat de lovitura neașteptată. Dar nu a stat nicio secundă să se întrebe cine e băiatul. Și, chiar dacă ar fi făcut-o, n-ar fi fost nicio diferență. L-ar fi luat drept fiul clarinetistului, ca apoi să abandoneze gândul.

Mulți ani mai târziu, când Barber mi-a povestit despre scrisoarea

primită de la Victor, am înțeles, în cele din urmă, de ce plecase unchiul meu atât de brusc din Saint Paul, în 1959. Întreaga scenă dobândise acum un sens: febra împachetărilor în miez de noapte, călătoria la Chicago, cele două săptămâni în care am locuit la hotel și nu am mers la școală. Victor nu ar fi avut cum să știe adevărul despre Barber, dar asta nu însemna că nu e înspăimântat de potențialul adevăr pe care îl ascundea acest bărbat. Exista un tată pe undeva, și de ce să riște ca acest bărbat atât de curios să afle detalii despre Emily? În cel mai rău caz, cine îl asigura că

nu avea să lupte pentru custodia băiatului? Îi fusese destul de simplu să evite să

mă menționeze în primul răspuns la scrisoare, dar apoi a apărut a doua, cu noi întrebări, și atunci și-a dat seama că e prins în cursă. Ignorând pur și simplu scrisoarea nu ar fi făcut decât să amâne problema, căci, dacă străinul era curios, așa cum părea, în cele din urmă avea să ne caute. Și ce se putea întâmpla atunci?

Victor nu ar fi avut de ales decât să dispară fără urmă, să mă ia cu el în miez de noapte și să dispară în ceață.

Povestea asta a fost unul dintre ultimele lucruri pe care mi le-a spus Barber și mi-a frânt inima s-o aud. Am înțeles ce făcuse Victor și, impresionat de tot devotamentul lui, m-am trezit potopit de un val de sentimente — mi-era dor de unchiul Victor, pe care l-am jelit din nou. Dar în același timp am simțit o mare frustrare și amărăciune din pricina atâtor ani pierduți. Căci, dacă Victor ar fi răspuns celei de-a doua scrisori, în loc să fugă, se prea poate să fi descoperit cine e tatăl meu chiar în 1959. Nimeni nu trebuia învinuit pentru cele întâmplate, însă

constatarea nu făcea situația mai ușor de acceptat. Totul ținea de câteva legături ratate, sincronizări proaste, bâjbâieli în întuneric. Ne găsiserăm mereu fie în locul potrivit, dar la momentul greșit, fie în locul nepotrivit, la momentul oportun. Ne pierduserăm mereu unul pe altul, ajungând de fiecare dată la doar câțiva centimetri de adevăr. Cam la asta se reduce întreaga poveste, cred. O

înlănțuire de șanse ratate. Aveam de la început toate piesele, însă niciunul nu a știut cum să le pună cap la cap.

Nimic din toate astea nu a ieșit la iveală în urma primei noastre întâlniri, desigur.

Odată ce Barber s-a decis să nu-mi vorbească despre bănuielile lui,

singurul subiect pe care-l aveam la dispoziție s-a dovedit a fi tatăl său și l-am acoperit destul de atent în cele câteva zile petrecute de el în oraș. În prima seară, m-a dus la restaurantul Gallagher, pe Fifty-second Street; în a doua seară, am cinat undeva în Chinatown, cu Kitty. Iar a treia zi, duminică, ne-am întâlnit la hotel pentru micul dejun, după care el a luat avionul spre Minnesota. Inteligența lui Barber și șarmul lui te făceau să uiți de fizicul său nefericit și, cu cât petreceam mai mult timp împreună, cu atât mă simțeam mai confortabil. Am vorbit foarte deschis aproape de la început, spunându-ne unul altuia glume și tot felul de idei, pe măsură ce ne depănam poveștile și, pentru că nu se temea de adevăr, i-am putut vorbi despre tatăl lui fără să mă cenzurez, relatându-i întreaga mea aventură cu Effing, cu părțile ei bune, dar și cu cele rele.

Cât despre Barber, el nu aflate absolut nimic. Tatăl lui, i se spusese, murise în Vest cu câteva luni înainte de nașterea băiatului, ceea ce părea destul de plauzibil, de vreme ce pereții casei îi erau acoperiți de tablouri și toată lumea spunea că tatăl fusese pictor, un peisagist care călătorise mult de dragul artei sale. Ultima lui expediție avusese loc în deșertul Utah, așa-i spusese, un loc uitat de Dumnezeu, dacă ar exista unul, unde și murise. Dar împrejurările morții lui nu fuseseră niciodată clarificate. Când a împlinit șapte ani, o mătușă i-a spus că taică-său căzuse de pe o stâncă. Trei ani mai târziu, unchiul i-a explicat că

fusese prins de indieni, apoi, la nici șase luni, Molly Sharp îl înștiințase că

disparația fusese lucrarea diavolului. Ea era bucătăreasa care-l hrănea cu budinci delicioase când venea de la școală — o irlandeză rumenă, roșcovană, cu strungăreață lată — și n-o auzise niciodată spunând vreo minciună. Oricare ar fi fost cauza, moartea tatălui îi fusese invocată mereu ca fiind motivul pentru care mama sa se închisese definitiv în cameră. Așa se vorbea în familie despre starea mamei lui, deși adevărul e că uneori ieșea din cameră, mai ales în nopțile calde

de vară, când bântuia coridoarele casei sau se ducea până la plajă și se așeza lângă apă, ascultând muzica valurilor mărunte ajunse la țarm.

Nu-și vedea mama prea des și, chiar în zilele ei bune, femeii îi era greu să-și aducă aminte cum îl chema. I se adresa cu Teddy sau Malcolm, sau Rob —

privindu-l mereu în ochi, vorbindu-i cu maximă convingere — sau folosea epitete stranii, care pentru el nu aveau niciun sens: Bally-Ball,

Pooh-Bah, domnul Jinks. Nu încerca niciodată să o corecteze când îi vorbea astfel, de vreme ce orele petrecute în compania mamei erau mult prea prețioase pentru a fi irosite, iar din experiență știa că până și cea mai mărunță șicană îi putea strica dispoziția. Ceilalți ai casei îl strigau Solly. Nu avea nimic împotriva acestui apelativ, căci într-un fel îi lăsa numele intact, de parcă ar fi fost un secret cunoscut doar de el: Solomon, înțeleptul rege al evreilor, un bărbat cu judecata atât de dură, încât putea amenința că are să taie un prunc în două pentru adevăr.

Mai târziu, s-a renunțat la diminutiv și a devenit Sol. Poeții elisabetani l-au învățat că era un vechi termen folosit pentru „soare“ și, la scurt timp după aceea, a descoperit că e, în plus, cuvântul franțuzesc pentru „pământ“. L-a intrigat faptul că putea fi atât soarele, cât și pământul în același timp, și mulți ani de zile l-a interpretat ca și când persoana lui putea circumscrie toate contradicțiile universului.

Mama trăia la etajul patru, însoțită de câțiva servitori și de femeile care-i țineau companie, și se întâmpla să treacă perioade lungi în care să nu coboare nici măcar o dată. Acolo, sus, era un tărâm aparte, cu o bucătărie nou-construită la un capăt al holului și camera mare în nouă laturi la celălalt. Cândva, acolo pictase tatăl lui, se spunea, iar ferestrele erau făcute în așa fel încât, atunci când priveai afară, nu vedeai decât apă. El a descoperit că, dacă rămâneai suficient de mult în fața acelor ferestre, cu fruntea lipită de geam, simțeai că plutești în înaltul cerului. Nu-i dădea voie să meargă acolo prea des, dar din camera lui de la etajul de dedesubt își auzea câteodată mama plimbându-se în noapte (scârțâiturile podelei sub covor) și, din când în când, distingea voci: zgomotul conversației, râsete, frânturi de cântec, gemete și hohote de plâns. Vizitele lui la etajul patru erau supravegheate de îngrijitoare și fiecare își impusese propriile reguli.

Doamna Forrest îi rezerva câte o oră în fiecare joi; doamna Caxton îi verifica unghiile înainte de a-l lăsa să intre; doamna Rower îl lua la plimbări răcoroase pe plajă; doamna Buxley îl servea cu ciocolată caldă, iar doamna Gunderson vorbea atât de încet încât abia o auzea. O dată, Barber se jucase cu mama deghizându-se întreaga după-amiază, iar altă dată își făcuseră de lucru la iaz, cu o bărcuță de hârtie, până la căderea serii. Aceste două vizite și le amintea foarte bine și, mulți

ani mai târziu, a realizat că trebuie să fi fost orele cele mai fericite pe care le petrecuse alături de ea. Atât cât putea să-și amintească, îi părea bătrână, cu părul cărunt și fața nemachiată, cu ochii albaștri, apoși și gura căzută, cu pete de ficat pe dosul mâinilor. Mișcările ei

erau ușor tremurate, iar asta o făcea probabil să

pară și mai fragilă decât era — cu nervii mereu vibrând la cea mai mică atingere, o femeie aflată pe buza prăpastiei. Cu toate astea, nu o credea nebună (nefericită

era cuvântul care-i venea în minte de obicei) și, chiar când gesturile ei alarmau pe toată lumea, adesea i se părea că se preface. Au fost câteva crize de-a lungul anilor (un acces de țipete când au dat-o afară pe una din îngrijitoare, o tentativă

de sinucidere, o perioadă de câteva luni în care a refuzat să se îmbrace) și o dată

chiar a fost trimisă în Elveția, pentru ceea ce s-a numit o odihnă prelungită. Mult mai târziu, a descoperit că Elveția nu era decât un eufemism pentru un azil de nebuni din Hartford, Connecticut.

A avut o copilărie sumbră, dar nu lipsită de bucurii și mult mai puțin singuratică

decât ar fi putut fi. Părinții mamei locuiau acolo mare parte a timpului și, în ciuda înclinației bunicii către tot felul de prostioare — fletcherismul, găurile lui Symmes, cărțile lui Charles Fort —, cu el se purta extraordinar, ca și bunicul, de altfel, care-i povestea despre Războiul Civil și-l învăța să caute flori sălbatice.

Mai târziu, unchiul Binkey și mătușa Clara s-au mutat la ei și timp de câțiva ani au trăit împreună, într-o armonie zgomotoasă. Crahul din 1929 nu i-a distrus, dar s-au văzut nevoiți să strângă cureaua. Automobilul Pierce Arrow i-a părăsit împreună cu șoferul, n-au mai plătit chiria apartamentului din New York, iar Barber nu a mai fost trimis la internat, așa cum plănuiseră cu toții. În 1931, au fost vândute câteva dintre lucrările din colecția tatălui său — desenele lui Delacroix, pictura lui Samuel French Morse și micul Turner agățat în holul de la intrare. Cu toate astea, pe multe le-au păstrat. Lui Barber îi plăceau mai ales cele două opere ale lui Blakelock din sufragerie (un clar de lună pe peretele dinspre răsărit și o tabără indiană pe cel dinspre sud), ca și nenumărate picturi ale tatălui său atârinate oriunde te uita: peisajele marine din Long Island, tablourile cu coasta Maine, schițele cu râul Hudson, plus o cameră plină de peisaje aduse dintr-o excursie la Catskills — ferme care stăteau să se dărâme, munți selenari, uriașe câmpii de lumină. Barber petrecuse sute de ore privind aceste lucrări, iar în al treilea an de liceu a organizat o expoziție la primărie, căreia i-a adăugat un eseu despre opera tatălui său,

distribuit gratuit tuturor participanților la vernisaj.

În anul următor, și-a petrecut nopțile lucrând la un roman care avea ca punct de pornire dispariția tatălui său. Barber nu avea decât șaptesprezece ani pe atunci și, prins cum era în tumultul adolescentin, a început să se imagineze artist, un viitor

geniu care avea să-și mântuiască sufletul vărsându-și angoasele pe hârtie. Mi-a trimis o copie a manuscrisului după întoarcerea în Minnesota — nu, cum mă

avertizase în chip de scuză în scrisoarea lui, spre a face caz de talentele sale juvenile (cartea fusese respinsă de douăzeci și una de edituri), ci ca să-mi dea o idee despre felul în care absența tatălui îi înfierbântase imaginația. Cartea se numea Sângele lui Kepler și era scrisă în stilul senzaționalist al romanelor de consum din anii '30. În parte western, în parte SF, povestea glisa între tot soiul de improbabilități, repezindu-se înainte cu forța implacabilă a unui vis. Pe alocuri mi s-a părut îngrozitoare, însă în cele din urmă m-am surprins cu totul absorbit de ea, iar până când am ajuns la final, am avut senzația că știu mai bine cine e Barber, că înțeleg ceva din cea mai profundă fibră a ființei lui.

Acțiunea se petrecea cu patruzeci de ani în urmă, iar evenimentul inițial avea loc în 1870, dar altfel, povestea decurgea direct din cele câteva lucruri pe care Barber reușise să le afle despre tatăl lui. Un artist de treizeci și cinci de ani, pe nume John Kepler, își ia rămas-bun de la soție și fiu și-și părăsește căminul din Long Island ca să pornească într-o călătorie de șase luni prin Utah și Arizona, așteptându-se, după spusele autorului de șaptesprezece ani, „să descopere un ținut al minunilor, o lume de o frumusețe sălbatică, în culori violente, un regat de dimensiuni atât de monumentale, încât și cea mai mărunță piatră poartă marca infinitului“. Totul decurge bine în primele câteva luni, după care Kepler se confruntă cu un accident similar celui pe care îl suferise, chipurile, Julian Barber: cade de pe o stâncă, își frânge oasele și își pierde cunoștința. Când și-o recapătă, în ziua următoare, descoperă că nu se mai poate mișca și, pentru că nu are provizii, se resemnează să moară de foame în pustiu. A treia zi însă, aflat pe punctul de a da ortul popii, Kepler e salvat de un pâlc de indieni — ca ecou al unei povestiri pe care Barber o citise în copilărie. Indienii îl transportă pe muribund în tabăra lor, o vale pietroasă, înconjurată de stânci, iar în acest adăpost înmiresmat de plantele de yucca și ienupăr îl îngrijesc până se însănătoșește. În această comunitate trăiesc treizeci sau patruzeci de oameni, un număr egal de bărbați, femei și copii, care umblă aproape goi sub soarele necruțător

al verii. Abia vorbind, cu el sau între ei, îl veghează, pe când el își recapătă puterile, picurându-i apă pe buze și hrănindu-l cu mâncăruri ciudate din care nu mai gustase vreodată. Pe măsură ce mintea i se limpezește, Kepler își dă

seama că oamenii ăștia nu seamănă deloc cu indienii din triburile locale — Ute și Navaho, Paiute și Shoshone. Îi par mai primitivi, mai izolați, mai blânzi în purtări. La o privire mai atentă însă, ajunge la concluzia că mulți dintre ei nici măcar nu au trăsături de indieni. Unii au ochii albaștri, alții părul roșcat, iar unii bărbați au chiar și păr pe piept. În loc să accepte evidența, Kepler începe să

creadă că se află încă în pragul morții și că doar și-a imaginat înșănătoșirea întrun moment de delir produs de șoc și durere. Însă nu durează mult. Pas cu pas, pe măsură ce starea continuă să i se îmbunătățească, se vede silit să admită că e în viață și că tot ce-l înconjoară e real.

„Își ziceau Oamenii“, scrie Barber, „Poporul, Cei Veniți de Depart. Cu mult timp în urmă, dacă e să dăm crezare legendelor, strămoșii lor trăiseră pe Lună.

Dar apa le-a fost gonită de o mare secetă și toți Oamenii au murit, cu excepția lui Pog și a Oomei, tatăl și mama dintru începuturi. Timp de douăzeci și nouă de zile și douăzeci și nouă de nopți, Pog și Ooma au rătăcit prin deșert, iar când au ajuns la Muntele Minunilor, s-au cățarat până în vârf și s-au prins de un nor.

Norul-spirit i-a purtat în spațiu timp de șapte ani, iar la sfârșitul acestei perioade au coborât pe Pământ, unde au descoperit Pădurea Lucrurilor Dintâi și au luat lumea de la capăt. Pog și Ooma au dat naștere la mai mult de două sute de copii și, vreme de mulți ani, Oamenii au trăit fericiți, construindu-și case printre copaci, plantând porumb, vânzând căprioare fermecate și prinzând pește. Ceilalți, de asemenea, trăiau în Pădurea Lucrurilor Dintâi, iar pentru că erau gata să-și împărtășească secretele, ei i-au învățat pe Oameni Marea Știință a plantelor și animalelor, care i-a făcut să se simtă ca acasă pe Pământ. Oamenii i-au răsplătit pe Ceilalți pentru bunătatea lor și, vreme de câteva generații, cele două lumi au trăit în armonie. Dar în cele din urmă, într-o dimineață, au venit Sălbaticii din cealaltă parte a lumii, navigând pe corăbiile lor imense de lemn. O vreme, Bărboșii s-au arătat prietenoși, dar în cele din urmă au invadat Pădurea Lucrurilor Dintâi și au prăvălit mulți copaci. Când Oamenii și Ceilalți i-au rugat să înceteze, Sălbaticii și-au scos bețele de fulger-și-tunet și i-au căsăpit. Oamenii au înțeles că puterea acestor arme era de

neegalat, dar Ceilalți au ales să lupte până la capăt. A fost vremea Grozavului Rămas-Bun. Unii dintre Oameni au ales să se alăture Celorlalți, câțiva dintre Ceilalți s-au alăturat Oamenilor, apoi cele două mari familii s-au despărțit, luând-o fiecare pe drumul ei. Oamenii și-au părăsit locuințele și s-au mutat în Întuneric, călătorind prin Pădurea Lucrurilor Dintâi, până când au simțit că pătrunseseră până acolo unde Sălbaticii nu-i mai puteau ajunge. Asta s-a repetat de nenumărate ori de-a lungul anilor, căci de îndată ce apucau să-și ridice locuințele într-o nouă zonă a Pădurii și să se simtă

ca acasă, apăreau Sălbaticii. Bărboșii se prefăceau mereu, la început, că le sunt prieteni, apoi se apucau, inevitabil, să le doboare copacii și să-i omoare pe Oameni, strigând întruna cât de mare era Dumnezeu lor și Cartea lor, și puterea lor de neînvins. Oamenii au continuat așadar să rătăcească, mereu către vest, mereu încercând s-o ia înaintea Sălbaticilor. În cele din urmă, au ajuns la capătul Pădurii Lucrurilor Dintâi și au descoperit Lumea Plată, cu iernile ei

interminabile și verile scurte, infernale. De aici, s-au mutat în Țara din Ceruri, iar când le-a venit sorocul și acolo, au coborât în Țara Apelor Puține, un ținut atât de pârjolit și de retras, încât până și Sălbaticii refuzaseră să trăiască acolo. Când apăreau Sălbaticii, nu era decât pentru că se aflau în drum spre altă destinație, iar cei care se opreau pe acolo din întâmplare, înălțându-și case, erau atât de puțini la număr și atât de împrăștiați, încât Oamenii puteau cu ușurință să-i ocolească.

Aici au trăit Oamenii de la începutul Noilor Vremuri și așa au dus-o atâta vreme cât nimeni nu-și mai putea aminti cum fusese înainte.“

Limba lor îi pare lui Kepler de neînțeles la început, dar în câteva săptămâni reușește să prindă suficient cât să se descurce într-o conversație simplă. Începe cu substantivele, cu felul în care poți numi lucrurile înconjurătoare, iar vorba lui nu e mai subtilă decât a unui copil. Crenepos înseamnă femeie. Matitoac sunt zeii. Okeepenauk e o rădăcină comestibilă, iar tapisco înseamnă piatră. Fiind nevoit să învețe atât de multe cuvinte în această primă fază, e incapabil să

surprindă vreo coerență structurală a limbii. Pronumele nu par să existe ca entități de sine stătătoare, de pildă, însă ele fac parte dintr-un sistem complex de sufixe verbale care se schimbă în funcție de sexul și vârsta vorbitorului. Anumite cuvinte uzuale au două semnificații diametral opuse — vârf și fund, amiază și miez de noapte, copilărie și bătrânețe — și în multe situații semnificația cuvintelor e schimbată prin expresia feței vorbitorului. După două-trei luni, limba

lui Kepler se obișnuiește să nască acele sunete stranii, iar pe măsură ce magma de silabe nediferențiate începe să se separe în unități mai mici, mai ușor definibile, auzul i se ascute, devine mai atent la nuanțe și intonație. În chip ciudat, începe să creadă că aude frânturi de engleză când îi aude vorbind pe Oamenii — nu engleza pe care o vorbește nativ, ci fragmente din ea, resturi de cuvinte englezești, un fel de engleză metamorfozată care s-a strecurat cumva în crăpăturile altei limbi. O expresie precum Țara Apei Puține, de pildă, devine un singur cuvânt, Lan-o-li-wa. Sălbaticii sunt numiți Wi-me, iar Lumea Plată

formează un cuvânt ce aduce cu flow¹⁴. La început, Kepler tinde să expedieze aceste paralele ca pe niște coincidențe. Sunetele se suprapun de la o limbă la alta, la urma urmei, și nu poate să-și lase imaginația s-o ia razna. Pe de altă parte, observă că, la fiecare șapte sau opt cuvinte, limba Oamenilor urmează aceeași structură, iar când, în cele din urmă, Kepler își încearcă teoria, inventând cuvinte și testându-le pe Oamenii (cuvinte pe care nu le-a învățat de la nimeni, dar pe care le formează după aceeași metodă de descompunere și împerechere pe care o folosea la construcția celorlalte), se trezește rostind niște cuvinte pe care Oamenii le consideră ca fiind limba lor. Încurajat de succes, Kepler începe să

lanseze anumite ipoteze privind originile acestui trib ciudat. Lăsând la o parte

legenda oamenilor de pe Lună, crede că trebuie să fi izvorât dintr-o încrucișare a sângelui englez cu cel indian. „Pierduți în pădurile imense ale Lumii Noi“, scrie Barber, urmând argumentul lui Kepler, „confruntându-se poate cu primejdia extincției, o ceată de colonizatori ar fi putut foarte bine să ceară găzduire unui trib indian ca să-și asigure supraviețuirea contra forțelor ostile ale naturii.“ Poate că acei indieni erau „Ceilalți“, eroii legendelor care i se povestiseră, s-a gândit Kepler. Dacă era așa, poate că un grup se răzletise și se îndreptase spre Vest, în cele din urmă stabilindu-se în Utah. Ducând această ipoteză cu un pas mai departe, s-a gândit că povestea originii lor fusese compusă probabil după sosirea în Utah, ca o consolare pentru că trăiau în asemenea condiții aride. „Căci nicăieri în lume“, se gândea Kepler, „nu seamănă mai mult Pământul cu Luna decât aici.“

Abia în momentul în care capătă fluentă în limba lor reușește Kepler să înțeleagă

de ce fusese salvat. Oamenii erau pe cale de dispariție, după cum i-au explicat, iar dacă nu începeau să se înmulțească, întreaga nație dispărea în neant. Lui Cuget Tăcut, înțeleptul și conducătorul lor, care

părăsise tribul în iarna de dinainte pentru a se însingura în deșert și a se ruga pentru mântuirea lor, i se șoptise într-un vis că vor fi salvați de un mort. Aveau să-i găsească trupul undeva printre stâncile care înconjurau așezarea, iar dacă îl tratau cu leacul cuvenit, trupul neînsuflețit avea să revină la viață. Toate aceste lucruri s-au petrecut exact cum a prezis Cuget Tăcut. Kepler a fost găsit, readus la viață, iar acum nu ținea decât de el să devină tatăl unei noi generații. El era Tatăl Sălbatic căzut din Lună, Izvorătorul de Suflete Omenеști, Omul-Spirit care trebuia să salveze Poporul de la uitare.

În acest punct, povestirea lui Barber ia o întorsătură dubioasă. Fără nici cea mai mică mustrare de conștiință, Kepler devine indian și se decide să rămână cu Oamenii, renunțând pentru totdeauna la gândul întoarcerii la nevasta și fiul lui.

Trecând peste tonul rece, intelectual al primelor treizeci de pagini, Barber dă

curs unor pasaje lungi și elaborate de fantezii sexuale lascive, ca într-o vrie de masturbare adolescentină. Femeile lui nu seamănă cu indiencele din America de Nord, ci mai degrabă cu jucăriile sexuale polineziene: fecioare splendide, cu sâni dezgoliți, care i se dau lui Kepler într-un abandon voios. Nu e decât dorință

pură: un popor de o inocență ca înaintea Căderii, de sălbatici nobili trăind în deplină armonie unii cu alții și toți laolaltă cu lumea. Nu-i trebuie mult lui Kepler ca să decidă că modul lor de viață este net superior traiului său. Se dezbracă de orice rămășiță a civilizației de secol XIX și intră în epoca de piatră, bucuros să-și împartă soarta cu Oamenii.

Primul capitol se încheie cu nașterea celui dintâi copil Om al lui Kepler, iar la deschiderea următorului capitol, observi că au trecut deja cincisprezece ani. Ne-am întors în Long Island, unde luăm parte la înmormântarea nevestei americane a lui Kepler și vedem totul prin ochii lui John Kepler Jr, acum în vârstă de optsprezece ani. Decis să elucideze misterul dispariției tatălui său, tânărul pornește la drum în dimineața următoare ca un picaro, hotărât să-și dedice viața căutării. Călătorește până în Utah, iar în următorul an și jumătate străbate pustiul în căutare de indicii. Printr-un noroc miraculos (nu prea credibil, așa cum îl înfățișează Barber), găsește în cele din urmă așezarea dintre stânci a Oamenilor.

Nu îi trecuse niciodată prin minte că tatăl lui ar putea fi încă în viață, dar iată că, în momentul în care e prezentat conducătorului bărbos,

salvatorul micului trib care numără acum aproape o sută de suflete, îl recunoaște pe acest om ca fiind John Kepler. Stupefiat, îi spune din greșeală că este fiul din America, de mult pierdut, al lui Kepler, însă acesta din urmă, rece și impasibil, se prefacă că nu-l înțelege. „Sunt un Om-Spirit venit de pe Lună“, spune el, „iar acești Oameni sunt singura familie pe care am avut-o vreodată. Cu drag te găzduim și-ți dăm de mâncare pe timpul nopții, dar mâine-dimineață trebuie să ne părăsești și să-ți vezi de călătorie.“ Zdrobit de această respingere, fiul ticluiește o răz bunare și, în miez de noapte, iese din cort, se furișează până la culcușul lui Kepler și-i înfige un pumnal în inimă. Până să se dea alarma, fuge de la locul faptei, dispărând în întuneric.

Există dintre Oameni un singur martor la scena crimei, un băiat de doisprezece ani, pe nume Jocomin (Ochi Sălbatici), fiul preferat al lui Kepler. Jocomin îl caută pe ucigaș timp de trei zile și trei nopți, dar nu-i dă de urmă. În dimineața celei de-a patra zile, se cațără până la un mic platou stâncos ca să poată cuprinde cu vederea împrejurimile, iar acolo, la câteva clipe după ce abandonează orice speranță, îl întâlnește chiar pe Cuget Tăcut, bătrânul vraci care părăsise tribul cu ani în urmă, ca să trăiască în deșert, ca pustnic. Cuget Tăcut îl adoptă pe Jocomin și, încetul cu încetul, îl inițiază în misterele artei lui, antrenându-l ani grei ca să-și însușească puterile magice ale Celor Douasprezece Transformări. Jocomin se dovedește a fi un învățăcel abil și voluntar. Nu învață doar să-i însănătoșească pe bolnavi și să comunice cu zeii, dar după șapte ani de trudă, pătrunde în cele din urmă secretul primei Transformări, reușind să-și stăpânească forțele trupului și ale minții într-atât încât se poate metamorfoza în șopârlă. Celelalte transformări îi urmează într-o succesiune rapidă: devine rândunică, șoim, vultur, se preschimbă în piatră și în cactus; în cârțiță, în iepure și în lăcustă; în fluture și în șarpe; iar în cele din urmă, deprinzând cea mai grea dintre transformări, se preschimbă în coiot. Au trecut, între timp, nouă ani de când Jocomin a devenit

învățăcelul lui Cuget Tăcut. După ce i-a transmis fiului său adoptiv tot ce știe, bătrânul îi spune lui Jocomin că i-a venit vremea să moară. Apoi, fără o vorbă, se înfășoară în veșmintele rituale și postește timp de trei zile, la sfârșitul cărora spiritul lui își ia zborul din trup și călătorește către Lună, locul unde adastă

sufletele Oamenilor după moarte.

Jocomin se întoarce la așezare și își duce traiul ca șef de trib câțiva ani în șir. Dar Oamenii sunt năpăstuiți de vremuri grele, iar seceta aduce cu ea molimă, și molima vrajbă. Jocomin are un vis în care i se spune că fericirea nu se va întoarce în sânul tribului până când

moartea tatălui său nu va fi răzbunată. După

ce se sfătuiește cu bătrânii înțelepți, a doua zi, Jocomin îi părăsește pe Oameni și o apucă spre răsărit, către lumea Sălbaticilor, în căutarea lui John Kepler Jr. Își ia numele de Jack Lună și străbate astfel întreaga țară, ajungând în cele din urmă la New York, unde-și găsește o slujbă la o companie specializată în construcția zgârie-norilor. Devine membru al echipei de top din Woolworth Building, o minune arhitecturală care avea să rămână cea mai înaltă clădire din lume timp de aproape douăzeci de ani. Jack Lună e un bun muncitor, care nu dă înapoi nici în fața celor mai înspăimântătoare înălțimi și, încet-încet, câștigă respectul colegilor lui. În afara slujbei însă e foarte reținut și nu leagă prietenii cu nimeni. Tot timpul liber și-l dedică găsirii fratelui vitreg, iar sarcina de a-l găsi îi răpește aproape doi ani din viață. John Kepler a devenit un prosper om de afaceri.

Trăiește într-un conac pe Pierrepont Street, în Brooklyn Heights, cu soția și fiul său de șase ani, și merge la serviciu în fiecare dimineață într-o mașină neagră, lungă, cu șofer. Jack Lună dă târcoale casei câteva săptămâni încheiate, intenția sa fiind la început de a-l ucide pur și simplu pe Kepler, însă apoi decide că îi poate administra o pedeapsă mai aspră, răpindu-i fiul și ducându-l pe târâmul Oamenilor. Duce totul la bun sfârșit fără să fie prins, smulgând pruncul de la sânul doicii într-o după-amiază însorită, iar în acest punct se încheie al patrulea capitol al romanului scris de Barber.

În Utah, alături de copil (care între timp i-a devenit incredibil de devotat), Jocomin descoperă că totul s-a schimbat. Oamenii au dispărut, iar casele lor goale sunt lipsite de orice urmă de viață. În următoarele șase luni, îi caută

pretutindeni, însă fără izbândă. Într-un sfârșit, realizând că propriul vis l-a trădat, acceptă că întregul lui neam a murit. Cu inima îndurerată, decide să rămână

acolo și să se îngrijească de băiat ca și când ar fi fost al lui, în tot acest timp sperând la un miracol al regenerării. Îl botează pe băiat Numa (Omul Nou) și se străduiește din răspuțeri să nu-și piardă curajul. Așa trec șapte ani. Îi transmite fiului său adoptiv secretele învățate de la Cuget Tăcut, apoi, peste alți trei ani de

trudă, Jocomin reușește să acceadă la Cea de-a Treisprezecea Transformare.

Jocomin devine femeie, o femeie tânără și fertilă care-l seduce pe

adolescentul de șaisprezece ani. Nouă luni mai târziu, li se nasc gemeni, un băiat și o fată, iar prin acești doi copii Oamenii vor ajunge din nou să populeze lumea.

Acțiunea se mută din nou la New York, unde-l vedem pe Kepler Jr căutându-și disperat fiul pierdut. Deși adună indiciu după indiciu, nu ajunge nicăieri, însă în cele din urmă, din pură întâmplare — totul în cartea lui Barber e rezultatul întâmplării —, ajunge pe urmele lui Jack Lună și, încet-încet, Kepler reconstituie puzzle-ul, realizând că fiul îi fusese răpit din pricina a ceea ce-i făcuse tatălui său. Nu are altceva de făcut decât să se întoarcă în Utah. Kepler are acum patruzeci de ani și viața grea din deșert îi încetinește călătoria, însă își urmează

calea cu îndârjire, îngrozit de gândul că se va întoarce în locul unde își omorâse tatăl cu douăzeci de ani în urmă, dar știind că n-are de ales și că aici își va găsi și fiul. O lună plină tronează peste peisajul din ultima scenă, încercându-l de dramatism. Kepler găsește satul Oamenilor și își așază tabăra printre stânci, cu pușca în mână, stând de veghe în așteptarea vreunui semn de viață. La nici cinci metri de el, pe un morman de pietre, vede deodată silueta unui coiot proiectată

pe fundalul lunii. Temându-se de orice, în acest teritoriu îndepărtat și pustiu, Kepler ridică arma din reflex și trage în animal. Coiotul e ucis dintr-o singură

lovitură, iar Kepler se felițită pentru precizie. Ceea ce însă nu știe, desigur, e că

tocmai și-a ucis fiul. Nici nu apucă să vadă cadavrul animalului răpus, că alți trei coioți se reped la el din întuneric. Neputincios în fața atacului lor, el e sfâșiat în bucăți în câteva minute.

Așa ia sfârșit Sângele lui Kepler, singura tentativă a lui Barber de a scrie un roman. Dată fiind vârsta la care l-a scris, ar fi nedrept să-i criticăm prea aspru eforturile. Cu toate neajunsurile și excesele ei, cartea mi se pare prețioasă ca document psihologic și, mai mult decât orice, ilustrează felul în care Barber gestiona dramele vieții lui timpurii. Nu voia să accepte că tatăl lui murise (de aici, salvarea lui Kepler de către Oameni); însă, dacă tatăl lui nu murise, atunci nu avea nicio scuză pentru a nu se fi întors acasă, la familia lui (de aici, cuțitul pe care Kepler Jr îl înfige în inima tatălui lui). Dar gândul acelei crime era mult prea îngrozitor ca să nu-i trezească dezgustul. Oricine are astfel de gânduri trebuie pedepsit și chiar asta i se întâmplă lui Kepler Jr, a cărui soartă e mai dură

decât a oricărui alt personaj din carte. Întreaga poveste e un dans complex al vinovăției și dorinței. Dorința se preschimbă în vină, apoi, pentru că acea vină se dovedește de neîndurat, devine dorință de a ispăși, de a se supune unei forme de dreptate crude și inexorabile. Nu e întâmplător, cred, că cercetările târzii ale lui

Barber au fost dedicate unora dintre problemele care apar în Sângele lui Kepler.

Coloniștii pierduți din Roanoke, povestirile despre albi care au trăit printre indieni, mitologia Vestului american — toate astea sunt teme pe care Barber le-a tratat ca istoric, dar, indiferent de cât de scrupulos și profesionist s-a dovedit în explorarea lor, a existat mereu un motiv personal în spatele muncii lui, o convingere secretă că, într-un fel, explora misterele proprii vieți.

În primăvara lui 1939, Barber a avut o ultimă șansă de a afla mai multe despre tatăl său, dar aceasta nu s-a soldat cu cine știe ce rezultate. Era student în anul trei la Columbia pe atunci, iar undeva pe la jumătatea lui mai, la doar o lună

după presupusa lui întâlnire cu unchiul Victor la Expoziția universală de la New York, mătușa Clara l-a sunat ca să-i comunice că mama lui murise în somn. A luat trenul de dimineață către Long Island, apoi a suportat tot coșmarul ceremoniei ei de înmormântare: aranjamentele funerare, citirea testamentului, conversațiile chinuitoare cu avocații și contabilii. A plătit nota azilului unde își petrecuse ultimele șase luni, a semnat hârtii și formulare, a plâns în hohote când și când, fără voia lui. După înmormântare, s-a întors seara la conac, realizând că

era probabil ultima noapte pe care o petrecea acolo. Mătușa Clara era singura rudă care-i mai rămăsese, însă cu ea nu se putea purta niciun fel de dialog.

Pentru ultima oară în acea zi, a parcurs întregul ritual de a o asigura că e binevenită în casă, oricând ar fi poftit. Din nou, ea l-a binecuvântat pentru bunătatea arătată, înălțându-se în vârful picioarelor ca să-l poată săruta pe obraz și, din nou, s-a întors la sticla de sherry pe care o ținea ascunsă în camera ei.

Personalul, care fusese compus din șapte oameni la nașterea lui Barber, era acum redus la un singur membru — o negresă șchioapă pe nume Hattie Newcombe, care-i gătea mătușii Clara, iar din când în când, făcea curat prin casă — și, de câțiva ani, întregul loc stătea să se prăbușească. Grădina rămăsese neîngrijită de la moartea bunicului,

din 1934, iar ceea ce fusese cândva o explozie de flori pe pajiște era acum un păienjeniș sumbru de buruieni care-ți ajungea până la piept.

Înăuntru, pânzele de păianjen se legănau de tavan în aproape toate camerele.

Scaunele nu puteau fi atinse fără a ridica nori de praf; șoarecii forfoteau nebunește prin camere, iar Clara, mereu amețită, mereu surâzătoare, nu remarcă nimic. Așa se petreceau lucrurile de mult timp, atât de mult încât lui Barber încetase să-i mai pese. Știa că nu va avea niciodată curajul de a mai trăi în casa asta și, odată ce Clara avea să moară din cauza băuturii, la fel ca soțul ei, Binkey, îi va fi totuna dacă acoperișul se prăvale sau nu.

În dimineața următoare, a găsit-o pe Clara stând în salonul de jos. Nu venise încă

vremea primului pahar de sherry (în general, nu desfăcea sticla decât după

prânz), iar Barber și-a dat seama că, dacă avea să mai vorbească cu ea, atunci era momentul. Stătea la măsuta de joc când a intrat el în cameră, cu capul mititel, de vrăbiuță, aplecat asupra unei partide de solitaire, murmurând ca pentru sine un cântecel inventat, fără linie melodică. „Omul de pe Trapezul Zburător“, s-a gândit el în timp ce se apropia, venind din spate și punând mâna pe umărul ei.

Trupul îi era numai os pe sub șalul de lână.

— Trei de roșu pe patru de negru, a sugerat el, arătând spre cărțile de pe masă.

Ea a plescăit în fața propriei neatenții, a suprapus două teancuri, apoi a întors cartea care ieșise. Era un popă de roșu.

— Mulțumesc, Sol, a spus. Nu mă pot concentra astăzi. Ratez mutările pe care ar trebui să le fac, iar în cele din urmă sfârșesc prin a trișa când nu am niciun motiv.

A scos un chicotit firav și nervos și și-a reluat cântecelul.

Barber și-a făcut loc pe scaunul din fața Clarei, încercând să se adune și să

înceapă conversația. Se îndoia că are cine știe ce de aflat de la ea, dar nu mai știa pe nimeni cu care să poată vorbi despre asta. Preț de

câteva clipe, a rămas acolo, studiindu-i chipul, examinându-i desenul complicat de riduri, pudra albă adunată

în cutele obrazilor, rujul roșu, grotesc. I se părea o apariție jalnică, înduioșătoare.

Probabil că nu fusese ușor să te măriți cu cineva din familia asta, s-a gândit, să

trăiești cu fratele mamei atâția ani, să nu ai copii. Binkey era un crai prostuț, bonom, care se însurase cu Clara undeva prin 1880, la mai puțin de o săptămână

după ce o zărise jucând pe scena Teatrului Galilei, ca asistentă în spectacolul de magie al maestrului Rudolf. Lui Barber îi plăcuseră mereu poveștile nebunești, de vodevil, pe care i le spunea mătușa lui și-i părea straniu că ei erau ce-a mai rămas din familie. Ultimul Barber și ultima Wheeler. O fată din clasa cea mai de jos, cum o numise mereu bunica lui, o târfă proastă care-și pierduse șarmul de mai bine de treizeci de ani, față în față cu domnul Rotunjime în persoană, copilul-minune mereu înfloritor, născut dintr-o nebună și o stafie. Nu mai simțise nicicând atâta tandrețe pentru mătușa Clara.

— Mă întorc la New York în seara asta, a spus el.

— Să nu-ți faci griji pentru mine, a răspuns ea, fără a-și dezlipi ochii de la jocul de cărți. O să-mi fie bine aici, de una singură. Sunt obișnuită, doar știi asta.

— Plec în seara asta, a repetat, și nu mai calc vreodată pe-aici.

Mătușa Clara a pus un șase de roșu pe un șapte de negru, a examinat rapid masa, în căutarea unui loc în care să se poată debarasa de o damă de negru, a oftat dezamăgită și l-a privit din nou pe Barber.

— O, Sol, a îngăimat. Nu-i nevoie să fii atât de dramatic.

— Nu sunt dramatic. Pur și simplu îți spun că e probabil ultima oară când ne vedem.

Mătușa Clara încă nu înțelesese.

— Știi că e trist să-ți pierzi mama, a spus. Dar n-o lua așa în tragic. Este o binecuvântare că Elizabeth ne-a părăsit. Viața ei era o tortură și acum e, în sfârșit, împăcată.

Mătușa Clara s-a oprit o clipă, căutând cuvântul potrivit.

— Să nu-ți vină vreo idee...

— Nu e vorba de ideile mele, mătușă Clara, ci de casă. Nu cred că aş mai suporta să mă întorc aici.

— Dar e casa ta acum. Tu eşti proprietarul. Tot ce e aici îţi aparţine.

— Nu înseamnă că trebuie s-o şi păstrez. Pot scăpa de ea cât ai clipi.

— Dar, Solly... Ai spus ieri că nu ai de gând să vinzi casa. Mi-ai promis!

— N-am de gând s-o vând. Dar nimic nu mă poate împiedica s-o înstrăinez, nu-i aşa?

— Păi, e acelaşi lucru. Ar lua-o altcineva, iar pe mine m-ar trimite să mor într-un loc plin de femei bătrâne.

— Nu şi dacă îţi las ţie casa. Ai putea rămâne aici.

— Încetează cu prostiile. O să fac un atac de cord dacă mai vorbeşti aşa.

— Dar nu e nicio problemă s-o trec pe numele tău. Pot să vorbesc chiar azi cu avocatul şi să pornim treaba.

— Dar, Solly...

— Probabil că voi lua câteva tablouri cu mine, însă tot restul va rămâne aici, e al tău.

— E greşit. Nu ştiu de ce, dar e greşit să spui aşa ceva.

— Un singur lucru vreau să faci pentru mine, a spus el, ignorându-i remarca.

Vreau să faci un testament şi să-i laşi casa lui Hattie Newcombe.

— Hattie Newcombe a noastră?

— Da, a noastră.

— Dar, Sol, crezi că procedezi bine? Adică, vreau să spun că Hattie... Hattie e, ştii tu...

— Ce e, mătușă Clara?

— De culoare. Hattie e o femeie de culoare.

— Dacă Hattie nu se supără, nu văd de ce te-ar deranja pe tine.

— Dar ce va spune lumea? O femeie de culoare care locuiește în Cliff House...

Știi la fel de bine ca mine că singurii oameni de culoare din orașul ăsta sunt servitori.

— Asta nu schimbă faptul că e cea mai bună prietenă a ta. Din ce-mi dau seama, e singura ta prietenă. Și de ce ne-ar păsa ce spune lumea? Nimic nu e mai important pe lumea asta decât să fim generoși cu prietenii noștri.

Când și-a dat seama că nepotul ei vorbea cât se poate de serios, mătușă Clara a început să chicotească. Un întreg eșafodaj de gândire îi fusese zdruncinat dintr-odată de cuvintele nepotului și era încântată să afle că așa ceva e într-adevăr cu puțință.

— Partea proastă e doar că va trebui să mor eu înainte ca Hattie să preia casa...

Aș vrea să văd asta cu ochii mei!

— Dacă raiul e într-adevăr ce se spune că e, atunci sunt sigur că vei vedea.

— Eu tot nu înțeleg, în ruptul capului, de ce faci asta.

— Nu trebuie să înțelegi. Am motivele mele, care nu trebuie să te preocupe. Nu vreau decât să discut câteva lucruri cu tine înainte, apoi putem considera afacerea încheiată.

— Ce lucruri?

— Vechi. Chestii despre trecut.

— Despre Teatrul Galilei?

— Nu, azi nu. La altceva mă gândeam.

— O...

Mătușă Clara s-a oprit o clipă, deconcertată.

— Mereu îți făcea plăcere să mă auzi povestind despre Rudolfo. Cum m-a pus el în sicriu și m-a tăiat în două. Grozav număr, cel mai bun din tot spectacolul. Îți amintești?

— Desigur. Dar nu despre asta vreau să-ți vorbesc acum.

— Cum dorești. Trecutul e plin, în definitiv, mai ales la vârsta mea.

— Mă gândeam la tata.

— Ah, la taică-tu! Da, păi și asta a fost de mult. Chiar așa. Nu la fel de demult ca altele, însă da, de mult.

— Știi că tu și Binkey v-ați mutat în casă abia după ce a dispărut el, dar mă

întrebam dacă-ți aduci aminte ceva, orice, despre expediția care a pornit în căutarea lui.

— Bunicul tău a făcut toate aranjamentele, împreună cu domnul ăla, Nu-știi-cum.

— Domnul Byrne?

— Da, exact, domnul Byrne, tatăl băiatului. L-au căutat timp de șase luni, dar n-

au dat de urma lui. Binkey a fost și el acolo, să știi. S-a întors cu tot felul de istorioare amuzante. El a fost cel care și-a dat cu părerea că fuseseră omorâți de indieni.

— Dar nu era decât o presupunere, nu?

— Binkey era cunoscut pentru minciunile pe care le trăgea. Nu era nici fărâmbă

de adevăr în poveștile lui.

— Dar mama, a plecat și ea în Vest?

— Mama ta? O, nu! Elizabeth a stat aici tot timpul. Era... nu știu cum să-ți spun... nu era în stare să călătorească.

— Pentru că era însărcinată?

— Păi, da, trebuie să fi cântărit și asta.

— Și ce altceva?

— Starea ei mintală. Nu era prea zdravănă pe-atunci.

— Îneebunise deja?

— Elizabeth avusese dintotdeauna toane. Acum se îmbufna, iar în clipa următoare râdea și cânta. Chiar și cu ani în urmă, când am întâlnit-o. Iritabilă era cuvântul pe care îl foloseam pe-atunci.

— Și când s-a înrăutățit starea ei?

— După ce a dispărut taică-tău.

— Boala ei a evoluat treptat sau a explodat?

— Totul s-a întâmplat brusc, Sol. A fost un spectacol îngrozitor.

— Tu ai asistat?

— L-am văzut cu ochii mei. Pe tot. N-o să-l pot uita în veci.

— Când s-a întâmplat?

— În noaptea când te-ai... adică într-o noapte. Nu mai țin minte exact. Într-o noapte, în timpul iernii.

— În ce noapte, mătușă Clara?

— Într-o noapte cu zăpadă. Era frig afară și vuia furtuna. Îmi amintesc asta, pentru că doctorului i-a fost foarte greu să ajungă.

— O noapte din ianuarie, nu?

— Se prea poate. Ninge deseori în ianuarie. Dar nu-mi mai amintesc luna.

— Pe unsprezece ianuarie, nu? În noaptea când m-am născut eu.

— Sol, nu ar trebui să mă întrebi așa ceva. S-a întâmplat atât de demult încât nici nu mai contează.

— Dar pentru mine contează, mătușă Clara! Iar tu ești singura care-mi poate povesti. Înțelegi? Ești singura rudă pe care o mai am, mătușă Clara.

— Nu trebuie să strigi. Te aud perfect, Solomon. Nu-i nevoie să strigi

și să-mi arunci vorbe grele.

— Nu strig. Încerc doar să-ți pun o întrebare.

— Știi deja răspunsul. Mi-a scăpat acum un minut și-mi pare rău.

— Nu trebuie să-ți pară rău. Important e să-mi spui adevărul. Nimic nu e mai important decât asta.

— A fost atât de... de... nu vreau să crezi că inventez ceva. Eram la ea în cameră în noaptea aia. Molly Sharp și cu mine eram amândouă înăuntru așteptându-l pe doctor, iar Elizabeth țipa și se zbătea atât de tare, încât am crezut că se vor năruî pereții de urletele ei.

— Ce țipa?

— Lucruri îngrozitoare. Îmi face rău să mi le amintesc...

— Spune-mi, mătușă Clara.

— „Vrea să mă omoare“, tot zbiera. „Vrea să mă omoare. Nu-l lăsați să iasă.“

— Eu, adică?

— Da, copilul. Nu mă întreba cum de știa că ești băiat, dar așa s-au petrecut lucrurile. Se apropia sorocul, iar doctorul nu venise încă. Molly și cu mine am încercat să o convingem să se așeze în pat, ca să ia poziția obișnuită, însă n-a fost chip. „Desfă picioarele“, îi spuneam, „asta o să-ți ușureze durerea.“ Dar Elizabeth refuza. Dumnezeu știe de unde avea atâta forță. Se tot desprindea din strânsoarea noastră și alerga spre ușă, strigând vorbele astea monstruoase, fără

încetare. „Vrea să mă omoare! Nu-l lăsați să iasă!“ În cele din urmă, am reușit s-o întindem pe pat cu forța sau, mai bine zis, Molly a reușit, eu doar am ajutat-o un pic — Molly Sharp asta era un munte de femeie —, dar odată ajunsă acolo, refuza să-și desfacă picioarele. „Nu-l las să iasă!“, zbiera. „Mai bine-l sufoc în mine. Monstru de copil, monstru de copil. Nu-l las să iasă până nu-l omor!“ Am încercat să-i desfacem picioarele cu de-a sila, dar Elizabeth se tot zvârcolea, dând din mâini și răsucindu-se până când Molly a început să o plesnească peste față — Plici! Plici! Plici! Cât de tare putea —, ceea ce a înfuriat-o pe Elizabeth atât de rău, încât nu s-a mai oprit din zbierat, de parcă ea ar fi fost copilul nou-născut, roșie toată la față, țipând și urlând să scoale morții și alta nu...

— Dumnezeu!

— În viața mea n-am văzut așa ceva. De-aia n-am vrut să-ți spun.

— Dar până la urmă am reușit să ies, nu?

— Ai fost cel mai mare și cel mai puternic copil pe care l-am văzut vreodată.

Aproape cinci kilograme, așa a spus doctorul. Un gigant. Cred că, dacă nu ai fi fost atât de mare, Sol, nu ai fi văzut niciodată lumina zilei. Să ții minte asta.

Dimensiunile tale te-au adus pe lume.

— Și mama?

— Într-un final, a apărut și doctorul — doctorul Bowles, cel care a murit în accidentul de mașină acum șase sau șapte ani — și i-a făcut o injecție care a adormit-o. Nu s-a trezit până a doua zi, iar atunci uitase totul. Nu mă refer doar la seara dinainte, ci la tot — întreaga ei viață, tot ce i se întâmplase în ultimii douăzeci de ani. Când Molly și cu mine i te-am adus, a crezut că erai frățiorul ei mai mic. A fost așa de straniu, Sol, zău. Devenise din nou fetiță și pur și simplu

nu mai știa cine e.

Barber era pe punctul de a-i pune o altă întrebare, dar în acel moment a început să bată pendula din hol. Mătușa Clara și-a înclinat viorul capul într-o parte și a ascultat atentă bătăile, numărându-le pe degete. Ajunsese la douăsprezece când s-a oprit pendula, ceea ce i-a așternut pe față o expresie plină de nerăbdare, aproape rugătoare.

— Se pare că e amiază, a anunțat. N-ar fi politicos să o lăsăm pe Hattie să

aștepte.

— E deja prânzul?

— Mă tem că da, a spus, ridicându-se de pe scaun. E timpul să mâncăm ca să

mai prindem puteri.

— Du-te tu, mătușă Clara. Vin și eu într-un minut.

Privind-o pe mătușa Clara cum iese din cameră, Barber și-a dat seama că

discuția se sfârșise. Mai rău, a înțeles că n-o vor relua niciodată. Jucase totul pe o singură carte și nu mai avea case cu care s-o mituiască, nu mai știa trucuri cu care s-o ademenească, s-o facă să vorbească.

A adunat cărțile de pe masă, le-a amestecat și le-a împărțit pentru o rundă de solitaire. Solly Tear¹⁵, și-a spus, jucându-se cu propriul nume. A decis să joace până când avea să câștige și a rămas ținut acolo mai bine de un ceas. Trecuse deja prânzul, dar nu părea să-l intereseze prea tare. Pentru prima dată în viață nu-i era foame.

Stăteam la cafeneaua hotelului, luând micul dejun, când Barber mi-a povestit scena. Era duminică dimineața și se scursese aproape tot timpul pe care-l aveam la dispoziție. Am băut câte o ceașcă de cafea și apoi, în timp ce urcam cu liftul să-i luăm bagajul, mi-a spus și sfârșitul poveștii. Mătușa Clara murise în 1943.

Hattie Newcombe primise, după cum se cuvenea, Cliff House și, până la sfârșitul deceniului, trăise într-o splendoare în declin, împărțind peste droaia de copii și nepoți care umpluseră camerele conacului. După moartea lui Hattie, fiul ei vitreg, Fred Robinson, vânduse proprietatea Companiei Cavalcante, iar vechea casă fusese rapid dărâmată. Într-un an și jumătate, moșia fusese împărțită în

douăzeci de loturi de câte două mii de metri pătrați și pe fiecare lot se afla câte o casă cu niveluri împărțite, fiecare perfect asemănătoare cu celelalte nouăsprezece.

— Dacă ai fi știut ce avea să se întâmple, ai mai fi dat-o?

— Desigur, a spus, aprinzându-și trabucul stins cu un chibrit și puffând. Nu m-am răzgândit niciodată în privința asta. Nu ai în fiecare zi șansa de a face asemenea gesturi extravagante și sunt bucuros că nu am ratat ocazia. La urma urmei, gestul meu de a-i lăsa casa lui Hattie Newcombe probabil că a fost cel mai inteligent lucru pe care l-am făcut vreodată.

Stăteam deja afară, în fața hotelului, așteptând ca portarul să oprească un taxi.

Când a venit vremea să ne luăm rămas-bun, Barber se afla, în mod inexplicabil, pe punctul de a izbucni în plâns. Am presupus că e o reacție întârziată la întreaga situație, că weekendul îl epuizase, dar,

desigur, habar n-aveam prin ce trecea cu adevărat, nici nu-mi imaginam ce-i trecea prin minte. El își lua rămas-bun de la fiul lui, în vreme ce eu doar însoțeam un prieten la plecare, un om pe care îl cunoscusem cu două zile în urmă. Taxiul stătea acolo, în fața lui, cu aparatul de taxare mergând într-un ritm nebunesc, în vreme ce șoferul îi punea valiza în portbagaj. Barber a schițat un gest care semăna cu o îmbrățișare de adio, dar apoi, dintr-un impuls de moment, m-a luat de după umeri și m-a strâns puternic.

— Ești primul om căruia îi povestesc toate astea, a spus. Ți mulțumesc că m-ai ascultat. Simt... cum să-ți spun... simt că suntem cumva legați.

— A fost un weekend de neuitat, i-am răspuns.

Barber și-a vărsat trupul uriaș în mașină, mi-a făcut semn de rămas-bun cu degetul mare ridicat, în semn de încurajare, și a dispărut în trafic. În acea clipă, nu credeam că-l voi revedea. Terminaserăm ce aveam de vorbit, exploraserăm teritoriul comun pe care-l aveam de explorat și asta părea să fie totul. Chiar și când romanul Sângele lui Kepler a sosit prin poștă săptămâna următoare, nu am privit momentul ca pe o continuare a acestei relații, ci mai curând ca pe o încheiere, o ultimă notă grațioasă adăugată întâlnirii noastre. Barber promisese să-l trimită, iar eu presupuneam că încerca doar să fie politicos. În ziua următoare, i-am compus o scrisoare de mulțumire, subliniind cât de mult îmi plăcuse întâlnirea noastră, apoi am pierdut orice legătură cu el, cred că pentru totdeauna.

Paradisul meu din Chinatown își urma cursul obișnuit. Kitty continua să danseze și să studieze, eu continuam să scriu și să mă plimb. A trecut ziua lui Columb, a trecut Ziua recunoștinței, au trecut Crăciunul și Anul Nou. După care, într-o dimineață, la mijlocul lui ianuarie, a sunat telefonul și l-am auzit pe Barber la celălalt capăt al firului. L-am întrebat de unde suna, iar când a spus că din New York, i-am simțit nerăbdarea și bucuria în voce.

— Dacă ai puțin timp liber, mi-ar plăcea să ne vedem din nou, am spus.

— Da, și eu aș vrea. Dar nu trebuie să-ți dai programul peste cap din cauza mea.

Intenționez să rămân aici o vreme.

— Probabil ai o vacanță mai lungă între semestre.

— De fapt, mi-am luat din nou concediu. Sunt liber până în septembrie, iar între timp, m-am gândit că aş putea încerca să trăiesc la New York. Am închiriat un apartament pe Tenth Street, e între Fifth şi Six Avenue.

— E frumos cartierul. M-am plimbat pe acolo de câteva ori.

— Spaţios şi încântător, după cum trâmbează anunţurile publicitare. Am ajuns ieri-seară şi sunt foarte mulţumit de apartament. Tu şi cu Kitty trebuie să veniţi să mă vizitaţi.

— Ne-ar plăcea. Spune când şi suntem acolo.

— Splendid. Vă sun săptămâna asta, de îndată ce mă instalez. Vreau să discut un proiect cu voi, aşa că pregătiţi-vă creierele.

— N-aş crede c-ai să găseşti mare brânză în ele, dar putem încerca.

Trei sau patru zile mai târziu, Kitty şi cu mine am ajuns acasă la Barber, ca să

luăm cina împreună, iar după aceea ne-am văzut din ce în ce mai des. Barber a pus bazele acestei prietenii, iar dacă a avut vreun motiv ascuns să o facă, nu ne-am dat seama de asta niciunul. Ne invita la restaurante, la filme şi la concerte, îl însoţeam la ţară, în excursii de weekend cu maşina şi, de vreme ce era plin de afecţiune şi de voie bună, l-am îndrăgit imediat. Cu pălăriile lui bizare pe care le purta oriunde ajungea, cu glumele pe care le arunca în stânga şi-n dreapta,

nelăsându-se intimidat de rumoarea pe care o stârnea în public, Barber ne-a luat sub aripa lui protectoare, de parcă ar fi vrut să ne adopte. Pentru că eram amândoi orfani Kitty şi cu mine, cu toţii păream să ne bucurăm în egală măsură

de acest tratament.

În prima seară când ne-am văzut, Barber ne-a înştiinţat că averea lui Effing fusese evaluată şi împărţită. El primise o sumă frumoasă, aşa ne-a spus, şi pentru prima oară în viaţă nu era dependent de slujbă. Dacă lucrurile decurgeau aşa cum spera el, nu se vedea nevoit să reînceapă să predea timp de vreo doi-trei ani.

— E şansa mea şi trebuie să profit de ea din plin.

— Cu toţi banii lui Effing, m-aş fi gândit că ai renunţat de-a binelea.

— A, nu, n-am eu norocul ăsta. Au fost taxele de moștenire, de proprietate imobiliară, onorariul avocatului, plus alte cheltuieli la care nu m-aș fi gândit.

Asta m-a ușurat de o bună parte din bani. Plus că, drept să spun, erau mult mai puțini decât ți-ai imagina.

— Adică nu erau milioane?

— Nici vorbă. Mai degrabă mii. În final, mie și doamnei Hume ne-au revenit cam patruzeci și șase de mii de dolari fiecare.

— Habar n-aveam. Credeam că e cel mai bogat om din New York.

— Da, păi cred că-i plăcea să exagereze. Dar departe de mine gândul de a-i purta pică pentru asta. Am moștenit patruzeci și șase de mii de dolari de la un om pe care nici măcar nu l-am întâlnit.

— N-am avut niciodată atâtia bani. E un noroc incredibil, o binecuvântare care depășește orice imaginație.

Barber ne-a spus că lucra de trei ani la o carte despre Thomas Harriot. În mod normal, s-ar fi așteptat să mai dureze încă doi sau trei ani până o termina, dar acum, că nu mai avea alte obligații, se gândea că ar fi putut să o termine până la jumătatea verii, adică doar în șase sau șapte luni. Și așa am ajuns la proiectul despre care îmi vorbise la telefon. Cocheta cu ideea de vreo două săptămâni doar, a zis, și voia să afle părerea mea înainte de a se gândi serios la el. Era un

proiect ulterior, care putea fi abordat odată ce termina cartea despre Harriot, dar, dacă se hotăra să se apuce, era nevoit să-și planuiască pașii cât mai chibzuit cu putință.

— Cred că, în definitiv, totul se reduce la o singură întrebare, a spus, și nu știu dacă-mi vei putea da un răspuns final. Dar, în condițiile date, părerea ta e singura care contează.

Terminaserăm cina și-mi amintesc că stăteam toți trei la masă, bând coniac și fumând trabucurile cubaneze pe care Barber le adusese clandestin dintr-o călătorie pe care o făcuse de curând în Canada. Eram cu toții puțin amețiți și, în febra momentului, până și Kitty a acceptat unul dintre uriașele trabucuri Churchill pe care Barber ni le oferise. Mă amuza să o văd pufăind liniștit, în rochia ei chipao, dar la fel de amuzantă era înfățișarea lui Barber, care se îmbrăcase elegant, cu un smocking vișiniu și fes.

— Dacă eu sunt singurul care te poate lămuri, i-am spus, atunci presupun că are legătură cu tatăl tău.

— Da, exact, asta e. Ca să puncteze momentul, Barber și-a dat capul pe spate și a suflat un rotocol perfect. Kitty și cu mine l-am privit admirativ, urmărind micul O plutind tremurător deasupra noastră și destrămându-se lent. După o scurtă

pauză, Barber și-a coborât vocea cu o octavă, adăugând:

— M-am tot gândit la peșteră.

— A, peștera, am repetat. Enigmatica peșteră din deșert.

— Nu-mi pot lua gândul de la ea. E ca unul din cântecele alea vechi care ți se tot plimbă prin cap.

— Un cântec vechi. O poveste veche. N-ai cum să scapi de ele. Dar de unde știm că peștera chiar a existat?

— Asta voiam să te întreb eu pe tine. Tu ești cel care a auzit povestea. Ce zici, M.S.? Spunea adevărul ori ba?

Până să apuc eu să-mi adun gândurile ca să-i pot răspunde, Kitty s-a aplecat, sprijinită într-un cot, a privit la stânga spre mine, la dreapta spre Barber și, în cele din urmă, a rezumat complicata problemă în două fraze:

— Sigur că spunea adevărul, a rostit. Faptele s-ar putea să nu fi fost întotdeauna cele adevărate, dar spunea adevărul.

— Profund răspuns, a spus Barber. Fără îndoială, e singurul care are sens.

— Mă tem că așa e, am zis și eu. Chiar dacă nu a existat cu adevărat o peșteră, a existat experiența unei peșteri. Depinde cât de literal iei lucrurile.

— În cazul ăsta, a continuat Barber, să reformulez întrebarea. Dat fiind faptul că

nu putem fi siguri, în ce măsură crezi că merită să-mi asum riscul?

— Ce risc? am întrebat.

— Riscul de a pierde timpul, a spus Kitty.

— Tot nu înțeleg.

— Vrea să vadă peștera, a spus ea. Nu-i așa, Sol? Vrei să te duci acolo, să vezi dacă o găsești.

— Ești foarte isteată, draga mea, a spus Barber. Exact la asta mă gândeam, iar tentația este foarte puternică. Dacă e posibil ca peștera să existe, sunt gata să fac orice ca să-i dau de urmă.

— Există o posibilitate, am spus eu. S-ar putea să nu fie una validă, dar nu vād de ce te-ar opri asta.

— Nu o poate face singur, a zis Kitty. Ar fi prea periculos.

— Adevărat, am spus. Nimeni n-ar trebui lăsat să se cațäre singur pe munți.

— Și mai ales grăsanii, a adăugat Barber. Dar astea sunt detalii la care ne vom gândi mai târziu. Ceea ce contează este că tu crezi că ar trebui s-o fac. Nu-i așa?

— Am putea să mergem împreună, toți trei, a intervenit Kitty. M.S. și cu mine ți-am fi cercetași.

— Desigur, i-am spus, imaginându-mă deodată într-un costum din piele de căprioară scrutând orizontul, cocoțat în șaua unui cal auriu. O să găsim peștera aia nenorocită cu orice preț.

Ca să fiu sincer până la capăt, n-am luat nicio clipă în serios toate astea. M-am gândit că nu e decât una dintre ideile născute la beție pe care le emit oamenii în miez de noapte și de care uită a doua zi dimineața și, deși continuam să vorbim despre „expediție“ de fiecare dată când ne întâlneam, n-am privit-o niciodată ca fiind mai mult decât o simplă glumă. E plăcut să studiezi hărți și fotografii, să

discuți itinerare și starea vremii, dar a te juca de-a expediția e cu totul altceva decât a crede cu adevărat în ea. Utah era atât de departe, iar șansele de a reuși să

organizăm această excursie atât de mici, încât, deși Barber vorbea cât se poate de serios, nu-mi imaginam cum s-ar fi putut întâmpla într-adevăr. Scepticismul meu s-a amplificat într-o duminică după-amiază, în februarie, când l-am urmat pe Barber mergând prin pădurile din regiunea Barkshire. Omul era atât de greoi, de stângaci, de sufocat de propriile mișcări, încât nu putea merge mai mult de zece minute fără să fie nevoit să se oprească și să răsuflă. Roșu la față din pricina

efortului, se prăbușea pe cea mai apropiată buturugă și rămânea acolo tot atât de mult timp cât mersese, cu pieptul uriaș pulsând înfricoșător, cu sudoarea scurgându-i-se de sub basca scoțiană, de parcă întreg capul i-ar fi fost un bloc de gheață care începuse să se topească. Dacă dealurile blânde ale Massachusettsului îi provocau o asemenea suferință, m-am gândit eu, oare cum avea să se descurce prin canioanele din Utah? Nu, hotărât lucru, întreaga expediție era o farsă, un exercițiu bizar de putere a dorinței. Atâta timp cât rămânea în sfera conversației, nu aveam de ce să-mi fac griji. Dacă ar fi schițat însă cel mai mic gest de a porni cu adevărat în expediție, Kitty și cu mine ne-am dat seama că e de datoria noastră să-l convingem să nu se ducă.

Data fiind opoziția mea de la început față de această propunere, faptul că, în cele din urmă, am fost cel care a pornit în căutarea peșterii nu poate părea decât ironic. Trecuseră doar opt luni de la prima discuție despre expediție, dar se întâmplaseră atâtea între timp, atâtea lucruri se năruiseră sau fuseseră distruse, încât sentimentele mele de la început nu mai contau. Am mers, pentru că nu aveam de ales. Nu pentru că voiam să merg, ci pur și simplu pentru că

împrejurările erau de așa natură încât mi-ar fi fost imposibil să nu o fac.

Kitty a descoperit că rămăsese însărcinată la sfârșitul lui martie, iar până la începutul lui iunie o pierdusem deja. Întreaga noastră viață s-a năruit în doar câteva săptămâni, iar când, în cele din urmă, am înțeles că stricăciunea era ireparabilă, mi s-a sfâșiat inima. Până atunci, Kitty și cu mine trăiserăm într-o armonie supranaturală și, cu cât se prelungea, cu atât mai improbabil părea să ne

poată despărți ceva. Dacă ne-am fi certat mai mult, dacă ne-am fi petrecut timpul urlând și aruncând unul într-altul cu farfurii, am fi fost probabil mai pregătiți de o criză. Dar așa cum se înfățișa relația noastră, sarcina a căzut ca o ghiulea în acel mic iaz de fericire și, până să apucăm să ne asigurăm împotriva șocului, corabia noastră se scufundase deja, iar noi ne treziserăm înotând disperați.

Nu s-a pus niciodată problema că nu ne iubeam. Chiar în momentele în care certurile noastre au atins punctul cel mai dureros, nu am dat înapoi, nu am negat niciodată ce se petrecuse, nu am pretins niciodată că sentimentele ni se schimbaseră. Ci ne-am trezit, pur și simplu, că nu mai vorbim aceeași limbă. În ceea ce o privește pe Kitty, dragostea însemna dragostea dintre noi doi și atât. Un copil nu avea ce să caute în ea și orice decizie pe care o luam depindea exclusiv de ce ne

doream pentru noi. Deși Kitty era cea însărcinată, pentru ea copilul nu însemna altceva decât o pură abstracțiune, un exemplu ipotetic a ceea ce putea însemna viitorul nostru în comun, mai curând decât o viață care exista deja.

Pentru ea, acea ființă nu exista înainte de a se naște. Din punctul meu de vedere însă, copilul începuse să existe din clipa în care Kitty îmi spusese că-l poartă în pântec. Chiar dacă era cât un degetar, îl priveam ca pe un om, o realitate inevitabilă. Dacă o ascultam pe ea și aranjam un avort, m-aș fi simțit de parcă

am fi comis o crimă.

Kitty avea toate argumentele de partea ei. Știam asta, însă nu mă interesa. M-am închis într-o iraționalitate încăpățânată, din ce în ce mai șocat de propria vehemență, dar incapabil să mă schimb. Era mult prea tânără pentru a fi mamă, spunea Kitty și, deși admiteam că e un argument valid, nu cedam. Mamele noastre nu erau mai în vârstă decât tine, răspundeam, înnodând cu încăpățănare două situații care nu aveau nimic de-a face una cu alta și, brusc, ajungeam în miezul disputei. Bravo lor, spunea Kitty, dar cum ar mai fi putut ea dansa dacă

avea în grijă un copil? La care răspundeam, pretinzând cu aroganță că știu despre ce vorbesc, că aveam să mă ocup eu de copil. Imposibil, spunea ea, nu poți priva un copil de mama lui. A avea un copil implică o responsabilitate imensă, cu asta nu e de joacă. Voia foarte mult să avem un copil cândva, dar nu era momentul potrivit, nu era pregătită pentru asta. Dar momentul a venit, replicam eu. Că-ți place au ba, am făcut deja un copil, iar acum trebuie să facem față situației, oricum ar fi ea. În acest punct, exasperată de argumentele mele imposibile, Kitty izbucnea inevitabil în plâns.

Nu suportam să o văd plângând, însă nici măcar lacrimile ei nu m-au făcut să

cedez. Mă uitam la Kitty și-mi spuneam că trebuie să renunț, îmi doream să o

îmbrățișez și să mă împac cu dorința ei, dar cu cât mai aprig încercam să mă

îmblânzesc, cu atât mai inflexibil deveneam. Voiam să fiu tată, iar acum, că mi se înfățișa perspectiva de a avea un copil, nu puteam suporta gândul că-l voi pierde. Copilul era șansa mea de a mă dezbara de singurătatea care mă chinase încă din copilărie, de a avea o

familie, de a aparține cuiva care era mai important decât mine însumi și, pentru că nu-mi dădusem seama de dorința asta până

atunci, m-am trezit năpădit de ea într-o efuziune subită de disperare dezarticulată. Dacă mama mea ar fi ales calea rațională, îi strigam lui Kitty, nu m-aș fi născut niciodată. Iar apoi, fără să-i las timp să răspundă, continuam: Dacă ucizi copilul, mă ucizi și pe mine odată cu el.

Timpul nu era de partea noastră. Nu mai aveam decât două-trei săptămâni în care să ne hotărâm și, cu fiecare zi, presiunea creștea. Pentru noi nu exista alt subiect și vorbeam despre asta tot timpul, tot certându-ne în miez de noapte, privind neputincioși cum ni se dizolvă întreaga fericire într-un ocean de cuvinte, în acuzații reciproce și extenuante de trădare. Deși am petrecut mult timp astfel, certându-ne îngrozitor, niciunul nu s-a clintit de pe poziție. Kitty era însărcinată, iar eu trebuia să o conving: nu invers. Când, într-un final, am realizat că nu mai am scăpare, am încurajat-o să facă ce trebuie făcut. Nu aveam de gând s-o mai pedepsesc. I-am zis dintr-o suflare că-i voi plăti și operația.

Legile erau diferite pe atunci și singura modalitate prin care o femeie putea obține un avort legal era cu ajutorul unui doctor care să ateste că nașterea unui copil îi putea primejdui viața. În statul New York, legea era suficient de flexibilă

încât „pericolul“ să poată fi interpretat ca „pericol mental“ (însemnând că mama ar fi putut încerca să se sinucidă după naștere). Așadar, raportul unui psihiatru era considerat la fel de valid cu al oricărui alt doctor. De vreme ce starea fizică a lui Kitty era perfectă și pentru că nu voiam să avorteze ilegal — îmi era cumplit de frică de așa ceva —, nu a avut de ales decât să caute un psihiatru care să fie dispus să-i dea confirmarea. A găsit unul, în cele din urmă, însă deloc ieftin.

Adunate cu facturile pentru avort de la spitalul St. Luke, cheltuielile pentru uciderea copilului meu au atins într-un final câteva mii de dolari. Eram aproape falit pentru a doua oară, iar când m-am așezat pe patul lui Kitty, la spital, și am văzut-o trasă la față și în agonia durerii, m-a izbit sentimentul că mi se dusesese de răpă întreaga viață.

Ne-am întors în Chinatown împreună, a doua zi, însă nimic n-a mai fost ca înainte. Reușiserăm amândoi să ne convingem că putem uita cele întâmplare, dar odată întorși la viața noastră de odinioară, am descoperit pur și simplu că ea nu

mai exista. După săptămânile nefericite de discuții și de certuri, am eşuat amândoi în tăcere, de parcă ne temeam să ne privim în ochi. Avortul fusese mai greu decât anticipase Kitty și, în ciuda convingerii ei că făcuse ce trebuia, era năpădită de remuşcări. Deprimată, hăituită de caznele prin care trecuse, s-a închis în mansardă, abătută, de parcă ar fi fost în doliu. Îmi dădeam seama că ar fi trebuit s-o consolez, dar n-am putut aduna forța necesară pentru a-mi înfrânge propria durere. Stăteam acolo, impasibil, privind-o cum suferă, iar la un moment dat chiar am realizat că-mi făcea plăcere, că voiam să plătesc pentru tot răul pe care îl făcuse. A fost momentul cel mai dur dintre toate, cred, iar când în cele din urmă am descoperit urâtenia și cruzimea care se ascundeau în mine, am întors spatele propriei ființe, oripilat. Nu mai puteam continua. Nu mai puteam suporta.

Ori de câte ori o priveam, nu-mi zăream decât propria slăbiciune dezgustătoare, reflectarea monstruoasă a ceea ce devenisem.

I-am spus că trebuie să plec o vreme ca să-mi fac ordine în gânduri, dar asta doar pentru că n-am avut curajul de a-i spune adevărul. Însă Kitty a înțeles totul. Nu a fost nevoie să i-o spun în cuvinte ca să-și dea seama ce se întâmpla și, văzând cum îmi împachetam lucrurile a doua zi, pregătindu-mă de plecare, m-a implorat să rămân cu ea, ba chiar a căzut în genunchi, rugându-mă să n-o părăsesc. Fața ei era răvășită și scaldată în lacrimi, dar eu devenisem insensibil ca o bucată mare de lemn și nu mă mai puteam opri nimeni și nimic. Am pus ultima bancnotă de o mie de dolari pe masă și i-am spus să se folosească de ea cum știe mai bine cât sunt plecat. Apoi am ieșit pe ușă. Plângeam în hohote când am ajuns în stradă.

În traducere, bărbier sau frizer.

În engleză, a curge.

În engleză, to tear înseamnă a rupe, a sfâșia.

7

Am locuit în apartamentul lui Barber tot restul primăverii. A refuzat să mă lase să contribui la chirie, dar, văzându-mă din nou ruinat, mi-am găsit foarte repede o slujbă. Dormeam pe canapeaua din sufragerie, mă trezeam în fiecare dimineață

la șase și jumătate și-mi petreceam zilele cărând mobilă pe scări, pentru un prieten cu o mică firmă de mutări. Uram munca aia, dar era suficient de epuizantă încât să-mi amortească gândurile, cel puțin la început. Mai târziu, când trupul mi s-a mai obișnuit cu efortul, am

descoperit că nu mai puteam adormi până ce nu mă anesteziam complet cu băutură. Barber și cu mine discutam până

la miezul nopții, apoi rămâneam singur în sufragerie, obligat să mă holbez în tavan până la răsărit sau să mă îmbăt. De obicei, aveam nevoie de o sticlă

întreagă de vin ca să reușesc să pun geană pe geană.

Barber se purta cu mine cum nu se poate mai atent, grijuliu și plin de compasiune, însă eram într-o stare atât de jalnică, încât nici nu observam că se află acolo. Kitty era singurul om cu adevărat real pentru mine, iar absența ei era atât de palpabilă, atât de pregnantă, de copleșitoare, încât nu mă puteam gândi la nimic altceva. Fiecare noapte debuta cu aceeași durere resimțită în tot corpul, cu aceeași nevoie puternică, sufocantă de a-i simți atingerea, și nici nu apucam să-mi dau bine seama ce se întâmplă că o și simțeam asaltându-mă pe sub piele, de parcă mi-ar fi explodat țesuturile care mă țineau la un loc. Îi simțeam lipsa în felul cel mai neașteptat, cel mai violent. Corpul lui Kitty era parte din corpul meu și, în absența ei, parcă n-aș mai fi fost eu. Mă simțeam mutilat.

După ce trecea durerea, începeau să mi se perinde prin cap tot soiul de imagini.

Vedeam cum mâinile lui Kitty se întindeau să mă atingă, îi vedeam spatele și umerii goi, rotunjimea feselor, abdomenul plat, adunându-se când se așeza pe marginea patului și-și punea chiloțelii. Îmi era imposibil să alung toate vedeniile astea și, de îndată ce mi se arăta, o imagine genera o alta, retrezind la viață cele mai frumoase și mai intime detalii ale vieții noastre împreună. Nu mă puteam gândi la fericirea noastră fără să simt o durere puternică și, cu toate astea, continuam să caut durerea, uitând de tot răul pe care mi-l provoca. În fiecare noapte, îmi impuneam să ridic receptorul și să o sun și, în fiecare noapte, mă

luptam cu ispita, adunând și ultima picătură de ură de sine ca să mă rețină s-o fac. După două săptămâni de chin, simțeam deja că iau foc.

Barber era în culmea disperării. Știa că se întâmplase ceva îngrozitor, dar nici Kitty, nici eu nu-i puteam spune adevărul. La început, și-a asumat rolul de intermediar, vorbind cu unul dintre noi și apoi mergând la celălalt să-i dea raportul, dar, cu tot acest du-te-vino al lui, nu a putut face niciun progres. Ori de câte ori încerca să ne smulgă secretul, primea același răspuns: nu-ți pot spune, întreabă-l pe celălalt.

Barber nu avea niciun dubiu că încă ne iubeam, iar refuzul nostru de a acționa îl bulversa și îl frustra. Kitty vrea să te întorci, îmi spunea, dar nu crede că o vei face vreodată. Nu mă pot întoarce, îi replicam. Nu-mi doresc nimic mai mult pe lume, dar nu se poate. Ca ultimă strategie, Barber chiar ne-a invitat la cină în aceeași seară (fără să precizeze că vom fi amândoi de față), dar întregul plan i-a fost dat peste cap în clipa în care Kitty m-a zărit intrând în restaurant. Dacă ar fi dat colțul doar două clipe mai târziu, poate că planul lui ar fi funcționat, dar așa, a reușit să evite capcana și, în loc să ni se alăture, a făcut stânga-mprejur și s-a întors acasă. Când Barber a întrebat-o în dimineața următoare de ce nu venise, i-a spus că nu crede în stratageme ieftine.

— M.S. trebuie să faci primul pas, i-a spus. Am făcut un lucru care i-a frânt inima și nu-l învinuiesc deloc dacă nu vrea să mă mai vadă vreodată. Știe că n-am făcut-o special, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă ierte.

După asta, Barber a dat înapoi. N-a mai transmis mesaje de la unul la altul și a lăsat lucrurile să decurgă în felul lor obișnuit și trist. Ultima declarație pe care i-a făcut-o Kitty a dat măsura generozității și curajului pe care le-am găsit mereu în ea. Luni, chiar ani de zile, nu m-am putut gândi la acele cuvinte fără a mă rușina de mine însumi. Dacă era cineva care suferise cu adevărat, aceea era Kitty și, cu toate astea, ea purta și povara responsabilității pentru cele întâmplate. Dacă aș fi avut măcar a mia parte din bunătatea ei, aș fi alergat la ea pe dată, aș fi căzut în genunchi și aș fi implorat-o să mă ierte. Dar nu am făcut nimic. Zilele treceau, iar eu nu reușeam să mă mobilizez să fac nici cel mai mic gest. Ca un animal rănit, m-am chircit în durerea mea, refuzând că mă mișc. Eram acolo, probabil, însă nu mai puteam fi considerat prezent. Barber eșuase în rolul de Cupidon, dar continua să facă tot ce-i stătea în putință ca să mă salveze. A încercat să-mi trezească iar interesul pentru scris, îmi vorbea despre cărți, încerca să mă

convingă să merg la filme, la restaurante și în baruri, la cursuri și la conferințe.

Nimic din toate astea nu mă ajuta, însă nu eram atât de pierdut încât să nu apreciez efortul. Se străduia din răspuțeri și, inevitabil, m-am întrebat de ce se chinuia atâta pentru mine. Lucra din greu și cu spor la cartea despre Thomas Harriot, cocoșat asupra mașinii de scris timp de șase-șapte ore pe zi, încontinuu, dar în clipa în care intram în casă, părea mereu gata să abandoneze totul, ca și

când tovărășia mea l-ar fi interesat mai mult decât propria muncă.
Asta mă

dezorienta puțin, căci știam că sunt o companie groaznică și nu vedeam cum cineva s-ar putea bucura de ea. În lipsa altor explicații, am început să-l suspectez că e homosexual, gândindu-mă că se simțea mult prea excitat de prezența mea ca să se mai poată concentra asupra altui lucru. Era o presupunere logică, dar nu era nimic care s-o susțină și rămânea la stadiul de presupunere. El nu încerca să mă

agațe și îmi dădeam seama, din felul în care privea femeile pe stradă, că

dorințele lui erau legate exclusiv de celălalt sex. Atunci, care era răspunsul?

Poate singurătatea, m-am gândit, pur și simplu singurătatea. Nu avea alți prieteni la New York și, până să întâlnească pe altcineva, era gata să mă accepte ca atare.

Într-o noapte, la sfârșitul lui iunie, am intrat la taverna White Horse să bem o bere. Era o noapte caldă de ți se lipeau hainele de tine și, stând la masă în camera din fund (aceeași la care mă așezasem adesea cu Zimmer, în 1969), chipul lui Barber a început să izvorască râuri de sudoare. Ștergându-se cu o batistă

cadrilată și mult prea mare, a dat pe gât a doua bere din două înghițituri, după

care a lovit brusc cu pumnul în masă.

— E al dracului de cald în orașul ăsta, a anunțat. După ce l-ai evitat timp de douăzeci și cinci de ani, începi să uiți cum sunt verile.

— Stai să vezi cum sunt iulie și august, am spus. N-ai văzut încă nimic.

— Am văzut destul. Dacă mai stau mult pe-aici, o să ajung să umblu înfășurat în prosoape. Orașul ăsta e o saună.

— Ai putea oricând să pleci în vacanță. O mulțime de oameni pleacă din oraș

vara. La munte, la mare, unde vrei.

— Nu mă interesează decât un singur loc. Cred că știi care.

- Și cartea ta? Credeam că vrei s-o termini mai întâi.
- Voiam, da. Dar m-am răzgândit.
- Nu poate fi doar din cauza vremii.
- Nu, am nevoie de o pauză. Și, dacă tot veni vorba, și tu la fel.
- Eu sunt bine, Sol, nu-ți face griji.
- Ți-ar prinde bine o schimbare de decor. Nu te mai leagă nimic de locul ăsta și, cu cât stai mai mult aici, cu atât mai rău. Nu sunt orb, să știi.
- O să-mi treacă. Se mai schimbă lucrurile.
- N-aș băga mâna în foc. Ești prins, M.S., te mănâncă pe dinăuntru. Singura ta cale de scăpare e să te cari.
- Nu pot să-mi las slujba.
- De ce?
- Am nevoie de bani, în primul rând. Plus că Stan se bazează pe mine. N-ar fi cinstit să-l las așa.
- Dă-i un preaviz de două săptămâni. Va găsi pe altcineva.
- Așa, pur și simplu?
- Pur și simplu. Știu că ești un tânăr puternic, dar nu prea te văd lucrând ca muncitor pentru tot restul vieții.
- Nu mă gândeam să-mi fac o carieră din asta. E ceea ce ai putea numi o situație de tranzit...
- Păi uite, îți ofer eu o situație de tranzit. Poți fi asistentul meu, pionierul meu, mâna mea dreaptă. Oferta include masă și casă, provizii și bani de buzunar la discreție. Dacă nu-ți convin termenii, sunt gata să negociez. Ce spui?
- E vară. Dacă la New York ți se pare cald, așteaptă să vezi cum e în deșert. Ne prăjim de vii dacă pornim acum.
- Hai, că nu e chiar Sahara. Ne cumpărăm o mașină cu aer condiționat și călătorim confortabil.

— Unde călătorim? Nu avem nici cea mai vagă idee de unde să începem.

— Ba sigur că avem. Nu spun că vom găsi în mod sigur ce căutăm, însă știm cam pe unde se află. În Utah, spre sud-est, pornind din orașul Bluff. Nu văd ce rău ne-ar face să încercăm.

Am continuat discuția alte câteva ore și, încet-încet, Barber m-a convins. Pentru fiecare argument pe care i-l dădeam, venea cu un contraargument; pentru fiecare aspect negativ pe care i-l arătam, propunea două sau trei fațete pozitive ale afacerii. Nu știu cum a reușit, însă până la urmă am cedat bucuros. Poate că

tocmai inutilitatea încercării a fost hotărâtoare. Dacă aș fi întrezărit chiar și cea mai mică șansă de a găsi peștera, mă îndoiesc că aș fi mers, dar ideea unei căutări inutile, a unui voiaj destinat eșecului m-au atras, dată fiind viziunea mea asupra lumii din acele vremuri. Aveam să căutăm, dar nu și să găsim. Drumul singur conta, la capătul căruia nu aveam decât să rămânem cu inutilitatea propriilor ambiții. Era o metaforă care mă ținea în viață, saltul în gol la care visasem dintotdeauna. Am bătut palma cu Barber și i-am spus că poate conta pe mine.

În următoarele două săptămâni, am pus totul la punct. În loc să plecăm direct în deșert, ne-am hotărât să facem un ocol sentimental, să ne oprim mai întâi la Chicago, iar apoi să ne îndreptăm spre Minnesota, înainte de a o lua spre Utah.

Ocoleam astfel mai mult de o mie cinci sute de kilometri, dar nu ni se părea o problemă, nici mie, nici lui. Nu ne grăbeam să ajungem la destinație, iar când i-am spus lui Barber că vreau să vizitez cimitirul unde sunt îngropați mama și unchiul meu, nu a avut nicio obiecție. De vreme ce aveam să fim la Chicago, a opinat el, de ce să nu ne abatem puțin de la drum și să trecem prin Northfield câteva zile? Avea niște treburi de rezolvat, iar între timp putea să-mi arate colecția de picturi și schițe a tatălui său, din mansarda casei. Nu m-am obosit să-i mai spun că mă ferisem de aceste picturi în trecut. În spiritul expediției în care aveam să ne imbarcăm, am aprobat toate propunerile lui.

Trei zile mai târziu, Barber a cumpărat o mașină cu aer condiționat de la un bărbat din Queens. Era un Pontiac Bonneville roșu, din 1965, cu doar 75 000 de kilometri la bord. I-au plăcut foarte tare designul extravagant și motorul puternic, așa că nu s-a târ guit prea mult la preț.

— Ce părere ai? mă tot întreba, în timp ce o studiam. E o trăsură, nu?

A trebuit să înlocuim toba de eșapament și cauciucurile, carburatorul avea nevoie de ceva reparații, iar bara din spate era înfundată, însă Barber se hotărâse și nu mi s-a părut că ar fi trebuit să-l conving să nu o cumpere. Cu toate defectele ei, era o mașinuță rapidă, cum s-a exprimat Barber, și mi s-a părut că ar funcționa la

fel de bine ca oricare alta. Am ieșit cu ea să-i facem o probă, iar în timp ce zburam pe străzile din Flushing, Barber îmi ținea prelegeri entuziaste despre rebeliunea lui Pontiac împotriva lordului Amherst. N-ar trebui să uităm, spunea, că această mașină își trage numele de la o mare căpetenie indiană. Asta adăuga o nouă dimensiune călătoriei noastre. Conducând-o spre Vest, îi omagiam pe cei morți, comemorându-i pe bravii luptători care se ridicaseră în apărarea pământului furat de noi.

Ne-am cumpărat ghete de alpinist, ochelari de soare, rucsacuri, bidoane pentru apă, binocluri, saci de dormit și un cort. După încă zece zile de lucru la firma prietenului meu, Stan, mi-am permis să mă retrag împăcat în momentul în care a sosit un văr de-al lui, cu intenția de a rămâne acolo pe durata verii, care a acceptat să mă înlocuiască. Barber și cu mine am ieșit în oraș pentru o ultimă

cină la New York (sendvișuri cu mușchi de vacă și porumb la Stage Deli) și ne-am întors acasă la nouă seara, alegând o oră rezonabilă ca să ne putem trezi a doua zi, dis-de-dmineață, pentru îmbarcare. Era la începutul lui iulie, în 1971.

Aveam douăzeci și patru de ani și simțeam că viața mi se apropie de o fundătură.

Întins pe canapea, în întuneric, l-am auzit pe Barber intrând tiptil în bucătărie și sunând-o pe Kitty. N-am putut desluși tot ce i-a spus, însă se pare că-i povestea despre viitoarea noastră călătorie.

— Nu e nimic sigur, șoptea, dar cred că-i va prinde bine. Poate că o să fie gata să

te vadă când ne întoarcem.

Nu mi-a fost greu să ghicesc la cine se referă. După ce s-a întors în camera lui, am aprins lumina și am deschis o nouă sticlă de vin, însă alcoolul părea să-și fi pierdut puterea asupra mea. Când a intrat să mă trezească la ora șase, a doua zi, cred că nu adormisem decât de vreo douăzeci-treizeci de minute.

La șapte fără un sfert eram deja pe drum. Barber conducea, iar eu stăteam pe locul din dreapta, bând cafea neagră dintr-un termos. În primele două ore, nu am fost decât pe jumătate treaz, dar, odată ce am intrat în decorul rural, deschis al Pennsylvaniei, am început să-mi revin treptat din amorțeală. De acolo și până la intrarea în Chicago, am vorbit neîntrerupt, trecând cu rândul la volan, în timp ce traversam Pennsylvania de Vest, Ohio și Indiana. Dacă majoritatea conversațiilor pe care le-am avut mi s-au șters din minte, e poate pentru că săream încontinuu de la un subiect la altul, cu aceeași viteză cu care peisajul dispărea în spatele nostru. Am vorbit o vreme despre mașini, din câte îmi amintesc, și despre felul în care ele schimbaseră America. Am vorbit despre Effing, apoi despre turnul lui

Tesla din Long Island. Îl aud încă pe Barber tușind ca să-și dreagă vocea pe când ieșeam din Ohio, îndreptându-ne spre Indiana, pregătit să-mi țină un lung discurs despre spiritul lui Tecumseh, dar, oricât de tare m-aș strădui, nu-mi mai pot aminti nici măcar o propoziție din cele spuse de el. Mai târziu, când soarele se apropia se asfințit, am petrecut mai bine de o oră enumerându-ne preferințele în toate domeniile la care ne puteam gândi: romanele preferate, mâncărurile preferate, jucătorii de baseball preferați. Probabil că am depășit suta de categorii, un index întreg al gustului personal. Eu spuneam Roberto Clemente, Barber spunea Al Kaline. Eu spuneam Don Quijote, Barber spunea Tom Jones.

Amândoi îl preferam pe Schubert lui Schumann, dar Barber avea o slăbiciune pentru Brahms pe care nu i-o împărtășeam. Pe de altă parte, el îl considera pe Couperin anost, în vreme ce eu nu mă mai săturam să ascult *Les Barricades Mystérieuses*. El spunea Tolstoi, iar eu, Dostoievski. El spunea Casa umbrelor, eu, Prietenul nostru comun. Dintre toate fructele de pe pământ, am căzut de acord că lămâile miros cel mai bine.

Am înnoptat la un motel din Chicago, la periferie. După micul dejun, luat dis-de-dimineață, am condus la întâmplare până când am dat de o florărie, de unde am cumpărat două buchete identice, unul pentru mama, celălalt pentru unchiul Victor. Barber avea o față pierdută, copleșită acolo, în mașină, însă am pus-o pe seama epuizării în urma călătoriei din ziua precedentă și nu i-am mai dat importanță. A durat ceva până să găsim cimitirul Westlawn (câteva curbe greșite, plus un lung ocol care ne-a dus în direcția greșită), iar când am intrat pe poartă

se făcuse aproape unsprezece. Ne-au mai trebuit douăzeci de minute ca să găsim mormintele, iar când am coborât din mașină, în arșița

cumplită, țin minte că

niciunul nu a rostit vreun cuvânt. Patru bărbați tocmai terminaseră de săpat mormântul cuiva, aflat la câteva parcele distanță de mama și de unchiul meu, iar noi am rămas lângă mașină, în tăcere, preț de un minut sau două, privindu-i pe gropari cum încarcă lopețile de pământ în camionul lor verde și cum dispar. Erau niște intruși și atât Barber, cât și eu am înțeles că trebuia să așteptăm să dispară, că nu ne puteam duce la bun sfârșit misiunea dacă nu rămâneam singuri.

După aceea lucrurile s-au precipitat. Am luat-o pe cărare, iar când am văzut numele mamei și al unchiului pe plăcuțele metalice, m-am trezit luptând amarnic cu lacrimile. Nu mă așteptam la o asemenea reacție violentă, dar odată ce m-a copleșit gândul că amândoi zac sub tălpile mele, nu m-am mai putut opri din tremurat. Au trecut astfel câteva minute, cred, dar nu e decât o supoziție. Nu mai văd decât ceva indistinct, câteva gesturi răzlețe, prin ceața amintirii. Știu că am câte o piatră deasupra fiecărei inscripții și, din când în când, pot să rechem

o

image a mea stând în patru labe și smulgând înnebunit buruienile înalte care crescuseră pe mormânt. Ori de câte ori încerc să mi-l aduc aminte pe Barber însă, nu reușesc să-l plasez în tablou. Cred că eram mult prea deznădăjduit ca să-l mai observ și că, în timpul celor câteva minute petrecute acolo, uitasem de existența lui. Povestea începuse în absența mea, ca să zic așa, și în clipa în care am pășit în cadru, acțiunea era deja în plină desfășurare, totul scăpându-mi de sub control.

Apoi, într-un fel sau altul, mă aflam din nou alături de Barber. Stăteam amândoi în fața mormântului mamei, iar când am întors capul spre el, am observat că-i șiroiau lacrimile pe obraji. Barber hohotea, iar când am auzit suspinele sugrumate care-i chinuiau gâtulejul, am realizat că plânge deja de ceva vreme.

Cred că atunci am îngăimat ceva. Ce se întâmplă, de ce plângi, nu mai știu exact cuvintele. Dar Barber nu mă auzea. Se tot holba la mormântul mamei mele, hohotind sub cerul albastru, imens, de parcă ar fi rămas singur în tot universul.

— Emily... a bâiguit într-un sfârșit. Scumpa, micuța mea Emily... Uită-te cum ai ajuns. Dacă n-ai fi fugit... Dacă m-ai fi lăsat să te iubesc...
Draga de tine, scumpă

Emily... Ce pierdere, ce pierdere teribilă...

Cuvintele îi țâșneau spasmodic din gâtlee într-un suspin sufocat, un val de suferință pulverizat de îndată ce lua contact cu aerul. Îl ascultam de parcă

pământul s-ar fi apucat să-mi vorbească, de parcă morții mi-ar fi șoptit din morminte. Barber o iubise pe mama. Totul a pornit de la acest mărunț fapt incontestabil și totul s-a dezechilibrat, s-a năruit — întreaga lume începea să se reconfigureze sub ochii mei. Nu mi-a spus-o direct, dar am știut-o imediat. Știam cine e, într-o clipă știam totul.

În primele clipe, nu am simțit decât furie, un val demonic de greață și dezgust.

— Ce tot vorbești acolo? l-am întrebat. Și, pentru că refuza să mă privească, l-am împins cu ambele mâini, zgâlțâindu-i brațul drept, enorm, cu o lovitură dură

și agresivă. Despre ce vorbești? am repetat. Spune ceva, morman de mațe, spune ceva, că-ți sparg fața!

Barber s-a întors spre mine, dar n-a fost în stare să clatine din cap, de parcă ar fi încercat să-mi spună că orice explicație era inutilă.

— O, Doamne, Marco, de ce a trebui să mă aduci aici? a rostit, în cele din urmă.

Nu știai că se va întâmpla asta?

— Să știi! am răcnit. De unde dracu' să știi? N-ai spus niciodată nimic, mincinos împutit! M-ai mințit, iar acum vrei să-mi pară rău pentru tine! Dar cum rămâne cu mine? Cum rămâne cu mine, hipopotam cretin ce ești?

Mi-am descărcat furia ca un nebun, zbierând de mi se rupeau plămânii în aerul fierbinte de vară. Peste câteva clipe, Barber s-a dat înapoi, tulburat de reacția mea, ca și când n-ar mai fi putut suporta. Plângea încă, iar fața și-o îngropase în palme, în timp ce mergea. Orb la tot ce era în jur, s-a împleticit printre morminte ca un animal rănit, urlând și hohotind în vreme ce eu tot țipam la el. Soarele era deja pe cer și întregul cimitir răspândea un licăr straniu, intermitent, de parcă

lumina ar fi devenit prea intensă pentru a fi reală. L-am văzut pe Barber făcând câțiva pași și brusc, ajuns la marginea mormântului care fusese săpat în dimineața aceea, și-a pierdut echilibrul. Probabil că s-a împiedicat de o piatră sau de o rădăcină și, deodată, picioarele i-au cedat. S-a întâmplat atât de repede.

Brațele i s-au depărtat de trup, zbătându-se disperat ca niște aripi, dar n-avea cum să-și țină echilibrul. Într-o clipă era acolo, iar în cealaltă cădea pe spate, în mormânt. Până să mă reped spre el, i-am auzit trupul izbindu-se de pământ cu un zgomot înfundat.

Ne-a trebuit o macara ca să-l scoatem de acolo. Când am privit pentru prima oară în groapă, nu mi-am putut da seama dacă era viu sau era mort și, neavând nimic de care să mă prind, mi-am zis că ar fi riscant să încerc să cobor. Era întins pe spate, cu ochii închiși, complet nemișcat. M-am gândit că puteam să mă

prăvălesc peste el dacă încercam să cobor în groapă, așa că am alergat la mașină, am condus până la poarta cimitirului și i-am cerut paznicului să caute ajutor. A sosit o echipă de intervenție în zece minute, dar s-au trezit cu toții în fața aceleiași dileme cu care mă confruntasem și eu. După ce am pierdut ceva vreme gândindu-ne cum să facem, în cele din urmă ne-am dat mâinile și am izbutit să-l coborâm pe unul dintre paramedici în groapă. Ne-a înștiințat că Barber e încă în viață, dar în afară de asta, veștile erau proaste. Contuzie, poate chiar fractură

craniană. Apoi, după o scurtă pauză, a adăugat:

— S-ar putea să-și fi frânt și spatele. Trebuie să avem mare grijă cum îl scoatem de-aici.

Când am reușit în sfârșit să-l aducem pe Barber pe targă la Spitalul Cook County, era deja șase. Aflat tot în stare de inconștiență, i-a luat încă patru ore ca

să revină la viață. Doctorii l-au operat la coloană, l-au pus în ghips și m-au îndemnat să-i țin pumnii. Nu am părăsit spitalul în următoarele patruzeci și opt de ore, dar când a devenit evident că aveam să așteptăm mult și bine, am folosit cardul American Express al lui Barber ca să mă cazez la un motel din apropiere, numit Eden Rock. Era un loc oribil, de mână a zecea, cu pereții verzi, mânjiți, și un pat cu cocoloașe, dar acolo am dormit. De îndată ce s-a trezit din comă, am început să-mi petrec cam optsprezece ore pe zi la spital, iar în următoarele două

luni asta a fost lumea mea. Nu am făcut altceva decât să fiu alături de el până în clipa morții.

În prima lună, nu era deloc evident că lucrurile aveau să se sfârșească prost.

Prins într-un mulaj de ghips și suspendat pe scripeti, Barber se balansa în aer de parcă ar fi sfidat legile fizicii. Era imobilizat în așa fel, încât nu-și putea întoarce capul, nu putea mânca fără tuburi băgate pe gât. Cu toate acestea, făcea progrese, părând să meargă spre bine. Mai presus de toate, mi-a spus, era bucuros că

adevărul ieșise până la urmă la iveală. Dacă prețul pe care trebuia să-l plătească

era să stea în ghips câteva luni, simțea că merită efortul.

— Chiar așa, cu oasele frânte, mi-a spus într-o după-amiază, cred că inima mea e în sfârșit întreagă.

Astea au fost zilele în care mi-a spus toată povestea, căci în absența oricărei alte activități, în afara vorbitului, a sfârșit prin a-mi trece meticulos în revistă

întreaga lui viață. Astfel mi-a fost dat să aud fiecare amănunt al poveștii de dragoste dintre el și mama, apoi întreaga epopee tristă a sejurului la YMCA, în Cleveland, apoi detaliile călătoriilor lui prin inima Americii. E de la sine înțeles că accesul de furie din cimitir îmi trecuse de mult, însă, deși dovezile clare nu lăsau loc de nicio îndoială, ceva din mine refuza să-l accepte drept tată. Da, eram sigur că Barber se culcase cu mama într-o noapte din 1946; și, da, eram sigur, de asemenea, că mă născusem nouă luni mai târziu; dar cum puteam fi sigur că

Barber era singurul bărbat cu care se culcase? Greu de crezut, însă era posibil ca mama să se fi văzut cu doi bărbați în același timp. Dacă aveam dreptate, atunci poate că fusesem conceput cu celălalt bărbat. Era singura cale de a mă îndoi și nu voiam să renunț la dreptul ăsta. Atâta vreme cât îmi rămânea o brumă de scepticism, nu eram forțat să recunosc că se întâmplase ceva între ei. A fost o reacție stranie, dar privind în urmă, simt că într-un fel ciudat avea sens. Timp de douăzeci și patru de ani, trăisem cu o întrebare la care nu găseam niciun răspuns, iar încet-încet ajunsesem să îmbrățișez misterul ca pe un fapt esențial din spatele existenței mele. Originile îmi rămâneau enigmatice, nu aveam să aflu niciodată

de unde vin. Iată ce mă definea și reușisem să mă folosesc de propria enigmă, agățându-mă de ea ca de o sursă de cunoaștere și respect de sine, încrezându-mă

în ea ca într-o necesitate ontologică. Indiferent cât aș fi visat să-mi găsesc tatăl, nu mă gândisem niciodată că e posibil. Acum, că-l

găsisem, tulburarea mea lăuntrică era atât de intensă, încât prima mea pornire a fost refuzul. Nu Barber era cauza refuzului, ci situația în sine. Era cel mai bun prieten pe care-l avusesem vreodată și-l iubeam. Dacă exista vreun om pe pământ pe care l-aș fi ales să-mi fie tată, el era acela. Cu toate astea, nu eram pregătit să o fac. Întreaga mea galaxie fusese izbită din plin și habar n-aveam cum să parez lovitura.

Au trecut săptămâni întregi, iar într-un târziu am decis că mi-e cu neputință să

ignor ce se întâmplă. Imobilizat în ghipsul lui alb, Barber nu mai putea mânca hrană solidă, așa că foarte curând a început să slăbească. Era un om obișnuit să

se îndoape cu mii de calorii pe zi, iar schimbarea bruscă a regimului a avut asupra lui un efect imediat, evident. E nevoie de muncă serioasă pentru a menține în formă un asemenea sac de grăsime, iar odată ce-ți atenuezi consumul, kilogramele se duc văzând cu ochii. Barber s-a văitat la început, de câteva ori chiar a plâns de foame, dar după un timp a început să-și privească înfometarea forțată ca pe o binecuvântare.

— E singura șansă de a duce la bun sfârșit un lucru de care n-am fost capabil până acum. Gândește-te un pic, M.S. Dacă o țin tot așa, o să dau jos mai bine de patruzeci de kilograme până ies de aici. Poate chiar cincizeci și cinci, cine știe?

O să fiu un om nou. Nici n-o să mai semăn cu mine.

Părul a început să-i crească din nou pe la tâmpile (un amestec de fire cărunte și fire de păr cărunte și roșcate), iar contrastul dintre aceste culori și ochii lui, de un albastru-închis, metalic, îi scotea în evidență capul, dându-i o nouă strălucire, finisându-l, de parcă l-ar fi scos din peisajul amorf din jur. După vreo zece—

douăsprezece zile petrecute în spital, pielea lui căpătase o tentă de alb mortuar, dar odată cu această paloare obrajii lui au început să se definească, iar pe măsură

ce masa de țesut adipos și de carne umflată se retrăgea, a răsarit un al doilea Barber, un eu secret care fusese întemnițat în întuneric ani de zile. Asistam la o metamorfoză extraordinară care, odată declanșată, a adus cu sine câteva efecte secundare remarcabile. Nu-mi dădusem seama la început, dar într-o dimineață —

zăcea în spital cam de trei săptămâni —, l-am privit și am remarcat

ceva familiar.

N-a fost decât intuiție fulgerătoare, însă nici n-am apucat bine să identific ceea ce văzusem, că momentul se și consumase. Două zile mai târziu s-a petrecut ceva asemănător, dar de data asta a durat suficient cât să-mi dau seama că trebuie

să mă concentrez asupra zonei din jurul ochilor lui Barber, poate chiar asupra ochilor în sine. M-am întrebat dacă nu cumva observasem o asemănare cu Effing, dacă nu cumva ceva din felul în care mă privea Barber îmi amintea de tatăl lui. Orice ar fi fost, acest scurt moment m-a tulburat și n-am reușit să mă

dezbar de el întreaga zi. Mă bântuia ca un crâmpei dintr-un vis pe care nu mi-l aduceam aminte, ca o scânteie de semnificație trezită din adâncurile inconștientului. Apoi, în dimineața următoare, am înțeles în cele din urmă ce văzusem. Am intrat în camera lui Barber pentru vizita zilnică, iar când a deschis ochii și mi-a zâmbit, cu fața amorțită de calmante, m-am trezit studiindu-i contururile pleoapelor, concentrându-mă asupra spațiului dintre sprâncene și gene și, deodată, am realizat că mă priveam pe mine însumi. Barber avea ochii mei. Acum, că i se micșorase fața, puteam să-i disting mai clar. Semănam unul altuia, iar această asemănare era evidentă. Odată ce am conștientizat lucrul ăsta, odată ce am văzut adevărul, nu am avut de ales decât să îl accept ca atare. Eram fiul lui Barber, știam și n-aveam nicio îndoială.

În următoarele două săptămâni, totul părea să meargă bine. Doctorii se arătau optimiști și de-abia așteptam ziua când ghipsul avea să fie, în fine, îndepărtat.

Cândva la începutul lui august însă, starea lui Barber s-a înrăutățit. S-a trezit doborât de o infecție, iar pastilele pe care le lua i-au produs o alergie care i-a crescut tensiunea îngrijorător. Analizele suplimentare au arătat că are diabet, nediagnosticat până atunci, iar în vreme ce doctorii îi luau sânge ca să verifice existența altor stricăciuni, tot felul de boli se adăugau pe listă: angină, gută

incipientă, probleme de circulație, Dumnezeu știe ce altceva. Ca și când trupul lui pur și simplu nu mai putea îndura. Trecuse prin multe, iar acum mașinăria se stricase. Sistemul imunitar îi fusese slăbit de uriașa pierdere în greutate și nu mai avea cu ce să lupte, globulele lui albe refuzau contraatacul. În jur de douăzeci august mi-a spus că știe că are să moară, dar eu nu voiam să-l ascult.

— Stai liniștit, i-am spus. Te scot eu de aici înainte de prima lovitură din Campionatul Mondial.

Nu mai înțelegeam ce simt. Durerea de a-l vedea prăbușindu-se mă copleșea, iar în a treia săptămână din august mă perindam deja de colo colo, de parcă aș fi fost în transă. Singurul lucru care conta era să nu mă las copleșit de emoții. Fără

lacrimi, fără crize de disperare, fără să mă las părăsit de voință. Emanam speranță și încredere, dar pe dinăuntru trebuie să-mi fi dat seama că situația era cu adevărat disperată. Acest lucru mi s-a revelat însă în toată cruzimea lui abia spre sfârșit și n-am aflat de el decât în cel mai ocolit chip cu putință. Ieșisem să

cinez târziu, într-o noapte. Una dintre specialitățile din seara aceea s-a nimerit a fi plăcintă cu carne de pui, un fel de mâncare din care nu mai gustasem de când eram copil, poate de pe vremea când încă locuiam cu mama. Când am citit cuvintele în meniu, am știut că nicio altă mâncare nu mă va mulțumi. I-am comandat ospătăriței, iar în următoarele trei-patru minute am rămas așa, amintindu-mi de apartamentul din Boston unde locuisem cândva cu mama, revăzând pentru prima oară în ani de zile măsuța din bucătărie la care ne așezam cândva amândoi și la care mâncam împreună. Apoi ospătărița s-a întors și mi-a zis că nu mai au plăcintă cu carne de pui. Nu conta, bineînțeles. În marea ordine a lucrurilor, nu era decât un biet fir de praf, o fărâmbă infinitesimală de antimaterie și, cu toate astea, am simțit cum cade tavanul pe mine. Nu mai era plăcintă cu carne de pui. Dacă mi-ar fi spus cineva că douăzeci de mii de oameni muriseră într-un cutremur din California nici că m-ar fi mâhnit mai mult. Am simțit cum mi se umezesc ochii și abia atunci, stând la masă și luptându-mă cu dezamăgirea, am înțeles cât de fragilă îmi devenise lumea. Oul îmi aluneca printre degete, iar mai devreme sau mai târziu oricum aveam să-l scap.

Barber a murit pe patru septembrie, la doar trei zile după incidentul din restaurant. Nu cântărea decât nouăzeci și cinci de kilograme și era ca și când jumătate din el ar fi dispărut deja, ca și când, odată procesul început, era inevitabil ca restul ființei lui să nu dispară și el. Simțeam nevoia să vorbesc cu cineva, dar singurul om pe care îl știam era Kitty. Am sunat-o la cinci dimineața și, chiar înainte de a apuca să răspundă, am știut că nu o sunam ca să-i spun veștile. Trebuia să aflu dacă voia să mă primească înapoi.

— Știu că dormeai, i-am spus, dar nu închide până nu auzi tot ce am de spus.

— M.S.? vocea ei suna înfundat, confuz. Tu ești, M.S.?

— Sunt la Chicago. Sol a murit cam acum o oră și nu aveam cu cine să vorbesc.

Mi-a luat ceva timp ca să-i spun întreaga poveste. Nu m-a crezut la început, însă, după ce i-am dat toate detaliile, am înțeles cât de improbabil suna. Da, i-am spus, a căzut într-o groapă de mormânt și și-a frânt coloana vertebrală. Da, chiar era tatăl meu. Da, chiar a murit în noaptea asta. Da, sun de la un telefon public din spital. S-a auzit o scurtă întrerupere. Era centrala, cerându-mi să introduc monede, iar când s-a eliberat din nou linia, am auzit-o pe Kitty plângând la celălalt capăt al firului.

— Bietul Sol, murmura. Bietul Sol și bietul M.S. Bieții oameni...

— Îmi pare rău, dar trebuia să-ți spun. Nu m-aș fi simțit împăcat dacă nu te-aș fi sunat.

— Nu, îmi pare bine c-ai făcut-o. Doar că e greu. O, Doamne, M.S., dacă ai ști de cât timp aștept vești de la tine...

— Am făcut-o lată, nu?

— Nu e vina ta. Nu poți să înăbuși ce simți, nimeni nu poate.

— Nu te așteptai să mai auzi de mine, cred?

— Nu, nu mă mai așteptam. În primele luni, nu m-am putut gândi la nimic altceva. Dar nimeni nu poate trăi așa, e imposibil. Încet-încet, am renunțat să

sper.

— Nu am încetat nicio clipă să te iubesc. Știi asta, nu?

Din nou s-a lăsat tăcerea la celălalt capăt al firului, apoi s-au auzit iar hohote de plâns — zguduitoare, intermitente, părând să-i soarbă tot aerul din plămâni.

— Doamne, M.S., ce vrei să faci din mine? Nu am mai auzit nimic de tine din iunie, iar acum mă suni de la Chicago la cinci dimineața, îmi frângi inima povestindu-mi ce a pățit Sol și apoi te apuci să vorbești despre dragoste? Nu-i cinstit. N-ai dreptul s-o faci. Nu acum.

— Nu mai suport să trăiesc fără tine. Am încercat, dar nu pot.

— Păi, și eu am încercat... și iată că pot.

— Nu te cred.

— A fost mult prea dureros, M.S. Singurul mod în care am putut supraviețui a fost să mă înstrăinez de tine.

— Ce vrei să spui?

— E prea târziu. Nu mă mai pot deschide către nimeni. Aproape că m-ai ucis, să

știi, și nu mai pot să risc să mi se întâmple așa ceva.

— Ți-ai găsit pe altcineva, nu?

— Au trecut luni de zile. Ce voiai să fac, câtă vreme rățăceai prin țară, încercând să te regăsești?

— E cu tine în pat, nu?

— Nu e treaba ta.

— Așa e, nu? Spune-mi doar atât.

— Ca să fiu sinceră, nici măcar nu e lângă mine. Dar asta nu înseamnă că ai dreptul să întrebi.

— Nu-mi pasă cine e. Nici nu contează.

— Gata, M.S., nu mai suport, nu mai pot îndura niciun cuvânt.

— Te implor, Kitty, lasă-mă să mă întorc!

— Pa, Marco, ai grijă de tine. Te rog, ai grijă de tine.

Și atunci a închis.

L-am înmormântat pe Barber lângă mama. Mi-a dat ceva bătaie de cap să-l aduc la cimitirul din Westlawn, o mică insulă într-o mare de evrei ruși și germani, însă

dat fiind faptul că mai era loc pentru o persoană în cavoul familiei Fogg și, de asemenea, că eram, în mod oficial, capul familiei, așadar proprietarul pământului, am obținut în cele din urmă ce mi-am dorit. Așa că mi-am îngropat într-adevăr tatăl în cavoul care-mi fusese rezervat mie. După tot ce se întâmplase în ultimele luni, am simțit că e

singurul lucru pe care îl puteam face pentru el.

După conversația cu Kitty, aveam nevoie de orice pretext posibil pentru a-mi distrage gândurile, dar în lipsă de altceva, aranjamentele funerare m-au ținut în priză în următoarele câteva zile. Cu două săptămâni înainte de a muri, Barber își adunase ultimele puteri ca să facem actele prin care îmi transfera veniturile lui, așa că am avut suficienți bani. Testamentele erau mult prea complicate, spunea, și de vreme ce voia ca eu să am totul, de ce să nu-mi cedeze întreaga avere de la

bun început? Am încercat să-l conving să n-o facă, perfect conștient că această

tranzacție însemna acceptarea ultimă a înfrângerii, dar n-am vrut să insist. Barber abia se mai ținea într-un fir de ață în acel moment și n-ar fi fost cinstit să-i stau în cale.

Am plătit facturile la spital, am plătit morga, am plătit piatra funerară. Pentru ceremonia de înmormântare, l-am chemat pe rabinul care-mi oficiase și ceremonia de bar-mitzvah, în urmă cu unsprezece ani. Era bătrân de-acum, trecut de șaptezeci de ani, cred, și nu-și mai aducea aminte numele meu. Am ieșit la pensie, mi-a spus, de ce nu chemi pe altcineva? Nu, i-am răspuns, trebuie să vii dumneata, Rabi Green, nu vreau pe nimeni altcineva. Am dus ceva muncă de convingere, dar în cele din urmă, pentru dublul sumei obișnuite, am reușit să-l conving să o facă. Asta e chiar ciudat, a spus. Nu există ciudățenii în asemenea contexte, i-am răspuns. Fiecare moarte e unică.

Rabi Green și cu mine am fost singurii prezenți la înmormântare. Mă gândisem să dau un anunț la Magnus College despre moartea lui Barber, gândindu-mă că

ar putea exista elevi sau profesori care ar vrea să participe, dar în cele din urmă

m-am decis să nu o fac. N-aveam niciun chef să-mi petrec ziua înconjurat de străini, nu voiam să vorbesc cu nimeni. Rabinul a acceptat să nu țină slujba în engleză, rezumându-se la rugăciunile tradiționale evreiești. Nu mai știam niciun cuvânt în ivrit și m-am bucurat că nu înțelegeam ce spune. Mi-a dat ocazia să

rămân singur, cu gândurile mele, ceea ce, în definitiv, îmi și doream. Rabi Green mă credea nebun, iar în timpul orelor petrecute împreună s-a ținut cât mai departe de mine. Mi-a părut rău pentru el, însă nu îndeajuns cât să și fac vreun gest. La urma urmei, nu cred să-i fi

adresat mai mult de șase-șapte cuvinte. Când limuzina l-a depus în fața casei după înmormântare, mi-a strâns mâna, mângâindu-mi încet încheietura cu palma stângă. Era un gest de consolare care probabil că-i venea la fel de natural ca a-și semna numele și nu părea deloc conștient de el.

— Ești un tânăr tulburat, mi-a spus. Dacă vrei sfatul meu, cred că a trebui să

mergi la doctor.

L-am rugat pe șofer să mă lase la motelul Eden Rock. Nu voiam să mai petrec încă o noapte în acel loc, așa că m-am apucat imediat să-mi strâng lucrurile. Nu mi-a luat mai mult de zece minute. Mi-am închis geamantanul, m-am așezat pe pat și am privit în jur pentru ultima oară. Dacă există cazare în iad, mi-am spus, așa ar trebui să arate. Fără motiv, sau cel puțin fără vreun motiv de care să-mi

dau seama pe moment, mi-am încleștat pumnul, m-am ridicat și am lovit în perete cât am putut de tare. Zidul subțire a cedat fără împotrivire, pocnind înfundat în timp ce brațul meu îl străpungea. M-am întrebat dacă mobila era la fel de fragilă și am apucat un scaun ca să aflu. L-am zdrobit de birou, apoi l-am contemplat fericit cum se clatină. Ca să închei experimentul, am pus mâna stângă pe unul dintre picioarele descleiate ale scaunului și am făcut turul camerei, atacând fiecare obiect, unul după altul, cu bâta aceea improvizată: lămpile, oglinzile, televizorul, tot ce se întâmpla să-mi stea în cale. În câteva minute am distrus camera și tot ce era în ea, dar asta m-a făcut să mă simt incomparabil mai bine, de parcă aș fi săvârșit ceva logic, ceva cu adevărat pe măsura ocaziei. Nu am stat îndeajuns prin preajmă ca să-mi admir opera.

Respirând greoi în urma efortului, mi-am luat bagajele, am ieșit grăbit și am demarat în Pontiacul roșu.

Am condus timp de douăsprezece ore. Pe când intram în Iowa, deja se însera, iar încetul cu încetul lumea se redusese la o puzderie de stele. M-am trezit hipnotizat de propria singurătate, nevoind să mă opresc până când ochii nu aveau să mă lase, privind țință la dunga albă a autostrăzii, de parcă ar fi fost ultimul lucru care mă lega de pământ. Eram undeva în centrul statului Nebraska atunci când în cele din urmă m-am cazat la un motel și m-am dus la culcare. Îmi aduc aminte țârașul greierilor în întuneric, zgomotul de aripi al moliilor ce se izbeau de fereastră, lătratul slab al unui câine într-un colț de noapte îndepărtat.

Dis-de-diminează am înțeles că întâmplarea mă purtase în direcția cuvenită. Fără

să apuc să reflectez, o luasem deja către vest, iar acum, că pornisem în călătorie, m-am simțit deodată mai calm, mai stăpân pe situație. În sfârșit, puteam face lucrul pe care ni-l propuseserăm eu și Barber de la bun început, mi-am zis, iar gândul că aveam de-acum un scop, că nu fugeam de ceva anume, ci mai curând mă apropiam de acel ceva mi-a dat curajul necesar să recunosc că, de fapt, nu voiam să mor.

Nu am crezut că voi găsi vreodată peștera (până în ultima clipă, era o concluzie neclintită), dar am simțit că actul căutării în sine era suficient și capabil să le anuleze pe toate celelalte. Aveam mai mult de treisprezece mii de dolari în buzunar, ceea ce însemna că nu mă mai puteam reține nimic. Eram liber să

călătoresc cât pofteam, până voi fi explorat și cea din urmă posibilitate. Am condus până la marginea câmpiei, am petrecut o noapte la Denver, apoi am luat-

o către Mesa Verde, unde am poposit trei sau patru zile, cățărându-mă pe ruinele grele ale acelei civilizații moarte, refuzând să mă despart de ea. Nu-mi imaginam că există lucruri atât de vechi în America, iar înainte de a ajunge în Utah, am simțit că încep să înțeleg câte ceva din ce-mi povestise Effing. Nu eram atât de impresionat de geografie (cu toții ne lăsăm impresionați de ea), ci mai degrabă

de faptul că vastitatea și pustietatea ținutului începuseră să-mi afecteze percepția asupra trecerii timpului. Prezentul nu mai părea important. Minutele și orele erau mult prea mărunte ca să fie măsurate aici, iar odată ce-ți deschizi ochii spre lucrurile din jur, ești silit să gândești în secole, să înțelegi că o mie de ani nu valorează mai mult de o secundă. Pentru prima dată în viață, am simțit Pământul ca pe o planetă care se rotește. Nu era mare, după cum am descoperit, ci mică, aproape microscopică. Dintre toate lucrurile din univers, niciunul nu e mai mic decât Pământul.

Mi-am găsit o cameră la hotelul Comb Ridge, în orașul Bluff, iar următoarea lună mi-am petrecut-o explorând împrejurimile. M-am cățărat pe stânci, am dat târcoale interstițiilor vide ale canioanelor, am străbătut zeci de kilometri. Pe drum, am dat de multe peșteri, dar niciuna nu părea locuită. Cu toate astea, am fost fericit în tot acest timp, aproape vesel în singurătatea mea. Ca să evit întâlnirile neplăcute cu oamenii din Bluff, mi-am tuns părul scurt, iar povestea pe care le-am turnat-o, cum că sunt student la Geologie, mi s-a părut

că le-a anulat toate suspiciunile pe care le născusem în mintea lor. Fără alte planuri, în afară de ambiția de a-mi continua căutarea, aş fi putut s-o țin tot așa luni în șir, luând micul dejun în fiecare dimineață la Sally's Kitchen, apoi pierzându-mă în pustietate până se întuneca. Întruna din zile însă am ajuns mai departe decât de obicei, trecând prin Monument Valley către punctul de comerț cu indienii de la Oljeto. Cuvântul însemna „lună în apă“, ceea ce era în sine suficient de atrăgător, însă fusesem, de asemenea, înștiințat de cineva din Bluff că proprietarii locului, un anume domn Smith și soția lui, știau mai multă istorie ca oricine altcineva pe o rază de zeci de kilometri. Doamna Smith era nepoata sau strănepoata lui Kit Carson, iar casa în care trăia era plină de pături și oale Navaho, o colecție de obiecte indiene demnă de un adevărat muzeu. Am petrecut câteva ore cu ei, bând ceai în răcoarea sufrageriei întunecoase, iar când în cele din urmă am găsit momentul să-i întreb dacă nu cumva auziseră de unul pe nume George Gură-Hâdă, amândoi au clătinat din cap în semn că nu. Dar de frații Gresham? am întrebat. De ei auziseră, desigur, a răspuns doamna Smith, ei erau nelegiuiții dispăruți cu cincizeci de ani în urmă. Bert, Frank și Harlan, ultimii bandiți din Vestul Sălbatic. Nu aveau o ascunzătoare pe undeva? am întrebat încercând să-mi țin în frâu entuziasmul. Mi s-a povestit cândva despre o peșteră în care se

presupunea că trăiesc, sus de tot, în munți, parcă. Cred că ai dreptate, mi-a răspuns domnul Smith, am auzit vorbindu-se de ea. Se pare că era pe lângă

Rainbow Bridge. Credeți că aş putea s-o găsesc? am întrebat. S-ar putea, a răspuns domnul Smith, s-ar putea, dar nu vei ajunge nicăieri dacă te apuci acum s-o cauți. De ce? am întrebat. A fost inundată acum doi ani. Nu vei găsi mai nimic, asta dacă nu cumva ai echipament de scafandru.

Am renunțat. În clipa când domnul Smith a rostit acele cuvinte, am realizat că nu are niciun sens să-mi continui căutarea. Dintotdeauna știusem că am să mă

opresc mai devreme sau mai târziu, dar nu îmi imaginasem niciodată că avea să

se întâmple atât de brusc, nici că finalul întregii povești se putea dovedi atât de devastator. De-abia pornisem, pregătit pentru ce avea să urmeze, iar acum, deodată, nu-mi mai rămânea nimic de făcut. M-am întors la Bluff, mi-am petrecut ultima noapte la motel și am plecat în ziua următoare. De acolo m-am îndreptat spre Lacul Powell, din dorința de a vedea cu ochii mei apa care-mi distrusese minunatele

planuri, dar îmi venea greu să mă înfurii pe un lac. Am închiriat o barcă cu motor și mi-am petrecut întreaga zi navigând, încercând să

mă gândesc la ce puteam face de atunci înainte. Era deja o problemă pentru mine, dar în acel moment sentimentul înfrângerii se profila atât de monstruos, încât n-am reușit să mă mai gândesc la nimic. Abia când am dus barca înapoi la cabana de închirieri, căutându-mi mașina, puterea de decizie mi-a fost cu desăvârșire anihilată.

Pontiacul era de negăsit. L-am căutat peste tot, dar odată ce mi-am dat seama că

nu se mai află acolo unde-l parcasem, am știut că-mi fusese furat. Aveam doar rucsacul la mine, plus o mie cinci sute de dolari în cecuri de călătorie, însă restul banilor îl lăsasem în valiză — peste zece mii de dolari cash, întreaga mea moștenire, tot ce mai aveam pe lume.

Am mers până la capătul șoselei, sperând să mă ia careva, dar n-a oprit nicio mașină. I-am înjurat pe toți șoferii care treceau, împroșcând cu obscenități în dreapta și-n stânga. Se apropia seara, iar când, ajuns pe autostradă, am realizat că

aveam pur și simplu ghinion, mi-am încropit un culcuș lângă o tufă de pelin.

Eram atât de uluit de dispariția mașinii, încât nici nu mi-a trecut prin cap s-o raportez la poliție. Când m-am trezit a doua zi, vânat de frig, mi-a venit ideea că

mașina nu fusese furată de oameni. Era o glumă proastă a zeilor, un gest de răutate divină al cărui unic scop era acela de a strivi.

Atunci m-am ridicat și am început să merg. Eram atât de furios, atât de jignit de

tot ce mi se întâmplase, încât am renunțat să mai fac autostopul. Am ținut-o așa întreaga zi, de la răsărit la apus, de parcă mersul meu apăsător ar fi putut pedepsi pământul pe care călcam. În ziua următoare, am făcut la fel. Și tot așa și a treia zi. Și tot așa și în ziua care a urmat. În următoarele trei luni, am continuat să

merg, îndreptându-mă mereu spre vest, poposind în câte-un orașel unde rămâneam o zi sau două și plecând mai departe, dormind sub cerul liber, în peșteri sau în șanțurile de pe marginea drumului. În primele două săptămâni, parcă fusem lovit de fulger. Tunam pe dinăuntru, plângeam, urlam ca un nebun, apoi, încetul cu încetul,

furia mi s-a mai domolit și mi-am găsit un ritm de mers odihnitor. Am schimbat pereche după pereche de ghete. La sfârșitul primei luni, am început încet-încet să vorbesc din nou cu oamenii. Câteva zile mai târziu, mi-am cumpărat o cutie de trabucuri și, în fiecare noapte, am fumat câte unul în cinstea tatălui meu. În Valentine, Arizona, m-a sedus o chelneriță

bucălată pe nume Peg, într-un restaurant gol de la marginea orașului, și am rămas cu ea timp de zece sau douăsprezece zile. În Needles, California, mi-am sucit glezna stângă, așa că n-am mai putut merge o săptămână, dar altfel am ținut-o tot așa, fără întrerupere, îndreptându-mă către Pacific, purtat de un sentiment din ce în ce mai puternic de fericire. Odată ce ajungeam la capătul continentului, simțeam că am să găsesc răspuns unei întrebări importante. Habar n-aveam despre ce întrebare e vorba, dar răspunsul se conturase deja în urma mea în timp ce mergeam, așa că nu-mi rămânea decât să continui să merg ca să

aflu că mă lăsasem cu totul în urmă, că nu mai eram deloc cel de odinioară.

Mi-am cumpărat a cincea pereche de ghete dintr-un loc numit Lacul Elsinore, pe 3 ianuarie 1972. Trei zile mai târziu, bolnav de epuizare, m-am cățarat pe dealuri către orașul Laguna Beach, cu patru sute treisprezece dolari în buzunar. Zăream deja oceanul la capătul promontoriului, dar am continuat să merg până am dat de apă. Era patru după-amiaza când mi-am scos ghetele și am simțit nisipul sub tălpi. Ajunsesem la capătul lumii, iar dincolo nu se afla nimic altceva decât aer și valuri, o pustietate care continua până la țărmurile Chinei. Aici încep eu, mi-am spus, aici începe viața mea.

Am rămas mult timp pe plajă, așteptând să se înece și ultimele raze de soare. În spatele meu, orașul își vedea de treabă, cu zgomotele lui familiare, de Americă la sfârșit de secol. Privind în josul coastei, am văzut luminile caselor aprinzându-se una câte una. Apoi a răsărit luna din spatele dealurilor. Era o lună plină, rotundă

și galbenă ca o piatră arzând. Nu mi-am dezlipit privirea de la ea cât timp se înălța pe cerul nopții, nu m-am întors până când nu și-a găsit locul în beznă.

Document Outline

- [Cover Page](#)
- [Palatul lunii](#)
- [1](#)
- [2](#)
- [3](#)
- [4](#)
- [5](#)
- [6](#)
- [7](#)